

VLADA CRNE GORE

KONCESIONI AKT ZA REALIZACIJU PROJEKTA ŽIČARE KOTOR-LOVČEN

Podgorica, decembar 2019. godine

Sadržaj

1. OPIS PREDMETA KONCESIJE, GRANICE PODRUČJA, OBLASTI, PROSTORA I LOKACIJE NA KOJOJ ĆE SE VRŠITI KONCESIONA DJELATNOST.....	3
2. OSNOVNI PARAMETRI ZA OCJENU EKONOMSKE OPRAVDANOSTI INVESTICIJE.....	4
3. ROK TRAJANJA KONCESIJE.....	5
4. SPISAK POTREBNE TEHNIČKE DOKUMENTACIJE SA USLOVIMA ZA NJENU IZRADU, DOZVOLA, ODOBRENJA I SAGLASNOSTI KOJE TREBA PRIBAVITI PRIJE POČETKA OBAVLJANJA KONCESIONE DJELATNOSTI.....	6
5. IZVOD IZ PROSTORNO-PLANSKE DOKUMENTACIJE, VLASNIČKA STRUKTURA I NAČIN RJEŠAVANJA IMOVINSKO-PRAVNIH ODNOSA, PODACI O INFRASTRUKTURNIM I DRUGIM OBJEKTIMA KOJI SE NALAZE NA PROSTORU ZA SPROVOĐENJE KONCESIONE DJELATNOSTI.....	7
5.1. KRATKI PRIKAZ UTU ZA ŽIČARU	8
5.2. STRUKTURA VLASNIŠTVA NA ZEMLJIŠTU KOJE JE PREDMET KONCESIJE.....	10
5.3. NAČIN RJEŠAVANJA IMOVINSKO-PRAVNIH ODNOSA.....	10
5.4. PODACI O INFRASTRUKTURNIM I DRUGIM OBJEKTIMA KOJI SE NALAZE NA PROSTORU ZA SPROVOĐENJE KONCESIONE DJELATNOSTI.....	11
6. USLOVI KOJE JE DUŽAN DA ISPUNJAVA KONCESIONAR U POGLEDU TEHNIČKE OPREMLJENOSTI, FINANSIJSKE SPOSOBNOSTI I OSTALE REFERENCE I DOKAZI O ISPUNJAVANJU TIH USLOVA.....	14
7. OSNOVNI ELEMENTI TENDERSKE DOKUMENTACIJE (JAVNI POZIV, DOKUMENTACIJA VEZANA ZA PONUDU).....	14
8. NACRT UGOVORA O KONCESIJI I DRUGIH PRATEĆIH UGOVORA NEOPHODNIH ZA REALIZACIJU KONCESIJE.....	15
9. KRITERIJUMI ZA IZBOR NAJPOVOLJNIJE PONUDE.....	15
10. USLOVI I NAČIN OBAVLJANJA KONCESIONE DJELATNOSTI.....	15
11. MJERE ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE I UNAPREĐENJE ENERGETSKE EFIKASNOSTI.....	15
12. KONCESIONA NAKNADA	18
13. NAČIN ODREĐIVANJA TARIFA ZA PRUŽANJE USLUGA.....	19
14. SPISAK PROPISA KOJI SE PRIMJENJUJU NA POSTUPAK DAVANJA KONCESIJE I VRŠENJE KONCESIONE DJELATNOSTI.....	19

1. OPIS PREDMETA KONCESIJE, GRANICE PODRUČJA, OBLASTI, PROSTORA I LOKACIJE NA KOJOJ ĆE SE VRŠITI KONCESIONA DJELATNOST

1.1. Opis predmeta koncesije

Predmet koncesije, kako je predviđeno ovim koncesionim aktom (u daljem tekstu “**Koncesioni akt**”) je:

- projektovanje;
- finansiranje;
- izgradnja;
- upravljanje;
- održavanje; i
- prenos

sistema žičare od lokaliteta Dub u Opštini Kotor do lokaliteta Kuk na Lovćenu na teritoriji Prijestonice Cetinje u Crnoj Gori, na osnovi “projektuj, izgradi, finansiraj, upravljaj, prenesi” (DBFOT) (u daljem tekstu: “**Projekat**”).

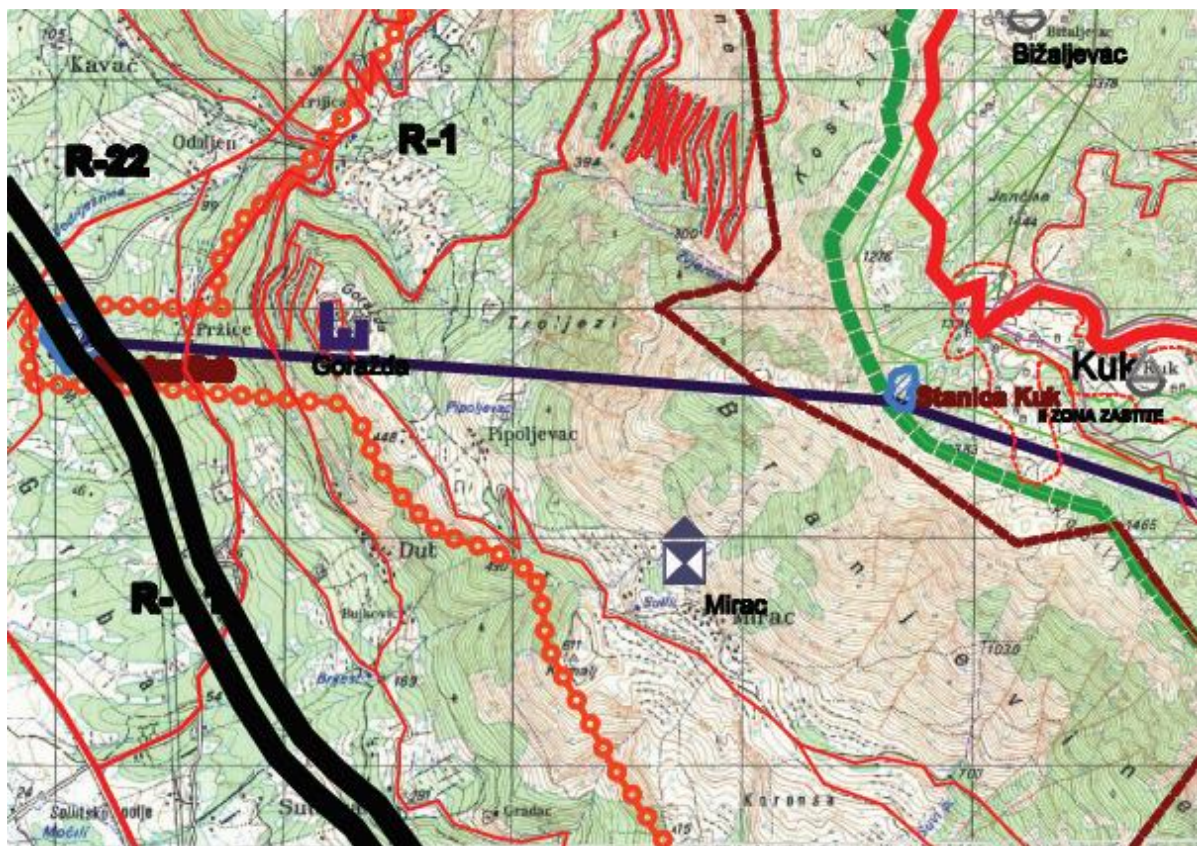
Koncesioni akt je pripremljen u skladu sa Zakonom o koncesijama („Sl. list CG”, br. 08/09) i sadrži podatke i informacije vezane za Projekat.

Ovaj dokument objašnjava aktivnosti i definiše obaveze Podnosioca ponude za vrijeme trajanja javnog nadmetanja, kao i uslove i obaveze koje treba da ispunjava koncesionar u vrijeme obavljanja koncesionih djelatnosti.

Izgradnja žičare je predviđena u Prostornom planu posebne namjene (u daljem tekstu “**PPPN**”) za NP Lovćen, na osnovu kojeg su izdati Urbanističko-tehnički uslovi za projektovanje žičare.

1.2. Granice područja, oblasti, prostor i lokacija na kojoj će se vršiti koncesiona djelatnost

Lokacija za koncesiju određena je u PPPN-u za NP Lovćen. Prema PPPN za NP Lovćen i urbanističko-tehničkim uslovima (u daljem tekstu: “**UTU**”) sadržanim u njemu, trasa cjelokupne žičare počinje od lokaliteta Dub, koji se nalazi na periferiji grada Kotora (u neposrednoj blizini ulaza u drumski tunel koji povezuje Kotor sa Tivtom), a onda vodi do lokaliteta Kuk na planini Lovćen. Ova početna dionica, ukupne dužine cca 3,6 km (horizontalne projekcije), zajedno sa površinama neophodnim za izgradnju terminala Dub i Kuk sa pratećim sadržajima predstavlja koncesiono područje u smislu ovog Koncesionog akta.

Lokacija terminala Dub se nalazi unutar Grbaljskog polja, na 65 m nadmorske visine, 200 m od puta Budva-Tivat i 500 m od aerodroma Tivat. Koordinate obuhvata koncesionog područja na lokalitetu Dub su:

- 1 6561876.26 4694984.59
- 2 6561876.14 4694982.74
- 3 6561915.04 4694690.18
- 4 6562007.82 4694715.17
- 5 6562076.42 4694866.24
- 6 6562039.90 4694990.22

Lokacija terminala Kuk nalazi se na visoravni Kuk na planini Lovćen, na 1.350 m nadmorske visine. Koordinate obuhvata koncesionog područja na lokalitetu Kuk su:

- 7 6565605.66 4694640.33
- 8 6565609.52 4694584.00
- 9 6565675.12 4694569.21
- 10 6565705.31 4694604.15

Tačne koordinate pozicija užadi žičare i stubnih mjesta biće poznate nakon revizije glavnog projekta, čija izrada će biti obaveza budućeg koncesionara.

Od Kuka, ukupna trasa dalje vodi do lokaliteta Ivanova Korita, u blizini Mauzoleja Petra II Petrovića Njegoša, a onda se na kraju spušta do Prijestionice Cetinje. Ove dvije dionice nisu u obuhvatu koncesionog područja u smislu ovog Koncesionog akta.

2. OSNOVNI PARAMETRI ZA OCJENU EKONOMSKE OPRAVDANOSTI INVESTICIJE

Crna Gora je u 2018. godini imala oko 2,2 miliona turista, pri čemu je Kotorski zaliv u periodu od 01.01.2018 - 31.12.2018. godine u Luku Kotor uplovilo 412 kruzera sa 492.475 putnika. Ukupan broj jahti za ovaj period iznosi 1.831, a na jahtama je registrovano 8.054 putnika. Na području Budve u 2018. godini registrovano je 891 226 turista, dok je na području opštine Tivat registrovano 123.289 turista.

Štaviše, dubrovačko područje je imalo oko 2 miliona turista, od čega je oko 250.000 posjetilo Kotor. Ovaj podatak jasno ukazuje na činjenicu da razvoj Projekta predstavlja jedinstvenu priliku za dalji razvoj turizma u Crnoj Gori.

Rast broja putnika žičare treba da slijedi rast turizma u Crnoj Gori. Svjetski putnički i turistički savjet (*World Travel & Tourism Council*, *WTTC*) je objavio izvještaj o ekonomskom uticaju putovanja i turizma za 2018. godinu. U dijelu koji se ondosi na Crnu Goru, istaknuto je da je direktan doprinos turizma i putovanja za Crnu Goru u 2018. Godini iznosio 459.1 miliona eura, odnosno 11.0% od ukupnog BDP-a. Takođe, očekuje se i prosječni godišnji rast 4.2% godišnje za period 2018-2028 na 752.6 miliona eura, odnosno 13.3% BDP-a u 2028. godini

Navedeni podaci su korišćeni, zajedno sa drugim informacijama, kako bi se izradila ekonomska analiza izvodljivosti Projekta. Izrađeni su scenariji sa različitim stopama rasta i obuhvata podataka i na osnovu raspoloživih podataka možemo predvidjeti da će broj korisnika žičare na godišnjem nivou biti između 170.300 i 222.600 za prvu godinu rada, sa prihodima od 3.2 do 4.2 miliona eura.

Ekonomske procjene bile su zasnovane, između ostalog, na sljedećim pretpostavkama:

- Trajanje koncesije 30 godina;
- Period izgradnje 1 godina;
- Period funkcionisanja 29 godina;
- Prihodi od karata iskazani u cijenama za 2021. godinu;
- Karta Kotor-Lovćen 20 EUR.
- PDV na troškove i prihode nije uključen.

Troškovi koncesije:

Otplate i servisiranje kredita za izgradnju, uzimajući u obzir povrat na uloženi kapital i kreditni kapital, kao i operativne troškove žičare Koncesionar će obezbijediti iz redovnog poslovanja.

Koncesiona naknada koju će plaćati koncesionar predstavljaće iznos koji je jednak procentu ostvarene dobiti od funkcionisanja žičare i svih drugih propratnih sadržaja koja su predmet koncesije. Shodno tome, sredstva koja budu iskazana kao dobit na kraju svake godine tokom trajanja koncesije, zavisno od prihvaćene ponude, dijeliće se između Koncesionara i koncedenta, s tim da će procenat profita koji pripada Koncesionaru biti jedan od elemenata za vrednovanje pristiglih ponuda.

Osim direktnog učinka na državni budžet kroz plaćanje koncesione naknade, Projekat će ostvariti druge mjerljive koristi, kao što su dodatni prihodi za Cetinje, NP Lovćen i lokalna preduzeća i preduzetnike. Najveća korist koja proizlazi iz realizacije Projekta zapravo će biti unapređenje crnogorske turističke ponude i doprinos boljoj preraspodjeli prihoda u sektoru

turizma. U ovom trenutku, ovi prihodi se uglavnom raspoređuju duž crnogorske obale, a realizacija Projekta bi imala pozitivan ekonomski učinak na Nacionalni park Lovćen i Cetinje, te bi im omogućila da ostvare dodatne prihode.

Na osnovu dostupnih informacija, realizacija Projekta, zajedno sa nekim drugim sličnim projektima, treba da rezultira povećanom potrošnjom inostranih turista u Crnoj Gori. Turističke atrakcije u Nacionalnom parku Lovćenu i na Cetinju imaju potencijal da privuku strane turiste na dodatnu potrošnju i dovedu do produženja njihovog boravka u Crnoj Gori. Na osnovu procjena Svjetskog savjeta za putovanja i turizam, prosječna dnevna potrošnja putnika na prekookeanskim brodovima treba da se poveća za 40%, tj. sa 93 EUR po danu na 130 EUR po danu ako koriste žičaru.

3. PERIOD KONCESIJE

Predviđeno trajanje koncesije za žičaru je 30 godina nakon datuma početka radova (kao što je utvrđeno u Nacrtu ugovora o koncesiji), odnosno datuma kada budu ispunjeni svi preduslovi predviđeni u Nacrtu ugovora o koncesiji (u daljem tekstu: „**Ugovor o koncesiji**“). Period koncesije od 30 godina je u skladu sa članom 8 Zakona o koncesijama. Period koncesije uključuje vremenski period potreban za izgradnju žičare, koji se procjenjuje na 1 godinu, kao i operativni period u trajanju od preostalih 29 godina.

4. SPISAK POTREBNE TEHNIČKE DOKUMENTACIJE SA USLOVIMA ZA NJENU IZRADU, DOZVOLE, ODOBRENJA I SAGLASNOSTI KOJE TREBA PRIBAVITI PRIJE POČETKA OBAVLJANJA KONCESIJE DJELATNOSTI

U prethodnom periodu urađena je sljedeća planska i tehnička dokumentacija:

- Strateška procjena uticaja na životnu sredinu, na koju je odobrenje dala Agencija za zaštitu životne sredine;
- PPPN za Nacionalni park Lovćen (Sl. List CG br. 34/14) usvojen od strane Skupštine Crne Gore;
- Urbanističko-tehnički uslovi broj: 0503-1758/22, izdati od strane Ministarstva održivog razvoja i turizma 08.10.2014.godine,
- Detaljno geodetsko mjerenje, koje je obavilo ovlašćeno geodetsko privredno društvo, a ovjerila Uprava za nekretnine.

Sljedeći spisak predstavlja ključnu tehničku dokumentaciju, dozvole, odobrenja i saglasnosti koje treba pribaviti prije početka obavljanja koncesije djelatnosti. U zavisnosti od specifičnosti projekta, može biti potrebna dodatna dokumentacija.

- Projekat geološkog istraživanja tla za relevantni lokalitet, koji je pripremio licencirano preduzeće, revidiran od strane licenciranog preduzeća/komisije u čijem su sastavu kvalifikovani inženjeri;
- Odobrenje za geološko istraživanje, koje izdaje Ministarstvo ekonomije, i saglasnost Uprave za zaštitu kulturnih dobara;

- Elaborat o rezultatima obavljenog geološkog istraživanja, koji priprema licencirano preduzeće, revidiran od strane licenciranog preduzeća/komisije u čijem su sastavu kvalifikovani inženjeri;
- Vodoprivredni uslovi, vodoprivredna saglasnost i vodoprivredna dozvola, koje izdaje Uprava za vode;
- Saglasnosti i uslovi:
 - Uslovi i saglasnosti za komunalno opremanje zemljišta, koje izdaju nadležne institucije;
 - Protivpožarna saglasnost, koju izdaje Ministarstvo unutrašnjih poslova, Inspektorat za zaštitu od požara, eksploziva, havarije i tehničku zaštitu objekta;
 - Saglasnost za bezbjednost vazdušnog saobraćaja, koju izdaje Agencija za civilno vazduhoplovstvo;
 - Saobraćajni uslovi i saglasnost koje izdaje Uprava za saobraćaj;
- Projektna dokumentacija koju priprema licencirana projektantska organizacija koja zapošljava licencirane projektante;
- Revizija projektne dokumentacije koju priprema ovlašćena licencirana ustanova koja zapošljava licencirane inženjere;
- Procjena uticaja na baštinu (HIA studija) koju izrađuje koncesionar, a čija potreba izrade se odeđuje odlukom nadležnog organa – Uprave za zaštitu kulturnih dobara;
- Elaborat o o procjeni uticaja na životnu sredinu koji priprema koncesionar i odobrava Agencija za zaštitu prirode i životne sredine.
- Riješeni imovinski odnosi (npr. eksproprijacija).
- Građevinska dozvola za složeni inženjerski objekat koju izdaje Ministarstvo održivog razvoja i turizma.
- Elaborat o uređenju gradilišta.
- Izgradnju i njen nadzor treba da obavljaju licencirani subjekti koji zapošljavaju licencirane inženjere.
- Upotrebna dozvola za složeni inženjerski objekat - Izdaje Ministarstvo održivog razvoja i turizma.
- Ostali uslovi, licence, dozvole i saglasnosti i druga dokumentacija i radnje koje je potrebno pribaviti i obaviti na osnovu zakona prije početka koncesione djelatnosti.

5. IZVOD IZ PROSTORNO-PLANSKE DOKUMENTACIJE, VLASNIČKA STRUKTURA I NAČIN RJEŠAVANJA IMOVINSKO-PRAVNIH ODNOSA,

PODACI O INFRASTRUKTURNIM I DRUGIM OBJEKTIMA KOJI SE NALAZE NA PROSTORU ZA SPROVOĐENJE KONCESIJE DIELATNOSTI

Prema derogiranom Zakonu o uređenju prostora i izgradnji objekata ("Sl. list Crne Gore", br. 51/08, 40/10, 34/11, 40/11, 47/11, 35/13, 39/13) na osnovu kojeg je usvojena važeća planska dokumentacija, bilo je predviđeno da se Prostorni plan posebne namjene (PPPN) izrađuje i donosi za teritoriju ili djelove teritorije jedne ili više lokalnih samouprava sa zajedničkim prirodnim, regionalnim ili drugim obilježjima koji su od posebnog značaja za Crnu Goru i koji zahtijevaju poseban režim uređenja i korišćenja (nacionalni park, obalno područje, morsko dobro, prirodni rezervat, rekreaciono-turističko područje, kulturno-istorijsko područje, eksploataciono polje na kome se vrši površinsko iskorišćavanje mineralnih sirovina i sl.). PPPN određuje, između ostalog, urbanističko-tehničke uslove ili smjernice za izgradnju objekata, uređivanje, korišćenje i zaštitu za prostor za koji se ne predviđa donošenje državne studije lokacije.

UTU sadržani u PPPN ili drugim planskim dokumentima predstavljaju osnovu za projektovanje objekata, a nakon toga, njihovu izgradnju.

Cilj izrade PPPN za NP Lovćen bio je da se revidira prethodni planski dokument t.j. da se stvore uslovi za realizaciju razvojnih projekata (turističkih, infrastrukturnih, poljoprivrednih i ostalih). Namjera je bila da se obezbijedi stvaranje uslova za zaštitu, uređenje i korišćenje područja Lovćena na principima održivog razvoja, a naročito za zaštitu i očuvanje prirodnih dobara od izuzetnog nacionalnog značaja, kao i drugih značajnih prirodnih resursa i posebno vrijednih kulturno-istorijskih dobara. Jedan od razloga za izradu PPPN za NP Lovćen je i stvaranje planskih pretpostavki za realizaciju projekta izgradnje žičare Kotor – Lovćen – Cetinje. Njegovom realizacijom će se napraviti važan korak ka poboljšanju turističke privrede u cilju izgradnje mreže turističkih destinacija van primorskog područja. Na taj način turističko područje, sa NP Lovćen u njegovom središtu, će se povezati sa savremenim sistemom adekvatne transportne infrastrukture.

PPPN za NP Lovćen sadrži uvodne napomene, opšti dio, izvod iz planske i strateške dokumentacije, analizu postojećeg stanja i planski dio. Planski dio obrađuje ciljeve i principe planiranja, projekcije, koncept organizacije prostora, zaštitu prirodnih, predionih i kulturnih vrijednosti, razvoj djelatnosti, saobraćajni sistem, infrastrukturnu opremljenost, zaštitu i unapređenje životne sredine, mjere za zaštitu od elementarnih nepogoda, koncept korišćenja obnovljivih izvora energije, uslove za zaštitu uređenja i korišćenja prostora, opšte i posebne smjernice za sprovođenje plana.

PPPN za NP Lovćen je neposredno primjenjiv, ako je tako navedeno u njemu, ili se primjenjuje preko detaljne razrade u drugim planskim dokumentima. Realizacija stanica žičare uređena je direktno u PPPN-u za NP Lovćen.

UTU za izradu tehničke dokumentacije, u konkretnom slučaju, izdalo je Ministarstvo održivog razvoja i turizma.

5.1. Kratak prikaz UTU za žičaru

Koncesioni akt sadrži samo kratki prikaz ključnih urbanističko-tehničkih parametara dobijenih iz PPPN-a za NP Lovćen, i nije namijenjen da bude cjelovit pregled prostorno-planskih dokumenata, niti zamjena za UTU koje izdaje nadležni organ.

- Početna stanica Dub nalazi se u Grbaljskom polju, približno 200 m od puta Budva – Tivat i oko 500 m od aerodroma u Tivtu, na 65 m nadmorske visine. Kompleks početne stanice zauzima prostor od cca 12.600 m², od čega je pod objektom oko 1.600 m², 5.000 m² je namijenjeno za bus parking (kapaciteta 30 autobusa) i 6.000 m² za parking putničkih automobila. Treba planirati i dodatni prostor za prateće objekte koji će ovu lokaciju učiniti atraktivnijom za turiste. Spratnost objekta stanice je P+1 (prizemlje+sprat), sa bruto građevinskom površinom od cca 2.100 m². U okviru objekta predvidjeti prostor za: stanicu (ulaz-izlaz i transfer), informacijski pult sa blagajnom, javni prostor – hol, službene prostorije, skladište, svlačionice za osoblje, toalet za osoblje, javni toalet, prodavnicu i depo za gondole.
- Stanica Kuk nalazi se na visoravni Kuk, na 1.350 m nadmorske visine. Spratnost objekta stanice je P (prizemlje), sa bruto građevinskom površinom od cca 600m². U okviru objekta predvidjeti prostor za: stanicu (ulaz-izlaz i transfer), informacijski pult sa blagajnom, javni prostor – hol, službene prostorije, skladište, svlačionice za osoblje, toalet za osoblje, javni toalet, prodavnicu, strujni relej i transformator.
- Izrada tehničke dokumentacije za izgradnju objekta žičare zahtijeva izuzetno pažljiv odnos prema prostoru, jer trasa žičare prolazi kroz područje zaštićene prirodne i kulturne baštine.
- Prije izrade tehničke dokumentacije izvršiti detaljno geodetsko snimanje terena.
- Prije izrade tehničke dokumentacije potrebno je, shodno Zakonu o geološkim istraživanjima izraditi Projekat geoloških istraživanja tla za predmetnu lokaciju i elaborat o rezultatima izvršenih geoloških istraživanja.
- Objekti moraju biti građeni prema važećim propisima za građenje u seizmičkim područjima. Proračune raditi na IX (deveti) stepen seizmičkog intenziteta po MCS skali.
- Tehničkom dokumentacijom predvidjeti mjere zaštite od požara shodno propisima za ovu vrstu objekata.
- Instalacione mreže u objektima i van njih, na pripadajućim lokacijama, projektovati u skladu sa propisima, a priključenje na infrastrukturne sisteme prema uslovima koje je potrebno pribaviti od nadležnih institucija.
- Projekat početne stanice u Grblju (Dub), zbog blizine aerodroma, mora da sadrži mjere koje će obezbijediti bezbjednost vazdušnog saobraćaja.
- Uslove za projektovanje saobraćajnica i saobraćajnih površina u zoni stanica, kao i prilaza stanicama, pribaviti od Uprave za saobraćaj.
- Sastavni dio projektne dokumentacije je i uređenje terena na pripadajućoj lokaciji.
- Prije izrade tehničke dokumentacije pribaviti vodne uslove od nadležnog organa, u skladu sa Zakonom o vodama.

- Prije izrade tehničke dokumentacije na nivou glavnog projekta, uraditi procjenu da li je neophodno uraditi Procjenu uticaja na baštinu (HIA studija)
- Shodno Zakonu o zaštiti na radu, pri izradi tehničke dokumentacije predvidjeti propisane mjere zaštite na radu u skladu sa projektnim zadatkom. Pri izgradnji objekta potrebno je izraditi Elaborat o uređenju gradilišta u skladu sa odgovarajućim propisima.
- Prilikom izvođenja zemljanih radova neophodno je obezbijediti stručan nadzor od strane arheološke službe nadležne institucije.
- Tehničkom dokumentacijom predvidjeti uslove i mjere za zaštitu životne sredine u skladu sa odredbama Zakona o životnoj sredini.

Posebni uslovi odnose se na ukrštanje žičare sa dalekovodima.

5.2. Vlasnička struktura zemljišta - predmeta koncesije

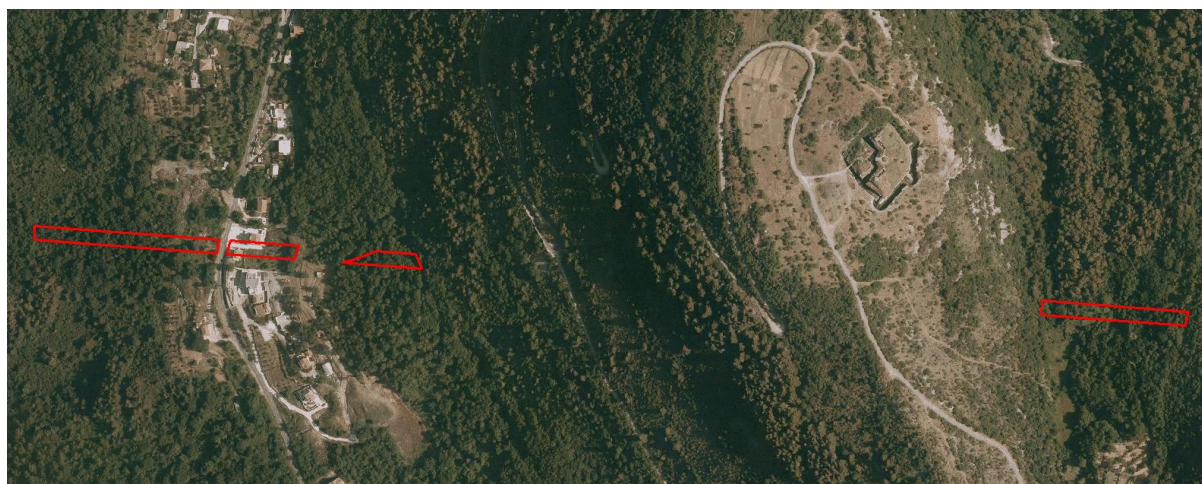
Pretpostavljeni broj stubnih mjesta u koridoru žičare je 19 (procjena rađena isključivo za potrebe ovog Koncesionog akta, a tačan broj i pozicija će biti definisan prilikom izrade Glavnog projekta,) čija je ukupna površina 475m².

Za dvije stanice je predviđeno 47.563m².

Ukupna površina koju zahvataju dvije stanice, stubna mjesta i pristupni put iznosi 53875m².

Od navedenih 53875m², u privatnom vlasništvu je 75m² koliko je potrebno za 3 stubna mjesta i 5837m² za pristupni put. Pozicije obje stanice (Kuku i Dub) predviđene su u potpunosti na državnom zemljištu.

Od predmetnih 5 katastarskih opština na kojima se nalazi koridor žičare sa zaštitnim pojasom od 16m, jedino kroz KO Dub on prolazi preko privatne imovine i to u ukupnoj površini od 8431m² (djelovi kat. parcela 607, 608, 609, 585, 586, 587, 588, 589, 104, 105, 106, 107, 108 i 109 KO Dub). U nastavku je prikaz djelova koridora (izuzev pomenutog pristupnog puta) na kojem je evidentirano privatno vlasništvo.

5.3. Način rješavanja imovinsko-pravnih odnosa

Potreba za eksproprijacijom zemljišta

Eksproprijacija neće biti potrebna za zemljišne parcele u državnom vlasništvu. Prema članu 44, stav 2 Zakona o koncesijama pravo korišćenja zemljišnih parcela u državnoj svojini od strane Koncesionara biće potvrđeno Ugovorom o koncesiji. U slučaju da je bilo koja zemljišna parcela u privatnoj svojini biće sproveden postupak eksproprijacije na osnovu posebnog elaborata, a nakon izrade revidovanog glavnog projekta žičare i pratećih objekata (stanica) i takvo zemljište će biti dato u državinu Koncesionaru radi korišćenja za potrebe koncesije.

Bivši vlasnik eksproporisane nekretnine ima pravo na pravičnu naknadu za ekspropisanu nekretninu u gotovini ili na osnovu prenosa vlasništva ili suvlasništva nad drugom prikladnom nekretninom. Naknada u vidu prava je moguća samo u slučaju da vlasnik eksproporisane imovine pristaje na takav način naknade.

Postupak eksproprijacije:

Zakonom o eksproprijaciji („Sl. list RCG“, br. 55/00, 12/02 i 28/06 i „Sl. list CG“, br. 21/08, 30/17 i 75/18), članom 7 propisano je da se eksproprijacija može vršiti za potrebe države, opštine, državnih fondova i privrednih društava u većinskom vlasništvu države koja, u skladu sa zakonom, obavlja djelatnosti od javnog interesa, dok je članom 14 st. 1 i 2 propisano da ako javni interes za eksproprijaciju nije utvrđen posebnim zakonom, javni interes može utvrditi i Vlada Crne Gore, na osnovu posebnog elaborata, u skladu sa zakonom, a da predlog za utvrđivanje javnog interesa za eksproprijaciju podnosi lice koje prema odredbama ovog zakona može biti korisnik eksproprijacije.

Uz predlog za eksproprijaciju podnosi se potvrda da je korisnik eksproprijacije na poseban račun depozita Ministarstva finansija uplatio sredstva u visini pravične naknade nepokretnosti čija se eksproprijacija predlaže. Visinu pravične naknade, na zahtjev korisnika eksproprijacije, određuje nadležni organ uprave, na predlog komisije.

Članom 28 istog zakona propisano je da korisnik eksproprijacije stiče pravo da stupi u posjed eksproporisane nepokretnosti danom pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji, ako je bivšem vlasniku isplatio naknadu iz člana 22 ovog zakona ili mu je predao u svojinu drugu odgovarajuću nepokretnost u smislu člana 9 ovog zakona ili dokaže da je bivši vlasnik uredno pozvan, ali je odbio da primi isplatu naknade iz člana 22 ovog zakona, da zahtjev za stupanje u posjed eksproporisane nepokretnosti korisnik eksproprijacije podnosi nadležnom organu uprave, da je uz zahtjev korisnik eksproprijacije dužan da nadležnom organu uprave podnese dokaz da je obavezu prema bivšem vlasniku ispunio u skladu sa stavom 1 člana 28 ovog zakona, kao i da žalba ne odlaže izvršenje.

Kako je visina pravične naknade sastavni dio rješenja o eksproprijaciji, to je stvorena mogućnost da ista bude predmet preispitivanja pred drugostepenim organom – Ministarstvom finansija, a obezbijedena je i upravno-sudska zaštita pred Upravnim sudom Crne Gore, jer se protiv odluke drugostepenog organa donesene u upravnom postupku u konkretnom slučaju, može pokrenuti upravni spor, dok se protiv odluke Upravnog suda može pokrenuti postupak pred Vrhovnim sudom. Ukoliko je sporazum o naknadi zaključen prije pravosnažnosti rješenja o eksproprijaciji, u tom slučaju će se obustaviti dalji postupak eksproprijacije.

Navedeno znači da se visina pravične naknade za eksproprijaciju utvrđuje u upravnom postupku, a nezadovoljna strana svakako ima mogućnost pokretanja redovnog sudskog postupka za eventualnu naknadu štete.

5.4 Podaci o infrastrukturnim i drugim objektima koji se nalaze na prostoru za sprovođenje koncesione djelatnosti

Drumski saobraćaj

Područje NP Lovćen (koje uglavnom obuhvata trasu žičare) je na istočnoj i jugoistočnoj strani pod uticajem magistralnog puta M-2.3 Podgorica-Cetinje-Budva. Širina puta je 7 metara.

Dio magistralnog puta M-2 prolazi u širem području NP Lovćen, na zapadu i sjeveru, u širini od 7 metara (6 i 4,5 metra na pojedinim dionicama).

Regionalni put Cetinje - Njeguši - Kotor R-1 prolazi u blizini sjeveroistočne i istočne granice šireg područja NP Lovćen. Regionalni put R-15 Čekanje-Čevo-Nikšić vodi prema sjeveru od regionalnog puta R-1.

Put R-13 Cetinje-Ivanova korita-Lovćen prolazi kroz središnje područje NP Lovćen (20 km).

Prema PPPN-u za NP Lovćen, NP Lovćen obuhvata oko 90,6 km različitih lokalnih puteva.

Telekomunikacije i poštanski saobraćaj

Infrastruktura za fiksnu telefoniju u NP Lovćen:

Sljedeća telekomunikaciona infrastruktura Crnogorskog Telekom a.d. Podgorica je prisutna unutar zaštićene/kontakt zone NP Lovćen:

- Telekomunikaciona kablovska kanalizacija i optički kabal od međunarodne važnosti položen duž rute Cetinje - Budva;
- Telekomunikaciona mreža za pristup u zaleđu Kotora i Budve.

Telekomunikaciona mreža za pristup radi iz izdvojenog telekomunikacionog centra RASM Njeguši koji se nalazi djelimično u mjestima unutar područja Njeguša.

Infrastruktura za mobilnu telefoniju u NP Lovćen:

Sva tri operatera mobilne telefonije u Crnoj Gori (Crnogorski Telekom, M-Tel i Telenor) imaju infrastrukturu unutar NP Lovćen.

Emisioni centar Štirovnik crnogorskog Radio-difuznog centra nalazi se u sklopu NP Lovćen.

Energetski sistemi

U NP Lovćen, postoje objekti sa naponom 110 kV, 35 kV, 10 kV i 1 kV.

Sljedeći elektroenergetski objekti postoje u NP Lovćen:

- Dalekovod od 110 kV Budva - Cetinje (prema PPPN-u za NP Lovćen, ruta žičare treba da se ukrsti sa ovim dalekovodom u blizini naselja Bjelosi);
- Dalekovod od 35 kV Kotor – Cetinje;
- Dalekovod od 35 kV Kotor – Štirovnik;

- Dalekovod od 35 kV Tivat – Kotor;
- Trafostanica 35/0.4 kV, 2x630kVA;
- Dalekovod od 10 kV Cetinje – Lovćen sa tri trafostanice od 10/0.4kV: Duga Njiva, Ivanova korita, Pod Kapom;
- Dalekovod od 10 kV Ivanova korita – Dolovi sa svojom trafostanicom od 10/0.4kV Dolovi;
- Dalekovod od 10 kV Cetinje – Vrela sa svojim trafostanicama.

Hidrotehnički sistemi

U NP Lovćen ne postoji javni sistem vodosnabdijevanja, osim na području naselja Njeguši. Voda se dostavlja kroz mrežu izvora poput:

– Ivanova korita (najpoznatiji izvor u ovoj oblasti);	– Grkova voda;
– Ljubin potok;	– Grab;
– Jama;	– Andrijska voda;
– Međuvršje;	– Babina voda;
– Zverinjac;	– Solijastica;
– Kamenica;	– Podgorska vrela;
– Koritnik;	– Pipoljevac;
– Pištet;	– Brijest;
– Bukovička voda;	– Sutlic;
– Studenac;	– Dobra voda;
– Uganjska vrela;	– Vrutak;
– Zuberov točak;	– Mirčetina voda
– Studenci;	
– Obzovica;	
– Studenac;	
– Bistijernica;	

6. USLOVI KOJE JE DUŽAN DA ISPUNJAVA KONCESIONAR U POGLEDU TEHNIČKE OPREMLJENOSTI, FINANSIJSKE SPOSOBNOSTI I OSTALI DOKAZI O ISPUNJAVANJU TIH USLOVA

Uslovi u pogledu tehničke opremljenosti

a) Iskustvo u izgradnji i opremanju sistema žičare

Podnosilac prijave (ili član Konzorcijuma, u slučaju da je Podnosilac prijave Konzorcijum) ima, ili je zaključio predugovor o učešću u realizaciji Projekta sa licem koje ima, iskustvo u izgradnji i opremanju najmanje jednog operativnog sistema žičare (dužine najmanje 3 km) koji je izgrađen u posljednjih 5 (pet) kalendarskih godina.

b) Iskustvo u upravljanju koncesijom/javno-privatnim partnerstvom

Podnosilac prijave (ili član Konzorcijuma u slučaju da je Podnosilac prijave Konzorcijum) ima iskustvo u upravljanju žičarama putem koncesije/javno-privatnog

partnerstva, u posljednjih 5 (pet) kalendarskih godina, u svojstvu upravljača ili koncesionara, gdje su minimalni troškovi izgradnje infrastrukturnih objekata koji su predmet koncesije/javno-privatnog partnerstva najmanje 20 miliona EUR.

Kriterijumi za kvalifikaciju navedeni pod a) i b) biće zajedno označeni kao Tehnički kriterijumi.

Svaki Podnosilac prijave ili Konzorcijum, u slučaju da je Konzorcijum Podnosilac prijave dužan je da dostavi sljedeću dokumentaciju kao dokaz da je ispunio Tehničke kriterijume:

- Kratak pregled ekonomskih aktivnosti Podnosioca prijave (najviše na 5 strana A4 formata, veličine slova 12) koji uključuje njegove aktivnosti, stručnost i ljudske resurse relevantne za Projekat;
- Popunjene obrasce propisane Tenderskom dokumentacijom.

Dalja razrada navedenih kriterijuma biće sadržana u Javnom pozivu i Tenderskoj dokumentaciji (vidi Dio 7 u daljem tekstu).

Uslovi u pogledu finansijske sposobnosti

a) Profitabilnost

Prosječna Dobit¹ Podnosioca prijave (odnosno ponderirani prosjek u slučaju Konzorcijuma) za posljednje 3 (tri) fiskalne godine mora biti pozitivna, odnosno veća od nule;

b) Prosječna vrijednost kapitala

Prosječna vrijednost Kapitala² Podnosioca prijave (odnosno ponderirani prosjek u slučaju Konzorcijuma) za posljednje 3 (tri) fiskalne godine mora iznositi najmanje 5 miliona EUR;

c) Prosječni promet

Prosječni Promet³ Podnosioca prijave (odnosno kumulativni prosek u slučaju Konzorcijuma) za poslednje 3 (tri) fiskalne godine mora iznositi najmanje 50 miliona EUR.

Kriterijumi za kvalifikaciju navedeni pod a), b) i c), biće zajedno označeni kao Finansijski kriterijumi.

Svaki Podnosilac prijave i svaki član Konzorcijuma u slučaju da je Podnosilac prijave Konzorcijum, dostaviće sljedeću dokumentaciju kao dokaz da je ispunio Finansijske kriterijume:

¹ DOBIT (*Profit Before Taxes - PBT*) označava dio profita koji društvo ostvari prije nego što plati porez na dobit. Ovaj obračun isključuje (ne podrazumijeva) troškove iz dobiti, uključujući kamatne troškove i operativne rashode, ali uključuje troškove plaćanje poreza.

² KAPITAL: u bilansu stanja društva, označava iznos sredstava koja su vlasnici (članovi, akcionari) unijeli u društvo, uvećan za neraspoređeni dobitak (ili gubitak).

³ PROMET: iznos dobiti (prije oduzimanja troškova, poreza i drugih odbitaka) koji proizilazi iz pružanja osnovnih usluga i dobara društva.

- Bilansi stanja za 2016., 2017. i 2018. godinu;
- Bilans uspeha za 2016., 2017. i 2018. godinu.

7. OSNOVNI ELEMENTI TENDERSKE DOKUMENTACIJE (JAVNI POZIV, DOKUMENTACIJA VEZANA ZA PONUDU)

Koncesija za Projekat će biti dodijeljena kroz međunarodni, transparentan i konkurentni otvoreni postupak (u daljem tekstu: otvoreni postupak)„, u skladu sa Zakonom o koncesijama.

U skladu sa Zakonom o koncesijama i Uredbom o bližem načinu sprovođenja postupka javnog nadmetanja u otvorenom i dvostepenom postupku davanja koncesije („Sl. list CG", br. 67/09) (u daljem tekstu „**Uredba**“), otvoreni postupak davanja koncesije podrazumijeva:

- Javno oglašavanje;
- Otkup tenderske dokumentacije;
- Dostavljanje ponuda od strane ponuđača u ostavljenom roku;
- Otvaranje blagovremeno pristiglih ponuda, po redosljedu prijema;
- Vrednovanje i rangiranje ponuda od strane Tenderske Komisije;
- Utvrđivanje obrazloženog predloga za davanje koncesije i izbor ponuđača za koncesionara.

Cilj javnog nadmetanja je uspostavljanje ravnopravnosti svih zainteresovanih subjekata, odnosno učesnika u postupku davanja predmetne koncesija, izbor kvalitetnog ponuđača, kao i stvaranje uslova za rješavanje otvorenih pitanja od značaja za ostvarivanje prava na koncesiju.

Javni oglas za javno nadmetanje u otvorenom postupku sadrži:

- 1) Opis predmeta koncesije, granice područja, prostora i lokacije na kojoj se nalazi predmetna koncesija;
- 2) Osnovne elemente koncesionog akta;
- 3) Adresu i rok za dostavljanje ponude na javni oglas;
- 4) Kriterijume za učešće na javnom oglasu i mogućnost podnošenja zajedničke ponude;
- 5) Pravila prema kojima se javni oglas sprovodi;
- 6) Način dostavljanja ponude;
- 7) Moguće vrijeme posjete lokacije na kojoj će se vršiti koncesiona djelatnost;
- 8) Datum, vrijeme i mjesto otvaranja prispjelih ponuda na javni oglas;
- 9) Rok u kome se ponuda na javni oglas može povući;
- 10) Određivanje vrste ponude (tehničke i finansijske);
- 11) Podatke o visini i obliku depozita i garancije i perioda za koji se traže;

- 12) Ime lica zaduženog za davanje relevantnih informacija u postupku javnog oglasa;
- 13) Vrijeme i mjesto na kojem se može preuzeti koncesioni akt i tenderska dokumentacija, kao i cijena tenderske dokumentacije određena u visini troškova njene izrade.

7.3 Promjena uslova Javnog oglasa i donošenje odluke

Ministarstvo zadržava pravo da izmijeni, poništi ili proglasi neuspjelim Javni oglas za javno nadmetanje u otvorenom postupku za realizaciju projekta žičare Kotor-Lovćen. Donošenjem odluke o poništenju Javnog oglasa za javno nadmetanje, ovaj organ odluku objavljuje na način na koji je objavljen Javni oglas za javno nadmetanje u otvorenom postupku davanja koncesija.

Javni oglas, nakon objavljivanja može se izmijeniti, osim elemenata utvrđenim koncesionim aktom. Izmjena javnog oglasa mora biti objavljena na način na koji je objavljen osnovni tekst javnog oglasa, s tim što rok za dostavljanje ponuda mora se produžiti za vrijeme koje je proteklo od dana objavljivanja javnog oglasa.

8. PODOBNOST ZA UČEŠĆE NA JAVNOM NADMETANJU ZA DAVANJE KONCESIJA

Pravo učešća na Javni oglas za davanje koncesije za realizaciju projekta žičare Kotor-Lovćen ima domaće ili strano privredno društvo ili drugo pravno lice, preduzetnik ili fizičko lice, konzorcijum ili neki drugi oblik poslovnog povezivanja koji posjeduje kvalifikacije kojima se dokazuje podobnost za učešće.

Shodno odredbama člana 23 Zakona o koncesijama, nepodobni da učestvuju na javnom nadmetanju za realizaciju projekta žičare Kotor-Lovćen, su:

- privredna društva, druga pravna lica i preduzetnici nad kojima je pokrenut postupak stečaja ili likvidacije, osim postupka reorganizacije u skladu sa zakonom kojim je uređena insolventnost privrednih društava;
- privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i fizička lica koja su pravosnažnom presudom osuđena za krivično djelo izvršeno u vršenju profesionalne djelatnosti;
- privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i fizička lica koja imaju neizmirene poreske obaveze i obaveze po osnovu kazni izrečenih u krivičnom ili prekršajnom postupku, u periodu od najmanje tri godine prije objavljivanja Javnog oglasa.

S tim u vezi, u cilju dokazivanja da je ponuđač podoban da učestvuje u postupku javnog nadmetanja, neophodno je dostaviti sljedeću dokumentaciju:

- izvod iz sudskog ili drugog odgovarajućeg registra države u kojoj ponuđač ima sjedište;
- dokaz da nad ponuđačem nije pokrenut postupak stečaja ili likvidacije;
- dokaz da ponuđač nije pravosnažno osuđen za krivično djelo izvršeno u vršenju profesionalne djelatnosti;

- dokaz da se protiv ponuđača ne vodi krivični postupak za djelo izvršeno u vršenju profesionalne djelatnosti;
- dokaz da ponuđač nema neizmirene poreske obaveze i obaveze po osnovu kazni izrečenih u krivičnom ili prekršajnom postupku, u periodu od najmanje tri godine prije objavljivanja javnog oglasa.

Navedeni dokazi ne smiju biti stariji od devedeset (90) dana od dana objavljivanja oglasa. Ukoliko država u kojoj ponuđač ima sjedište ne izdaje navedene dokaze, ovi dokazi mogu biti zamijenjeni izjavom ponuđača pod krivičnom i materijalnom odgovornošću, odnosno ukoliko u državi u kojoj je sjedište ponuđača, nema zakonskih odredbi koje se tiču izjava pod krivičnom i materijalnom odgovornošću, izjavom datom pred nadležnim sudskim ili upravnim organom ili notarom.

9. NACRT UGOVORA O KONCESIJI I DRUGIH PRATEĆIH UGOVORA NEOPHODNIH ZA REALIZACIJU KONCESIJE

Ugovor o koncesiji definiše prava i obaveze Koncedenta i Koncesionara povodom koncesije. U skladu sa članom 51 Zakona o koncesijama u roku od 60 dana od dana zaključenja Ugovora o koncesiji, Koncesionar će osnovati crnogorsko privredno društvo u 100% vlasništvu radi obavljanja koncesione djelatnosti i bez odlaganja će ustupiti sva prava i obaveze iz Ugovora o koncesiji na ovo novoosnovano privredno društvo koje stupa u sva prava i obaveze Koncesionara iz Ugovora o koncesiji.

Početni Nacrt Ugovora o koncesiji dat je u prilogu ovoga Koncesionog akta. Nacrt Ugovora o koncesiji biće predmet pregovora prvorangiranog ponuđača i Tenderske komisije, prije donošenja odluke o dodjeli Koncesije.

10. ZAJEDNIČKI NASTUP

Ponuđač može da učestvuje u postupku dobijanja koncesije u konzorcijumu ili drugom obliku poslovnog povezivanja (u daljem tekstu: konzorcijum), uz obavezu da priloži ugovor o konzorcijumu, koji izričito predviđa:

- da će svi članovi konzorcijuma biti solidarno odgovorni za izvršenje Ugovora, u skladu sa njegovim uslovima;
- da će utvrditi djelatnosti svakog člana konzorcijuma;
- da će jedan od članova konzorcijuma biti imenovan i ovlašćen da u ime svakog pojedinog i svih članova konzorcijuma zajedno u društvu preuzme obaveze i prima uputstva i
- da će se realizacija cjelokupnog ugovora uključujući i plaćanje vršiti samo sa ovlašćenim članom konzorcijuma.

Ponuđač koji je u postupku dobijanja koncesije nastupio kao konzorcijum i koji je kao takav dobio koncesiju, a na osnovu kriterijuma koji su vrednovani u postupku dobijanja koncesije, ne može mijenjati sastav članova konzorcijuma bez saglasnosti koncedenta. To znači, da prilikom osnivanja i registracije privrednog društva, osnivači istog moraju biti članovi konzorcijuma. U suprotnom, ugovor o koncesiji može se jednostrano raskinuti od strane koncedenta. Ponuđač koji podnese ponudu u okviru konzorcijuma dužan je dostaviti dokaze o podobnosti, kao i ostalu dokumentaciju koja je propisana ovim poglavljem za svakog člana konzorcijuma posebno.

11. KRITERIJUMI ZA IZBOR NAJPOVOLJNIJE PONUDE

Ponude se sastoje od tehničke i finansijske ponude. Odabir najpovoljnije ponude je zasnovan na procjeni i tehničke i finansijske ponude. Kriterijumi za odabir najpovoljnije ponude su sljedeći:

Tehnički kriterijumi:

- Adekvatnost, potpunost, kvalitet i relevantnost predloženog plana usluga:
 - i) faze i ponavljanja, uključujući njihove ciljeve, rezultate, prelomne tačke i metode,
 - ii) parametri za provjeru kvaliteta za svaku pruženu uslugu.
- Adekvatnost, potpunost, kvalitet i relevantnost tehničkog i operativnog pristupa:
 - i) metodi koje Kvalifikovani ponuđač primjenjuje na ovaj Projekat, održavanje, tehnička i funkcionalna analiza upravljanja projektom, testiranje,
 - ii) primjena pristupa koji obezbjeđuje kvalitet,
 - iii) pristup: obimu, riziku, izmjenama, komunikacijama, vremenu i troškovima upravljanja,
 - iv) pristup kojim se omogućava stalno ažuriranje dokumentacije.
- Adekvatnost, potpunost, kvalitet i relevantnost predloženog plana usluga tehničkog rješenja:
 - i) ključni faktori uspjeha,
 - ii) arhitektura i konfiguracija predloženog rješenja,
 - iii) ispunjenost funkcionalnih zahtjeva,
 - iv) detaljan opis svih produkata (rezultata),
 - v) plan operativnog upravljanja.
- Inovacije i kreativnost predloženog tehničkog rješenja uključujući dodatne karakteristike i mogućnosti (parking, restorani, objekti, itd.);

- Metodi predloženi za sprovođenje ključnih indikatora učinkovitosti (KPI)

Finansijski kriterijumi:

- Ponuđena visina koncesione naknade izražena kao procenat od profita novoosnovanog društva za posebne namjene (SPV), koja se obračunava i isplaćuje na godišnjem nivou

Detaljna razrada kriterijuma za odabir najpovoljnije ponude biće sadržana u tenderskoj dokumentaciji.

12. USLOVI I NAČIN OBAVLJANJA KONCESIONE DJELATNOSTI

Uslovi obavljanja koncesione djelatnosti vezani za Projekat utvrđeni su u Ugovoru o koncesiji datom u prilogu Koncesionog akta. Koncesionar će vršiti i obezbijediti da se koncesione aktivnosti u svakom trenutku vrše u skladu sa mjerodavnim pravom i u skladu sa Ugovorom o koncesiji bez ugrožavanja životne sredine i zdravlja ljudi i zakonom zaštićenih područja i objekata.

13. MJERE ZA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE I UNAPREĐENJE ENERGETSKE EFIKASNOSTI

13.1. Zaštita životne sredine

PPPN za NP Lovćen sadrži niz mjera za zaštitu životne sredine. Značajan broj tih mjera je grupisan u Dijelu 15 (Zaštita prirodnih, pejzažnih i kulturnih vrijednosti) i Dijelu 19 (Zaštita i unapređenje životne sredine) PPPN-a za NP Lovćen. Dio 15 utvrđuje zone unutar NP Lovćen, daje preporuke za zaštitu pejzaža i šuma, mjere integralne zaštite, itd. Dio 19 proglašava sljedeće opšte ciljeve zaštite životne sredine:

Biološki diverzitet, flora i fauna, te zaštićena područja:

- zaštita biodiverziteta u cjelini, a posebno vrsta komponenti biodiverziteta konzervatorske vrijednosti;
- stabilnost i postojanost ekosistema.

Šumska vegetacija:

- očuvanje postojeće vegetacije;
- poboljšanje karakteristika staništa i sastojina;
- svođenje efekata erozije i požara na minimum.

Očuvanje kvaliteta vazduha, zemljišta i vode:

- eliminisanje ili ograničavanje zagađenja vazduha, zemljišta i vode do nivoa koji neće ugrožavati prirodna obilježja i onemogućiti njihovo korišćenje u skladu s njihovom namjenom.

PPPN dodatno utvrđuje mjere za zaštitu flore, faune i gljiva, zaštitu šuma, zaštitu vazduha, vode i zemljišta i zaštitu karstnog predjela.

U skladu sa Zakonom o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu, paralelno sa pripremom PPPN za NP Lovćen, treba da bude izrađen Izvještaj o strateškoj procjeni uticaja PPPN-a na životnu sredinu. Agencija za zaštitu životne sredine je zadužena za usvajanje Izvještaja. Izvještaj sadrži podatke koji opisuju i procjenjuju moguće značajne uticaje na životnu sredinu koji mogu nastati zbog realizacije PPPN-a, kao i razmatranje alternativnih opcija, uzimajući u obzir ciljeve i geografski opseg PPPN-a, kao i sljedeće elemente:

- kratki pregled sadržaja i glavnih ciljeva PPPN-a i njegov odnos sa drugim planovima i programima;
- opis postojećeg stanja životne sredine i njenog potencijalnog razvoja, u slučaju da se PPPN ne realizuje;
- identifikacija oblasti sa mogućom izloženosti značajnim rizicima i ekološka obilježja takvih oblasti;
- postojeći ekološki problemi u odnosu na PPPN, uključujući one koji se odnose na oblasti od posebne važnosti za životnu sredinu, kao što su staništa divljih vrsta biljaka i životinja iz aspekta njihovog očuvanja, posebno zaštićena područja, nacionalni parkovi ili morsko dobro;
- opšti i posebni ciljevi zaštite životne sredine utvrđeni na nacionalnom ili međunarodnom nivou koji su važni za PPPN i način na koji su ti ciljevi, kao i drugi aspekti od značaja po životnu sredinu, uzeti u obzir u pripremnom postupku;
- moguće značajne posljedice po zdravlje ljudi i životnu sredinu, uključujući faktore kao što su: biodiverzitet, stanovništvo, fauna, flora, zemljište, voda, vazduh, klimatski faktori koji utiču na klimatske promjene, materijalni resursi, kulturna baština, uključujući i arheološku i arhitektonsku baštinu, pejzaž i međusobna povezanost tih faktora;
- mjere predviđene sa ciljem sprječavanja, smanjenja ili uklanjanja, u najvećoj mjeri, bilo kakvih značajnih negativnih uticaja na zdravlje ljudi i životnu sredinu uzrokovanih realizacijom PPPN-a;
- pregled razloga koji služe kao osnov za izbor PPPN-a s aspekta razmatranih alternativa, kao i opis načina ocjenjivanja, uključujući i moguće probleme tokom formulisanja traženih podataka (kao što su tehnički podaci ili nedostatak stručnog znanja i iskustva);
- predstavljanje mogućih prekograničnih uticaja na životnu sredinu;
- opis programa za monitoring životne sredine, uključujući i zdravlje ljudi tokom i nakon realizacije PPPN-a;
- zaključci doneseni u toku pripreme Izvještaja;
- kratki prikaz.

Prilikom procjene ekoloških aspekata PPPN-a za NP Lovćen, u Izvještaju je navedeno da su adekvatni, ali je takođe propisano nekoliko dodatnih mjera koje uključuju pravno-normativne, tehničko-tehnološke, mjere prostornog planiranja i ekonomske mjere. Izvještaj sadrži i mjere zaštite životne sredine (opšte mjere za zaštitu životne sredine, mjere za zaštitu zemljišta, voda i vazduha, upravljanje otpadom, kao i pozivanje na mjere sadržane u Studiji uticaja na životnu sredinu za projekat žičare i izvještaju o procjeni strateškog uticaja dalekovoda na životnu sredinu), mjere za zaštitu biodiverziteta, flore, faune i šumske vegetacije i mjere zaštite prema režimu korišćenja prostora.

Na osnovu Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu, određeni projekti zahtijevaju pripremu Studije uticaja na životnu sredinu, koju mora odobriti Agencija za zaštitu životne sredine. Studija uticaja na životnu sredinu treba da sadrži:

1. opšte informacije;
2. opis lokaliteta;
3. opis projekta;
4. opis alternativnih rješenja;
5. opis segmenata koji se tiču životne sredine;
6. opis mogućih uticaja na životnu sredinu;
7. opis mjera za sprječavanje, smanjenje ili uklanjanje značajnih uticaja na životnu sredinu;
8. monitoring program;
9. kratki prikaz tačaka 2 do 7 sa ovog spiska;
10. informacije o mogućim poteškoćama sa kojima se susreću nosioci projekata tokom prikupljanja podataka i dokumenata.

Ministarstvo održivog razvoja i turizma je izradilo Studiju uticaja na životnu sredinu za projekat žičare, koja sadrži, između ostalog, mjere za sprječavanje, ograničavanje ili uklanjanje značajnih negativnih posljedica po životnu sredinu u slučaju realizacije projekta, njegovo uobičajeno funkcionisanje i moguće kvarove, kao i monitoring program. Studija uticaja na životnu sredinu sadrži detaljne mjere za sprječavanje, ograničavanje ili uklanjanje negativnih učinaka u fazama projektovanja, izgradnje i upotrebe. Studija uticaja na životnu sredinu je odobrena od strane Agencije za zaštitu životne sredine odlukom br. 2-UIP-2496/26 od 28. maja 2012. godine. Koncesionar, kao nosilac Projekta, dužan je da primijeni mjere (u mjeri u kojoj se odnose na njega i projekat) predviđene u PPPN-u za NP Lovćen, Izvještaju o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu uz PPPN, odobrenoj Studiji procjene uticaja na životnu sredinu za projekat žičare, kao i svakoj drugoj Studiji uticaja na životnu sredinu koja može biti izrađena u budućnosti (ako ih bude), te da ispoštuje sve ekološke zakone i propise, uključujući i primjenjive međunarodne konvencije i naloge nadležnih tijela.

13.2. Energetska efikasnost

U skladu sa PPPN-om za NP Lovćen, unapređenje energetske efikasnosti odnosi se na aktivnosti ugradnje ili primjene, niskoenergetske građevine, unapređivanje klimatizacionih sistema i pripreme tople vode, poboljšanje rasvjete, koncept inteligentnih zgrada (centralizovano upravljanje potrošnjom energije glavnih potrošača), koji treba da se primijene tokom izgradnje objekata u NP Lovćen, u određenoj mjeri. PPPN za NP Lovćen sadrži i koncept upotrebe obnovljive energije, kao i nekoliko smjernica za povećanje energetske efikasnosti. Koncesionar, kao nosilac Projekta, dužan je da primijeni mjere (u mjeri u kojoj su obavezujuće za njega i projekat) predviđene u PPPN-u za NP Lovćen, kao i da ispoštuje sve zakone i propise o energetske efikasnosti i naloge nadležnih organa.

14. RASPODJELA PRIHODA OD PROJEKTA – KONCESIONA NAKNADA

U skladu sa članom 4, stav 1 i članom 58, stav 1 Zakona o koncesijama, a na osnovu nalaza Studije izvodljivosti za Projekat, radi atraktivnosti projekta za investitore i uspješnog završetka i upravljanja Projektom, dobit koji se ostvari radom žičare i svih propratnih sadržaja koji su predmet koncesije, dijelit će se između Koncedenta i Koncesionara, zavisno

od prihvaćene ponude, s tim da će procenat dobiti koji pripada Koncesionaru biti jedan od kriterijuma za vrednovanje dostavljenih ponuda.

Minimalni iznos koncesione naknade je 15% od ostvarenog profita na godišnjem nivou.

15. NAČIN ODREĐIVANJA TARIFA ZA PRUŽANJE USLUGA

Cijene karata za žičaru određivaće se od strane Koncesionara, po prethodnom odobrenju Koncedenta, što će biti dalje precizirano odredbama Ugovora o koncesiji.

16. OBIM OČEKIVANIH INVESTICIJA

Od koncesionara se očekuje da predloži investicioni program kojim će u prvoj godini od stupanja na snagu Ugovora o koncesiji izgraditi i pustiti u rad žičaru od lokaliteta Dub do lokaliteta Kuk, a sve prateće objekte u potpunosti izgraditi i staviti u funkciju najkasnije 3 godine od stupanja na snagu Ugovora o koncesiji. Minimalno investiciono ulaganje u žičaru i prateće sadržaje iznosi 18 miliona eura.

Svi objekti i oprema nakon isteka perioda koncesije prelaze u vlasništvo koncedenta.

17. SPISAK PROPISA KOJI SE PRIMJENJUJU NA POSTUPAK DAVANJA KONCESIJE I VRŠENJE KONCESIJE DJELATNOSTI

Glavni propisi koji se primjenjuju na postupak davanja koncesije i vršenje koncesione djelatnosti su:

- Ustav Crne Gore („Sl. list Crne Gore“ br. 1/07, 38/13);
- Zakon o koncesijama, („Sl. list Crne Gore“ br. 08/09);
- Zakon o obligacionim odnosima („Sl. list Crne Gore“ br. 47/08, 04/11 i 22/17);
- Zakon o državnoj imovini („Sl. list Crne Gore“ br. 21/09, 40/11);
- Zakon o državnom premjeru i katastru nepokretnosti („Sl. list Crne Gore“ br. 29/07, 73/10, 32/11, 40/11, 43/15, 37/17, 17/18);
- Zakon o vodama, („Sl. list Crne Gore“ br. 27/07, 73/10, 32/11, 47/11, 84/18);
- Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata, („Sl. list Crne Gore“ br. 64/2017, 44/2018, 63/2018);
- Zakon o životnoj sredini, („Sl. list Crne Gore“ br. 52/16);
- Zakon o strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu, („Sl. list Crne Gore“ br. 40/10, 73/10, 40/11, 27/11 i 52/16);
- Zakon o procjeni uticaja na životnu sredinu, („Sl. list Crne Gore“ br. 40/10, 73/10, 40/11, 27/13 i 52/16);
- Zakon o vodama („Sl. list Crne Gore", broj 32/11, 48/15 i 52/16)

- Zakon o integrisanom sprječavanju i kontroli zagađivanja životne sredine, („Sl. list Crne Gore“ br. 80/05, 54/09, 40/11);
- Zakon o upravljanju otpadom, („Sl. list Crne Gore“ br. 64/11, 39/16);
- Zakon o zaštiti kulturnih dobara, („Sl. list Crne Gore“ br. 49/10, 40/11, 44/17);
- Zakon o upravnom postupku, („Sl. list Crne Gore“ br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17);
- Zakon o svojinsko-pravnim odnosima, („Sl. list Crne Gore“ br. 19/09);
- Zakon o putevima, („Sl. list Crne Gore“ br. 42/04, 21/09 54/09, 40/10, 73/10, 36/11, 40/11, 92/17);
- Zakon o vazdušnom saobraćaju, („Sl. list Crne Gore“ br. 30/12 i 30/17);
- Zakon o zaštiti i spašavanju, („Sl. list Crne Gore“ br. 13/07, 05/08, 86/09, 32/11, 54/16);
- Zakon o zaštiti i zdravlju na radu, („Sl. list Crne Gore“ br. 34/14, 44/18);
- Zakon o radu, („Sl. list Crne Gore“ br. 49/08, 26/09, 88/09, 26/10, 59/11, 66/12, 31/14 i 53/14);
- Zakon o geološkim istraživanjima, („Sl. list Crne Gore“ br. 28/93, 27/94, 42/94, 26/07, 73/10 i 28/11);
- Zakon o eksproprijaciji, („Sl. list Crne Gore“ br. 55/00, 12/02, 28/06, 21/08, 75/18);
- Zakon o nacionalnim parkovima, („Sl. list Crne Gore“ br. 28/14 i 39/16);
- Zakon o zaštiti prirode, („Sl. list Crne Gore“ br. 54/16);
- Zakon o željeznici, („Sl. list Crne Gore“ br. 27/13 i 43/13);
- Zakon o bezbjednosti, organizaciji i efikasnosti željezničkog prevoza („Sl. list Crne Gore“ br. 001/14 i 006/14);
- Zakon o turizmu i ugostiteljstvu, („Sl. list Crne Gore“ br. 2/18, 13/18 i 25/19);
- Zakon o šumama, („Sl. list Crne Gore“ br. 47/15);
- Zakon o kontroli državne pomoći, („Sl. list Crne Gore“ br. 12/18);
- Zakon o zaštiti konkurencije, („Sl. list Crne Gore“ br. 44/12 i 13/18);
- Zakon o zaštiti vazduha, („Sl. list Crne Gore“ br. 43/15);
- Zakon o zaštiti od buke u životnoj sredini, („Sl. list Crne Gore“ br. 28/11, 01/14 i 02/18);

- Zakon o ratifikaciji Kjoto Protokola uz Okvirnu konvenciju Ujedinjenih Nacija o promjeni klime, („Sl. list Crne Gore“ br. 17/07);
- Zakon o efikasnom korišćenju energije, („Sl. list Crne Gore“ br. 057/14 i 003/15);
- Pravilnik o uslovima za žičare za prevoz lica („Sl. list Crne Gore“ br. 42/14);
- Uredba o projektima za koje se vrši procjena uticaja na životnu sredinu, („Sl. list Crne Gore“ br. 20/07 i 47/13; 53/14);
- Uredba o bližem načinu sprovođenja postupka javnog nadmetanja u otvorenom i dvostepenom postupku davanja koncesije, („Sl. list Crne Gore“ br. 67/09);
- Uredba o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele državne pomoći, („Sl. list Crne Gore“ br. 27/2010, 34/2011, 16/2014);
- Uredba o načinu i postupku podnošenja prijave državne pomoći, („Sl. list Crne Gore“ br. 27/10, 34/11, 12/13);
- Pravilnik o načinu vršenja revizije glavnog projekta, („Sl. list Crne Gore“ br. 018/18);
- Pravilnik o načinu izrade i sadržini tehničke dokumentacije, („Sl. list Crne Gore“ br. 044/18);
- Pravilnik o mjerama zaštite od elementarnih nepogoda, („Sl. list Crne Gore“ br. 6/93);
- Pravilnik o tehničkim normativima za izgradnju objekata visokogradnje u seizmičkim područjima, („Službeni list Jugoslavije“ br. 31/81, „Sl. list Crne Gore“ br. 49/82, 29/83, 21/88 i 52/90);
- Pravilnik o tehničkim uslovima za čelične konstrukcije („Sl. list Crne Gore“ br. 025/18 i 040/19);
- Pravilnik o sadržaju Elaborata o pripremnim radovima, („Sl. list Crne Gore“ br. 80/08);
- Pravilnik o načinu i postupku izdavanja, mirovanja licence i načinu vođenja registara licenci, („Sl. list Crne Gore“ br. 79/17);
- Pravilnik o načinu vršenja stručnog nadzora nad građenjem objekata („Sl. list Crne Gore“ br. 48/18);
- Pravilnik o načinu vođenja i sadržini građevinskog dnevnika, građevinske knjige i knjige inspekcije, („Sl. list Crne Gore“ br. 81/08);
- Pravilnik o načinu vođenja i sadržini građevinskog dnevnika i građevinske knjige, („Sl. list Crne Gore“ br. 68/18);
- Pravilnik o načinu i postupku osmatranja tla i objekta u toku građenja i upotrebe, („Sl. list Crne Gore“ br. 18/18);

- Pravilnik o bližim uslovima i načinu prilagođavanja objekata za pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti i lica sa invaliditetom, („Sl. list Crne Gore“ br. 48/13);
- Pravilnik o načinu i postupku procjene rizika na radnom mjestu, („Sl. list Crne Gore“ br. 43/07);
- Pravilnik o načinu i postupku osposobljavanja zaposlenih za bezbjedan rad, („Sl. list Crne Gore“ br. 57/06);
- Pravilnik o postupku i rokovima za vršenje periodičnih pregleda i ispitivanja sredstava za rad, sredstava i opreme lične zaštite na radu i uslova radne sredine („Sl. list Crne Gore“ br. 71/05);
- Pravilnik o vođenju evidencija iz oblasti zaštite na radu, („Sl. list Crne Gore“ br. 67/05);
- Pravilnik o sadržaju elaborata o uređenju gradilišta, („Sl. list Crne Gore“ br. 4/99);
- Pravilnik o sadržini i načinu izdavanja izvještaja o povredi na radu, („Sl. list Crne Gore“ br. 18/93);
- Pravilnik o sredstvima lične zaštite na radu i ličnoj zaštiti opreme, („Službeni list Jugoslavije“ br. 35/69);
- Pravilnik o posebnim mjerama zaštite na radu u građevinarstvu, („Službeni list Jugoslavije“ br. 42/68 i 45/68);
- Pravilnik o opštim mjerama zaštite na radu od opasnog dejstva električne struje u objektima namijenjenim za rad u radnim prostorijama i na gradilištima, („Sl. list Crne Gore“ br. 6/86);
- Pravilnik o načinu i postupku prethodnih i periodičnih specijalističkih ljekarskih pregleda radnika, („Sl. list Crne Gore“ br. 25/80 i 02/81);
- Pravilnik o opremi i postupku za pružanje prve pomoći i o organizovanju službe spasavanja u slučaju nezgode na radu („Službeni list Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije“ br. 21/71);
- Odluka o visini i načinu plaćanja naknada za korišćenje dobara nacionalnih parkova, obavljanje djelatnosti i pružanje usluga, („Sl. list Crne Gore“ br. 43/13);
- Odluka o načinu, uslovima i vremenu davanja na korišćenje dobara nacionalnih parkova, („Sl. list Crne Gore“ br. 53/06);
- Odluka o donošenju prostornog plana Crne Gore, („Sl. list Crne Gore“ br. 24/08 i 44/12);
- Prostorni plan posebne namjene za Nacionalni park Lovćen;
- Planovi i programi upravljanja za Nacionalni park Lovćen;

- Rješenje o donešenim crnogorskim standardima br. 08/22/08 od 11. jula 2008. godine (standardi iz oblasti saobraćaja i mašina – žičare za prevoz putnika, objavljeno u „Sl. list Crne Gore” br. 43/08);
- Rješenje o donešenim crnogorskim standardima br. 44/4/12 od 7. maja 2012. godine (standardi iz oblasti sociologije, usluga, korporativnog upravljanja i organizacije, administracije i saobraćaja, objavljeno u „Sl. list Crne Gore” br. 27/12);
- Rješenje o donešenim crnogorskim standardima br. 43/10/12 od 7. maja 2012. godine (standardi iz oblasti opštih standarda, terminologije, dokumentacije, objavljeno u „Sl. list Crne Gore” br. 27/12);
- Rješenje o donešenim crnogorskim standardima br. 88/25/10 od 6. jula 2010. godine (standardi iz oblasti domaćinstva, odmora, zabave, sporta, objavljeno u „Sl. list Crne Gore” br. 38/10);
- Svi ostali zakoni, međunarodne konvencije, podzakonska akta, propisi, tehnički normativi i standardi primjenjivi na ili vezani za koncesiju ili koncesionu djelatnost.

VLADA CRNE GORE

MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA I TURIZMA

**Analiza opravdanosti ostvarivanja javnog interesa davanjem
koncesije za realizaciju projekta žičare Kotor-Lovćen, sa
pokazateljima da koncesija obezbjeđuje javni interes i analizom
alternativnih mogućnosti pružanja usluga**

Podgorica, decembar 2019. godine

Uvodne napomene

Glavni cilj realizacije projekta žičare Kotor-Lovćen je dalje stimulisanje turističkog razvoja u Crnoj Gori, kao i usmjeravanje tokova turista sa primorja ka Nacionalnom parku Lovćen i Prijestonici Cetinje.

Projekat podrazumijeva izgradnju žičare, koja bi, u smislu dnevnih turističkih ruta, bila alternativa postojećoj drumskoj vezi. Ruta bi išla od lokaliteta Dub u Kotoru do lokaliteta Kuk u granicama Nacionalnog parka Lovćen. Turisti bi imali mogućnost da svoje putovanje nastave drumskim prevozom rekonstruisanom saobraćajnicom do Cetinja, prolazeći kroz Nacionalni park Lovćen.

Projekat će doprinijeti ispunjavanju jednog od glavnih ciljeva Vlade Crne Gore, ali i opštine Kotor i Prijestonice Cetinja, a to je razvoj visokokvalitetnih turističkih sadržaja. Takođe, projekat će pozitivno uticati na dodatno otvaranje ove oblasti za lokalne i regionalne turiste, privlačenje i dalju disperziju ka Nacionalnom parku značajnog broja turista sa krucera koji dolaze u Kotor, kao i lokalnih i regionalnih turista koji dolaze na Jadransko more, konkretno iz Dubrovnika, koji je udaljen samo 50 kilometara. Drugi rezultat koji će projekat imati je rasterećenje saobraćaja na 55 kilometara dugom putnom pravcu između Kotora i Cetinja, koji prolazi kroz Nacionalni park Lovćen. Očekuje se da će projekat proizvesti više značajnih i pozitivnih ekonomskih efekata, uslijed visokih ekonomskih multiplikatora koji su povezani sa projektima žičara, primarno kroz dodatnu potrošnju i ekonomsku aktivnost koja nastaje u lokalnoj i regionalnoj privredi.

1. Analiza koristi od projekta

1.1. Pregled

Ovo poglavlje se bavi opisivanjem potencijalnih ekonomskih prednosti povezanih sa realizacijom projekta žičare.

Imajući u vidu specifičnu turističku atrakciju koja bi nastala realizacijom ovog projekta, može se reći da su glavne prednosti ovog projekta direktno povezane sa sposobnošću žičare da pozitivno utiče na atraktivnost turističke ponude Crne Gore i doprinese boljoj preraspodjeli dobitaka ostvarenih od strane turističkog sektora širom zemlje, a koji su trenutno uglavnom koncentrisani na priobalno područje.

Konkretno, unapređen i olakšan pristup Nacionalnom parku Lovćen i Cetinju stvara priliku za ove lokacije da privuku više turista u Crnu Goru. Ova okolnost može dovesti do povećanja ukupne potrošnje posjetilaca na konkretnim lokacijama i njihovom okruženju, ali takođe može doći do stvaranja novih šansi za zaposlenje i do doprinosa povećanju lokalnog BDP.

Da bi se ova „prilika“ preokrenula u „stvarne i opipljive prednosti“, postoje ključni izazovi koji moraju biti riješeni od strane različitih sudionika koji su uključeni u proces, a prvenstveno:

- Žičara treba da postane jedna od glavnih turističkih atrakcija Crne Gore kako bi privukla značajan broj stranih posjetilaca, naročito putnike sa kruzera koji dolaze u Kotor ili obližnje luke koje bi se mogle razviti tokom narednih godina. Ovo zahtijeva značajno ulaganje u aktivnosti turističkog marketinga koje su usmjerene na operatore kruzera, turoperatore, turističke časopise itd., koje bi trebalo unaprijediti zajednički od strane državnih i lokalnih subjekata koji su nadležni u ovim oblastima.
- Značajne investicije treba da budu sprovedene u Nacionalnom parku Lovćen i naročito na Cetinju kako bi bili u mogućnosti da ispune očekivanja turista kada se radi o atrakcijama i rekreativnim aktivnostima, ponudi hrane i pića, smještajnim kapacitetima i drugim sadržajima. Ovo je ključno da bi se zadržao njihov položaj među najznačajnijim atrakcijama Crne Gore – što bi doprinijelo privlačenju turista vremenom – ali i da bi se turisti naveli da potroše značajan dio svog prosječnog budžeta na ove lokacije – više nego u drugim zemljama ili stranim destinacijama koje posjećuju tokom odmora. Da bi se ovo postiglo, javne i privatne zainteresovane strane koje posluju na ovim lokacijama treba da rade zajedno kako bi identifikovali i sproveli plan za investicije u ovim područjima sa ključnim aktivnostima za kratak, srednji i dugi rok.

Drugi aspekti, eksterni – poput dinamike međunarodnog turizma, i interni – kao što je mogućnost da se poboljša ukupna pristupačnost Crne Gore stranim turistima avio i brodskim putevima, će vjerovatno uticati na krajnji ishod projekta žičare. Na primjer, velika pažnja treba biti posvećena kvalitetu turističkih usluga u prostoru koji zauzima žičara duž obale (npr. Kotor, Budva, Bar itd.) pošto svako umanjenje atraktivnosti ovih

destinacija može imati negativan uticaj na održivost projekta žičare, ali i na lokacije Nacionalnog parka Lovćen i Cetinja. Sljedeća tabela prikazuje SWOT analizu (Strengths – snage, Weaknesses – slabosti, Opportunities – prilike i Threats – prijetnje) glavnih identifikovanih problema, od kojih mnoge imaju ključnu ulogu u pretpostavkama koje su date kako bi se procijenile potencijalne prednosti projekta predstavljenog u nastavku.

TABELA 1 POTENCIJALNE KORISTI OD ŽIČARE – SWOT ANALIZA

Snage	Slabosti
Jedinstven pejzaž Ograničena konkurencija u odnosu na druge atrakcije u okruženju Dobra dostupnost za kruzere koji dolaze u Kotor i za strane turiste koji borave u priobalnom području	Turistički objekti na Cetinju i Nacionalnom parku Lovćen trenutno nisu dovoljno razvijeni da bi ispunili očekivanja stranih turista i nisu adekvatni da bi izašli u susret povećanom broju posjetilaca
Prilike	Prijetnje
Poboljšati turistički pristup i troškove u trenutno manje dostupnim područjima Nacionalnog parka Lovćen i Cetinja Može se doprinijeti boljoj raspodjeli prihoda i bogatstva širom zemlje Može se pružiti podrška turističkoj strategiji da se promoviše održivi turizam usmjeren prema planinskim i seoskim predjelima Poboljšati atraktivnost Crne Gore kao poželjne destinacije za strane turiste Povećati prosječne troškove turista u Crnoj Gori Poboljšanje sveukupne dostupnosti transporta u Crnoj Gori može imati pozitivan uticaj na projekat (primjeri mogu biti unapređenje lučkih i avio objekata u Tivtu)	Podložan je dinamici međunarodnog turizma (zahtjevima kruzera i drugim segmentima) Konkurencija koju predstavljaju druge obližnje lokacije (npr. druge zemlje na Jadranskom moru) mogu imati negativan uticaj na dolaske turista

1.2. Glavne pretpostavke

Ovo poglavlje daje procjenu mogućih prednosti vezanih za realizaciju projekta žičare i rezultate u vezi sa Scenarijom 1 elaboriranom u Studiji izvodljivosti rađenoj za potrebe ovog projekta. Procjena potencijalnih prednosti je napravljena izračunavanjem efekata projekta žičare na **broj i distribuciju** turističkih troškova u Crnoj Gori, a naročito u analiziranom području. Kao ulazni podatak za ovu procjenu korišteni su rezultati prognoze tražnje ilustrovane u prethodnom poglavlju i zvanični statistički podaci iz oblasti turizma o troškovima stranih turista u zemlji, kao i druge informacije vezane za broj dolazaka i prosječan boravak.

U skladu sa pretpostavkama datim u analizi prognoze potražnje, pretpostavka je da **projekat žičare neće postati atrakcija koja je sposobna bitnije da utiče na trend ukupnih turističkih dolazaka u Crnu Goru**. Ovaj projekat je zaista dobra prilika (kao što je prikazano u SWOT analizi iznad), ali uzevši u obzir značajan porast priliva stranih turista očekivan u ovoj zemlji u narednim godinama od strane Svjetskog savjeta za putovanja i turizam (WTTC – World Travel and Tourism Council), ne može se očekivati da će projekat sam po sebi značajnije uticati na ove visoke stope rasta.

Uprkos tome, za očekivati je da će žičara – i povezane investicije koje će ona prouzrokovati na lokacijama prvenstveno Nacionalnog parka Lovćen, ali i Cetinja – **povećati prosječan budžet koji troše strani turisti u zemlji**: prisustvo većeg broja atrakcija u Kotoru i Nacionalnom parku Lovćen ima potencijal da navede turiste da se izaberu ove lokacije kako bi potrošili više novca na njihov izlet/ostanak u Crnoj Gori nego što su do sada imali običaj ili nego što su primarno namjeravali.

Pretpostavka koja je korištena je da će se i dalje nastaviti trend porasta putnika na kruzerima, obzirom na to da je kod te grupe turista izraženija zainteresovanost za atrakcije, ekskurzije, rekreativne aktivnosti itd. nego kod ostatka međunarodnog turističkog tržišta.

Još konkretnije, procijenjeno je da se prosječna potrošnja putnika na kruzerima daniima kada koriste žičaru povećava za 40% i ide od 93 eura na dan (procjena napravljena prema podacima WTTC-a) do 130 eura na dan. Uzevši u obzir da neće svi putnici sa kruzera koristiti usluge žičare, rezultat je povećanje prosječne potrošnje po putniku sa kruzera za 13%.

Kada su u pitanju drugi strani turisti koji koriste žičaru, pretpostavka je da će doći do ukupnog povećanja od 32% njihove dnevne potrošnje u Crnoj Gori na dan kada budu koristili ovu atrakciju, i kretaće se od 93 eura do 120 eura na dan, što je rezultat pretpostavke nastale na osnovu izračunavanja cijene karte za žičaru kao dodatne njihovom prosječnom trošku u Crnoj Gori.

Način na koji žičara može uticati na **distribuciju ukupnih troškova turista** između priobalnog područja, Nacionalnog parka Lovćen i Cetinja zavisice od brojnih faktora, uključujući:

- Porast broja putnika sa kruzera, stranih, a i domaćih turista koji posjećuju Nacionalni park žičarom u odnosu na trenutni broj posjetilaca koji trenutno dolaze autobusom ili automobilom;
- Prisustvo adekvatnih turističkih atrakcija i objekata u Nacionalnom parku Lovćen i na Cetinju koji su u stanju da navedu turiste da potroše dodatni novac i/ili produže svoj prosječan boravak.

Sljedeća tabela ukazuje na ključne pretpostavke koje su korištene da bi se sva ova pitanja uzela u obzir. Ove pretpostavke su razrađene posebno za tri glavna segmenta korisnika žičare – putnici sa kruzera, strani i domaći turisti – odražavajući svoje ponašanje, stavove i spremnost da dodatno plate za rekreativne aktivnosti i atrakcije.

TABELA 2 KLJUČNE PRETPOSTAVKE PROCJENE KORISTI – OSNOVNI SLUČAJ

Putnici sa kruzera	
Cijena karte za žičaru	20 eura
Prosječna potrošnja na dan	120 eura
Neto dnevna potrošnja bez žičare na dan	100 eura
Prosječan boravak u Nacionalnom parku Lovćen /ili na Cetinju	1 dan
% posjetilaca pored postojećih	90%
Strani turisti	
Cijena karte za žičaru	20 eura
Prosječna potrošnja na dan	113 eura

Neto dnevna potrošnja bez žičare na dan	93 eura
Prosječan boravak u Nacionalnom parku Lovćen i/ili na Cetinju	1.2 dana
% posjetilaca pored postojećih	60%
Domaći turisti	
Cijena karte za žičaru	15 eura
Prosječna potrošnja na dan u Nacionalnom parku Lovćen ili na Cetinju	15 eura
Prosječan boravak u Nacionalnom parku Lovćen i/ili na Cetinju	1 dan
% posjetilaca pored postojećih	100%

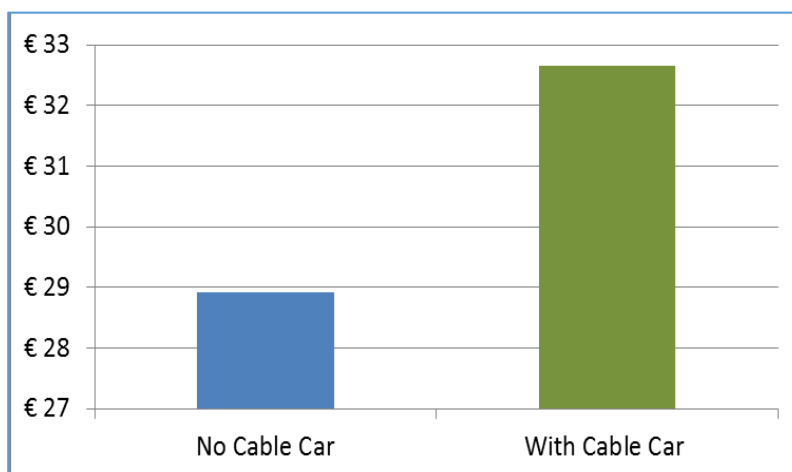
1.3. Sumirane dodatne koristi od projekta žičare

Izgradnja žičare ima potencijal da poveća ukupnu potrošnju stranih turista koji odaberu da koriste ovu uslugu i dobiju pristup povezanim atrakcijama i uslugama. Ovo bi predstavljalo neto dobit za Crnu Goru kao cjelinu i naročito za oblasti koje projekat obuhvata.

Kao što je već pomenuto, sigurnosti radi, pretpostavljeno je da je porast potrošnje izraženiji za turiste sa kruzera nego za druge strane turiste i da postoji ograničenje za strane turiste na pokrivanje troškova cijene karte za vožnju žičarom. Stoga, pretpostavka je da će samo kruzeri imati neto dnevni budžet cijena karte za vožnju žičarom koji će biti veći sa realizacijom projekta nego bez nje.

Slika ispod pokazuje neto dodatne ukupne troškove – uključujući kupovinu karte za žičaru – za koju se procjenjuje da će koristiti turisti sa kruzera u oblastima pokrivenim projektom žičare u skladu sa scenarijima.

PRIKAZ 3 PROCIJENJENA UKUPNA POTROŠNJA TURISTA SA KRUZERA (U MILIONIMA EURA) SA I BEZ PROJEKTA ŽIČARE U OBLASTIMA OKO PROJEKTA – UKLJUČUJUĆI NETO CIJENE KARTE ZA ŽIČARU

Sve ukupno, procjenjuje se da će potencijalni porast budžeta turista sa kruzera namijenjen potrošnji u oblastima koje obuhvata projekat žičare biti 3,7 miliona eura tokom prve godine realizacije. Tokom perioda 2021-2030 to može proizvesti neto dobit od 102 miliona eura. Ovaj budžet može biti djelimično namijenjen investiranju u dodatne javne usluge, neophodnu infrastrukturu i stvaranje novih dobara u oblastima, odnosno lokalnim zajednicama koje obuhvata projekat žičare.

Dodatne investicije kada je riječ o uslugama, infrastrukturi i dobrima bi bile vođene specifičnim interesovanjima i zahtjevima putnika sa kruzera, u cilju omogućavanja veće potrošnje, npr. novi uslužni objekti, rekreativne aktivnosti, atrakcije, sadržaji, radnje, itd., koji će pratiti projekat žičare i dati posjetiocima priliku da uživaju u novim iskustvima i/ili da izdvoje više novca za nove proizvode ili usluge.

Kao što će biti pomenuto u sljedećim poglavljima, stepen do kog različite lokacije povezane sa projektom žičare mogu imati koristi od potencijalne potrošnje putnika sa kruzera, kao i troškova od drugih kategorija turista, zavisi od njihove sposobnosti da ih privuku i zabave.

1.4. Distribucija dodatnih koristi od projekta žičare

Ovo poglavlje ilustruje potencijalne koristi za oblasti obuhvaćene projektom žičare kada je u pitanju povećanja potrošnja od strane turista.

Analiza će se fokusirati isključivo na neto troškove cijena karata za žičaru koje su stvorili turisti.

Prvo će biti ilustrovani rezultati, a zatim će, pomoću testa osjetljivosti, biti obrazloženo kako neki ključni aspekti vezani za ponašanje putnika na kruzerima ili stranih turista mogu uticati na konačne rezultate.

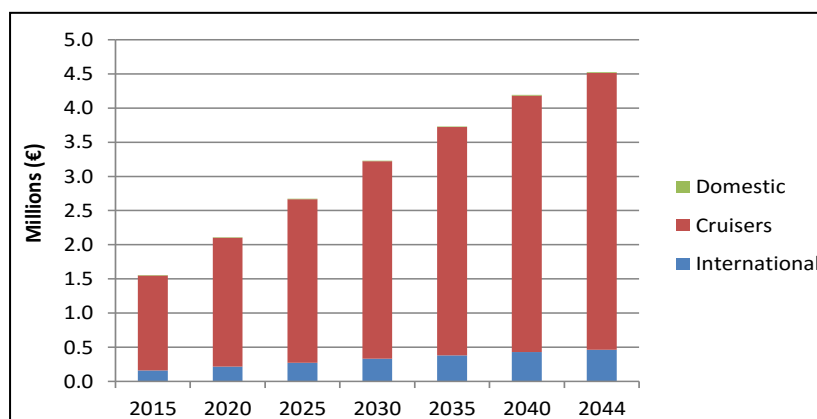
1.5. Analiza alternativnih mogućnosti pružanja usluga

Turisti koji će koristiti usluge žičare biće u prilici da odaberu da li da samo naprave kružno putovanje žičarom od stanice Dub preko stanice Kuk u Nacionalnom parku Lovćen ili da nastave drumskim putem i naprave pun izlet do Cetinja. Imali bi mogućnost da odaberu rekreativne aktivnosti i/ili kupe robu ili usluge u tri različite oblasti: na obali, odnosno u opštini Kotor, u Lovćenskom nacionalnom parku ili na Cetinju. Uzevši u obzir broj i vrstu atrakcija na obali, pretpostavka je da će bar 30-40% budžeta potrošiti tamo. Ostatak bi mogao biti potrošen u Nacionalnom parku Lovćen ili na Cetinju. Kako treba da posjete obje lokacije za jedan dan – s obzirom na vrijeme potrebno za povratno putovanje od obale do Cetinja – pretpostavka je da će boravak u Nacionalnom parku Lovćen biti kraći nego na Cetinju. To podrazumijeva da će ovi posjetoci nastojati da sprovedu većinu svojih aktivnosti (jelo, piće, odmor itd.) na Cetinju prije nego u Nacionalnom parku Lovćen, tako trošeći tamo većinu budžeta odvojenog za izlet.

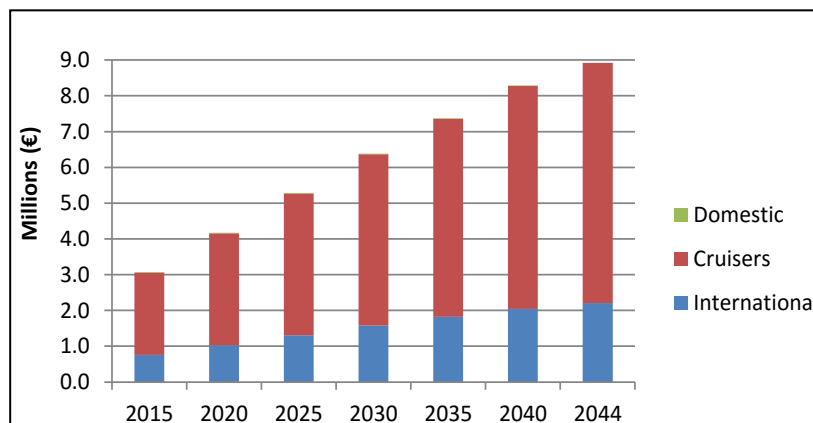
Sprovedena analiza se fokusirala na dodatnu potrošnju od strane turista u odnosu na već postojeću u analiziranim područjima. Kako bi se ovo sprovelo, pretpostavljeno je da bi dio predviđenih putnika žičarom otišao u Nacionalni park ili Cetinje automobilom ili autobusom u slučaju da projekat novog transporta - žičare nije realizovan. Stoga, novčani iznos koji bi ovi turisti potrošili na ovim lokacijama u odsustvu projekta nije uziman u obzir u tabelama prikazanim u nastavku.

Sljedeće tabele ilustruju dodatne troškove turista koji mogu nastati na Cetinju i Nacionalnom parku Lovćen od strane različitih grupa posjetilaca tokom godine, pod uslovom da pronađu atrakcije i usluge koje ispunjavaju njihova očekivanja.

PRIKAZ 4 POTENCIJALNA DODATNA POTROŠNJA PREDVIĐENA NA CETINJU

PRIKAZ 5 POTENCIJALNA DODATNA POTROŠNJA PREDVIĐENA U NACIONALNOM PARKU LOVČEN

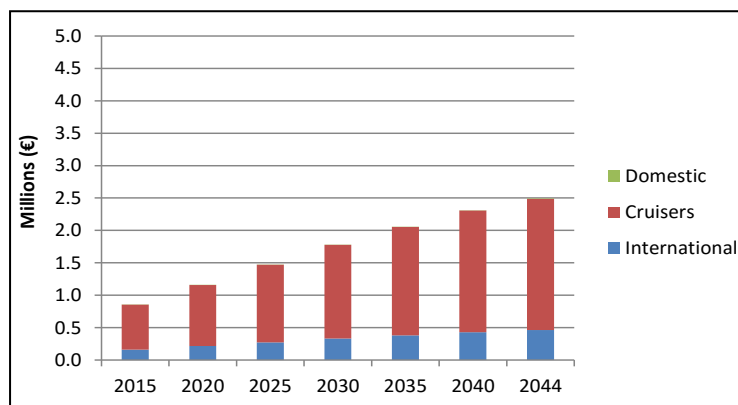

Date tabele pokazuju da čak i Prijestonica Cetinje, ne uključujući teritoriju Nacionalnog parka Lovćen, može privući 1,5 miliona eura u dodatnim troškovima turista već tokom prve godine rada žičare što bi bilo isključivo posljedica realizacije projekta žičare i povezanih investicija. Ovaj iznos se povećava do 2,4 miliona eura u istoj godini za Nacionalni park Lovćen. Tokom prvih 10 godina perioda rada žičare to će rezultirati u NPV (net present value – neto sadašnja vrijednost) potencijalnih dodatnih troškova napravljenih od strane turista na Cetinju između 23 miliona i 42 miliona eura i između 45 miliona i 84 miliona eura u Nacionalnom parku Lovćen.

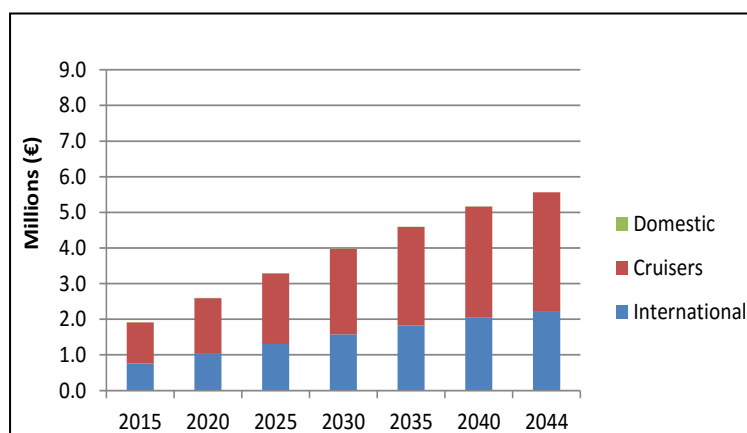
Ova procjena u mnogome zavisi od karakteristika segmenta putnika na kruzerima kao što su: prognoze dolazaka kruzera u Kotor ili na druge lokacije na obali, udio putnika koji odaberu da koriste žičaru, novčani iznos koji su spremni da potroše na dnevne izlete i atrakcije i usluge koje će pronaći na destinacijama koje posjete. Sljedeće tabele ilustruju rezultate

testa osjetljivosti koji je osmišljen radi provjere načina na koji potencijalni izdaci na Cetinju i Nacionalnom parku Lovćen mogu varirati, ako su putnici u stanju da potroše samo polovinu budžeta koji su pretpostavljene za ove destinacije.

PRIKAZ 6 OSJETLJIVOST A: EFEKTI SMANJENE POTROŠNJE PUTNIKA SA KRUZERA NA POTROŠNJU PROJEKTOVANU ZA CETINJE

PRIKAZ 7 OSJETLJIVOST A: EFEKTI SMANJENE POTROŠNJE PUTNIKA SA KRUZERA NA POTROŠNJU PROJEKTOVANU ZA NACIONALNI PARK LOVČEN

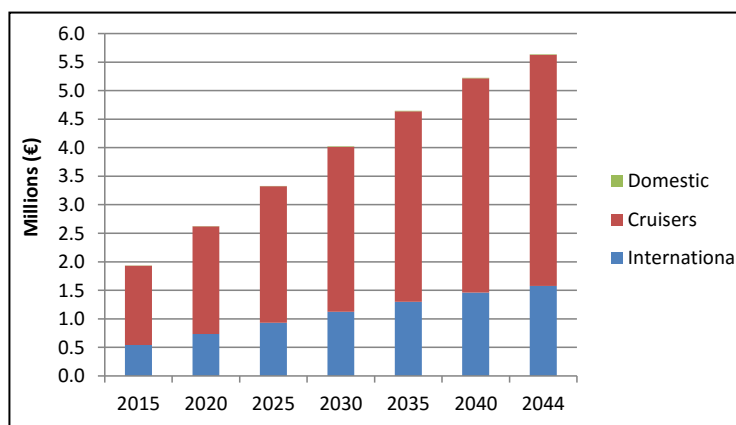

Brojke iznad jasno pokazuju da smanjenje novčanog iznosa koji putnici sa kruzera mogu da potroše na Cetinju ili u Nacionalnom parku Lovćen ima veliki uticaj na potencijalne koristi projekta za date lokacije. Pojava ovog rizika je prvenstveno povezana sa mogućnošću ovih oblasti da investiraju u atrakcije i usluge koje mogu ispuniti njihova očekivanja i dati im šansu da uživaju u vremenu provedenom tamo.

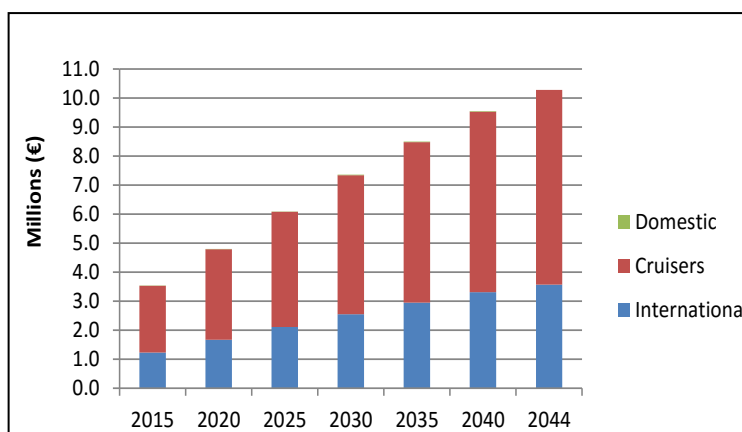
Sa druge strane, potencijalne koristi mogu biti veće, ako drugi strani turisti povećaju količinu novca koju troše na lokacijama obuhvaćenim žičarom.

Kao što je već pomenuto, za ovaj segment turista potreban je konzervativan pristup. Ipak, može se desiti da neki od njih odluče da iskoriste nove atrakcije i usluge koje su otvorene nakon realizacije projekta žičare i tako povećaju budžet primarno izdvojen za ovaj izlet. Sljedeće tabele ilustruju rezultate dobijene pokretanjem testa osjetljivosti koji je namijenjen testiranju većeg doprinosa stranih turista kroz: (i) veću dnevnu potrošnju njihovog budžeta na Cetinju i Lovćenu; (ii) duži boravak na ovim lokacijama; (iii) pretpostavku da se svi strani turisti koji posjećuju ove destinacije putem žičare posmatraju odvojeno od onih koji trenutno idu tamo.

PRIKAZ 8 OSJETLJIVOST B: EFEKTI POVEĆANE POTROŠNJE STRANIH TURISTA NA POTROŠNJU PROJEKTOVANU ZA CETINJE

PRIKAZ. 9 OSJETLJIVOST B: EFEKTI POVEĆANE POTROŠNJE STRANIH TURISTA NA POTROŠNJU PROJEKTOVANU ZA NACIONALNI PARK LOVČEN

Navedene brojke jasno ukazuju da značajne dodatne koristi mogu biti ostvarene na Cetinju i Nacionalnom parku Lovćen, ako budu u stanju da

privuku strane turiste koji tamo ne bi otišli inače i navedu ih da ostanu duže kako bi povećali sumu novca koju turisti odluče da potroše tamo.

1.6. Uticaji na kulturnu baštinu i životnu sredinu

Izuzetno važan segment prilikom analize ostvarivanja javnog interesa izgradnjom ove žičare jeste i pitanje zaštite kulturnog naslijeđa i prirode, budući da je u konkretnom riječ o objektu turističke infrastrukture koji svoju polaznu tačku ima u okviru bafer zone kulturno-istorijskog i prirodnog područja pod zaštitom UNESCO, dok se krajnja tačka nalazi na teritoriji nacionalnog parka. U tom smislu, jasno je da bi izgradnja ovakvog vida turističkog prevoza, kao alternative postojećem drumskom, imala pozitivan uticaj sa aspekta znatno manje saobraćajne opterećenosti starog puta koji povezuje Kotor i Lovćen, tzv. Kotorskih kanica- serpentina, koje su osim toga i proglašene za pojedinačno kulturno dobro. Već su sada primjetni problemi koje obiman protok saobraćaja, prvenstveno turističkih autobusa, stvara tokom sezone, počevši od zagušenja, do pitanja djelimičnog oštećenja infrastrukture, ali i bezbjednosti putnika.

Takođe, ne manje važno, treba istaći i ekološki aspekt, budući da u tom smislu, prevoz žičarom u odnosu na tradicionalan način organizovanja drumskog saobraćaja, predstavlja daleko povoljniju opciju.

Sa aspekta životne sredine, postoji nekoliko negativnih uticaja koje treba procijeniti prilikom izrade tehničke dokumnetacije, ali se oni mogu ublažiti određenim mjerama. Nema isključivih kriterijuma koji bi doveli do snažnog konflikta sa vodom, zemljištem ili vazduhom iz razloga što je emisija iz same žičare niska. Najveće negativne uticaje u slučaju ovakvih projekata može uzrokovati dodatni saobraćaj, dodatna količina vode i povećana količina otpada i otpadnih voda, koje proizvode turisti. Obzirom da je predviđeno povećanje broja potencijalnih turista zbog same izgradnje žičare u budućnosti prilično malo, to je i procijenjeni uticaj mali.

Uticaj projekta izgradnje žičare na doline je, osim objekata stanica, prilično nizak (samo osnove stubova mogu imati uticaja na ova staništa). Šumska staništa su rasprostranjena intenzivnije, jer na koridoru od 12 m nijesu dozvoljena stabla ispod žičare. Kompenzacione mjere (obnavljanje šuma na otvorenom zemljištu) su potrebne, ali pod uslovom da nijesu u konfliktu sa drugim pitanjima zaštite prirode (npr. nema obnavljanja šuma u dolinama sa visokim biodiverzitetom).

Fauna ptica na ovoj strani Lovćena nije toliko raznovrsna. Nema ugroženih ptičjih vrsta, a njihovo uznemiravanje će biti ograničeno uglavnom na početnu i završnu tačku žičare. Šume predstavljaju važnu vrstu staništa za zaštitu osjetljivog kraškog zemljišta od erozije. Eventualni gubitak šuma duž širine trase žičare bi se mogao samo djelimično nadoknaditi dodatnim pošumljavanjem, a potrebne su dodatne mjere za sprječavanje erozije duž ove trase. Uticaj na okolinu je prilično nizak jer su stanice locirane u blizini postojećih naselja, a stubovi žičare nijesu previše vidljivi.

Zaključak

U pogledu razvoja turizma, kao prioritetne privredne grane u našoj državi, planirana žičara do Lovćena ne samo da bi predstavljala centralni projekat za područje Bokokotorskog zaliva, već i za državu Crnu Goru. To bi bila najduža žičara na Jadranskoj obali sa posebnim akcentom na uživanju u putovanju sa nivoa mora do 1657 m visokog Lovćena, uz mogućnost jednostavnog i brzog daljeg prevoza drumskim putem, nedavno rekonstruisanim savremenim saobraćajnicama do Prijestonice Crne Gore, Cetinja.

Izgradnjom ovog objekta stvarila bi se jedinstvena turistička ponuda u vidu posjete Nacionalnom parku u blizini dvije važne kulturne znamenitosti Crne Gore sa značajno umanjenom potrebom za korišćenjem motornog vozila, što je u potpunosti u skladu sa ciljevima nacionalne strategije za unapređenje održivog turizma – pod uslovom da su na postojećim putevima uvedeni posebni režimi za turistički autobuski saobraćaj.

Takođe, ukazalo bi se na istorijsku saobraćajnu vezu između primorja i planinskog zaleđa Crne Gore, a stvorila bi se i prilika da NP “Lovćen” razvije infrastrukturu za jednostavno istraživanje (planinarenje, vožnja bicikla ili tematske staze oko stanica žičare).

Javni sektor rijetko ima stručnost i resurse za primjenu inovativnih rješenja već je akcenat, najčešće, na tradicionalnim nabavkama, s niskim ponudama, usmjerenim na održavanje i obnavljanje životnog vijeka imovine. Privatne kompanije imaju veće tehničko iskustvo i resurse za upravljanje procesima, izbor partnera za izvođenje velikih infrastrukturnih radova.

Privatne kompanije usredsređene su na implementaciju inovativnih mjera energetske, vodne i resursne efikasnosti.

Finansiranje privatnog sektora će se sastojati od duga i kapitala i generalno će biti skuplje od čistog finansiranja iz javnog sektora. Međutim, finansiranje privatnog sektora odgovara transferu rizika u privatni sektor (dok investitori u kapital i zajmodavci prihvataju određeni rizik koji se prenosi sa strane vlade, a povećani troškovi finansiranja predstavljaju "premiju rizika"). Finansiranje privatnog sektora je uglavnom široko dostupno mnogim međunarodnim infrastrukturnim kompanijama. Sa druge strane, zaduživanja države za realizaciju infrastrukturnih projekata smanjuju kreditnu sposobnost i mogu imati negativne implikacije na kreditni rejting. Zaduživanje od komercijalnih banaka ili drugih kreditnih institucija može zahtijevati suverenu garanciju (što takođe može uticati na kreditnu sposobnost i rejting).

Urađene ekonomske analize pokazale su da je projekat davanja koncesije za žičaru Kotor-Lovćen ekonomski isplativiji model od zadržavanja postojećeg stanja odnosno nepostojanja ovog infrastrukturnog objekta i zadržavanja postojećeg načina transporta turista do Nacionalnog parka. Naime, procijenjeno je da projekat, osim benefita po pitanju koncesione naknade, može generisati značajna sredstva u smislu povećanog obima potrošnje turista koji koriste ovu atrakciju u odnosu na scenario „bez projekta“. Analiza ekonomske opravdanosti projekta je pokazala da je projekat ekonomski održiv projekat koji rezultira većom neto dobiti u odnosu na opciju zadržavanja postojećeg stanja.

Imajući navedeno u vidu, Analiza opravdanosti ostvarivanja javnog interesa davanjem koncesije sa pokazateljima da koncesija obezbjeđuje javni interes i analizom alternativnih mogućnosti pružanja usluga pokazala je da projekat koncesije obezbjeđuje javni interes. Argumeti za to su - očekivana vrijednost investicija od minimum 18 miliona eura, očekivani prihod od godišnjih koncesionih naknada, značajna međunarodna ekspertiza, činjenica da izgrađena infrastruktura (prvenstveno bazne stanice Dub i Kuk) ostaje u vlasništvu države po isteku perioda na koji je data koncesija. Ne treba zaboraviti ni višestruk značaj unapređenja turističke infrastrukture i poboljšanja aspekata zaštite kulturnog naslijeđa i prirode.

VLADA CRNE GORE

MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA I TURIZMA

**Pokazatelji da planirana koncesija za realizaciju projekta žičare
Kotor-Lovćen obezbjeđuje odgovarajuću vrijednost za novac**

Podgorica, decembar 2019. godine

1. Ciljevi projekta

U poređenju sa drugim projektima širom svijeta, ovaj projekat žičare je umnogome drugačiji i jedinstven, što je rezultat karakteristika koje se navode u ovom poglavlju. Naime, većina projekata žičara su vezani ili za javni prevoz u gradovima, ili su dio skijaške infrastrukture u planinskim odmaralištima, što ovdje nije slučaj.

Projekat žičare od Duba u Kotoru do Kuka na teritoriji Prijestonije Cetinje ima za osnovni cilj da privuče turiste, kako postojeće tako i nove, zahvaljujući unaprijeđenom pristupu raznim lokacijama i samoj ulozi turističke atrakcije. Konkretno, nova žičara će:

- Unaprijediti pristup Nacionalnom parku Lovćen iz pravca Kotora i Cetinja
- Unaprijediti pristup i vezu između Kotora i primorja sa Cetinjem;
- Sama po sebi postati turistička atrakcija, sa predivnom panoramom koja će se moći vidjeti tokom putovanja i na dolaznoj stanici.

Rezultat koji se očekuje je povećanje broja domaćih i stranih posjetilaca u projektnoj oblasti. Zauzvrat, ovo će dovesti do direktnih i indirektnih koristi po privredu u ovoj oblasti, kao što su povećana potrošnja od strane turista, razvoj novih komercijalnih sadržaja, bolja mogućnost za zapošljavanje lokalnog stanovništva, itd.

Ključne karakteristike projekta se navode u ostatku ovog poglavlja.

2. Opis rute

Ruta žičare je definisana nakon analize sprovedene kroz dvije Studije izvodljivosti i ažuriranu Studiju radjenu 2015. godine, kao i nakon dva neuspjela tendera sprovedena za cjelokupnu trasu dužine 15 km od Kotora do Cetinja. Nova ruta koja se tretira ovim dokumentom je prva dionica cjelokupnog projekta, koja počinje od mjesta Dub, koje se nalazi na obodu Kotora (blizu ulaska u tunel koji povezuje put Kotor-Tivat), i dolazi do Kuka, na vrhu planina koje okružuju Kotor.

Pretežni dio zemljišta preko kojeg će žičara prolaziti je u vlasništvu ili opština Kotor i Cetinje, ili javnog preduzeća koje upravlja Nacionalnim parkom Lovćen. Preostalo zemljište je potrebno eksproprijirati. Troškovi eksproprijacije su analizirani u poglavlju sa ekonomskom analizom.

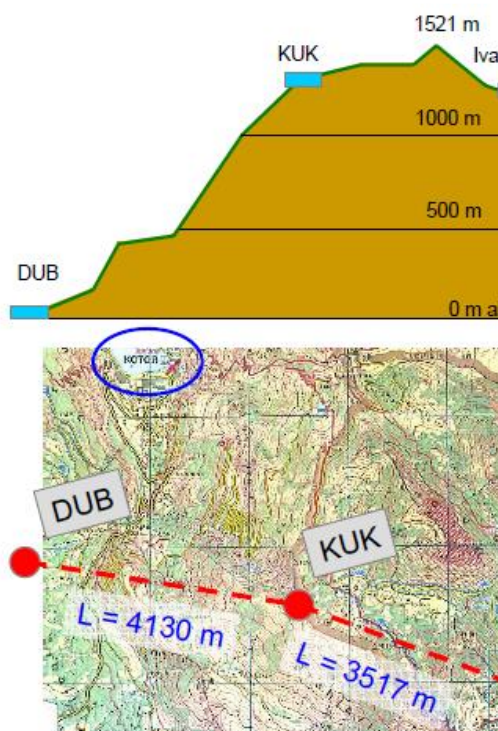
Ruta sekcije dub-Kuk je prilično duga (3,6 km). Duž linije ima izvedenih individualnih objekata na početku trase u opštini Kotor, što će biti poseban izazov prilikom projektovanja i preciznog lociranja stubnih mjesta, kako bi se izbjeglo da se objekti nađu na manje od 6 m od nagnutih kabina.

Teren ispod žičare je na nekim djelovima prilično strm, ali u ovoj sekciji nijesu potrebna iskopavanja ili zatrpavanje terena. Takođe, ruta za užad je dovoljno pravilna.

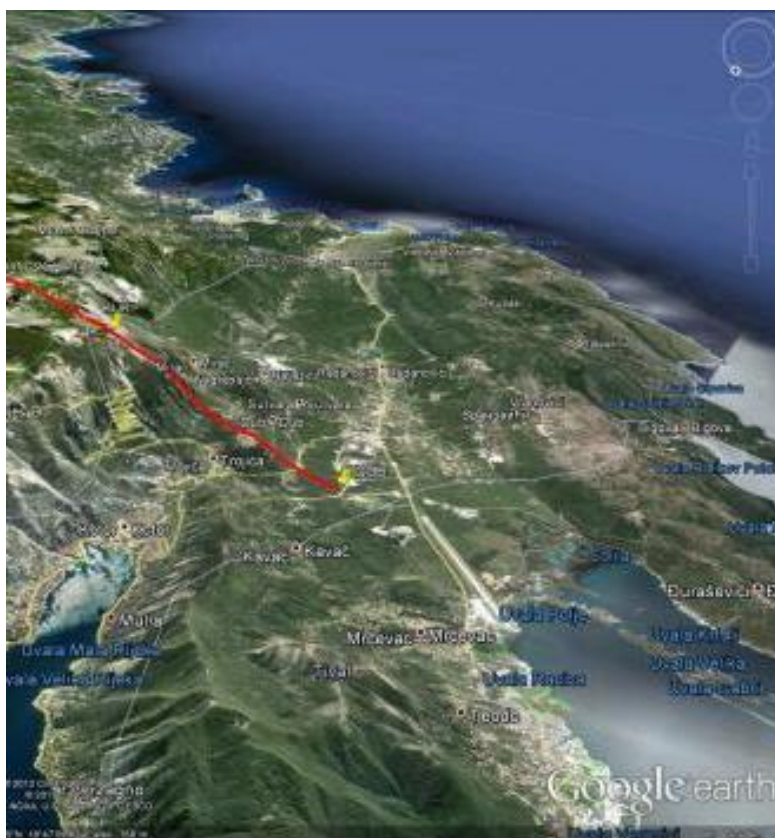
Ruta za žičaru je prava i prelazi iznad nekoliko postojećih puteva, što olakšava mobilnost timova za eventualno spašavanje i evakuaciju putnika u urgentnim slučajevima. Rastojanje između kabina i zemlje varira, ali je uvijek u okviru CEN normi i više od 5 metara iznad zemlje na kojoj nema snijega.

Ispred i oko gornjih i donjih stanica je predviđena stalna sigurnosna ograda kako bi se osigurao minimalan pristup. Profil sekcije Dub-Kuk je prikazan ispod.

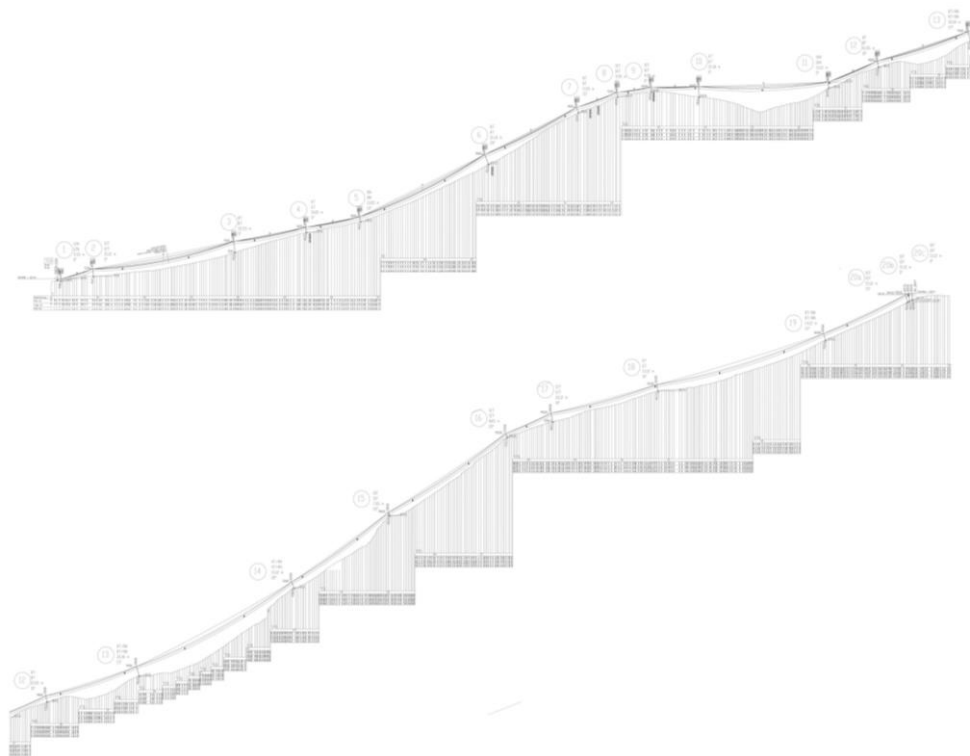
PRIKAZ 2.1 Altimetrija rute

PRIKAZ 2.2 prikaz rute iz vazduha

PRIKAZ 3 Altimetrijski profil Dub – Kuk

3. Lokacije terminala

Dub

Stanica Dub i okolina su od fundamentalnog značaja, jer će velik broj autobusa dolaziti ovdje iz Luke Kotor i Budve. Kao što je ispod prikazano, na ovom mjestu su predviđeni veliki parking i mjesto za skladištenje kabina. Prema informacijama koje smo dobili iz opštine:

- oblast je u javnom vlasništvu;
- ne postoje ograničenja kada su u pitanju građevinske mjere; i
- Kanalizacija, snabdijevanje vodom i energijom su dostupni u zadovoljavajućem obimu.

S obzirom na to da je terminal lociran blizu aerodroma Tivat, moguće je da će biti potrebno označiti prve pilone na odgovarajući način. Ovo će biti razjašnjeno kroz blagovremenu komunikaciju sa vazduhoplovnim vlastima. Izgled terminala je prikazan ispod.

Napomena: Dispozicija objekata na stanicama data je samo kao ilustracija, a izrada kompletnog idejnog rješenja i glavnog projekta biće obaveza budućeg koncesionara.

PRIKAZ 3.1 Lokacija stanice Dub

Kuk

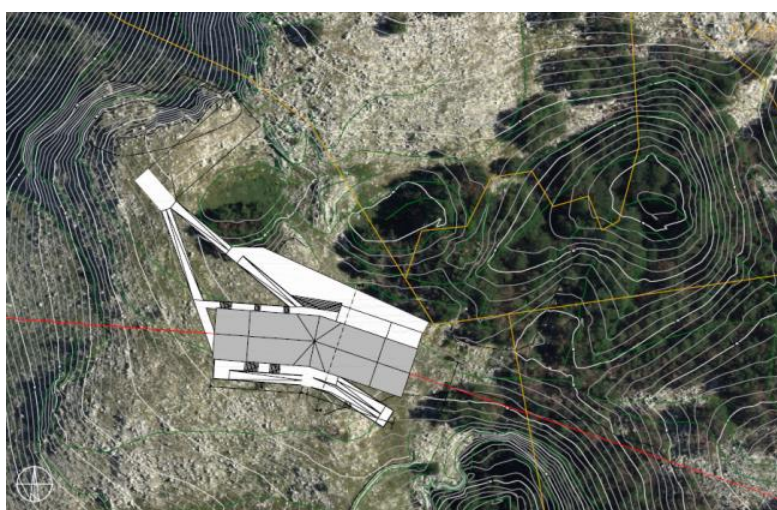
Oblast oko stanice Kuk je u državnom vlasništvu, ali postoje određena ekološka ograničenja, s obzirom na to da se nalazi unutar Nacionalnog parka Lovćen.

Kako se predio odmah uz mauzolej ne smije mijenjati ni na koji način, stanica se ne može locirati preblizu spomenika.

U cilju olakšavanja pristupa osobama sa smanjenom pokretljivošću, potrebno je instalirati odgovarajuću infrastrukturu. Pristupni put za stanicu je potrebno obezbijediti od postojećeg lokalnog puta novom trasom dužine 700 m.

Kada je riječ o ovoj stanici, sugerise se izgradnja restorana sa nekoliko panoramskih terasa. Takođe, ova stanica može služiti i kao pristupna tačka za druge rekreativne aktivnosti, kao što su planinarenje, letjenje zmajem i sl. Procjenjuje se da bi trošak izgradnje restorana iznosio oko 2 miliona eura.

PRIKAZ 3.2 Lokacija stanice Kuk

Izvor: G. Moosbrugger, 2008.

PRIKAZ 3.3 pogled sa stanice Kuk

Izvor: G. Moosbrugger, 2008.

4. PROJEKCIJA KORIŠĆENJA I PRIHODA

4.1. Pregled

Ovo poglavlje razmatra projekciju obima korišćenja (i prihoda) žičare, sa kratkim opisom metode korišćene prilikom pravljenja te projekcije, kao i procijenjeno korišćenje i prihode za svaku opciju i prilive sredstava tokom radnog vijeka ove šeme.

Razvoj modela za projekciju obima korišćenja je suštinska komponenta u procjeni svake investicije u oblasti saobraćaja. Pravljenje konvencionalnog modela za projekciju obima korišćenja za ovaj projekat je pravi izazov, kada se imaju u vidu sljedeći faktori:

- Nepostojanje javnog prevoza koji povezuje Dub-Nacionalni park Lovćen i Cetinje, kao i nepostojanje informacija o korišćenju postojeće trase Kotor-Nacionalni park Lovćen-Cetinje;
- Žičara Dub-Cetinje se ne može smatrati javnim prevozom, već je treba posmatrati kao turistički sadržaj i atrakciju, samu po sebi.

Uprkos ovim poteškoćama, pripremljen je realističan i razuman metod projekcije korišćenja, zasnovan na standardnim tehnikama projekcije korišćenja, koje obrađuju sljedeća pitanja:

- Koji je postojeći nivo potražnje (npr. koji je ukupan broj turista u predmetnoj oblasti po opštini i po turističkim atrakcijama)
- Koji tipovi turista trenutno posjećuju predmetnu oblast? Koji je profil korisnika (npr. domaći/strani turisti, kruzeri, sezonski profil)

- Koju vrstu servisa nudi nova žičara? Koja je trenutna stopa privlačenja turista za različite tipove turista?
- Koju strategiju određivanja cijene karte primijeniti?
- Koja se promjena u korišćenju očekuje vremenom?

Projektovanje obima korišćenja i prihoda koji dolaze od nove transportne šeme (ili turističke atrakcije) je od suštinske važnosti za razumijevanje, ne samo potencijalnog prihoda koji ova šema donosi, već i profila korisnika i njegove evolucije tokom vremena, kako bi se identifikovali glavni rizici i prilike.

Gorenavedena pitanja će biti detaljnije obrađena u predstojećim sekcijama.

4.2. Potražnja

Projekcija korišćenja i prihoda od nove žičare se zasniva na analizi sektora turizma u Crnoj Gori, sa posebnim osvrtom na predmetnu oblast tokom protekle decenije, i očekivanu evoluciju tokom godina koje dolaze. Analiza postojeće potražnje je zasnovana na sljedećim podacima:

- Godišnji broj domaćih i stranih dolazaka i noćenja u Crnoj Gori, po opštini;
- Godišnji broj putnika sa jahti i kruzera koji su uplovili u Luku Kotor;
- Godišnji broj ekskurzija iz Dubrovačko-Neretvanske županije (Hrvatska) u Kotor;
- Godišnji broj turista koji su autobusima došli u Cetinje;
- Godišnji broj posjetilaca u Nacionalnom parku Lovćen;
- Socio-ekonomski indikatori za Crnu Goru (BDP po glavi, zaposlenost, prosječna zarada, ukupno turista);

Korišćenje u početnoj godini u predmetnoj oblasti je podijeljeno na pet različitih turističkih segmenata:

- Dolasci turista po opštini (domaći i strani), godišnje;
- Dolasci kruzera (strani), godišnje;
- Dolasci jahti (strani), godišnje;
- Dnevni izleti turista (domaći), godišnje;
- Godišnji broj turista na ekskurzijama iz Hrvatske (samo u Scenariju 2).

4.3. Profil korisnika

Kao što je rečeno, većina korisnika nove žičare bi trebalo da budu strani turisti sa primorja, odnosno, iz Budve, Kotora i Tivta, i oni turisti koji dolaze kruzerima u Kotor.

Sezonski profil pokazuje da je skoro 95% potencijalnih korisnika koncentrisano u sedam mjeseci, između aprila i oktobra, pri čemu je špic u julu i avgustu, sa 58% od ukupnog broja posjetilaca godišnje. U periodu od 4 mjeseca, između juna i septembra, koncentrisano je 85% od ukupnog broja potencijalnih korisnika.

Kada je riječ o putnicima sa kruzera, prosječni mjesečni profil se izračunava tako što se uzme ukupan broj putnika godišnje i podijeli se sa brojem kruzera. Kako ne postoje

informacije koje se odnose na pojedinačne dane, dnevni špic se računa samo za putnike na osnovu kapaciteta kruzera.

4.4. Stopa privlačenja turista

Stopa privlačenja turista za novu žičaru se računa tako što se ukupan broj domaćih i stranih dolazaka po opštinama množi sa koeficijentima pristupačnosti, izbora i trajanja boravka, na sljedeći način:

- Koeficijent pristupačnosti: je izveden kao funkcija udaljenosti od opštine do najbliže stanice žičare;
- Faktor izbora: u zavisnosti od tržišnog udjela žičare u odnosu na ostale turističke atrakcije;
- Koeficijent trajanja boravka: prosječna dužina boravka turista koji posjećuju opštinu.

Što je grad bliži stanici žičare i boravak posjetilaca duži, to je stopa privlačenja turista za novu žičaru veća.

Naročito, što je opština bliža žičari, veći su i faktori pristupačnosti i izbora, jer je prvi faktor povezan sa vremenom potrebnim za dolazak do žičare, a drugi se odnosi na tržišni udio ove turističke atrakcije (on zavisi i od broja i cijene korišćenja turističkih atrakcija koje su dostupne u predmetnoj opštini, ali i od njihove pristupačnosti).

Kada je riječ o koeficijentu trajanja boravka, pretpostavili smo različite vrijednosti za svaki mjesec, jer prosječna dužina boravka varira od mjeseca do mjeseca.

TABELA 4.1. STOPA PRIVLAČENJA TURISTA PO OPŠTINAMA

	Faktor pristupačnosti	Faktor izbora	Prosječna dužina boravka*	Stopa privlačenja korisnika
Kotor	0,90	0,25	0,80	20%
Cetinje	1,00	0,25	0,50	15%
Budva**	0,50	0,10 – 0,20	1,00	5% - 10%
Bar	0,15	0,05	1,00	1%
Tivat	0,90	0,25	1,00	20%
Podgorica	0,20	0,05	0,20	1%
Herceg Novi	0,10	0,10	1,00	1%

**Faktor dužine boravka je zasnovan na prosječnom trajanju boravka za svaku opštinu, između aprila i oktobra.*

***Kada je riječ o Budvi, imajući u vidu velik broj turista i atrakcija, procijenili smo stopu privlačenja posjetilaca od minimalnih 5% do maksimalnih 10% (Scenario 2).*

Opštine sa najvećim stopama privlačenja turista su Kotor i Tivat (oko 20%), jer se one nalaze najbliže žičari (uz Cetinje), tako da one imaju najveće faktore pristupačnosti i izbora. Niža stopa privlačenja turista koju ima Cetinje (oko 15%) je zbog kraćeg boravka turista u toj opštini, što smanjuje vjerovatnoću da će oni koristiti žičaru.

Stopa privlačenja turista od 5%-10% za Budvu je niža u odnosu na druge opštine koje se nalaze u oblasti oko žičare, zbog više vremena koje je potrebno da se dođe do žičare (najmanje 20 minuta u ljetnjoj sezoni), vrste turizma koji se praktikuje u Budvi (posjetioци su uglavnom zainteresovani za odlazak na plaže i noćni život) i činjenice da je Budva najatraktivnija turistička destinacija u ovoj oblasti, što umanjuje broj korisnika od kojih se može očekivati da će posjetiti druga mjesta tokom svog boravka.

Procenat potencijalnih korisnika iz Bara, Podgorice i Herceg Novog je nizak, uslijed udaljenosti od žičare.

Kada je riječ o putnicima sa kruzera, stopa privlačenja se računa kroz ukupan godišnji broj putnika koji se množi sa koeficijentom, uzevši u obzir broj i cijenu alternativnih ekskurzija koje nude turoperateri u Kotoru.

Ako se uzme u obzir da se očekuje da će najveći broj korisnika žičare dolaziti sa kruzera i da taj broj umnogome zavisi od ponude i alternativa koje turoperateri budu pripremili, i da se pretpostavlja da će Vlada dosta investirati u promociju i marketing, procjenjuje se da bi 33% putnika sa kruzera koristilo žičaru.

4.5. Strategija prilikom određivanja cijene karte

Kada se ovaj projekat uporedi sa sličnim projektima u svijetu i kada se uzme u obzir vjerovatni trošak tokom radnog vijeka ove šeme i ostale turističke atrakcije u Crnoj Gori, predlog je da se primijene različite cijene karte za domaće i strane korisnike.

Pretpostavka je da bi puna cijena povratne karte žičarom iznosila 20 eura od Duba do Kuka, dok bi crnogorski državljani imali popust od 25%.

Ove cijene su odabrane na osnovu poređenja sa sličnim žičarama i cijenama ekskurzija koje organizuju agencije za putnike sa kruzera, što se može vidjeti iz primjera ispod.

The Téléphérique de l'Aiguille du Midi je žičara u Aiguille du Midi, planini masiva Mon Blan. Žičarom se prelazi najveći vertikalni uspon na svijetu, od 1,035 m do 3,842 m, a povratna karta košta 50 eura. Putovanje u jednom pravcu traje oko 20 minuta.

Žičara Grindelwald-Männlichen je duga 6 km i nalazi se u švajcarskim Alpima. Putovanje u jednom pravcu traje oko 30 minuta, a cijena povratna karta iznosi 47 eura.

Prosječna cijena ekskurzije koju operateri nude u Kotoru je oko 70 eura.

Moguća je i fleksibilnost prilikom određivanja cijene karte, zavisno od:

- Sezone i van sezone;
- Veličine grupe, kada je moguć popust (npr. veće grupe putnika sa kruzera).

Moguća je i integracija karata za ostale turističke sadržaje i tu preporučujemo da se ulaznica za Nacionalni park Lovćen integriše/kombinuje sa kartom za žičaru.

4.6. Promjene u broju korisnika tokom vremena

U cilju procjene broja budućih korisnika, pretpostavke o rastu su razdvojene za domaće i strane turiste, na sljedeći način:

- Rast u broju domaćih korisnika: procjena je zasnovana na fleksibilnosti između BDP po glavi stanovnika i broja domaćih turista u Crnoj Gori i procjeni BDP za narednih 20 godina, koju je uradio institut Global Insight;
- Rast u broju stranih korisnika od 7.2% do 2025. godine, nakon toga, računato je sa rastom do kraja koncesionog perioda, ali po umanjenoj stopi.
- Putnici sa kruzera: za putnike sa kruzera pretpostavljen je godišnji rast u skladu sa prethodnom tačkom.

Međutim, broj budućih korisnika usko će zavisi od promocije novog sadržaja na lokalnom i nacionalnom nivou i od njegovog uvrštavanja u ponudu turoperatora. Tabela ispod prikazuje glavne pretpostavke koje su korišćene prilikom pripreme modela projekcije obima korišćenja i prihoda od nove žičare.

TABELA 4.2 REZIME GLAVNIH PRETPOSTAVKI

Obim korišćenja		
	Pretpostavka	Komentar
Potražnja	Zasnovana na dolascima i noćenjima u primorskim opštinama i drugim atrakcijama (Nacionalni park Lovćen, Cetinje) + putnici sa kruzera	Na osnovu dužine rute, trajanja putovanja i lokacija koje se prolaze, vjerujemo da se žičara neće koristiti kao potencijalni oblik javnog prevoza između Kotora i Cetinja
Profil turista	Zasnovan na mjesečnim profilima i tržištima sa kojih dolaze pojedinačni turisti	
Stopa privlačenja korisnika	Dva scenarija (Scenario 1 i Scenario 2) zasnovana na dostupnim alternativama koje nude turoperateri	Optimistični Scenario 2 predviđa veću stopu privlačenja turista iz Budve
Strategija prilikom utvrđivanja cijene karte	Povratna karta Dub-Kuk u iznosu 20 € za strane turiste i 15 € za domaće turiste	Moguće je uvesti integrisanu kartu i/ili fleksibilne opcije
Rast potražnje	Rast u broju stranih turista, prema prognozi WTTC	Rast potražnje će biti u uskoj vezi sa marketinškim aktivnostima i promociji

	Rast u broju domaćih turista je povezan sa rastom BDP po glavi, koji je projektovao institut <i>Global Insight</i>	žičare, koju Vlada treba da sprovede tokom iduće decenije
--	--	---

Karakteristike žičare

	Pretpostavka	Komentar
Dužina rute i terminali	Od Duba do Kuka – 2 stanice	
Period rada	7 mjeseci (april-oktobar)	
Radno vrijeme	10 sati, od 8:30 do 18:30	Tokom sezone se može uvesti fleksibilnije radno vrijeme (9:00-21:00)
Kapacitet	1,000 putnika po satu	

4.7. Najvažniji rezultati

4.7.1. Testirane opcije

Testirana su dva različita scenarija kako bi se procijenio pun obim korišćenja žičare: „Scenario 1“, koji predviđa stopu privlačenja putnika sa kruzera od 33% i 5% turista iz Budve, i „Scenario 2“, koji predviđa dodatni procenat izletnika (5%) iz okolnih država, uglavnom iz Hrvatske.

Svaki scenario je testiran na osnovu sedmomjesečnog perioda rada.

U skladu sa tim, projekcija obima korišćenja i prihoda je pripremljena za dvije alternativne grupe koje su sumirane ispod:

- Scenario 1 (33% putnika sa kruzera – 5% stopa privučenih turista iz Budve) 7mjeseci
- Scenario 2 (33% putnika sa kruzera – 10% stopa privučenih turista iz Budve – 5% izletnika iz Hrvatske) 7 mjeseci

4.7.2. Broj korisnika žičare po mjesecima

Na osnovu sezonskog profila, prosječan dnevni broj putnika po mjesecu je razdvojen na strane, domaće i putnike sa kruzera, što se može vidjeti ispod.

TABELA 4.3 POTEZ DUB-LOVČEN-CETINJE: BROJ PUTNIKA PO MJESECIMA (2021)

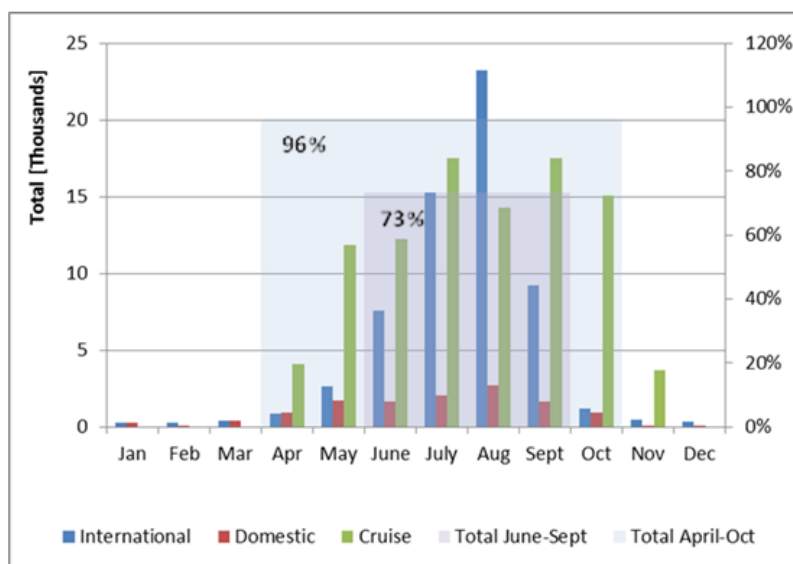
Dub-Nacionalni park Lovćen-Cetinje	Ukupno za Scenario 1	Ukupno za Scenario 2
Januar	500	700

Februar	400	500
Mart	800	1,100
April	6,000	6,500
Maj	16,000	18,600
Jun	21,000	27,800
Jul	35,000	48,000
Avgust	40,000	58,700
Septembar	29,000	37,600
Oktober	17,000	18,000
Novembar	4,200	4,500
Decembar	400	600
Total	170,300	222,600

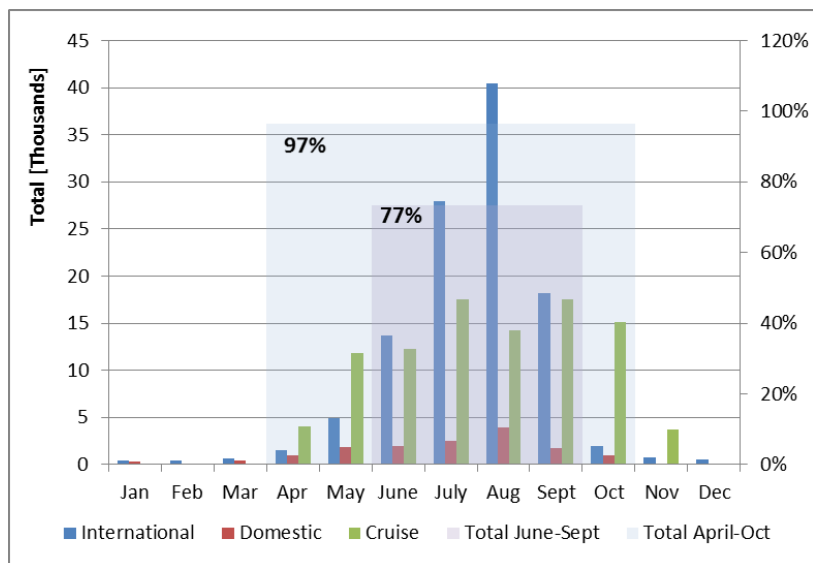
Na osnovu mjesečnog profila jasno je da je glavnina korišćenja koncentrisana u 4 mjeseca, između juna i septembra, odnosno, 97% od aprila do oktobra.

Uprkos tome što je većina putnika koncentrisana u samo 4 mjeseca, izbor od 7 mjeseci rada maksimizira korišćenje, a da infrastruktura ne mora biti otvorena tokom cijele godine. Ovo je detaljnije prikazano ispod.

PRIKAZ ERROR! NO TEXT OF SPECIFIED STYLE IN DOCUMENT..4 MJESEČNI PROFIL PUTNIKA – SCENARIO 1

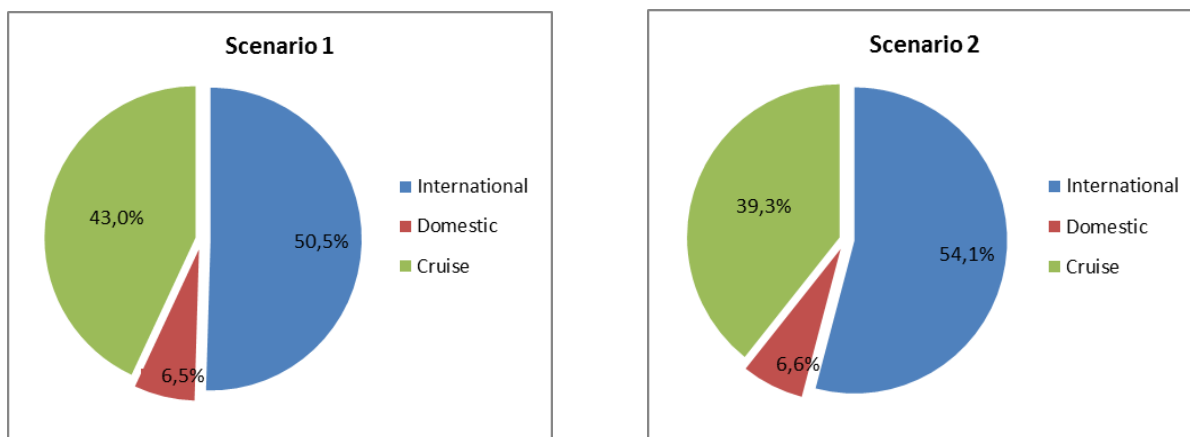
PRIKAZ 4.5 MJESEČNI PROFIL PUTNIKA - SCENARIO 2

Prikaz iznad pokazuje da je 97% godišnjeg obima korišćenja žičare koncentrisano u periodu između aprila i oktobra, dok se stepen korišćenja žičare u periodu između novembra i marta projektuje na samo 3%. Štaviše, samo tokom ljeta (jun-septembar) predviđa se obim korišćenja od 77%.

Ukupno, oba scenarija pokazuju da će glavni dio korisnika žičare činiti putnici sa kruzera (43% u Scenariju 1 i 39% Scenariju 2) i strani turisti (50% u Scenariju 1 i 54% u Scenariju 2).

PRIKAZ 4.6 PORIJEKLO PUTNIKA –SCENARIO 1 I SCENARIO 2

4.7.3. Putnički špicevi

Imajući u vidu sezonski profil projekta, pretpostavili smo da će dnevni špic biti u avgustu, a da će najviše prevezenih putnika po satu biti onda kada stignu posjetioци sa kruzera .

Kada je riječ o putnicima sa kruzera, pretpostavili smo da će tokom špica u avgustu kruzери biti popunjeni 90%, tako da rast u broju putnika sa tih brodova neće uticati na najveći broj prevezenih putnika po satu tokom dnevnog špica, jer će taj rast biti raspoređen na mjesec van sezone.

Predstojeće tabele pokazuju korišćenje žičare po najopterećenijem segmentu u najopterećenijem slučaju (Scenario 2) kako bi se verifikovao kapacitet žičare. Korišćenje tokom dnevnog špica je izračunato putem pretpostavke da će maksimalno dva kruzera doći u Kotor tokom jednog dana i da će svaki od njih imati po oko 3,000 putnika. Najviše putnika po satu se izračunava tako što se pretpostavi da će putnici sa kruzera koji odluče da se voze žičarom stići do stanice u roku od dva sata.

TABELA 4.6 ŠPICEVI – AVGUST (2021) – SCENARIO 2

	Dub-Kuk
Dnevni špic	2,600
Najviše putnika po satu	670

TABELA 4.1 ŠPICEVI – AVGUST – AUGUST (2036) – SCENARIO 2

	Dub-Kuk
Dnevni špic	4,700
Najviše putnika po satu	950

4.7.4. Kapacitet žičare

Na osnovu navedenih razmatranja, ova sekcija opisuje kapacitet žičare kako bi se potvrdila konzistentnost između prognoziranog korišćenja tokom sata sa najviše putnika i kapaciteta sistema po satu korišćenja.

Kapacitet žičare zavisi od tri glavna parametra: kapaciteta vozila (tj. kabine), broja kabina i brzine putovanja.

Prema tehničkoj specifikaciji, glavne operativne karakteristike i maksimalni kapacitet sistema po satu korišćenja, po dionici, nalaze se u tabeli ispod.

TABELA 4.2 KARAKTERISTIKE ŽIČARE

Dionica	Kapacitet vozila	Kabine	Brzina putovanja (m/s)	Kapacitet sistema (broj prevezenih putnika po satu po smjeru)
Dub - Kuk	10	40	6	1,000

**maksimalni potencijal*

Ova specifikacija može da garantuje ukupan maksimalni kapacitet od 1,000 prevezenih putnika po satu po smjeru za svaku dionicu.

Kao zaključak, na osnovu rezultata analize obima korišćenja, možemo pretpostaviti da je sistem, onako kako je sada planiran, adekvatan za zadovoljavanje potrebe prevoza putnika, naročito u satima sa najviše korisnika.

4.7.5. Godišnji prihod

Imajući u vidu cijene karte koje su prethodno navedene, ispod se mogu naći procjene godišnjih prihoda.

TABELA 4.3 GODIŠNJI PRIHOD – 2021. GODINA

	Period rada	Godišnje putnika	Godišnji prihod (€)
Scenario 1	7 mjeseci	165,000	3,700,000
Scenario 2	7 mjeseci	215,000	4,700,000

Očekivani prihod tokom prve godine rada (2021) varira između 3,7 miliona eura i 4,7 miliona eura, u zavisnosti od scenarija.

Ove procjene se sada mogu iskoristiti za projektovanje godišnjih priliva tokom životnog vijeka projekta (30 godina), koji se onda mogu koristiti kao input za model ekonomske procjene.

4.7.6. Dodatni prihodi

Parking, prodavnice i ostalo nijesu uzeti u obzir u ovoj kalkulaciji, ali mogu doprinijeti sa dva do pet procenata od ukupnog prihoda od karata. Na osnovu iskustva u sličnim projektima, ovo je standardna vrijednost koja je korišćena.

Dodatni prihodi se mogu ostvarivati na više načina. Obično, sadržaji koji su u direktnoj vezi sa žičarom (u ovom slučaju restorani i nove prodavnice na stanicama) će plaćati godišnju naknadu koncesionaru, koja može biti formirana na osnovu procenta od ukupnog prihoda, ili u vidu fiksne mjesečne naknade. To se uglavnom definiše u fazi nadmetanja.

5. TROŠKOVI PROJEKTA

U sljedećem dijelu se govori o procjeni kapitalnih troškova i operativnih troškova za projekat izgradnje žičare. Ovi iznosi će predstavljati ulazne jedinice za ekonomsku i finansijsku analizu u sljedećim poglavljima.

Svi dolje navedeni troškovi ne uključuju PDV kako bi isti bili pravilno uračunati u finansijskom planu.

5.1. Procjena kapitalnih troškova (CapEx)

Procjena troškova se odnosi na svu opremu koja je potrebna za izgradnju žičare za 10 osoba. Treba imati u vidu da se ovi troškovi isključivo odnose na opremu, izgradnju trase žičare i strukturnih djelova stanice i da ne uključuju građevinske radove potrebne za izgradnju staničnih zgrada o kojima se posebno govori u daljem tekstu.

Troškovi uključuju:

- Projektovanje
- Mehanizaciju u motornim stanicama na dnu trase
- Sisteme recirkulacije i zatezanja u stanici na vrhu trase
- Električne i hidraulične drajvere
- kablove
- nosače daljinskog voda
- valjkaste transportere
- vozila
- uređaje za hitne slučajeve
- strukture u stanicama
- metalnu stolariju za pružanje podrške i pomjeranje vozila u magacine

Tehničke karakteristike su navedene u Poglavlju 2

Ukupni troškovi Opreme se procjenjuju na 9.000.000 eura.

Kada su u pitanju građevinski radovi, troškovi uključuju:

- linijske pilone
- temelje i ankerne blokove za stanice
- magacine u kojima su smještene kabine
- nabavka komandnih kabina i pristupnih stepenica
- konstrukcija strukturnih djelova stanica, skladišta i linije
- ožičavanje elektro pogona kao i razne stručne radove

Ukupan iznos troškova za građevinske radove je procijenjen na 3.000.000 eura.

Kada se dodaju ovi troškovi, ukupan iznos troškova iznosi 12.000.000 eura.

Pored gore navedenih ukupnih troškova u obzir se mogu uzeti dodatni troškovi poput troškova deforestacije, eksproprijacije (sa okvirno procijenjenim troškom od 30 eura po m² i 15% od površina krajnjih stanica za eksproprijaciju kao preostale površine u

vlasništvu opštine ili vlade), za puteve, komunalne radove kao i za izgradnju visokokvalitetnih zgrada na krajnjim i međustanicama sa svim pratećim uslugama (biletarnica, kancelarije za osoblje, toaleti, električne kabine, itd.)

Ovi troškovi takođe isključuju povezivanje na elektro, odvodnu i vodovodnu mrežu.

5.2. Kapitalni troškovi stanica Dub i Kuk

Stavka	Kapitalni trošak
Stanica Dub	4.140.000
Stanica Kuk	2.050.000
Izgradnja žičare	12.000.000
Troškovi eksproprijacije	140.000
UKUPNO	18.330.000 €

Gore navedeni iznosi uključuju sve potrebne radove (npr. projektantske aktivnosti, građevinske radove, postrojenja) u cilju realizacije svake stanice sa izuzetkom oni strukturnih djelova za stanice žičare koji su već uračunati u kapitalnim troškovima za taj dio.

Ovi iznosi uključuju sljedeće aktivnosti:

- Iskopavanje i izgradnju nasipa
- Građevinske radove (betonski temelji, zidovi i podovi, čelične konstrukcije, krovovi, prozori, gipsani radovi, asfaltiranje parking prostora u Dubu i završni radovi)
- Visokonaponske elektro instalacije
- Niskonaponske elektro instalacije
- Voda i otpadne vode (kanalizacioni sistem)
- Sistem klime, grijanja i hlađenja (KGH sistem)

Procjena operativnih troškova

Evropski zakoni o žičarama kao i zakoni pojedinačnih Vlada utvrđuju potrebno osoblje za normalan i bezbjedan rad žičare. Iako će tri linije gotovo uvijek raditi u isto vrijeme, troškovi zaposlenih se izračunavaju za svaku posebnu dionicu, i kada je ovo u pitanju, očigledno je da postoji prostor za napredak. Na primjer, kada su sve tri dionice u funkciji, može postojati samo jedan supervizor a ne supervizor za svaku dionicu posebno.

Ova pretpostavka ukazuje na to da će žičara biti otvorena za javnost tokom 7 mjeseci od 8:30 do 18:00, i da će samo tokom ljetnjih mjeseci bilježiti oko 2000 radnih sati.

OSOBLJE POTREBNO ZA NORMALAN I BEZBJEDAN RAD

Na osnovnu najboljih evropskih praksi za normalan i bezbjedan rad žičare za 10 osoba i u cilju obavljanja temeljnog i preciznog održavanja, razumno je predvidjeti 4 stalno zaposlena radnika i 4 sezonski zaposlenih radnika za 9 mjeseci od koji 7 mjeseci rada žičare i 2 mjeseca na održavanju postrojenja. Ovih 8 zaposlenih uključuju:

- 2 supervizora
- 4 operatera motora za motornu stanicu
- 2 radnika za sistem recirkulacije i zatezanja

Trošak, uključujući poreze, doprinose za nacionalni penzijski fond i zdravstveno osiguranje za zaposle se može procijeniti na sljedeći način: godišnji maksimalni trošak (8 zaposlenih): $4 \times 14^1 \times 1.300 = 72\ 800\ €$ i $4 \times 9 \times 1.200 = 43\ 200\ €$

Na godišnjem nivou trošak iznosi **116 000 €**.

Ovim troškovima se mora dodati i 90 000 € za troškove nadzora i inspekcije od strane ovlaštenih organa ili kvalifikovanog lica. Gore navedeni procijenjeni troškovi za zaposlene se mogu smanjiti u slučaju skraćenih radnih sati u određenim periodima kada je promet nizak kao i pomoću racionalne distribucije zaposlenih tokom rada sve tri dionice.

ODRŽAVANJE, VREMENSKI ROKOVI ZA POSEBNE I GENERALNE KONTROLE

Proizvođač žičare obično dostavlja uputstvo za ispravno planiranje održavanja koje će se obavljati na postrojenju. Planiranjem se u obzir moraju uzeti 10 nedjelja za održavanje i kontrole kao i 2 nedjelje za različite vrste podešavanja i remontovanja koje se sprovode kako u proljeće tako i tokom jeseni uz učešće 3 osobe sa ukupnim brojem sati kao što je navedeno u daljem tekstu:

$$10_{\text{nedjelja}} \times 5_{\text{dana}} \times 8_{\text{sati}} \times 3_{\text{ljudi}} = 1200 \text{ sati / po postrojenju}$$

Kontrole bez uništavanja

Svake godine 20% stega automatskog steznog sistema mora proći magnetoskopske provjere čiji trošak iznosi 15 000 – 17 000 eura, na koji se dodaje trošak magnetno – induktivnog ispitivanja potpornog vučnog kabla sa procijenjenim troškom od 7000 eura.

Sa unaprijed određenim rokovima (na primjer svakih pet godina na teritoriji Italije) svako postrojenje žičare mora proći posebnu provjeru koja se sastoji od magnetoskopskih i ultrazvučnih kontrola raznih elemenata: trošak može iznositi 24 000 – 28 000 eura.

Nakon toga, svakih dvadeset godina (u skladu sa zakonima Italije), žičara mora proći generalnu kontrolu uz potpuno uklanjanje svih mehaničkih djelova uz ukupne troškove od oko 6.400.000 eura.

¹ Pretpostavlja se da će za stalno zaposlene radnike biti isplaćeno 14 mjesečnih plata koje su nešto veće od plata privremeno zaposlenih radnika

Također, troškovi potrošnih materijala se moraju uzeti u obzir i oni mogu iznositi od 65.000 do 80.000 eura na godišnjem nivou. Ovi troškovi će se uvećavati kako godine budu prolazile. Prosječni godišnji troškovi, ne računajući generalnu kontrolu, troškove održavanja i redovnih i vanrednih kontrola se mogu procijeniti od 140 000 – 165 000 eura na godišnjem nivou.

ELEKTRIČNA ENERGIJA

Teško je procijeniti potrošnju električne energije, ali na osnovu našeg iskustva, očekujemo da će potrošnja iznositi:

250.000 € za transport kapaciteta od 1,000 putnika/sat

230.800 € za transport kapaciteta od 900 putnika/sat

208.500 € za transport kapaciteta od 600 putnika/sat

Ovi troškovi su određeni u skladu sa prosječnom dnevnom potrošnjom od 1.040 kWh i uz prosječnu cijenu za kWh, uključujući fiksne troškove, u iznosu od 0.14 €/kWh.

GODIŠNJI TROŠKOVI UPRAVLJANJA - Rezime

Prilikom analize troškova koje smo prethodno utvrdili, a također uzimajući u obzir neophodne troškove za pokrivanje osiguranje za standardno postrojenje, možemo iznijeti, kao indikativnu vrijednost, godišnje troškove za upravljanje žičarom koja će povezivati Dub i Kuk.

– Troškovi osoblja i monitoringa:	264 000 €
– Troškovi održavanja, kontrola bez uništavanja i revizije:	116 000 €
– Troškovi električne energije:	255 000 €
– Troškovi osiguranja:	48 000 €
– Nepredviđeni troškovi :	90 000 €

Godišnji opšti troškovi za upravljanje iznose oko: 773 000 € zaokruženo na 800 000 €

U ovim godišnjim troškovima nisu uračunati troškovi sa administrativnog i marketinškog aspekta kao ni troškovi amortizacije koji proističu iz troškova izgradnje žičare.

6. FINANSIJSKA IZVODLJIVOST

Ovaj odjeljak opisuje ekonomsku opravdanost projekta mjerenu na osnovu iznosa očekivanih prihoda tokom trajanja projekta koji prevazilazi realne troškove nastale u stvaranju istog prihoda. Kao dio ove analize analiziran je veliki broj mogućih scenarija. Analiza je usmjerena na obračun sljedećih parametara:

- Trenutna neto vrijednost (TNV),
- Interna stopa povraćaja (ISP) i
- Period otplate (PO)

Ekonomska procjena

U cilju razvijanja godišnjih prihoda, kao i godišnjih troškova rada i održavanja, za životni ciklus svake alternative za žičaru, napravljeno je nekoliko ekonomskih pretpostavki za sve scenarije, uključujući:

- ukupni ekonomski životni ciklus od 30 godina;
- ukupno vrijeme za izgradnju svake opcije u trajanju od jedne godine;
- operativni period od 29 godina;
- pretpostavljeni investicioni troškovi (na osnovu ranije urađene tehničke dokumentacije);
- prihodi od ulaznica su izraženi u cijenama pretpostavljenim za 2021. godinu; cijena karata se povećava samo u skladu sa inflacijom;
- PDV na troškove i prihode nije uključen;
- fiksni troškovi poslovanja svake godine, osim za periodično održavanje koje se sastoji od revizije infrastrukture, nakon 20 godina; i
- godišnja realna popustna stopa od 8.5%, tokom životnog ciklusa projekta. Ova stopa se koristi za popust kod budućih prihoda i troškova operacija i održavanja u odnosu na tekuću godinu.

Važno je napomenuti da analiza uključuje samo prihode od vožnji; iz tog razloga kapitalni troškovi i operacioni troškovi koji se odnose na zone parkiranja nijesu uključeni.

Scenariji

Ekonomska analiza koristi informacije dobijene od prognoze potražnje i procjene troškova i prikazuje ekonomske ishode za izabrani scenario.

Analizu smo fokusirali na scenario koji predviđa operativni period od 7 mjeseci kako bi se osigurala maksimalna moguća iskorišćenost infrastrukture date investicije bez opterećenja troškova rada tokom cijele godine . Operativni period od 7 mjeseci godišnje zaista je rezultirao kao najprofitabilnija opcija za projekat, kao onaj koji maksimizira trenutnu neto vrijednost (TNV) i interna stopa prinosa (ISP), koji su najviše korišćeni indikatori kod profitabilnosti investicija.

Na osnovu pretpostavljenog operativnog perioda od 7 mjeseci, dva scenarija se smatraju da mogu da procijene moguće efekte značajnih promjena u pretpostavkama u odnosu na:

- Kapitalne i operativne troškove; i
- Projekcije cijene karte i prihoda.

Scenario 1 i Scenario 2, kao i različite opcije za cijenu karte su definisane u prethodnom poglavlju.

Scenario 1 predviđa 33% gostiju sa kruzera i 5% iz Budve, a scenario 2 prognozira 33% gostiju sa kruzera kao u Scenariju 1, 10% turista iz Budve, a 5 % hrvatskih izletnika, koji se nijesu uzimali u obzir u Scenariju 1 .

Glavne karakteristike ovih scenarija su navedene u tabeli u kojoj su takođe predstavljeni prosječni prihodi na godišnjem nivou, tokom životnog ciklusa projekta.

TABELA 4. GLAVNE KARAKTERISTIKE OPCIJA ŽIČARE

Scenario	Ruta	Puna cijena karte (€)	Kapitalni troškovi (€)	Operativni troškovi na godišnjem nivou (€)	Prosječni prihodi na godišnjem nivou (€)
1	Dub-Kuk	20	18.330.000	800 000	6.650.000
2	Dub-Kuk	20	18.330.000	800 000	8.800.000

Rezultati ekonomske analize

Trenutna neto vrijednost

Trenutna neto vrijednost je jedna od najkorisnijih i osnovnih pokazatelja na raspolaganju za donošenje finansijskih odluka, a takođe može biti u funkciji za donošenje odluka o različitim alternativama. Trenutna neto vrijednost daje trenutnu vrijednost niza novčanih tokova, kako trenutnih troškova i prihoda za svaku alternativu.

Generalno, ako je TNV projekta pozitivan broj, to znači da će projekat biti profitabilan izvan zahtijevane stope prinosa i preporučuje se prihvatanje projekta. Ako je TNV negativan broj onda bi trebalo da se novac investira na drugom mjestu, a projekat bi trebalo da bude odbijen. Kada nekoliko alternativa predstavljaju pozitivnu TNV tada investicija sa većom TNV predstavlja povoljniji izbor.

Posebno za projekat žičare, nakon što smo odredili trenutno stanje koje se odnosi na kapitalne izdatke, godišnjih troškova poslovanja i održavanja i godišnjih prihoda, već pomenute u prethodnim poglavljima, izračunali smo očekivanu NPV za svaku alternativu, počevši od pridruženog novčanog toka.

Odnos popusta podrazumijeva i izračunavanje TNV određene troškovima prilika koja se obično smatra, sa prinosom od jednog rizika slobodne investicije, kao što su obveznice od 30 godina. U ovom slučaju mi smo pretpostavili popustnu stopu od 8,5 %, za sve vrijeme trajanja projekta.

Na osnovu gore navedenih pretpostavki, TNV za svaku alternativu su dati u tabeli 5.

TABELA 5. TNV ZA OPCIJE ŽIČARE

Scenario	Trenutni kapitalni i operacioni troškovi (€)	Trenutni prihodi (€)	Trenutna neto vrijednost (€)
1	-52.000.000	53.500.000	1.500.000
2	-52.000.000	70.000.000	18.000.000

Rezultati ukazuju na to da oba scenarija imaju pozitivan prinos na investicije u smislu TNV, ali scenario 1 ima rezultat TNV bliži nuli i bliži je razumnoj varijaciji potražnje gostiju sa kruzera.

Interna stopa povraćaja

Drugi metod evaluacije da izaberete najbolji projekat u nizu izbora je da se koristi interna stopa prinosa tj. Povraćaja novca (ISP). Interna stopa prinosa projekta je definisana kao kamatna stopa po kojoj je neto sadašnja vrijednost tog projekta jednaka nuli. To u osnovi omogućava brzo razumijevanje mjera vrijednosti od nekoliko investicija u pogledu očekivane stope prinosa .

Što se tiče PNV, ISP obračun je sproveden uzimajući u obzir negativne i pozitivne godišnje tokove gotovine investicije tokom trajanja projekta.

Tabela daje pregled IRR za svaku šemu alternativa.

TABELA 6. IRR ZA OPCIJE ŽIČARE

Scenario	IRR
1 (7 mjeseci)	8,8%
2 (7 mjeseci)	11,7%

Scenario 2 je, čak i ako pokazuje neznatno niži ISP od 12%, u skladu sa očekivanjima potencijalnih investitora u Crnoj Gori, a može biti prihvatljivo rješenje za međunarodnog investitora.

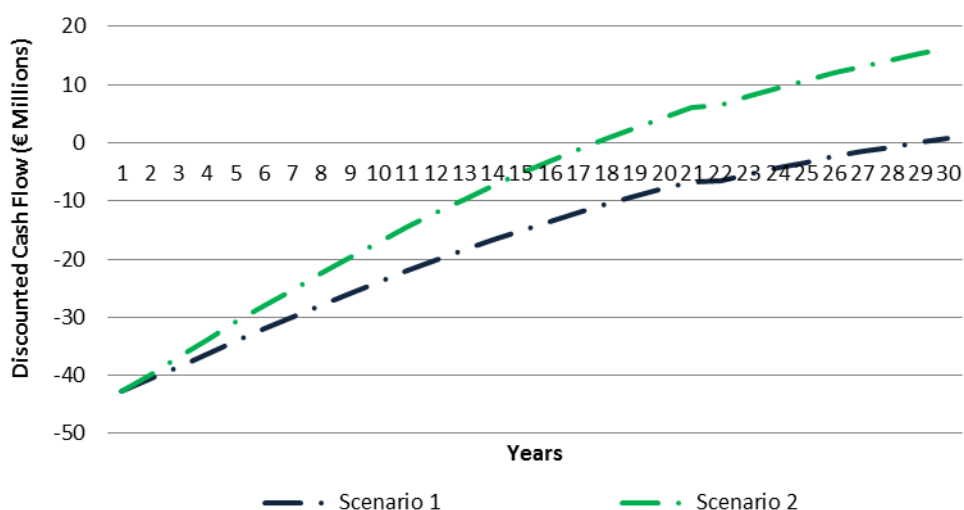
Osim toga, scenario 1 sa internom stopom prinosa blizu 9% bi predstavljalo rezultat za najrazvijenije evropske zemlje (Njemačka, Italija, Francuska, Velika Britanija, itd.). Razumno je mišljenje da ove stope, s obzirom na činjenicu da je ovo prvi projekat ove vrste u Crnoj Gori sa tehničkog, pravnog i finansijskog stanovišta, se ne bi smatrale dovoljno visoke da privuku privatni kapital ukoliko koncedent neće da minimizira rizike prihoda za sponzora.

DISKONTOVANI PERIOD OTPLATE

U suprotnosti sa PNV analizom, kojom se predviđa ukupna vrijednost projekta, period otplate sa popustom daje broj godina koliko je potrebno da se dođe do pozitivne nule od preduzimanja početnih troškova.

Slika prikazuje period otplate za sve alternative.

PRIKAZ ERROR! NO TEXT OF SPECIFIED STYLE IN DOCUMENT..4 **DISKONTOVANI PERIOD OTPLATE ZA OPCIJE ŽIČARE**

Oba scenarija pokazuju pozitivan period otplate sa popustom, vrijednost jednaku 17,5 godina (scenario 2) i 28,5 godina (scenario 1).

Osim toga, rješenje 2 bi moglo da garantuje dovoljnu rezervu da se vrati sa početne investicije.

Rješenje br. 1 neće biti posebno atraktivno zbog perioda od 28,5 godina (samo 1,5 godinu od margine) da se pokriju inicijalni troškovi. To je prilično dug period da bi ga prihvatio privatni investitor.

7. GLAVNI ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Studija izvodljivosti je obuhvatila detalje projekta izgradnje žičare koja povezuje Kotor (Dub) i prijestonicu Cetinje preko Nacionalnog parka Lovćen i unaprijeđenja pristupa tim oblastima sa primorja.

U sprovođenju studije izvodljivosti, ova analiza fokusirala se na sljedeće oblasti:

Sa **tehničke** tačke gledišta:

- Ukupna investicija se procjenjuje na 18.3 miliona eura, dok se godišnji rashodi kreću oko 800 000 eura.

Sa tačke gledišta **potražnje i prihoda**:

- Počevši od postojećih podataka o turizmu, napravljen je model potražnje i prihoda kao prognozu za nekoliko alternativa.
- Cijena karte bi se kretala u iznosu oko 20 eura za povratnu kartu (u zavisnosti od opcija), a generisala bi procijenjene prihode, između 3,7 do 4,7 miliona eura godišnje sa PDV-om u toku prve godine rada, sa prosječnom vrijednošću tokom trajanja projekta između 7,5 do 9,5 miliona eura godišnje.
- Tačnost ishoda će umnogome zavistiti od intervencije i promotivnih aktivnosti koje sprovodi privatni investitor, ali i od Vlade koja će raditi na marketingu za žičaru.

Sa **ekonomske** tačke gledišta :

- Procijenjene su prednosti investicije kojom se očekuje značajno povećanje (+40%) u Nacionalnom parku Lovćen i poboljšanje pristupačnosti prijestonice Cetinje svim turistima koji posjete obalu oko Budve, Kotora i Tivta.
- Kotor će takođe imati koristi kroz manje zastoja u blizini grada jer će gosti sa kruzera moći da izbjegnu centar grada i umjesto Kotora posjete Cetinje i Nacionalni park Lovćen.

Sa **finansijske** tačke gledišta :

- Rađena je procjena glavnih finansijskih pokazatelja (TNV, ISP, PO) i glavnih izvora finansiranja projekta, identifikujući šta bi moglo da napravi projekat još privlačnijim za privatne investitore

Opšti zaključak je da se projekat može vidjeti kao tehnički i finansijski izvodljiv i veoma atraktivan zbog svoje jedinstvenosti, zbog ekonomske i spoljne koristi za zajednicu, zbog sposobnosti da razvije i poboljša turizam u regionu i, na kraju, zbog svoje finansijske atraktivnosti za privatne investitore.

VLADA CRNE GORE
MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA I TURIZMA

- **Procjena i uravnoteženje rizika između koncedenta i koncesionara za davanje koncesije za izvođenje projekta žičare Kotor-Lovćen**
- **Procjena potrebe učešća koncedenta u ulogu koncesionog društva**

Risks by Macro Area	Vrsta rizika	Primjer	Šta je potrebno uraditi	Gdje se treba obraditi	Preporučena raspodjela RIZIK NA	KLJUČNI RIZIK NA KOJI KONCENDENTU TREBA SKRENUTI PAŽNJU	
						TREBA	KOJI OPŠTINI
	Politički rizici	Novi poreski režim (mogućnost da promjene relevantnih poreskih stopa (stopa poreza na prihod, PDV-a) ili novi porezi mogu smanjiti očekivani prinos na uloženi kapital)	Ukoliko je promjena nastala usled diskriminatorskog nepredvidivog akta odobrenog od strane Koncudenta, duguje se posebno obeštećenje Koncesionaru koncesiji	Ugovor o	Koncendent		
		Ograničenja Stranim ulagačima nakon investicije		Ugovor o koncesiji	Koncendent		
	Regulatorni rizici	Konkurencija		Ugovor o koncesiji	Koncendent		
		Koncudentove neophodne Saglasnosti	> U toku faze procjene opravdanosti Projekta, Institucija okvir/ Koncendent/Koncesionar sprovodi pravnu analizu u cilju identifikovanja svih potrebnih Saglasnosti. Sprovođenje postupka unutar vladinog postupka povezivanja Između nadležnih državnih organa prije faze javnog tendera. > Sveobuhvatna pravna analiza od strane Privatnog partnera u cilju identifikacije svih Saglasnosti neophodnih za upotrebu/rad.	Studija opravdanosti –Pravni Sveobuhvatna pravna analiza od strane ponuđača			
		Kršenje ili propust javnog sektora		Ugovor o koncesiji	Koncendent		
		Nametanje novih standarda Rat, pobuna		Ugovor o koncesiji Ugovor o koncesiji	Koncendent Koncendent		
	Rizik promjene zakona	Bilo koja promjena zakona	Obezbijediti efikasan mehanizam za rješavanje bilo koje posljedice	Ugovor o	Koncendent		
		Ograničenje u repatrijaciji valute ili kapitala u inostranstvo	Obezbijediti efikasan mehanizam za rješavanje posljedica bilo koje promjene zakona vezane za raspolaganja imovinom velike vrijednosti	Ugovor o koncesiji	Koncendent poželjno	✓	
	Potencijalne obaveze	Poskupljenje direktnog zajma koji je uzeo investitor	Obezbijediti adekvatnu alokaciju rezervi da bi se ovo moglo pokriti Koncendentov finansijski plan		Koncendent		
	Promjena kamatne stope	Povećanje kamatne stope kod zajmova (npr. Libor, Euribor)	Obezbijediti adekvatnu zaštitu od izloženosti rizicima Finansijski plan		Koncendent/Koncesionar		
	Promjena stope inflacije	Povećanje stope inflacije	Obezbijediti adekvatnu zaštitu od izloženosti rizicima	Ugovor o koncesiji / Finansijski plan	Koncendent/Koncesionar		

Rizici specifični za sektor žičare	Rizik pristupa	Struktura konzorcijuma za licitiranje (npr. kako poslovati sa pomoćnim servisima)	Obezbijediti adekvatnu raspodjelu rizika i podsticaja u cilju efikasnog sprovođenja koncesije	Ugovor o koncesiji/Finansijski plan /Koncesionar	Koncendent	
		Struktura konzorcijuma koji podnosi u cilju efikasnog ponudu (tehnologija u okviru ponude odnosno snabdijevač tehnologije mogu biti određeni naknadno)	Obezbijediti adekvatnu raspodjelu rizika i podsticaja sprovođenja koncesije	Ugovor o koncesiji /Finansijsk plan /Koncesionar	Koncendent	
	Rizik potražnje	Rizik broja putnika (potražnja manja ili veće od očekivane)	(i) veliki napor Koncudenta i Koncesionara u cilju razvoja jake marketinške i komercijalne kampanje	Ugovor o koncesiji	Koncendent/Koncesionar	✓
		Rizik prihoda (prihod niži od očekivanog – promocije, popusti i sl.)	(i) veliki napor Koncudenta i Koncesionara u cilju razvoja jake marketinške i komercijalne kampanje	Grantor financial plan/allocation of funds	Koncendent/Koncesionar	✓
		Cijene karata	(i) Cijena karata određena od strane Tehničkog savetnika koncesiji (ii) potencijalna izmjena cijene karata u skladu sa trenutnom potražnjom	Ugovor o	Koncendent	✓
		Naplata karata	(i) Potreban je adekvatan sistem za naplatu karata i kontrolu koncesiji/Tehnička sistem žičare (ii) Kontrola karata da bude prepuštena Koncesionaru (iii) Provjera od strane Koncudenta tehologiji naplate karata koju sprovodi Koncesionar	Ugovor o ulaza u dokumentacija o kartama i u cilju kontrole postupka	Koncendent	✓
		Povlašćeni iznosi karata dokumentacija	Odrediti ko treba da snosi trošak smanjenjog iznosa naknade	Tehnička	Koncendent	✓
		Neizvršenje prouzokovano komunalnim uslugama redovno pružanje usluga	(i) Sistem kazni (ii) Koncesionar će morati da pokaže da je preduzeo sve radnje kako bi obezbijedio	ugovor/ugovori u vezi karata/tehologije/ugovori između koncudenta i drugog javnog entiteta (npr. Prijestonica Cetinje; ministarstvo turizma) ili privatnog entiteta(turističke	Koncesionar	✓
		Integrisana prodaja karata	Integrisana prodaja karata za žičaru i park	Ugovor o koncesiji /finansijski plan/ugovor sa entitetom zaduženim za nacionalni park	Koncendent	✓
		Neadekvatan obim i cijevi	Treba pronaći adekvatno rješenje: jedan način može biti dokumentacija (kapitalni postavljanje maksimalne visine kapitalnih grantova odobreni od strane odobrenih od strane Vlade + dostavljanje idejnog projekta + skica idejnog projekta + kriterijumi + finansijski plan. + zamoliti projektante da dostave glavni projekat i procjene Kojima se vodi računa i o troškovima i o kvalitetu mogućnost ispunjenja cilja sa datim kapitalnim troškom. Prilikom procjene ponude, Koncendent će takođe provjeriti postojanje dovoljne dozvoljenosti nepredviđenih situacija od strane investitora.	Tenderska dokumentacija + troškovi Koncudenta	Koncendent / Koncesionar	✓
		Netačna procjena i prekoračenja troškova	Adekvatna procjena budžeta treba biti izvršena od strane Koncesionara u njegovoj ponudi	Tenderska dokumentacija + Finansijski plan	Koncesionar	
		Uvećano održavanje usljed obima plaćanja za izvršenje koji	> Adekvatan O&M Ugovor > Rizik će biti podijeljen u slučaju da postoji neki element		Koncendent / Koncesionar	✓
		Neadekvatno vođenje projekta ugovori u toku faze implementacije	omogućuje delimičnu ogradu. Banke će sprovesti svoju sveobuhvatnu pravnu analizu i najčešće upotrebiti osjetljivu analizu i monte carlo simulaciju da procijene rizik. Plan rada, tehnička sveobuhvatna analiza za zajmodavce	EPC	Koncesionar	

Projektni rizici	Rizici u razvoju	Procjena troškova vezanih za struktuiranje projekta	Najčešće svaki učesnik snosi samostalno ove rizike		Koncendent/Koncesionar	✓
		Reklamiranje i marketing žičare	Koncendent/opština će zajednički raditi sa onim javnim organom zaduženim za promociju turizma u Crnoj Gori (ministarstvo, organa ili privatnih strana. U nekim drugim organima) i privatnim stranama - tour operaterima itd.	Javni Ugovori između javnih ili njegovih izvođača. Kašnjenje sa dozvolama i saglasnostima može dovesti do povećanja troškova / otkazivanja Projekta	Ugovor/Finansijski plan	✓
	Rizik projektovanja	Odobrenje Glavnog projekta i saglasnosti	Zahtjev za dozvole za izgradnju podnosi se nadležnom organu organu- može biti lokani ili regionalni organ osim ako zakon zadržava pravo na davanje saglasnosti Države	Najčešće će glavni projekat biti pripremljen od strane Koncesionara ili njegovih izvođača. Kašnjenje sa dozvolama i saglasnostima može dovesti do povećanja troškova / otkazivanja Projekta	Koncesionar	
		Pogrešan, neadekvatan projekat, nepravilno specificiran projekat	Predvidjeti adekvatan standard i mehanizem radi pokrića Tehnička nepredviđenih troškova usled Koncidentove loše ili netačne dokumentacija specifikacije projekta > garancija za Projekat > Konsultacije i pregled od strane Koncidenta > Nezavisni Ekspert angažovan da riješi sporove po bitnom postupku		Koncendent / Koncesionar	✓
	Dozvola i Pristup	Eksproprijacija	Plan rada, tehnička sveobuhvatna analiza od strane zajmodavaca		Koncendent	
		Prekoračenje troškova	> Realan plan rada, sveobuhvatna analiza plana rada i tehničke Ugovor o koncesiji, realizuje projekat > Fiksna cijena u ugovorima o građenju > odredbe o nepredviđenim situacijama. > Stand by aranžmani zaduženja/obaveza dodatnih uloga u kapitalu; pod uslovom da su ove obaveze preuzete unaprijed i predviđene u osnovnim slučajevima Finansijskog modela.	EPC ugovori, Koncesionar sposobnosti Konecsionara da Tehnička dokumentacija		
	Izgradnja	Prekoračenje roka	> Realan plan rada, sveobuhvatna analiza plana rada i tehničke Ugovor o koncesiji, projekat > nadgledanje sprovođenja. > Specijalno osiguranje (osiguranje za slučaj odlaganja projekta). > Angažovanje nezavisnog tijela da potvrdi završetak Radova > Ugovorne kazne, bankarske garancije za izgradnju i druga odgovarajuća sredstva obezbjeđenja data od strane Privatnog partnera kao podsticaji za završetak, osim ako su prekoračenja izazvana od strane Institucije.	EPC ugovori, Koncesionar sposobnosti Konecsionara da izradi Tehnička dokumentacija		✓
		Kašnjenja usljed izmena od strane Koncesionara	Izmjene u zahtjevima incirane od strane Koncesionara	Koncendent ima pravo veta ukoliko izmjene znače da njegovi zahtevi nisu ispunjeni.	Koncesionar	✓
	Standardi izvođenja radova	Neispravni materijali, Postizanje građevinskih standarda i specifikacija, skriveni nedostaci itd.	Postavljanje standarda, obaveza Koncesionara da Koncesionar bez odlaganja prijavi otkrivene nedostatke	Tehnička dokumentacija + Ugovor o koncesiji		
	Finansijski rizici	Fluktuacija kamatne stope	Upotreba finansijskih instrumenata poznatih kao derivati, fjučersi plan ili hedžing. Naročito: > kamatni svopovi – radi upravljanja promjenama kamatne stope tako da se dug sa varijabilnom kamatnom stopom konvertuje u dug sa fiksnom kamatnom stopom; > valutni svopovi – radi upravljanja promjenama u kursu valute; i > robni derivati – radi fiksiranja cijene robe tokom	Koncesionar	Finansijski	
		Garancija Vlade	Definisana valuta ugovora (euro)	Ugovor o koncesiji	Koncendent / Koncesionar	

	Rizici upravljanja i održavanja	Bilo koji faktori (osim više sile) koji utiču na operativne zahtjeve Projekta,uključujući projektovane operativne troškove i profesionalne predispozicije, npr. > radni sporovi; > kompetentnost zaposlenih; > prevara zaposlenog; > tehnološki propust; > incidenti u vezi životne sredine; i > bilo koji propust u pribavljanju, održanju ili poštovanju uslova iz neophodnih operativnih Saglasnosti.	> Jasne specifikacije učinka. > Sistem penala i nadgledanja sprovođenja. > Adekvatan O&M ugovor. > Pravo zamjene. > Specijalno osiguranje.	Ugovor o koncesiji/Finansijski plan / O&M Ugovor	Koncesionar
	Rizici po životnu sredinu	Mogućnost odgovornosti za gubitke nastale štetom po životnu sredinu nastalom usljed (i) izradnje ili operativnih aktivnosti (vidjeti operativne rizike) u toku Trajanja Projekta, ili (ii) aktivnostima prije transfera bilo da su preduzete od strane Institucije ili treće strane i koje se ne mogu pripisati aktivnostima Privatnog partnera ili njegovog Pod-Partnera.	> Sveobuhvatna analiza uslova na Lokaciji Projekta od strane ponuđača. > Nezavisni pregledi Lokacije Projekta sprovedeni od strane Institucije o njenom trošku. > Naknada štete Institucije za latentno zagađenje životne sredine prije transfera, limitirano gornjom granicom (predmet razmatranja vrijednosti za novac ("VFM")), za određeni period. > Remedijacioni radovi u cilju otklanjanja zagađenje životne sredine nastalog prije transfera kao posebna stavka. > Nezavisno nadgledanje remedijacionih radova.		Koncendent / Koncesionar

	Bonusi i Penali		Jasno i jednostavno računanje i kontrola raspoloživosti	Tehnička dokumentacija & Konkendent/Koncesionar Tenderska dokumentacija (uključen kriterijum za dodjelu) +Finansijski plan / Ugovor o koncesiji	✓
	Varijacije u cijeni		Odrediti tarife i povlašćene cijene (npr. specijalni popusti za Konkendent lokalno stanovništvo, mlade, stare, itd.)	Akt (Vlade ili lokalne vlasti u skladu sa zakonom Crne Gore) kojim se određuje tarifa (i mehanizmi za njenu promjenu)+ Tenderska dokumentacija + Ugovor o koncesiji/Finansijski plan	
	Inflacija		Odrediti preciznu indeksaciju Isplate za raspoloživost. Odrediti Konkendent/Koncesionar formula koja dozvoljava indeksaciju kapitalnih investicija u posebnim slučajevima prekoračenja troškova izgradnje	Tenderska dokumentacija+ Ugovor o koncesiji/Finansijski plan	
	Uvećanje troškova	Izmene zakona (videti iznad)		Ugovor o koncesiji/Finansijski Konkencdent/Koncesionar plan	
	Rizik cijene: indeksacija		Mehanizam koji će omogućiti indeksaciju cena tokom vremena tarifa +	Akt kojim se određuje Konkendent Ugovor o koncesiji/Finansijski plan	
	Raskid		Raskid usled krivice Koncesionara ili Konkudenta, i usled više Konkendent/Koncesionar sile treba da budu uzeti u obzir.		
	Viša sila	Mogućnost nastupanja neočekivanih koji ne mogu da događaja koji su izvan kontrole Strana oslobodjenja. faktor) koji mogu uticati na izgradnju ili funkcionisanje Projekta.	> Definisati „Višu silu“ usko da bi se isključili rizici koji se mogu osigurati i koji se adekvatnije rješavaju drugim mehanizmina kao se osiguraju se dele. Institucija (bilo da su prirodni događaji ili ljudski može da plati ograničen iznos > Slučajevi oslobodjenja.	Ugovor o koncesiji/ Konkendentov Konkendent(rizici ugovor o osiguranju što su Slučajevi /Konecsionar (ukoliko se rizici mogu osigurati, ne smatraju se višom silom.Primjenju se i sa Privatan partner)	
	Rizik insolventnosti	insolventnost Privatnog partnera	> Struktura Koncesionara kako bi se obezbijedili tokovi novca. > Sredstva obezbjeđenja na neophodnoj Projektnoj imovini. > Limitiranje zaduživanja i novčanih ulaganja Privatnog partnera >Prijava obaveza u vezi finansijskih informacija i bilo koje parnice ili spora sa povjeriocima > Konkendent ima pravo da raskine PPP Ugovor. > Zamjena Privatnog partnera pod uslovima iz Direktnog ugovora. > Zamjena Privatnog partnera novim Privatnim partnerom ukoliko postoji interes na tržištu i uz ponavljanje tenderske procedure.	Ugovor o koncesiji Konkesionar	
	Rezidualna vrijednost	Rizik da Projektna imovina nakon raskida ili isteka PPP Ugovora neće biti u propisanom stanju za vraćanje Konkendentu.	Odrediti mehanizam za izračunavanje rezidualne vrijednosti pri kraju Koncesije: > Obaveza Privatnog partnera da održava i popravlja. > Revizija Projektne imovine pred kraj Trajanja Projekta. >Obezbjeđenje od strane Privatnog partnera u korist Institucije, npr. bankarska garancija održavanja ili odbijanje od naknade za raspoloživost.	sKoncesionar	✓

Procjena potrebe učešća koncedenta u ulogu koncesionog društva

Za vršenje poslova ove vrste koncesije nije potrebno direktno učešće koncedenta. Konkendent prati i kontroliše izvršavanje ugovorenih obaveza iz ugovora o koncesiji.

UGOVOR O KONCESIJI

za

REALIZACIJU PROJEKTA ŽIČARE KOTOR – LOVČEN

između

VLADE CRNE GORE

i

[Koncesionar]

NACRT

(tekst nacрта Ugovora je indikativan i podložen promjenama)

[datum]

SADRŽAJ

1. DEFINICIJE I TUMAČENJE	6
2. ODLOŽNI USLOVI	20
3. DOKUMENTACIJA	23
4. PROJEKAT	24
5. FINANSIJSKI MODEL	27
6. NEZAVISNI INŽENJER	28
7. PRISTUP	31
8. PERIOD PRIPREMNIH RADOVA	32
9. POTVRDA O POČETKU RADOVA	33
10. LOKACIJA ZA ŽIČARU	34
11. BEZBJEDNOST LOKACIJE	36
12. PROJEKTOVANJE I IZGRADNJA	37
13. PROGRAM RADOVA	38
14. KAŠNJENJE	40
15. FOSILI I ANTIKVITETI	43
16. DEPONIJU OPASNIH MATERIJU	45
17. INSPEKCIJA I ZAVRŠETAK RADOVA	45
18. LOKACIJA	48
19. POČETAK PRUŽANJA USLUGU	48
20. LOKACIJA PRUŽANJA USLUGU-SIGURNOST LOKACIJE	49
21. USLUGE	49
22. PROGRAMI – USLUGE	53
23. OSIGURANJE	54
24. JAVNO DOSTUPNE INFORMACIJE	62
25. PREDSTAVNICI	63
26. SISTEMI UPRAVLJANJA	64
27. IZVJEŠTAJI I INFORMACIJE	65
28. EVIDENCIJE KONCESIONARA	66
29. MONITORING RASPOLOŽIVOSTI I IZVRŠENJA	69
30. TREĆA LICA	71
31. PROJEKTNI PRIHODI	72
32. OBRAČUNAVANJE PLAĆANJA	73
33. FAKTURISANJE I PLAĆANJE	74
34. POSTUPAK IZMJENE	76
35. VIŠA SILA	80

36.	BITNO NEGATIVNE RADNJE	81
37.	IZJAVE I GARANCIJE.....	82
38.	NAKNADA ŠTETE	84
39.	RASKID OD STRANE KONCEDENTA USLJED KRŠENJA KONCESIONARA	85
40.	RASKID OD STRANE KONCESIONARA.....	86
41.	OSTALI SLUČAJEVI RASKIDA	86
42.	POSljedICE RASKIDA.....	87
43.	NAKNADA U SLUČAJU RASKIDA	89
44.	USTUPANJE, PODUGOVARANJE I PROMJENA VLASNIŠTVA.....	91
45.	OBAVJEŠTENJA.....	92
46.	SAGLASNOSTI I ODOBRENJA	93
47.	POREZI.....	94
48.	INTELEKTUALNA SVOJINA	95
49.	POVJERLJIVE INFORMACIJE	96
50.	PODIZVOĐAČI	98
51.	SUKOB INTERESA.....	98
52.	POSTUPAK RJEŠAVANJA SPORA	99
53.	CJELOVITOST UGOVORA I PRIMJERCII.....	101
54.	ODRICANJE I DJELIMIČNA NIŠTAVOST	102
55.	ODRICANJE OD IMUNITETA	102
56.	IZMJENE	102
57.	MJERODAVNO PRAVO, JEZIK.....	102

SPISAK PRILOGA

PRILOG 1. LOKACIJA

PRILOG 2. TEHNIČKI USLOVI KONCEDENTA

PRILOG 3. FUNKCIJE NEZAVISNOG INŽENJERA

PRILOG 4. OSIGURANJE

PRILOG 5. KLJUČNI INDIKATORI POSLOVANJA

PRILOG 6. SPISAK SAGLASNOSTI

PRILOG 7. DETALJI O KONCESIONARU

PRILOG 8. PRIPREMNI RADOVI

PRILOG 9. PONUDA

PRILOG 10. OBAVJEŠTENJE O ZATVARANJU

OVAJ UGOVOR O KONCESIJI ("Ugovor") je zaključen dana [●] između

(1) **Vlade Crne Gore, ("Koncedent")**, koje predstavlja [●];

i

(2) [●], privredno društvo osnovano u skladu sa zakonima [●], sa sjedištem u [●], koje zastupa [●] ("**Koncesionar**").

Koncesionar će odmah po registraciji Projektnog društva obezbijediti da se izvrši prenos i ustupanje na Projektno društvo svih prava, obaveza i odgovornosti Koncesionara iz ovog Ugovora.

Koncedent i Koncesionar su u daljem tekstu pojedinačno označeni kao "**Ugovorna strana**" a zajedno kao "**Ugovorne strane**".

IMAJUĆI U VIDU DA

- (A) Koncedent ima želju da razvija crnogorski turizam i učešće privatnog sektora u razvoju prvog crnogorskog projekta žičare koji će povezati kotorski zaliv na crnogorskoj obali i Nacionalni park Lovćen.
- (B) U skladu sa navedenom politikom, Ministarstvo održivog razvoja i turizma ("**MORT**") je objavilo javni poziv dana godine za dodjeljivanje koncesije za realizaciju projekta žičare Kotor-Lovćen [●]. Po oglašavanju ovog poziva, zainteresovani podnosioci prijava su podnijeli ponude u skladu sa Instrukcijama za ponuđače (kako je dolje definisano).
- (C) Kao odgovor na Instrukcije za ponuđače, [●] je podnio MORT-u Ponudu [●]. Dana [●] Koncedent je donio odluku o dodjeli Koncesije (kako je dolje definisana) [●].
- (D) Shodno navedenom, Koncesionar ovim putem daje [●] Koncesiju u skladu sa sljedećim odredbama.

UGOVORNE STRANE SU SE DOGOVORILE KAKO SLIJEDI:

DIO I – OPŠTE ODREDBE

1. DEFINICIJE I TUMAČENJE

1.1. Definicije

U ovom Ugovoru (uključujući i preambulu i priloge), sljedeći izrazi imaju sljedeće značenje:

"Agent" znači banka koja vrši ulogu agenta za Prioritetne zajmodavce po osnovu Prioritetnih finansijskih ugovora.

"Aktivnosti" znači aktivnosti Koncesionara (i/ili Podizvođača) u vezi sa izvršenjem bilo koje od obaveza Koncesionara iz ovog Ugovora (uključujući, ali se ne ograničavajući na, obavezu da se izvrše Radovi i pružaju Usluge, i da se izvrše svi radovi ili aktivnosti Koncesionara (i/ili Podizvođača) na ili u vezi sa Projektnim objektima i Lokacijom).

"Bitna osiguranja" znači građevinsko osiguranje "od svih rizika", osiguranje imovine "od svih rizika", osiguranje od odgovornosti za proizvode/prema javnosti i osiguranje od odgovornosti za štetu na životnoj sredini kako je to detaljnije navedeno u Prilogu 4 (*Osiguranje*).

"Bitno negativne radnje" imaju značenje koje im je dato u članu 36 (*Bitno negativne radnje*).

"Cijena izgradnje" znači fiksna (*lump sum*) cijena za izvođenje Radova određena u Ugovoru o projektovanju i izvođenju radova i ažurirana u skladu sa odobrenjem Glavnog projekta od strane Nezavisnog inženjera i prilagođena u skladu sa odredbama ovog Ugovora ili na osnovu dogovora Ugovornih strana.

"Čist kapital" znači

- a) iznos koji je uplaćen ili upisan od strane Članova projektnog društva u kapital Projektnog društva; i
- b) iznos rezervi Projektnog društva.

"Član projektnog društva" znači svako lice koje s vremena na vrijeme ima dio ili sav kapital u Koncesionaru.

"Dan isteka" znači trideseta godišnjica Dana početka.

"Dan početka" znači dan potpisivanja Obavještenja o zatvaranju.

"Dan početka pružanja usluga" znači dan koji je kao takav naznačen u Potvrdi o početku pružanja usluga.

"Dan početka radova" znači dan naveden kao takav u Potvrdi o početku radova.

"Dan podnošenja ponude" znači [●].

"Dan raskida" znači dan prijevremenog raskida ovog Ugovora u skladu sa članom 39 (*Raskid od strane Koncedenta*), 40 (*Raskid od strane Koncesionara*) ili 41 (*Drugi slučajevi raskida*).

"Dan zaključenja" znači dan potpisivanja ovog Ugovora.

"Deponija opasnih materija" znači odlagališta opasnog otpada, kontaminacija opasnim hemijskim supstancama, municijom ili drugom opasnošću po životnu sredinu ljudskog porijekla, koja utiču na Lokaciju i koja nijesu mogla razumno da se predvide savjesnim ispitivanjem prije Dana početka radova.

"Direktni ugovor" znači ugovor zaključen između Koncedenta, Agenta i Koncesionara u vezi sa Projektom, u formi koju će pripremiti Koncesionar i odobriti Koncedent.

"Direktor za upravljanje kvalitetom" znači lice koje je kao takvo imenovano u skladu sa članom 26.4 (*Direktor za upravljanje kvalitetom*).

"Dobra industrijska praksa" znači postupanje sa takvim stepenom vještine, studioznosti, razboritosti i predviđanja koji se uobičajeno očekuje od obučenog i iskusnog izvođača radova ili pružaoca usluga koji se trudi da u dobroj vjeri poštuje svoje ugovorne obaveze i sve primjenjive propise i koji je angažovan u istovrsnom poduhvatu i pod istim ili sličnim okolnostima i uslovima.

"Dokumentacija" znači sva uputstva, planove, procedure, planove inspekcija i testiranja, uputstva za rad ili slična dokumentacija, shodno situaciji, koja opisuje i definiše Sistem upravljanja.

"Dopunski period" ima značenje dato ovom pojmu u članu 29.1.2 (*Nadzor nad izvršenjem*).

"Dostupni podaci" ima značenje dato ovom pojmu u članu 37.3 (*Odricanje odgovornosti*).

"Eksproprijacija" ima značenje dato ovom pojmu u Članu 8.5.

"Finansijski model" znači finansijski model koji je Koncedentu dostavio Koncesionar kao dio Ponude, sa izmjenama učinjenim u toku faze finalizacije. Finansijski model će se koristiti za nadzor nad, između ostalog, nominalnom Stopom povrata na kapital.

"Finansijski panel" znači Finansijski panel na koji se odnosi član 54 (*Postupak rješavanja spora*).

"Finansijsko zatvaranje" znači ispunjenje ili odricanje od odložnih uslova za prvo povlačenje sredstava po Prioritetnim finansijskim ugovorima.

"Fosili i antikviteti" znači sve fosile, stvari od vrijednosti ili antikvitete i strukture i druge ostatke ili stvari od naročitog geološkog, istorijskog ili arheološkog interesa koje se otkriju na Lokaciji ili u toku izvođenja Aktivnosti.

"Garancija za izgradnju" označava bankarsku garanciju u vezi sa Radovima koju je Koncesionar dužan dostaviti Koncedentu najkasnije na Dan početka u formi definisanoj u članovima 2.1 (*Odložni uslovi*) i 4.6 (*Bankarske garancije*).

"Garancija za finansiranje" znači bankarsku garanciju u obliku predviđenom Instrukcijama za kvalifikovane ponuđače, koju Koncesionar daje Koncedentu istovremeno sa zaključenjem ovog Ugovora i koja služi za obezbjeđenje obaveza Koncesionara u slučaju raskida Ugovora u skladu sa Članom 2.6.

"**Garancija za održavanje**" znači bankarsku garanciju u vezi sa Sistemsom održavanjem, koju će Koncesionar dostaviti Koncedentu najkasnije na desetogodišnjicu od Dana početka pružanja usluga u formi navedenoj u Članu 4.6.

"**Garancija za vraćanje**" znači bankarska garancija koja garantuje valjano i pravovremeno ispunjenje Uslova vraćanja koju će Koncesionar dostaviti Koncedentu u skladu sa Članom 4.6.2.

"**Geološke smetnje**" ima značenje dato ovom pojmu u Članu 15.6 (*Geološke smetnje*).

"**Glavni projekat**" znači glavni projekat Žičare, koji će izraditi Projektant u skladu sa Prilogom 2 (Tehnički uslovi Koncedenta) po instrukciji Izvođača radova ili Koncesionara u skladu sa Ugovorom o projektovanju i izvođenju radova, na osnovu Idejnog projekta, kako bi se mogli izvesti Radovi u skladu sa Prilogom 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*).

"**Godina upravljanja**" znači svaki sukcesivni period od 12 mjeseci počev od Dana početka pružanja usluga, izuzev prve Godine upravljanja koja počinje Danom početka pružanja usluga a završava istekom posljednjeg dana kalendarske godine i posljednje Godine upravljanja koja će početi prvog dana nakon završetka prethodne Godine upravljanja, a završiti se na Dan raskida ili na Dan isteka, u zavisnosti od slučaja.

"**Godišnji izvještaj**" ima značenje koje mu je dato u Prilogu 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*).

"**Godišnji program**" znači detaljan program Radova na održavanju za svaku Godinu upravljanja sačinjen u skladu sa Prilogom 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*), koji je podniet u skladu sa zahtjevima člana 21 (*Usluge*).

"**Građevinski materijali**" znače postrojenja, materijale i opremu koje koristi ili će koristiti Izvođač radova u vezi sa Radovima.

"**Idejno rješenje**" znači obavezni projekat koji izradi Koncesionar kako bi mogao da pripremi Glavni projekat.

"**Inicijalna prioriteta obaveza**" znači iznos opredijeljen po Prioritetnim finansijskim ugovorima na Finansijsko zatvaranje (kako bude prilagođeno radi uzimanja u obzir bilo kog Kvalifikovanog odstupanja).

"**Instrukcije za ponuđače**" znači Instrukcije za ponuđače za Projekat.

"**Intelektualna svojina**" znači sve trenutne i buduće pravne interese u registrovanim ili neregistrovanim robnim žigovima, uslužnim žigovima, patentima, registrovanim dizajnima, prijavama za bilo šta od navedenog, autorskim pravima, neregistrovanim dizajnima, pronalascima, povjerljivim informacijama, vještinama i znanju (*know-how*) ili drugim pravima intelektualne svojine koji postoje u ili u vezi sa Projektom dokumentacijom i/ili Podacima o saobraćaju.

"**Kontrola**" znači svako terensko, fizičko ili geofizičko ispitivanje uslova Lokacije, uključujući i površinu i podzemne slojeve, ili arheološki ili ekološki pregled Lokacije, kako bi se omogućilo da se projektuju i izvedu Radovi i pruže Usluge uz uzimanje u obzir tih uslova i seizmičkih aktivnosti u području Lokacije.

"**Izmjena od strane koncedenta**" znači izmjena u Radovima ili Uslugama od strane Koncedenta koju je Koncesionar dužan izvršiti u skladu sa članom 34.1 (*Izmjena od strane koncedenta*).

"Izmjena od strane koncesionara" znači izmjenu u projekovanju, kvalitetu ili kvantitetu Radova ili Usluga, koju inicira Koncesionar u skladu sa članom 34.2 (*Izmjena od strane koncesionara*).

"Izmjena zakona" znači usvajanje, stavljanje van snage, promjena, od strane bilo kog Nadležnog organa, bilo kog Zakona ili promjena u tumačenju i/ili primjeni bilo kog Zakona u skladu sa odlukom Nadležnog organa koja je izvršena u periodu koji počinje trideset (30) dana prije Dana podnošenja ponude, a završava se na Dan isteka ili Dan raskida, koji god od ova dva ranije nastupi;

"Izvještaj" znači svaki izvještaj dat u skladu sa članom 27.1 (*Potrebni izvještaji*).

"Izvođač radova" znači građevinska firma koju angažuje Koncesionar radi izvršenja Radova.

"Kapital" znači kapital Projektnog društva koji su uložili Članovi projektnog društva u Projektno društvo i koji se sastoji od Čistog kapitala i Para kapitala.

"Kapitalni troškovi" znači sve troškove koji se smatraju ulaganjem u osnovna sredstva u skladu sa Zakonom i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (*International Financial Reporting Standards*).

"Kazneni poeni" znači kaznene poene koje Nezavisni inženjer dodijeli Koncesionaru u slučaju Neispunjenja, koji za posljedicu imaju Dodatnu naknadu u skladu sa članom 29.2 (*Kazneni poeni*) ovog Ugovora.

"Koncesija" ima značenje dato ovom pojmu u Članu 4.1.1 ispod.

"Koncesionar" je domaće ili strano privredno društvo ili drugo pravno lice, preduzetnik ili fizičko lice koje je steklo pravo na koncesiju, konzorcijum ili drugi oblik poslovnog povezivanja koji međusobne odnose regulišu posebnim ugovorom.

"Koncesiona naknada" znači naknada koja se plaća za dodijeljenu koncesiju u skladu sa propisima i ugovorom o koncesiji, a koja je definisana u Članu 32.1.

"Konstantno kršenje" smatraće se da postoji ako:

- (a) ukupan broj Kaznenih poena dodijeljen tokom bilo kog perioda od 365 uzastopnih dana iznosi [●] ili više; ili
- (b) ukupan broj Kaznenih poena dodijeljen tokom bilo kog perioda od 1095 uzastopnih dana iznosi [●] ili više.

"Korisnici" znači korisnici Žičare odnosno drugih Projektnih objekata.

"Krajnji rok" znači dan koji pada na [8] mjeseci nakon Planiranog dana završetka radova, uz eventualna produženja u skladu sa ovim Ugovorom.

"Kršenje koncedenta" znači bilo koji od sljedećih slučajeva:

- a) eksproprijacija, deeksproprijacija, sekvestracija ili rekviviranje bilo kog Sredstva koje se vraća ili Sopstvenih sredstava koncesionara i/ili akcija/udjela Koncesionara od strane Koncedenta;
- b) raskid Prioritetnih finansijskih ugovora uslijed Kršenja koncedenta; ili

c) svojevolutan otkaz ili odustajanje od Projekta od strane Koncedenta.

"Kršenje koncesionara" ima značenje koje mu je dato u članu 39.1.1 (*Kršenje koncesionara*).

"Kvalifikovano odstupanje" znači Izmjena u Radovima i/ili Uslugama u pogledu koje je dato ili Obavještenje koncedenta o izmjeni ili Obavještenje koncesionara o izmjeni i, u slučaju:

- (a) Obavještenja koncedenta o izmjeni, Koncedent je potvrdio Procijenjenu Izmjenu troškova projekta i, u situacijama gdje Koncesionar ne finansira sve ili dio potrebnih Kapitalnih troškova, Koncedent se složio da snosi sve ili preostali dio (prikladno slučaju) tih Kapitalnih troškova; i
- (b) Obavještenja koncesionara o izmjeni, Izmjena je prihvaćena u skladu sa odredbama člana 34.2(Promjene od strane koncesionara);

i u pogledu kojih su u cjelosti na snazi i proizvode dejstva svi dokumenti ili izmjene Projektne dokumentacije koje su potrebne kako bi se omogućilo dejstvo takvim Izmjenama u Radovima i/ili Uslugama.

"Lice" znači svako crnogorsko ili strano fizičko ili pravno lice, ortakluk, poduhvat, organ vlasti ili drugi entitet, bilo da su privatnog ili javnog karaktera.

"Lični podaci" znače lični podaci koje Koncedent dostavi Koncesionaru ili koje Koncedent pribavi u toku pružanja Usluga.

"Lokacija" znači, u skladu sa članom 10.5 (*Granice Lokacije i struktura*), zemljište, prostore, puteve i svaku površinu potrebnu za izgradnju i upravljanje Projektom objektima, koju je stekao ili će steći Koncedent i koja će biti predana Koncesionaru u skladu sa članom 7.1 (*Predaja Lokacije*), koja je prikazana odnosno označena kao takva na dan ovog Ugovora na crtežima i u bazama podataka navedenim u Prilogu 1 (*Lokacija*), uz eventualne naknadne izmjene.

"Nadležni organ" znači Skupština, Vlada, ministarstva, ostala relevantna tijela javne uprave, nezavisne javne institucije, kao i institucije i entiteti koji su dio lokalne ili centralne uprave i imaju ovlaštenja nad Projektom ili bilo kakvu relevantnu nadležnost ili moć u pogledu Projekta, uključujući i u pogledu pružalaca komunalnih usluga Projektom objektima, i svaka druga vlast ili entitet koje je ili će biti nadležno za izdavanje bilo koje Saglasnosti.

"Naknada u slučaju raskida" znači iznos koji Koncedent plaća Koncesionaru u slučaju raskida Ugovora u skladu sa članom 43 (*Naknada kod raskida*).

"Naknada za raskid u iznosu prioritarnog duga" znači u skladu sa članom 3.2.4 (*Izmjene Projektne dokumentacije i Ugovora o finansiranju*):

- (a) sve iznose koji od strane Koncesionara nisu plaćeni Prioritarnim zajmodavcima po osnovu Prioritarnih ugovora o finansiranju na Dan raskida, uključujući kamate koje su nastale do tog dana, i druge troškove i naknade koje Koncesionar dužuje Prioritarnim zajmodavcima, a po osnovu Prioritarnih finansijskih ugovora; i
- (b) Sve iznose uključujući i troškove prijevremenog raskida hedžing aranžmana u pogledu kamatne stope i druge troškove raskida, kako je navedeno u Finansijskom modelu, koje je Koncesionar dužan da plati Prioritarnim zajmodavcima;

umanjeno za, u mjeri u kojoj je to pozitivan iznos, zbir sljedećeg:

- (a) svaki pozitivni saldo na svim bankovnim računima Koncesionara ili računima koji se vode za njegov račun na Dan raskida;
- (b) svi iznosi koji mogu da se potražuju na ili nakon Dana raskida u pogledu Potencijalnih obaveza finansiranja;
- (c) svi iznosi, uključujući i troškove prijevremenog raskida hedžing aranžmana u pogledu kamatne stope i druge troškove raskida, plative od strane Prioritetnih zajmodavaca Koncesionaru; i
- (d) svi drugi iznosi koje prime Prioritetni zajmodavci kao posljedica izvršenja bilo kojih drugih prava koja eventualno budu imali na ili nakon Dana raskida i prije datuma na koji dospijevaju bilo koja naknada Koncedenta Koncesionaru.

"**Nedostaci**" znači nedovršene stavke i neriješene nedostatke koje utvrdi Nezavisni inženjer prilikom izdavanja Potvrde o završetku radova.

"**Neispunjenje obaveze finansiranja**" ima značenje koje mu je dato u Prioritetnim finansijskim ugovorima.

"**Neizvršenje**" znači svako nepostizanje ključnih pokazatelja poslovanja navedenih u Prilogu 5 (*Ključni pokazatelji poslovanja*) od strane Koncesionara ili bilo koje drugo kršenje odredaba ovog Ugovora od strane Koncesionara.

"**Neosigurani**" znači, u vezi rizika, ili da:

- a) je Koncesionaru nedostupno osiguranje u pogledu Projekta na evropskom ili američkom tržištu osiguranja kod uglednih osiguravajućih kuća dobrog boniteta u pogledu određenog rizika; ili
- b) Premija osiguranja koja se plaća radi osiguranja tog rizika je na takvom nivou da se od tog rizika generalno ne osigurava na evropskom ili američkom tržištu osiguranja kod uglednih osiguravajućih kuća dobrog boniteta od strane koncesionara u Evropskoj Uniji ili Sjedinjenim Američkim Državama.

"**Nezavisni inženjer**" znači nezavisni inženjer konsultant koji će se odabrati i imenovati u skladu sa članom 6.1 (*Imenovanje Nezavisnog inženjera*) i svaka zamjena tog inženjera u skladu sa odredbama člana 6.3.3 (*Ugovor sa nezavisnim inženjerom*), a radi izvršavanja dužnosti koje su mu povjerene ovim Ugovorom i funkcijama Nezavisnog inženjera datim u Prilogu 3 (*Funkcije Nezavisnog inženjera*).

"**Nezgoda**" znači pojava koja djeluje ili potencijalno može da djeluje na sigurnost, okolinu ili strukturalnu cjelovitost Žičare.

"**Obavještenje**" ima značenje koje mu je dato u članu 45.1 (*Zahtjev pisane forme*).

"**Obavještenje koncedenta o izmjeni**" ima značenje koje mu je dato u članu 34.1 (*Izmjena od strane koncedenta*).

"**Obavještenje koncesionara o izmjeni**" ima značenje koje mu je dato u članu 34.2 (*Izmjena od strane koncesionara*).

"Dodatna naknada" znače sve dodatne naknade koji se izvrše u odnosu na koncesionu naknadu, u vidu naknada koje su prouzrokovane dodjeljivanjem Kaznenih poena, pri čemu se ukupan iznos takvih Dodatnih naknada obračunava na način kako je to detaljno regulisano Prilogom 5 (*Ključni indikatori poslovanja*).

"Odobrenje" ima značenje koje mu je dato u članu 46.2 (*Opravdana kašnjenja*).

"Oprema" znači sva oprema ili aparatura na Lokaciji koja nije u vlasništvu Koncedenta niti Koncesionara.

"Osnovni slučaj" znači sve ulazne i izlazne stavke Finansijskog modela dogovorenog između Ugovornih strana prije Dana zaključenja (kako bude ažuriran s vremena na vrijeme u skladu sa odredbama ovog Ugovora).

"Osnovni troškovi osiguranja" imaju značenje koje im je dato u članu 23.5 (*Podjela troškova osiguranja*).

"Panel" znači ili Finansijski panel ili Tehnički panel iz člana 54 (*Postupak rješavanja spora*).

"Para kapital" znači Pozajmica članova projektnog društva, mezanin dugovi, i druge kategorije subordinisanog duga koje imaju neke osobine kapitala.

"PDV" znači porez na dodatnu vrijednost.

"Period pružanja usluga" znači period koji počinje i završava se na datume navedene u članu 1.3 (*Trajanje pojedinih perioda*).

"Period trajanja radova" znači period koji počinje i završava se na dane navedene u članu 1.3 (*Trajanje pojedinih perioda*).

"Petogodišnji program" znači program na koji upućuje član 22.6 (*Petogodišnji program*), koji će Koncesionar pripremiti, predati i ažurirati na način predviđen u Prilogu 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*).

"Plan za povraćaj u prethodno stanje" ima značenje koje mu je dato u članu 23.2 (*Povraćaj u pređašnje stanje*).

"Planirani dan završetka radova" znači dan koji nastupa najkasnije [15] mjeseci nakon izdavanja Potvrde o početku radova u skladu sa članom 9.4 (*Potvrda o početku radova*), uz eventualna odlaganja ili produženja u skladu sa ovim Ugovorom.

"Planirani radovi" znače sve radove i aktivnosti koje se izvrše na Projektnim objektima, kako budu određeni i dogovoreni u Godišnjem programu uključujući, ali se ne ograničavajući na, radove na Tekućem održavanju, radove na održavanju i sve radove na koje su obavezni Pružaoci usluga u mjeri u kojoj se ovi posljednji mogu planirati.

"Podaci o saobraćaju" znače podatke u vezi saobraćaja u izvještajima koji se podnose u skladu sa ovim Ugovorom i svaku drugu informaciju u vezi sa saobraćajem koju dobije Koncedent od Koncesionara ili na drugi način u postupku nadzora nad izvršenjem Projekta.

"Podizvođač" znači svaki od ugovarača Koncesionara u Projektnoj dokumentaciji, uključujući Projektanta, ili bilo koje lice koga angažuje Koncesionar s vremena na vrijeme na način dozvoljen ovim Ugovorom kako bi se obezbijedilo da se izvrše Radovi i/ili Usluge ili bilo koja njihova pozicija.

"Polise za fizička oštećenja" imaju značenje koje im je dato u članu 23.2 (*Vraćanje u pređašnje stanje*).

"Ponuda" znači ponuda koju je dao Koncesionar u svrhe Projekta u postupku nadmetanja koje je organizovao Koncedent u skladu sa Zakonom radi dodjele Koncesije, koja se nalazi u Prilogu 9 ovog Ugovora (*Ponuda*).

"Porez" znači svaka vrsta poreza, carine, nameta ili druge dažbine bez obzira da li su slični ili ne bilo kom koji je na snazi na Dan zaključenja i bez obzira da li ih je propisao lokalni, vladin ili drugi Nadležni organ u Crnoj Gori.

"Postrojenje" znači mašineriju, aparaturu i slične stvari koji su planirani da postanu ili su postali dio Radova.

"Postupak rješavanja spora" znači postupak koji je naveden u članu 54 (*Postupak rješavanja spora*).

"Potencijalne obaveze finansiranja" znače svaku potencijalnu obavezu Članova projektnog društva u vezi sa finansijskim obavezama koje se duguju Koncesionaru i/ili zajmodavcima iz Ugovora o finansiranju u vezi sa Projektom koje se aktiviraju usljed ili u vezi sa raskidom ovog Ugovora, uključujući, ali se ne ograničavajući na, sve garancije ili akreditive u vezi sa odloženim Kapitalom, subordinisani dug ili zajmove za privremeno finansiranje kapitala („*equity bridge loan*“) ili obaveze da se finansiraju računi sa rezervama.

"Potvrda o otklanjanju nedostataka" znači potvrda koju izdaje Nezavisni inženjer Koncedentu u skladu sa članom 17.4 (*Potvrda o otklanjanju nedostataka*) uz slanje kopije Koncesionaru u kojoj se navodi da je Koncesionar izvršio svoje obaveze u pogledu otklanjanja nedostataka na Žičari.

"Potvrda o početku radova" znači potvrdu koju će izdati Nezavisni inženjer u skladu sa članom 9.4 (*Potvrda o početku radova*).

"Potvrda o početku pružanja usluga" znači potvrdu koju će izdati Nezavisni inženjer u ime Koncedenta u skladu sa članom 19.4 (*Potvrda o početku pružanja usluga*).

"Potvrda o završetku radova" znači potvrdu koju izdaje Nezavisni inženjer u skladu sa članom 17.1 (*Potvrda o završetku radova*), kojom se konstatuje valjan završetak Radova.

"Povjerljiva informacija" znači sve vlastite podatke, izvještaje, račune i druge dokumente i podatke koje jedna Ugovorna strana proslijedi ili učini dostupnim drugoj Ugovornoj strani u vezi sa Projektom, uključujući, ali se ne ograničavajući na, sadržaj ovog Ugovora.

"Povezano lice" znači u odnosu na svako lice ("prvo lice") u bilo kom trenutku, svako drugo lice ("drugo lice") (i) koje je vlasnik ili je u vlasništvu prvog lica, (ii) čije poslove i politiku kontroliše prvo lice ili prvo lice ima mogućnost da ih kontroliše, (iii) koje kontroliše ili ima mogućnost da kontroliše poslove i politiku prvog lica, ili (iv) čiji poslovi i politika su pod kontrolom trećeg lica koje kontroliše ili ima mogućnost da kontroliše poslove i politiku prvog lica, u svakom slučaju, bilo da kontrola ili mogućnost postoji po osnovu vlasništva nad kapitalom, ugovora, prava na imenovanje većine članova koje upravljaju odnosnim licem ili po drugom osnovu.

"Pozajmica člana projektnog društva" znači svaki zajam koji Član projektnog društva ili njegova Povezana lica daju Projektom društvu.

"Prag" ima značenje koje mu je dato u članu 23.5 (*Podjela troškova osiguranja*).

"Pravni uslov" znači uslov po bilo kom Zakonu, ili uslov ili zahtjev bilo kog Nadležnog organa nadležnog u pogledu bilo kog dijela Aktivnosti ili čiji sistemi mogu trpjeti uticaje vršenjem bilo koje od Aktivnosti.

"Predstavnik" znači Predstavnik koncedenta i/ili Predstavnik koncesionara, zavisno od konteksta.

"Predstavnik koncedenta" znači osoba ili entitet koju će imenovati Koncedent radi izvršavanja funkcija određenih u ovom Ugovoru za Predstavnika koncedenta ili zamjena ili zamjene koje eventualno imenuje Koncedent u skladu sa članom 25.3 (*Promjena predstavnika*).

"Predstavnik koncesionara" znači osoba koju je imenovao Koncesionar u skladu sa članom 25.2 (*Predstavnik koncesionara*) ili zamjena koju Koncesionar eventualno imenuje u skladu sa članom 25.3 (*Promjena predstavnika*).

"Preostala glavnica" znači glavnica koja nije otplaćena na Dan raskida, od svakog pozajmljivanja (osim bilo kog pozajmljivanja po bilo kom instrumentu za privremeno finansiranje kapitala) po Prioritetnim finansijskim ugovorima.

"Prihodi od karata" znače sve prihode koji su stvarno primljeni od ili u ime Koncesionara u vezi sa korišćenjem Žičare od strane Korisnika.

"Prioritetni finansijski ugovori" znače ugovore o kreditu za izgradnju i finansiranje Projekta, koje će Koncesionar potpisati sa Prioritetnim zajmodavcima i koji će biti odobreni od strane Koncedenta prije njihovog potpisivanja.

"Prioritetni zajmodavac" znači lice koje pruža finansijska sredstva Koncesionaru po osnovu Prioritetnih finansijskih ugovora.

"Pripremni period" znači period koji počinje na Dan zaključenja i završava se na Dan početka radova ili Dan raskida, koji prije nastupi.

"Pripremni radovi" znače one radove i dužnosti određene u Prilogu 8 (*Pripremni radovi*) koje će Koncesionar izvesti tokom Pripremnog perioda.

"Pristupni putevi" znače sve postojeće puteve o kojima se s vremena na vrijeme dogovore Koncedent i Koncesionar koje će Koncesionar koristiti za pristup Projektnim objektima.

"Privremeni izvještaj o projektu" znači izvještaj podnijet u skladu sa članom 28.7 (*Koncesionareve evidencije*) koji pokriva, između ostalog, detalje o Neispunjenju obaveza finansiranja do kojih je došlo i kako je do njih došlo, koji, ukoliko je primjenjivo, koraci se preduzimaju da se ispravi Neispunjenje obaveze finansiranja, sve druge korake koje predlažu Prioritetni zajmodavci i uticaj koje bi to moglo imati na nastavak Ugovora.

"Privremeni pristupni putevi" znače putevi koje izgradi Koncesionar o svom trošku radi pristupa Projektnim objektima u skladu sa članom 10.7 (*Pristupni putevi i Privremeni pristupni putevi*).

"Privremeni objekti" znače takve objekte koji su dio Projektnih objekata i koji su privremene prirode po odluci Koncesionara, kako je to opisano u Prilogu 1 (*Lokacija*).

"Procijenjena izmjena troškova projekta" znači u vezi sa članovima 14.5 (*Kršenje koncedenta*) i 34 (*Procedura izmjena*) zbir svih procijenjenih povećanja troškova izgradnje, operativnih troškova i finansijskih troškova uvećano za sve troškove Koncesionara koji nastanu iz ublažavanja posljedica

bilo kog kašnjenja ili izmjene ili sličnog događaja umanjeno za zbir svih procijenjenih umanjjenja troškova izgradnje, operativnih troškova i finansijskih troškova.

"Program radova" znači detaljan program projektovanja, Kontrola, izgradnje i povezanih Radova koji će podnijeti Koncesionar u skladu sa članom 13.1 (*Obim*) odnosno svaka njegova izmijenjena ili promijenjena verzija kojom je zamijenjen u skladu sa članom 13.3 (*Izmjene programa radova*).

"Projekat" znači projektovanje, izgradnja, finansiranje, rad i održavanje Projektnih objekata i vršenje drugih djelova Radova i Usluga u toku Trajanja koncesije.

"Projektant" znači projektant koga odredi Izvođač radova, ako bude imenovan, u skladu sa odredbama ovog Ugovora i Ugovora o projektovanju i izvođenju radova.

"Projektna dokumentacija" znači Ugovor o projektovanju i izgradnji kao i Ugovor o upravljanju, kao i sve proračune, projekte, projektne ili građevinarske podatke, standarde, specifikacije, planove, crteže, grafike, nacрте, modele i druge materijale, koji se koriste ili su pripremljeni ili će biti pripremljeni od strane ili u ime Koncesionara (i/ili bilo kog Koncesionarovog agenta, zaposlenog, izvođača ili Podizvođača bilo koje pozicije) ili Koncedenta, u vezi sa projektovanjem ili izvođenjem Radova ili Usluga ili bilo koje Izmjene od strane koncesionara ili Izmjene od strane koncedenta ili radom, održavanjem ili unapređenjem Projektnih objekata.

"Projektni objekti" znače Žičara, Lokacija, stanice u Dubu i Kuku, parking za korisnike u Dubu, uključujući, ali se ne ograničavajući na, odmorišta, komercijalne objekte, zgrade u vezi sa parkingom i druge slične zgrade, svi nedostajući Pristupni putevi i Privremeni objekti.

"Projektni prihodi" znači prihodi koji se ostvare radom Žičare i svih ostalih Projektnih objekata, od Korisnika.

"Projektno društvo" znači društvo sa ograničenom odgovornošću koje će se formirati i osnovati po crnogorskom pravu i koje će Koncesionar finansirati u skladu sa ovim Ugovorom.

"Promjena vlasništva" znači:

- (a) svaka prodaja, prenos ili raspolaganje bilo kog vlasničkog interesa u svim odnosno u dijelu akcija/udjela Koncesionara (uključujući i kontrolu nad vršenjem glasačkih prava koja proizilaze iz tih akcija/udjela, kontrolu nad pravom imenovanja ili smjenjivanja direktora ili prava na dividende); i/ili;
- (b) svaki drugi aranžman koji za posljedicu ima ili može u budućnosti da ima za posljedicu iste efekte kao i paragraf (a) iznad.

"Protivnik izgradnje" znači svako lice koje je uključeno u aktivnost protivljenja izgradnji Projektnih objekata, Žičare ili bilo koju druga aktivnost protivljenja koja ima negativan uticaj na Lokaciju ili Radove ili Usluge.

"Pružalac usluge" znači svaki pravni entitet kome je dato pravo po Zakonu da pruža javne usluge i/ili komunalne usluge Projektnim objektima.

"Radni dan" znači svaki dan (osim subote ili nedjelje) kada su banke otvorene za domaće poslovanje u Podgorici, Crna Gora.

"Radovi" znače sve radove potrebne za projektovanje, izgradnju, testiranje i završetak Projektnih objekata kao što je navedeno u Prilogu 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*).

"Radovi na održavanju" znače radove na održavanju ili popravci Žičare i drugih Projektnih objekata nakon Dana početka pružanja usluga, uključujući i Redovno održavanje i Sistemsko održavanje.

"Radovi na povraćaju u prethodno stanje" ima značenje koje im je dato u članu 23.2 (*Povraćaj u pređašnje stanje*).

"Redovno održavanje" znači rad koji je kratkotrajne ili periodične prirode i nužan da se Projektni objekti drže u dobrom i bezbjednom operativnom stanju, uključujući, ali se ne ograničavajući na, manje popravke svih djelova Projektnih objekata, čišćenje, održavanje ivičnog zelenila i hortikulture i inspekcije i pregledi u vezi sa bilo čime od gore navedenog.

"Refinansiranje" znači:

- (a) svaka izmjena, novacija, dopuna ili zamjena bilo kog Ugovora o finansiranju;
- (b) raspolaganje bilo kojim pravom ili interesom u, ili zasnivanje prava učešća u pogledu, Ugovora o finansiranju ili zasnivanje ili davanje bilo kog drugog oblika koristi ili interesa bilo u Ugovorima o finansiranju bilo u ugovorima, prihodima ili imovini Koncesionara bilo putem ustanovljenjem sredstva obezbjeđenja ili na drugi način; ili
- (c) svaki drugi aranžman koji napravi Koncesionar ili drugo lice sa efektima sličnim bilo onima navedenim pod (a) bilo pod (b) gore ili koji ima efekte ograničavanja sposobnosti Koncesionara ili bilo kog Povezanog lica da vrši bilo šta od navedenog pod (a) i (b) gore.

"Refinansiranje koje zahtijeva obavješćavanje" znači bilo kakvo Refinansiranje opisano u tačkama (a) i (c) iz definicije Refinansiranja i drugi aranžmani koji bi imali isti ili sličan efekat.

"Relevantni slučaj" ima značenje koje mu je dato u članu 23.2 (*Povraćaj u pređašnje stanje*).

"Relevantno lice" znači Član projektnog društva i svaki od njegovih Povezanih lica.

"Rizik od odgovornosti prema trećim licima" znači rizik koji je neophodno osigurati osiguranjem od odgovornosti prema trećem licu.

"Rok za otklanjanje nedostataka" znači rok definisan u članu 17.3 (*Rok za otklanjanje nedostataka*).

"Saglasnosti" znače sve dozvole, odobrenja, saglasnosti, potvrde, licence i ovlašćenja koja su neophodna za vršenje bilo kojih obaveza Koncesionara iz ovog Ugovora, kao što je to navedeno u Prilogu 13.

"Sistem upravljanja" znači sistem upravljanja projektom i Sistem upravljanja kvalitetom.

"Sistem upravljanja kvalitetom" znači organizaciona struktura, procedure, procesi i resursi za određivanje i sprovođenje politike kvaliteta koju je razvio Koncesionar, kako je to detaljnije opisano u Prilogu 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*).

"Sistem upravljanja projektom" ima značenje koje mu je dato u članu 26 (*Sistem upravljanja projektom*).

"Sistemsko održavanje" znači radovi na održavanju Žičare kako su opisani u Prilogu 2.

"Slučaj oslobođenja" znači bilo koji od slučajeva navedenih u članu 14.6 (*Slučajevi oslobođenja*).

"Slučaj pristupanja" znači one slučajeve na koje upućuje član 29.4.1 (*Prava pristupanja*).

"Slučaj ustupanja" ima značenje koje mu je dato u članu 2.8 (*Ustupanje*).

"Soba sa podacima" znači sobu sa podacima i/ili elektronsku sobu sa podacima koja je ustrojena prije Dana zaključenja, a koja sadrži određene materijale, dokumente i podatke u vezi sa Projektom.

"Sopstvena sredstva koncesionara" znače sredstva i prava u vlasništvu i državi Koncesionara nakon Dana isteka ili Dana raskida, koji prije nastupi, koja se koriste za izgradnju, rad i održavanje Projektnih objekata u skladu sa ovim Ugovorom, uključujući:

- a) svo zemljište i zgrade;
- b) svu opremu;
- c) sve knjige i podatke (uključujući uputstva za rad i održavanje, uputstva za bezbjednost i zdravlje i druge vještine i znanja (*know-how*));
- d) svi rezervni djelovi, alat i druga sredstva (zajedno sa svim garancijama na sredstva koja su predmet prenosa);
- e) svi prihodi i druga prava po osnovu ugovora; i
- f) sva prava intelektualne svojine,

ali, radi pojašnjenja, isključujući Sredstva koja se vraćaju.

"Spor" znači nesuglasica ili spor bilo kakve prirode između Koncedenta (i/ili Predstavnik koncedenta) sa jedne strane i Koncesionara (i/ili Predstavnik koncesionara) sa druge strane koji proistekne po osnovu, iz ili u vezi sa ovim Ugovorom (uključujući, ali se ne ograničavajući na, svako pitanje tumačenja ovog Ugovora).

"Sredstva koja se vraćaju" znače javna dobra dodijeljena Koncesionaru i javna dobra stvorena tokom Projekta, uključujući, ali se ne ograničavajući na, Projektno objekte, Postrojenja, prava intelektualne svojine, drugu materijalnu i nematerijalnu imovinu stvorenu u skladu sa Radovima i Radovima na održavanju, koja dobra će se vratiti Koncedentu na Dan isteka ili Dan raskida, koji prije nastupi.

"Stvarni troškovi" imaju značenje koje im je dato u članu 23.5 (*Podjela troškova osiguranja*).

"Tehnički panel" znači Tehnički panel na koji upućuje član 54 (*Postupak rješavanja spora*).

"Teret" znači sve hipoteke, fiducijarna prava, zaloge, prava preče kupovine, prava korišćenja, obezbjeđenja, i svi ugovori ili aranžmani radi ustanovljenja bilo čega od prethodno navedenog na Lokaciji.

"Trajanje koncesije" znači period koji počinje na Dan početka i ističe na Dan isteka ili na drugi dan koji će postati Dan raskida, a koji obuhvata Period trajanja radova i Period pružanja usluga.

"Troškovi sistemskog održavanja" znači troškovi Sistemskog održavanja kako su prikazani u Finansijskom modelu.

"Ugovor" znači ovaj ugovor koji je zaključen između Koncedenta i Koncesionara na Dan zaključenja uključujući sve preambule, priloge, anekse, planove, specifikacije i crteže koji mu se nalaze u prilogima, zajedno sa svim izmjenama koje dogovore Koncedent i Koncesionar u skladu sa članom 34 (*Procedura izmjena*) ili na drugi način, kako dozvoljava Zakon.

"Ugovori o finansiranju" znače sve instrumente ili ugovore koje je Koncesionar zaključio ili će zaključiti u vezi sa finansiranjem Projekta.

"Ugovor o projektovanju i izvođenju radova" znači ugovor zaključen između Koncesionara i Izvođača radova, u pogledu, između ostalog, projektovanja i izvođenja Radova.

"Ugovor o upravljanju" znači ugovor zaključen između Koncesionara i Upravljača o radu i održavanju Projektnih objekata.

"Ugovor sa nezavisnim inženjerom" znači ugovor između Koncesionara, Koncedenta i Nezavisnog inženjera o vršenju dužnosti koje su mu povjerene u skladu sa ovim Ugovorom i funkcijama Nezavisnog inženjera datim u Prilogu 3 (*Funkcije Nezavisnog inženjera*).

"Ugovori sa podizvođačima" znače ugovore zaključene između Koncesionara i Podizvođača.

"Ugovorna kazna za docnju" znači iznos ugovorne kazne koju plaća Koncesionar Koncedentu za svaki dan docnje u završetku Radova nakon Planiranog dana završetka radova (kako eventualno bude izmijenjen ili prilagođen u skladu sa odredbama ovog Ugovora) obračunat u skladu sa članom 13.6.

"Upravljač" znači upravljač koga angažuje Koncesionar, ako je primjenjivo, na način dozvoljen ovim Ugovorom kako bi se obezbijedilo pružanje Usluga (ili nekih od Usluga) isključujući Radove.

"Uputstvo za upotrebu" znači svako uputstvo za upotrebu na koje upućuje član 26.2 (*Uputstva za upotrebu, planovi i procedure*).

"Uslov osiguranja" znači svaka odredba i/ili uslov koji mora da se uključi u polisu osiguranja shodno članu 23.1 (*Osiguranje*) i/ili Prilogu 4 (*Osiguranje*).

"Uslovi vraćanja" znače uslove koji su postavljeni ili utvrđeni ili na koje se upućuje u Prilogu 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*).

"Usluge" znače aktivnosti Koncesionara ili koje su zahtijevane od Koncesionara (i/ili Koncesionarevih agenata, zaposlenih, izvođača ili Podizvođača bilo koje pozicije) u vezi sa izvršenjem bilo koje obaveze Koncesionara po osnovu ovog Ugovora, i izvršenje bilo kog posla ili aktivnosti Koncesionara (i/ili Koncesionarevih agenata, zaposlenih, izvođača ili Podizvođača bilo koje pozicije) na ili u vezi sa Projektnim objektima u svim slučajevima sa ciljem ispunjavanja Priloga 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*) ali, radi pojašnjenja, izuzimajući Radove.

"Uvećani troškovi osiguranja" ima značenje koje im je dodijeljeno u članu 23.5 (*Podjela troškova osiguranja*).

"Uzurpator" znači svako lice (osim Protivnika izgradnje) koje se nalazi na Lokaciji, a nema pravo da tamo bude.

"Viša sila" znači svaka nepredvidiva i nesavladiva spoljna okolnost van kontrole Ugovorne strane koja se na nju poziva, a usljed koje je nemoguće zadovoljavajuće izvršenje obaveza po ovom Ugovoru od te Ugovorne strane, uključujući, ali se ne ograničavajući na: ratove, pobune, prirodne katastrofe

(poplave, zemljotresi, katastrofalni požari i sve druge prirodne katastrofe), proglašenje karantina ili embargo.

"**Zahtijevane mjere**" imaju značenje koje im je dato u članu 29.4.3 (*Prava pristupanja*).

"**Zahtijevani iznos kapitala**" ima značenje koje mu je dato u članu 2.9 (*Minimalni ulog u kapital*).

"**Zainteresovane strane**" znači one osobe na koje bi moglo uticati izvršenje Radova i/ili Usluga i koja imaju valjana ovlašćenja putem Pravnih uslova da pregledaju Radove i/ili Usluge, uključujući i Nadležne organe.

"**Zakon**" znači Ustav Crne Gore, međunarodni ugovori i svi zakoni, Vladine uredbe, odluke Vlade, pravilnici, naredbe, propisi, dekreti, instrukcije, odluke, i bilo koji drugi podzakonski propis, standard, uputstvo, specifikacija i nalog bilo da su tehničke ili opšte prirode, koje donese Nadležni organ, ili službeno tumačenje istih, u svakom slučaju koji imaju dejstvo u Crnog Gori ili u bilo kom dijelu Crne Gore (bilo da proizilaze iz instance unutar države Crne Gore bilo iz bilo koje nadnacionalne državne ili komunitarne ili zajedničke instance kojoj Crna Gora pripada ili čiji postane član) a koji su obavezujući za bilo koju Ugovornu stranu u ovom Ugovoru ili su na drugi način primjenjivi u vezi sa Projektom.

"**Zatezna kamata**" znači svaka kamata koja je plativa Prioritetnim zajmodavcima, koja nastane kao posljedica neplaćanja o dospelosti bilo kog iznosa koji se duguje Prioritetnim zajmodavcima.

"**Žičara**" znači žičara Kotor (Dub) – Lovćen (Kuk), koja je u skladu sa primjenjivim tehničkim specifikacijama predviđenim Zakonom, koja ima [*unijeti dodati tehnički opis žičare i njenih osnovnih djelova*].

1.2. Tumačenje

1.2.1. U ovom Ugovoru, osim ako kontekst ne zahtijeva drugačije:

- a) muški rod uključuje ženski rod i obrnuto;
- b) jednina uključuje množinu i obrnuto;
- c) upućivanje u ovom Ugovoru na član, stav, paragraf, prilog ili aneks je, osim kada je izričito navedeno drugačije, upućivanje na član, stav, paragraf, prilog ili aneks ovog Ugovora;
- d) osim u slučajevima kada je drugačije predviđeno ovim Ugovorom, svako upućivanje na ovaj Ugovor ili na bilo koji drugi dokument uključuje svaku dozvoljenu izmjenu, aneksiranje ili dopunu tog dokumenta;
- e) svako upućivanje na bilo koji propis, nalog, pravilo ili drugi sličan instrument tumačiće se kao upućivanje na taj propis, nalog, pravilo ili instrument kako bude izmijenjen, zamijenjen, konsolidovan ili reizdat;
- f) navođenje da je bilo koji dokument "u dogovorenoj formi" znači da su na takav dokument stavljeni inicijali od odnosno u ime Ugovornih strana u svrhe identifikacije;
- g) smatra se da iza riječi "uključuje" ili "uključujući" slijede riječi "bez ograničenja" ili "ali se ne ograničavajući na" bez obzira da li takve riječi ili riječi sličnog značenja slijede iza njih;

h) upućivanje na lice uključuje i firme, ortakluge i privredna društva i njihove sljedbenike i dozvoljene prijemnike ili sticaoce; i

i) naslovi služe samo za lakše upućivanje.

1.2.2. Kad god je po ovom Ugovoru Koncedent dužan da plati bilo koji iznos Koncesionaru (uključujući, bez ograničenja, u skladu sa članom 34 (*Procedura izmjena*)) u pogledu bilo kog troška, izdatka, naknada, odgovornosti, gubitaka, zahtjeva ili drugih iznosa koje podnese Koncesionar, onda:

a) takva obaveza će se tumačiti da se primjenjuje samo u mjeri u kojoj je taj iznos valjano napravljen na tržišnim osnovama i predviđen ovim Ugovorom; i

b) Koncesionar će, ako zatraži Koncedent, dostaviti dokaze kojima potkrjepljuje te troškove, izdatke, naknade, odgovornosti, gubitke, zahtjeve ili druge iznose.

1.2.3. Koncedentu se ne može pripisati znanje bilo koje činjenice ili stvari osim ako za tu činjenicu ili stvar znaju oni njegovi službenici ili agenti (uključujući Predstavnik koncedenta) koji imaju odgovornosti u vezi sa izvršenjem Radova, Usluga ili Projekta.

1.3. Trajanje pojedinih perioda

1.3.1. Trajanje koncesije počinje na Dan početka.

1.3.2. Pripremni period počinje na Dan zaključenja, a završava se na raniji dan od:

a) Dana početka radova; ili

b) Dana raskida.

1.3.3. Period trajanja radova počinje na Dan početka radova, a završava se na raniji dan od:

a) Dana početka pružanja usluga; ili

b) Dana raskida.

1.3.4. Period pružanja usluga počinje na Dan početka pružanja usluga, a završava se na raniji dan od:

a) Dana isteka; ili

b) Dana raskida.

2. ODLOŽNI USLOVI

2.1. Nastupanje Dana početka je uslovljeno ispunjenjem stavki navedenih u ovom članu 2 od strane Koncesionara ili odricanjem Koncedenta od njih, kako slijedi:

2.1.1. Koncedent je primio od Koncesionara u formi i sadržini odgovarajućim Koncedentu:

a) Ovjerene, uredno potpisane kopije Ugovora o projektovanju i izvođenju radova i Ugovora o upravljanju, zaključenih uz oslanjanje na odredbe ovog Ugovora koje su od značaja za Ugovor o projektovanju i izvođenju radova odnosno Ugovor o upravljanju;

b) Garanciju za izgradnju u formi definisanoj u članu 4.6 (*Bankarske garancije*);

2.1.2. Dokaz da je Projektno društvo valjano oformljeno i osnovano po crnogorskom pravu u roku od 60 dana od Dana zaključenja;

2.1.3. Koncesionar je zaključio sve potrebne Prioritetne ugovore o finansiranju sa Prioritetnim zajmodavcima u formi i sa sadržinom koja je prethodno odobrena od strane Koncedenta;

2.1.4. Koncedent je primio od Prioritetnih zajmodavaca obavještenje kojim se potvrđuje da su ispunjeni svi uslovi ili se odustalo od uslova za stavljanje na raspolaganje finansiranja Koncesionaru po Ugovorima o finansiranju uz uslov ispunjenja preostalih odložnih uslova koji se mogu ispuniti samo kasnije, koje obavještenje je u svakom slučaju praćeno dokazima koje Koncedent može eventualno da traži i da je, posljedično, nastupilo Finansijsko zatvaranje;

2.1.5. Nezavisni inženjer je valjano imenovan u skladu sa članom 6.1 (*Imenovanje nezavisnog inženjera*) i zaključen je Ugovor sa nezavisnim inženjerom;

2.1.6. Koncedent je primio od Koncesionara:

- inicijalni Program rada; i
- dokaze koje Koncedent ima pravo da traži u skladu sa članom 23 (*Osiguranje*).

2.1.7. Koncedent je u bitnoj mjeri dovršio Eksproprijaciju kako bi se omogućio početak Radova;

2.2. Ako do dana koji pada devet (9) mjeseci nakon Dana zaključenja, uslovi navedeni u članovima od 2.1.1 do 2.1.6 (*Odložni uslovi*), uključujući i te članove, ne budu ispunjeni, svaka Ugovorna strana ima pravo da raskine ovaj Ugovor slanjem pisanog obavještenja drugoj Ugovornoj strani, ali, uz uslov da Ugovorna strana koja raskida Ugovor, nije i sama u prekršaju, i uz sljedeće dodatne uslove:

a) ako je za svrhe ovog člana neispunjen ostao uslov iz člana 2.1.3 (*Odložni uslovi*) gore, onda, ako Koncesionar to bude zahtijevao, rok naveden u ovom članu će se produžiti za najviše šest (6) mjeseci po predlogu Koncesionara, kako bi Koncesionar mogao da postigne ispunjenje odložnog uslova iz člana 2.1.3 (*Odložni uslovi*);

b) ako je za svrhe ovog člana neispunjen ostao uslov iz člana 2.1.7 (*Odložni uslovi*) gore, onda, ako Koncedent bude zahtijevao, rok naveden u ovom članu će se produžiti za najviše devet (9) mjeseci po predlogu Koncedenta, kako bi Koncedent mogao da postigne ispunjenje odložnog uslova iz člana 2.1.6 (*Odložni uslovi*).

2.3. Svaka Ugovorna strana će preduzeti najbolje napore da ispoštuje i ispuni odložne uslove.

2.4. Koncesionar je u obavezi da Koncedenta pravovremeno (prije potpisivanja) informiše o iznosu zaduženja i uslovima iz Finansijskih ugovora. Koncedent ima pravo prigovora koje je Koncesionar u obavezi da ispoštuje ukoliko se ti prigovori odnose na sredstva zaloge, i upravljanje Projektom u slučaju raskida Finansijskih ugovora.

2.5. Koncesionar se obavezuje da učestvuje u ispunjenju odložnog uslova iz člana 2.1.7 tako što će finansirati troškove Eksproprijacije i sve povezane troškove, između ostalog, time što će bez odlaganja, a na osnovu zahtjeva Koncedenta, isplatiti na bankovni račun Koncedenta sa posebnom namjenom iznos koji je odredio nadležni državni organ, a

koji predstavlja pravičnu naknadu za nepokretnosti koje će biti eksproprijisane u skladu sa članom 8.5, kao i da će izvršiti sve eventualne dodatne isplate proistekle iz upravnih ili sudskih odluka donijetih u vezi sa postupkom Eksproprijacije. Koncedent se obavezuje da u pet jednakih godišnjih anuiteta nadoknadi Koncesionaru pomenute troškove Eksproprijacije, bez ikakve kamate, pri čemu prvi anuitet dospeva posljednjeg dana kalendarske godine u kojoj je došlo do: (i) ispunjenja Odložnih uslova i potpisivanja Obavještenja o zatvaranju odnosno, (ii) raskida Ugovora u slučaju iz člana 2.6.

2.6. U slučaju da do raskida ovog Ugovora dođe usljed neispunjenja odložnih uslova navedenih u članovima 2.1.1 do 2.1.7 (*Odložni uslovi*), strana Koncedent neće dugovati Koncesionaru bilo kakvu naknadu osim nadoknade tj. refundiranja troškova Eksproprijacije koji su nastali do trenutka raskida Ugovora a na način određen članom 2.5. Dalje, u slučaju raskida ovog Ugovora usljed propuštanja Koncesionara da ispuni neki od uslova navedenih u članovima od 2.1.1 do 2.1.7 (*Odložni uslovi*), Koncedent će imati pravo da povuče Garanciju za finansiranje u punom iznosu i isti iznos zadrži kao ugovornu kaznu, koja predstavlja pravičnu naknadu za štetu koju Koncedent trpi u slučaju neispunjenja obaveza od strane Koncesionara.

2.7. Koncedent će pružati podršku Koncesionaru u blagovremenom pribavljanju svih potrebnih Saglasnosti, uključujući i Saglasnosti Nadležnih organa, kako bi bio u mogućnosti da započne Radove. Spisak Saglasnosti potrebnih za Projekat nalazi se u Prilogu 6.

2.8. Ako se odložni uslovi navedeni u ovom članu 2 (*Odložni uslovi*) ispune do dana koji pada do 9 mjeseci nakon Dana zaključenja ili do drugog dana o kom se Ugovorne strane dogovore ili ukoliko neka od Ugovornih strana odustane od nekog uslova, Ugovorne strane će se bez odlaganja sastati i potpisati obavještenje o zatvaranju u formi i sadržinom iz Priloga 10 ("**Obavještenje o zatvaranju**"), a Koncedent će Koncesionaru vratiti Garanciju za finansiranje. Dan Obavještenja o zatvaranju biće Dan početka.

2.9. Ustupanje

Koncesionar će, odmah po registraciji Projektnog društva, izvršiti sve razumno potrebne radnje kako bi se izvršila novacija i ustupanje na Projektno društvo svih prava, obaveza i odgovornosti Koncesionara po osnovu ovog Ugovora ("**Slučaj ustupanja**"); pod uslovom da nastupanje Slučaja ustupanja bude uslovljeno obavještenjem Koncedenta od strane Koncesionara konačnog imena, registrovanog sjedišta i matičnog broja Projektnog društva, kao i strukture članstva u Projektnom društvu. Nakon Slučaja ustupanja, [*unijeti poslovno ime Koncesionara prije Slučaja ustupanja*] neće imati bilo kakvih preostalih prava, obaveza niti odgovornosti po osnovu ovog Ugovora osim u skladu sa članom 2.9 ovog Ugovora (*Minimalni ulog u kapital*) i članom 2.5 ovog Ugovora u vezi sa povlačenjem Garancije za finansiranje.

2.10. Minimalni ulog u kapital

Od Slučaja ustupanja i sve vrijeme tokom Trajanja koncesije, [*unijeti poslovno ime Koncesionara prije Slučaja ustupanja*] i Koncesionar se obavezuju da zahtijevani iznos Kapitala ("**Zahtijevani iznos kapitala**") bude onoliki koliko je navedeno u Prioritetnim finansijskim ugovorima, ali u svakom slučaju ne manje od [●]% od ukupnog iznosa kredita po svim Prioritetnim finansijskim ugovorima. Radi izbjegavanja sumnje, [*unijeti poslovno*

ime Koncesionara prije Slučaja ustupanja] ostaje obavezan da ispuni ovu obavezu i nakon Slučaja ustupanja.

3. DOKUMENTACIJA

3.1. Nejasnoće

U slučaju bilo kakve nejasnoće ili neusklađenosti između odredbi osnovnog teksta ovog Ugovora i odredbi u bilo kom Prilogu, preovlađaće odredbe osnovnog teksta Ugovora.

3.2. Izmjene Projektne dokumentacije i Finansijskih ugovora

3.2.1. Ne dirajući u odredbe članova od 3.2.2 do 3.2.7 niti u definiciju Prioritetnih finansijskih ugovora iz člana 1 (*Definicije i tumačenje*), ako se u bilo kom trenutku izmijeni Projektna dokumentacija ili Ugovori o finansiranju ili Koncesionar zaključi novu Projektnu dokumentaciju ili Ugovor o finansiranju (ili bilo koji ugovor koji utiče na tumačenje ili primjenu bilo koje Projektne dokumentacije ili Ugovora o finansiranju), Koncesionar će dostaviti Koncedentu ovjerenu kopiju svake takve izmjene ili ugovora u roku od 10 Radnih dana od dana njegovog zaključenja.

3.2.2. Koncesionar će vršiti svoje obaveze i poštovati sve odredbe Projektne dokumentacije i neće:

- a) raskinuti ili pristati na raskid svih ili dijela bilo koje Projektne dokumentacije;
- b) izvršiti ili pristati na bilo kakvu bitnu negativnu promjenu bilo koje Projektne dokumentacije;
- c) u bilo kom bitno negativnom smislu odstupiti od svojih obaveza ili se odreći ili dozvoliti da istekne važnost bilo kog prava u bitnom smislu po osnovu bilo koje Projektne dokumentacije, ili obezbijediti da bilo koja ugovorna strana u Projektnoj dokumentaciji u bilo kom bitno negativnom smislu odstupi od svojih obaveza (ili se odrekne ili dozvoli da istekne važnost bilo kog prava koja eventualno ima u bitno negativnom smislu), po osnovu bilo koje Projektne dokumentacije; ili
- d) zaključiti (ili dozvoliti bilo kom drugom licu da zaključi) bilo koji ugovor koji zamjenjuje (ili na drugi način bitno i negativno utiče na tumačenje) bilo koju Projektnu dokumentaciju,

osim ako predmetne aktivnosti (i svaka bitna dokumentacija) nijesu podnijete Nezavisnom inženjeru i Koncedentu i Nezavisni inženjer i Koncedent su dali saglasnost na iste i pod uslovom da je u slučaju okolnosti iz člana 3.2.2 Koncesionar poštovao odredbe člana 44 (*Ustupanje, podugovaranje i promjena kontrole*).

3.2.3. Ne dirajući u odredbe članova od 3.2.4 do 3.2.7, Koncesionar neće, bez prethodne pisane saglasnosti Koncedenta, zaključiti nove Ugovore o finansiranju ili raskinuti, izmijeniti, odreći se prava ili na drugi način postupati sa Ugovorima o finansiranju.

3.2.4. Nijedna izmjena, odricanje ili vršenje prava po osnovu Ugovora o finansiranju ili Projektne dokumentacije neće imati dejstva na povećanje Koncedentove odgovornosti osim ako Koncesionar ne pribavi prethodnu pisanu saglasnost Koncedenta na tako povećanu odgovornost Koncedenta.

- 3.2.5. U slučaju sukoba između odredbi člana 3.2.4 i bilo koje druge odredbe ovog Ugovora, odredbe ovog člana 3.2.4 će preovladati.
- 3.2.6. Kada, po mišljenju Koncedenta, tržišni uslovi budu takvi da se nude mogućnosti za ulazak u Refinansiranje koje vodi Dobiti iz refinansiranja, Koncedent ima pravo da zahtijeva od Koncesionara da ispita (o trošku Koncedenta) raspoložive mogućnosti za ulazak u takva Refinansiranja i, ako nalazi budu pozitivni, da dostavi Koncedentu na saglasnost sve detalje odredbi i uslova takvog Refinansiranja prije no što u njih uđe, tako što će dostaviti Koncesionaru obavještenje o tome. Takav Koncedentov zahtjev sadržaće argumente koji, po mišljenju Koncedenta, potvrđuju postojanje mogućnosti za Koncesionara da uđe u Refinansiranje koje vodi ka Dobiti iz refinansiranja i rok u kom Koncesionar mora da ispuni svoje obaveze po ovom članu 3.2.6.
- 3.2.7. Koncesionar može u svakom trenutku tražiti da uđe u Refinansiranje. Svako Refinansiranje, bilo po zahtjevu Koncedenta po članu 3.2.6 ili na inicijativu Koncesionara po ovom članu, izvršiće se u skladu sa odredbama člana 3.3.

3.3. Refinansiranje

- 3.3.1. Koncesionar će Koncedenta obavijestiti o bilo kakvom Refinansiranju najmanje 45 dana prije predloženog dana realizacije tog Refinansiranja.
- 3.3.2. Obavještenje Koncesionara iz člana 3.3.1 će sadržati detalje o izmjenama u obavezama Koncesionara prema Prioritetnim zajmodavcima, a takođe će sadržati i kopiju predloženog Finansijskog modela koji se odnosi na predloženo Refinansiranje (ukoliko postoji) kao i osnov za pretpostavke iz predloženog Finansijskog modela koji će biti korišćen u vezi sa Refinansiranjem.
- 3.3.3. Koncesionar neće realizovati bilo kakvo Refinansiranje bez prethodne pisane saglasnosti Koncedenta.
- 3.3.4. Bez uticaja na ostale odredbe ovog člana 3.3, Koncesionar će:
- (i) obavijestiti Koncedenta o svakom Refinansiranju koje zahtijeva obavješćavanje čim sazna za mogućnost istog i ponovo ga obavijestiti nakon njegovog zaključenja i obezbijediti sve informacije o istom, i
 - (ii) uključiti u Prioritetni finansijski ugovor odredbu kojom se Koncedent ovlašćuje da primi obavještenje o svim prijedlozima Prioritetnih Zajmodavaca za refinansiranje Prioritetnih finansijskih ugovora i odredbu u kojoj je navedeno da je za Refinansiranje neophodna prethodna izričita saglasnost Koncedenta.
- 3.3.5 Koncedent neće neopravdano uskratiti saglasnost na predloženi model Refinansiranja.

4. PROJEKAT

4.1. Predmet koncesije

Predmet koncesije je:

- projektovanje;
- finansiranje;
- izgradnja;

- upravljanje;
- održavanje; i
- prenos

sistema žičare od lokaliteta Dub u Opštini Kotor do lokaliteta Kuk na Lovćenu na teritoriji Prijestonice Cetinje u Crnoj Gori, na osnovi “projektuj, izgradi, finansiraj, upravljaj, prenesi” (DBFOT).

4.2. Dodjela Koncesije

4.2.1. Pod uslovima i u skladu sa odredbama ovog Ugovora, Koncedent ovim putem dodjeljuje Koncesionaru pravo da finansira, projektuje, izgradi, upravlja i održava Žičaru i druge Projektne objekte tokom Trajanja koncesije (ova prava su zajednički označena kao “Koncesija”).

4.3. Vršenje Radova i Usluga

4.3.1. Pod uslovima i u skladu sa odredbama ovog Ugovora, Koncesionar će:

a) projektovati, izgraditi, završiti, pustiti u rad i testirati Radove;

b) pružati Usluge;

c) vršiti druge Aktivnosti; i

d) finansirati aktivnosti navedene pod tačkama od (a) do (c) (*Vršenje radova i usluga*)

o svom trošku i riziku, bez regresiranja iz javnih sredstava, osim u skladu sa odredbama ovog Ugovora.

4.3. Poboljšanja

Koncesionar može, ako smatra da je odgovarajuće, unaprijediti Projektne objekte, pod uslovima i u skladu sa odredbama člana 34.2 (*Izmjene od strane koncesionara*).

4.4. Rad Žičare

Od Dana početka pružanja usluga, Koncesionar će otvoriti i, pod uslovima iz ovog Ugovora a naročito člana 22.2 (*Podnošenje godišnjih programa*), držati otvorenom Žičaru i druge Projektne objekte za upotrebu od strane javnosti od [unijeti mjesece upotrebe] tokom svake Godine upravljanja.

4.5. Standardi izvršenja

Koncesionar će vršiti i obezbijediti da se Aktivnosti u svakom trenutku vrše:

a) u skladu sa Tehničkim uslovima Koncedenta;

b) na efikasan, djelotvoran i bezbjedan način i u skladu sa Dobrom industrijskom praksom i Dokumentacijom;

c) na način koji neće biti štetan za zdravlje i imovinu;

- d) na takav način da omogućuje Koncedentu da vrši svoje zakonske dužnosti u vezi sa Projektom i da ne utiču negativno na imidž i reputaciju Koncedenta;
- e) uz odgovarajuću komunikaciju sa svim stranama na koje utiču Radovi i/ili Usluge;
- f) uz saradnju sa drugim koncesionarima, izvođačima radova ili operaterima koje angažuje Koncedent odnosno lokalne ili druge vlasti;
- g) u skladu sa svim primjenjivim Pravnim uslovima.

4.6. Bankarske garancije

4.6.1. Koncesionar će dostaviti Koncedentu Garanciju za izgradnju najkasnije do Dana početka. Garancija za izgradnju će u svakom trenutku ispunjavati sljedeće kriterijume:

- a) безусловna i neopoziva bankarska garancija plativa na prvi poziv, bez prava prigovora, koja se obnavlja godišnje, koju je izdala finansijska institucija sa dobrom reputacijom i kreditnim rejtingom BBB ili više (po rejtingu Standard & Poors) i u kojoj je Koncedent naveden kao direktni korisnik;
- b) iznos Garancije za izgradnju jednak je [pet procenata (5%)] Cijene izgradnje;
- c) Garancija za izgradnju će dati pravo Koncedentu da naplati Garanciju za izgradnju za Ugovorne kazne za docnju, u skladu sa članom 13.6 (*Ugovorna kazna za docnju*) i/ili za bilo koji zahtjev za troškove, gubitke, izdatke ili štetu koja proistekne iz bilo kog nedostatka Radova; i
- d) Garancija za izgradnju će biti važeća do isteka 6 mjeseci nakon isteka Roka za otklanjanje nedostataka.

4.6.2. Najkasnije šest (6) mjeseci prije Dana isteka ili Dana raskida, Koncesionar će dostaviti Koncedentu Garanciju za vraćanje kako je navedeno u Prilogu 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*). Garancija za vraćanje će u svakom trenutku ispunjavati sljedeće kriterijume:

- a) безусловna i neopoziva bankarska garancija plativa na prvi poziv, bez prava prigovora koju je izdala finansijska institucija sa dobrom reputacijom i kreditnim rejtingom BBB ili više (po rejtingu Standard & Poors) i u kojoj je Koncedent naveden kao direktni korisnik;
- b) iznos će biti jednak iznosu koji odredi Nezavisni inženjer nakon zajedničkog pregleda sa Koncedentom u vezi preostalih Radova;
- c) Garancija za vraćanje će davati pravo Koncedentu da naplati Garanciju za vraćanje za bilo koji zahtjev za troškove, gubitke, izdatke ili štetu nakon prenosa imovine na Dan isteka ili Dan raskida;
- d) Garancija za vraćanje će važiti do isteka šest (6) mjeseci nakon Dana isteka ili Dana raskida.

4.6.3. Koncesionar će Koncedentu dostaviti Garanciju za održavanje, najkasnije na desetogodišnjicu od Dana početka pružanja usluga. Garancija za održavanje će u svakom trenutku ispunjavati sljedeće kriterijume:

- a) bezuslovna i neopoziva bankarska garancija plativa na prvi poziv, bez prava prigovora, koja se obnavlja godišnje, koju je izdala finansijska institucija sa dobrom reputacijom i kreditnim rejtingom BBB ili više (po rejtingu Standard & Poors) i u kojoj je Koncedent naveden kao direktni korisnik;
- b) iznos Garancije za održavanje inicijalno će biti jednak iznosu od: $(75\% \times \text{Troškovi sistemskog održavanja})/10$. Na svaku narednu godišnjicu od Dana početka pružanja usluga sve do dvadesetogodišnjice od Dana početka pružanja usluga, Garancija za održavanje biće uvećana za iznos jednak inicijalnom iznosu;
- c) Garancija za održavanje dozvoljava Koncedentu da povuče Garanciju za održavanje u slučaju raskida Ugovora prije završetka radova na Sistemskom održavanju ili u slučaju da Koncesionar ne uspije da izvede radove na Sistemskom održavanju na valjan način do [•]; i
- d) Garancija za održavanje će važiti do isteka 6 mjeseci nakon završetka radova na Sistemskom održavanju.

5. FINANSIJSKI MODEL

5.1. Čuvanje

- 5.1.1. Odmah po odabiru Agentu, Koncesionar će predati Agentu na čuvanje dve kopije Finansijskog modela (nakon revizije od strane Koncedenta).
- 5.1.2. Koncesionar će odmah dodatno predati Agentu na čuvanje dvije kopije bilo koje revizije Finansijskog modela.

5.2. Finansijski izvještaji i dokumentacija

- 5.2.1. Koncesionar će Koncedentu, najkasnije u roku od 60 dana od završetka svake fiskalne godine, dostaviti:
 - a) Svoje revidirane godišnje finansijske izvještaje, uključujući i bilans stanja i odnosne revidirane bilanse uspeha, izvještaje o promjenama kapitala i izvještaje o tokovima novca za tu fiskalnu godinu; i
 - b) Izvještaj nezavisnog revizora Koncesionara i komentare na finansijske izvještaje, sa potvrdom od strane Koncesionarovog finansijskog direktora da tako prikazani finansijski izvještaji predstavljaju realno prikazano finansijsko stanje i rezultate poslovanja, izmjene kapitala i tokove novca Koncesionara na taj dan, kao i za prethodni period na koji se ti izvještaji odnose. Nezavisnog revizora treba odabrati među četiri međunarodno priznate revizorske kuće: (i) KPMG, (ii) PricewaterhouseCoopers, (iii) Ernst & Young ili (iv) Deloitte. Koncesionar može angažovati drugu revizorsku kuću (koja nije jedna od gore navedene četiri) isključivo uz pisanu saglasnost Koncedenta.

5.3. Promjene Finansijskog modela

- 5.3.1. U svakoj Godini upravljanja, najkasnije 30 dana nakon isteka kalendarske godine, Koncesionar će Koncedentu dostaviti: (i) detalje o predloženim usklađivanjima, izmjenama i dopunama, modifikacijama ili varijacijama Finansijskog modela („Usklađen finansijski model“) koji prikazuju sva predložena usklađivanja, izmjene i dopune, modifikacije ili

varijacije u odnosu na posljednji Usklađeni finansijski model (ukoliko je primjenjivo) ili ii) obavještenje da takav Usklađeni finansijski model nije neophodno donositi.

5.3.2. Koncesionar neće sačiniti ili pristati na Usklađeni finansijski model osim ukoliko je takav Usklađeni finansijski model prethodno odobren od strane Koncedenta u skladu sa ovim članom 5.3.

5.3.3. Najkasnije 30 dana od dana dostavljanja Usklađenog finansijskog modela od strane Koncesionara Koncedentu, Koncedent će ili:

i) odobriti, po sopstvenoj diskreciji, predloženi Usklađeni finansijski model; ili

ii) odbiti predloženi Usklađeni finansijski model i svoju odluku, u razumnoj mjeri, obrazložiti.

5.3.4. Nakon eventualnog odbijanja predloženog Usklađenog finansijskog modela od strane Koncedenta iz člana 5.3.3 ii), Koncesionar će Koncedentu podnijeti revidirani Usklađeni finansijski model, najkasnije 10 dana nakon dostavljanja takvog obavještenja o odbijanju. Član 5.3.3 će se *mutatis mutandis* primjeniti i na revidirani Usklađeni finansijski model.

5.3.5. Kada je Finansijski model dorađen od strane Koncesionara u skladu sa primjedbama Koncedenta, takav dorađeni Finansijski model će se dostaviti Koncedentu na saglasnost. Ukoliko Koncedent da saglasnost na dorađeni Finansijski model isti će se za potrebe ovog Ugovora smatrati kao Finansijski model.

5.3.6. Kada je izvršeno bilo kakvo Usklađivanje finansijskog modela, Koncesionar će Koncedentu dostaviti papirnu i elektronsku kopiju usklađenog odnosno izmijenjenog Finansijskog modela, zajedno sa knjigama i dokumentima navedenim u pretpostavkama, kalkulacijama i metodologiji korišćenoj prilikom izrade Finansijskog modela, kao i svu ostalu dokumentaciju potrebnu ili poželjnu za funkcionisanje usklađenog odnosno izmijenjenog Finansijskog modela, najkasnije u roku od sedam dana nakon što su takva usklađivanja odnosno izmjene učinjene.

5.4. Greške u Finansijskom modelu

Radi pojašnjenja, Koncesionar snosi u cjelosti rizik svake greške ili propusta iz Finansijskog modela i/ili Osnovnog slučaja i nema pravo na bilo kakvu naknadu ili na drugo obeštećenje od Koncedenta u vezi sa bilo kojim gubitkom ili štetom koju pretrpi kao posljedicom takvih grešaka ili propusta.

6. NEZAVISNI INŽENJER

6.1. Imenovanje Nezavisnog inženjera

6.1.1. Nezavisni inženjer će se odabrati zajedno od strane Koncesionara, Prioritetnih zajmodavaca i Koncedenta, najkasnije 10 dana prije Dana početka, sa liste inženjera konsultanata koju pripremi Koncesionar za koje se utvrdi da su kvalifikovani da djeluju kao Nezavisni inženjer u skladu sa funkcijama Nezavisnog inženjera navedenim u Prilogu 3 (*Funkcije Nezavisnog inženjera*). Nezavisni inženjer neće imati sukob interesa i imaće potreban nivo tehničke, komercijalne i ugovorne stručnosti.

6.1.2. Ako Koncedent, Prioritetni zajmodavci i Koncesionar ne izaberu Nezavisnog inženjera u skladu sa članom 6.1.1, u roku od petnaest (15) Radnih dana od kada Koncesionar dostavi

listu, svaka Ugovorna strana može tražiti od Međunarodne federacije inženjera konsultanata, putem njene glavne kancelarije u Ženevi, Švajcarska, da imenuje Nezavisnog inženjera sa liste inženjera konsultanata sastavljene u skladu sa članom 6.1.1 (koje imenovanje će biti obavezujuće za Ugovorne strane i za Prioritetne zajmodavce) ili van te liste ako je Koncesionar ne pripremi.

6.2. Troškovi Nezavisnog inženjera

- 6.2.1. Troškove i izdatke u vezi sa odabirom i imenovanjem Nezavisnog inženjera i naknadu koja mu se plaća za usluge snosiće Koncesionar.
- 6.2.2. U slučaju da Koncesionar ne plati naknade dospjele Nezavisnom inženjeru, Koncedent će imati pravo da, u slučajevima predviđenim u Ugovoru sa nezavisnim inženjerom, plati sporne naknade i iste naplati od Koncesionara na kraju godine prilikom obračuna koncesione naknade.
- 6.2.3. Troškove u vezi sa smještajem i opremom Nezavisnog inženjera u cjelosti će snositi Koncesionar. U slučaju da Koncesionar ne pokrije te troškove, Koncedent će imati pravo da, u slučajevima predviđenim u Ugovoru sa nezavisnim inženjerom, plati takve troškove i iste naplati od Koncesionara na kraju godine prilikom obračuna koncesione naknade.

6.3. Ugovor sa nezavisnim inženjerom

- 6.3.1. Ugovor sa nezavisnim inženjerom će urediti prava, obaveze i odgovornosti Nezavisnog inženjera kako su navedene u ovom Ugovoru i Prilogu 3 (*Funkcije Nezavisnog inženjera*).
- 6.3.2. Ugovor sa nezavisnim inženjerom će osigurati imenovanje Nezavisnog inženjera od Dana početka i pravo Koncedenta, Koncesionara i Prioritetnih zajmodavaca da produže period na koji je imenovan počev od Dana početka pružanja usluga i u toku Perioda pružanja usluga i, po isteku ili raskidu ovog Ugovora, u pogledu vraćanja Projektnih objekata, u skladu sa članom 21.2 (*Odgovornost za pružanje usluga*).
- 6.3.3. U slučaju raskida angažmana Nezavisnog inženjera u vezi sa Projektom, Ugovorne strane će imenovati zamjenu Nezavisnog inženjera sa liste iz člana 6.1.1 (*Imenovanje Nezavisnog inženjera*). Ova lista će uključivati bar tri (3) imena i biće ažurirana s vremena na vrijeme na osnovu sporazuma Ugovornih strana.

6.4. Pravo na konsultacije

- 6.4.1. Ugovorne strane će imati pravo da se konsultuju sa Nezavisnim inženjerom o bilo kom pitanju u vezi sa Radovima i Uslugama. Osim u hitnim slučajevima, Ugovorna strana koja traži takve konsultacije obavijestiće drugu Ugovornu stranu najmanje jedan dan unaprijed o svakoj takvoj konsultaciji.
- 6.4.2. Koncesionar će imati pravo da pregleda i da komentariše svaki izvještaj i informaciju koju Koncedentu da Nezavisni inženjer, prije no što se takav izvještaj i informacija dostave Koncedentu.
- 6.4.3. Obije Ugovorne strane imaju pravo da pregledaju i komentarišu Nezavisnom inženjeru svaki izvještaj i informacije koje će Prioritetnim zajmodavcima (ili Agentu) dati Nezavisni inženjer, prije no što se takvi izvještaji ili informacije dostave Prioritetnim zajmodavcima (ili Agentu). Nezavisni inženjer će razmotriti takve komentare (u mjeri koja je odgovarajuća) prije no što se takvi izvještaji ili informacije dostave Prioritetnim zajmodavcima (ili Agentu). Svi

komentari u pogledu tih izvještaja i informacija će se samo posredno dostavljati Prioritetnim zajmodavcima (i Agentu) putem Nezavisnog inženjera.

- 6.4.4. Koncesionar će imati pravo da podnese Koncedentu u pisanom obliku svoja zapažanja o takvim izvještajima i informacijama istovremeno kada su oni podnijeti Koncedentu (i/ili Prioritetnim zajmodavcima ili Agentu) od strane Nezavisnog inženjera.

6.5. Donošenje odluka

- 6.5.1. Ugovorne strane će obezbjediti da Ugovor sa nezavisnim inženjerom predvidi da kad god se po osnovu ovog Ugovora zahtijeva da Nezavisni inženjer diskreciono donese odluku, mišljenje, saglasnost ili odobrenje, ili na drugi način preduzima radnju koja može imati efekte na prava i obaveze Ugovornih strana ("Odluka"), ako nije drugačije izričito navedeno, takva Odluka Nezavisnog inženjera treba da bude donijeta čim je to praktično moguće, a u svakom slučaju najkasnije u roku od trideset (30) dana.
- 6.5.2. U slučaju kada Nezavisni inženjer ima komentare u pogledu Odluke, uključujući i razloge za odlaganje ili nedonošenje Odluke, to će se saopštiti Ugovornim stranama, u roku navedenom u članu 6.5.1 (*Donošenje odluka*), zajedno sa navođenjem roka do kog se moraju izvršiti promjene kako bi se osiguralo da se Odluka donese.
- 6.5.3. Ugovorne strane će, u skladu sa odredbama Ugovora sa nezavisnim inženjerom, usmjeriti Nezavisnog inženjera da nepristrasno primjenjuje diskreciona ovlašćenja u okviru odredbi ovog Ugovora i uzimajući u obzir sve okolnosti. Prije svakog takvog diskrecionog odlučivanja, Nezavisni inženjer će dati Ugovornim stranama priliku da izraze svoje viđenje predmetnog problema o kom se diskreciono odlučuje u skladu sa odredbama Ugovora sa nezavisnim inženjerom.
- 6.5.4. Svaka Odluka Nezavisnog inženjera u skladu sa odredbama ovog Ugovora biće obavezujuća za Ugovorne strane, pri čemu se dalje podrazumijeva da Koncesionar neće imati pravo da suspenduje Radove ili Usluge tokom rješavanja spora u vezi sa tom Odlukom, osim za Radove i Usluge koji su direktno pogođeni spornom Odlukom i odnosni rokovi će biti produženi u odgovarajućoj mjeri tako da u obzir uzmu trajanje takve suspenzije Radova ili Usluga preko dvije (2) nedjelje u skladu sa ovim članom.
- 6.5.5. Svaka Ugovorna strana koja se ne slaže sa Odlukom Nezavisnog inženjera može, u roku od trideset (30) Radnih dana od prijema Odluke, dati predmet Odluke Tehničkom panelu i/ili Finansijskom panelu u skladu sa članom 54 ovog Ugovora, zavisno od slučaja. Propust da se stvar preda u navedenom roku znači da je Odluka postala konačna i obavezujuća.

ODJELJAK II – RADOVI

7. **PRISTUP**

7.1. **Primopredaja lokacije**

- 7.1.1. Koncedent se obavezuje da, najkasnije do Dana početka radova, Lokaciju preda Koncesionaru u mirnu državinu i bez Tereta, sa usvojenom i važećom svom neophodnom planskom dokumentacijom. Koncedent će takođe obezbijediti da na Lokaciji, u trenutku predaje, nema Protivnika izgradnje niti Uzurpatora. U trenutku predaje, Strane će potpisati zapisnik o primopredaji Lokacije od strane Koncedenta Koncesionaru.
- 7.1.2. Od dana kada su Strane uredno potpisale zapisnik o primopredaji Lokacije, Koncedent će omogućiti pristup Lokaciji Koncesionaru i Podizvođačima u svrhu obavljanja Pripremnih radova kao i drugih radova, a u skladu sa Članom 8 (*Pripremni period*), pod uslovom da:
- (a) Koncedent neće biti obavezan da obezbijedi drugo zemljište ili Prava na zemljištu prije trenutka kada bi inače bio obavezan da to učini radi ispunjenja svoje obaveze u skladu sa Članom 10.1 (*Pristup koncesionara*); i
 - (b) Radi pojašnjenja, Koncedent neće biti u obavezi da obezbijedi pristup zemljištu izvan Lokacije.
- 7.1.3. Koncedent će, o svom trošku, ukloniti ili premjestiti komunalnu infrastukuru, prema zahtjevu Koncesionara, koja se nalazi ispod ili uz Lokaciju, na ili prije Dana početka radova, osim one koja je identifikovana u Urbanističko tehničkim uslovima, a čije će uklanjanje odnosno premještanje predstavljati dužnost i trošak Koncesionara. Koncedent će uložiti najbolji napor kako bi obezbijedio saradnju relevantnih vlasnika/korisnika komunalne infrastrukture koja je predmet uklanjanja ili premještanja.

7.2. **Pristup Lokaciji**

Tokom Pripremnog perioda, Koncesionar će imati pravo pristupa Lokaciji u svrhu realizacije Pripremnih radova, definisanih u Prilogu 8, kao i u svrhu provjere i pripreme Lokacije u skladu sa Članom 8.1. Koncesionar će poslati obavještenje Koncedentu kojim definiše vrijeme i mjesto pristupa. Tokom Pripremnih radova, Koncedent neće bezrazložno zabraniti pristup Lokaciji Koncesionaru.

8. PERIOD PRIPREMNIH RADOVA

8.1. Inspekcija Lokacije

U skladu sa i osim ukoliko je drugačije predviđeno Članom 15 (*Fosili i Antikviteti*) i bez obzira na bilo koju drugu odredbu ovog Ugovora (uključujući, bez ograničenja, i Član 37.3 (*Odricanje od odgovornosti*)), Koncesionar potvrđuje i garantuje da je prije Dana početka radova:

- a) izvršio inspekciju i ispitao Lokaciju i okolinu, kao i eventualne postojeće strukture ili radove iznad, ispod ili na Lokaciji, te da je istima zadovoljan;
- b) izvršio inspekciju i ispitao klimatske, hidrološke, ekološke uslove, uslove zaštite životne sredine, kao i generalno stanje Lokacije, prirodu tla i dublje slojeve zemljišta, oblik i karakteristike Lokacije, rizik povrede ili oštećenja imovine pored ili od uticaja na Lokaciju, kao i držalaca te imovine, vrste materijala (bilo da je prirodni ili druge vrste) koji će se iskopavati, kao i vrste plana, radova, Postrojenja i materijala potrebnih za izvođenje Radova, te da je istima zadovoljan;
- c) izvršio inspekciju i ispitao, te da je zadovoljan:
 - i. vrstom veze sa Lokacijom, pristupom Lokaciji i preko Lokacije, smještajem koji mu može biti potreban i odgovarajućim pravom pristupa određenim Članom 10.1 (*Pristup za koncesionara*);
 - ii. mjerama opreza te vremenom i načinom rada, neophodnim radi sprečavanja smetnji i ometanja od strane trećih lica;
 - iii. rizikom ometanja od strane Protivnika izgradnje i Uzurpatora; i
 - iv. imovinom na kojoj će steći prava te prirodom i obimom rizika koje je preuzeo Ugovorom;
- d) sakupio sve podatke neophodne za ispunjenje svojih obaveza iz ovog Ugovora, uključujući:
 - i. podatke o karakteristikama, lokalitetu i stanju Lokacije (uključujući hidrološke, geološke, geotehničke i površinske uslove); i
 - ii. podatke koji se odnose na arheološka otkrića, oblasti od arheološke, naučne ili prirodne vrijednosti, lokalne uslove i objekte i kvalitet postojećih struktura;
- e) podrobno ispitao, provjerio i saglasio se sa adekvatnošću i ispravnošću cjelokupne Projektne dokumentacije, koje je Koncesionaru ustupio Koncedent, prije ili poslije Dana zaključenja i koje je Koncesionar usvojio ili iskoristio u realizaciji Priloga 2 (*Tehnički uslovi koncedenta*), ili koje Koncesionar namjerava da usvoji ili iskoristi;
- f) sproveo sopstvene analize i pregledao sav materijal, dokumente i podatke iz člana 37.3 (*Odricanje od odgovornosti*), a koji se odnose na pitanja iz tačaka od (a) do (c) iznad (*Inspekcija lokacije*);
- g) sa Lokacije uklonio drveće, građevine, ruševine i uopšte sve prepreke i da je uredno pripremio Lokaciju za početak Radova; i

h) da je pribavio sve neophodne informacije u vezi sa:

- i. rizicima, nepredviđenim situacijama i svim ostalim situacijama koje mogu da utiču ili pogode njegovu sposobnost da ispuni obaveze iz Priloga 2 (*Tehnički uslovi koncedenta*) kao i mogućnost da nastavi sa izvodi Radove i
- ii. drugim faktorima koji su uticali na njegovu odluku da zaključi ovaj Ugovor, odnosno o uslovima pod kojima je to učinio.

8.2. Slučajevi kada ne dolazi do oslobađanja obaveza

Koncesionar ni u jednom slučaju neće biti oslobođen obaveza iz ovog Ugovora, niti će imati pravo da tuži Koncedenta po osnovu netačnih ili nepotpunih informacija, bilo dobijenih od njega ili na drugi način i biće u obavezi da se sam uvjeri u tačnost i adekvatnost tih informacija.

8.3. Radovi Nadležnih organa i Pružalaca usluga

- 8.3.1. Osim uklanjanja komunalne infrastrukture, a prije Dana otpočinjanja radova, u skladu sa članom 7.1.3 iznad, ukoliko Koncesionar želi da tokom Perioda pripremi radova Nadležne službe ili Pružaoci usluga izvršavaju radove, onda će Koncesionar obavijestiti predstavnika Koncedenta o namjeravanim radovima.
- 8.3.2. Koncesionar može da zahtijeva izvođenje gore opisanih radova, pod uslovom da Predstavnik koncedenta nije uložio prigovor, a Koncesionar je Predstavniku koncedenta pružio dokaze o postojanju osiguranja iz člana 23 (*Osiguranje*).
- 8.3.3. Koncesionar će snositi troškove Izvođenja radova iz ovog člana.

8.4. Javna infrastruktura

Koncedent je obavezan da Koncesionaru i Podizvođačima učini dostupnim komunalne usluge, uključujući, bez ograničenja, struju, vodu i kanalizaciju, a u svrhu Izvođenja radova ili Pružanja usluga, a u skladu sa ovim Ugovorom, do Dana isteka. Koncesionar će biti u obavezi da u potpunosti plaća sve troškove priključenja i korišćenja svih komunalnih usluga.

8.5. Eksproprijacija

- 8.5.1. Strane se slažu da će biti neophodno da Koncesionar uživa određena prava na Lokaciji, u svrhu ispunjenja obaveza po ovom Ugovoru i Zakonu.
- 8.5.2. U slučaju da Koncedent nije vlasnik dijela Lokacije, onda će on, o trošku Koncesionara, steći odgovarajuća prava putem ugovora sa privatnim vlasnicima ili putem eksproprijacije, u skladu sa Zakonom o eksproprijaciji, i po sticanju odgovarajućih prava na tom zemljištu, to zemljište ili takva prava će postati predmet prava korišćenja Koncesionara, a u skladu sa ovim Ugovorom i Zakonom ("**Eksproprijacija**"). Koncesionar će imati pravo na naknadu troškova koje je imao stim u vezi u skladu sa članom 2.5.

9. POTVRDA O POČETKU RADOVA

9.1. Uslovi za početak Radova

Za izdavanje Potvrde o početku radova potrebno je da su ispunjeni slijedeći uslovi:

- a) Nastupio je Dan početka;
- b) Saglasnosti neophodne po Zakonu za otpočinjanje Radova su pribavljene od strane Koncesionara ili Koncedenta i iste su na punoj pravnoj snazi;
- c) Koncesionar je ispunio svoje obaveze iz člana 23 (*Osiguranje*) koje su neophodne za otpočinjanje Radova;
- d) Koncesionar je prije Dana početka radova ispunio sve Pravne uslove, a u cilju ispunjenja normi o zdravlju i bezbjednosti za rad na Lokaciji; i
- e) Ne postoje materijalni Sporovi koji su predmet Postupka rješavanja sporova, a čije rješenje može dovesti do raskida ovog Ugovora.

9.2. Procijenjeno vrijeme ispunjenja uslova za početak Radova

Prije izdavanja Potvrde o početku radova, Koncesionar će obavijestiti Koncedenta i Nezavisnog inženjera o procijenjenom vremenu zadovoljenja uslova iz člana 9.1 (*Uslovi za početak radova*) i u to obavještenje će unijeti detalje o okolnostima koje su uticale na tu procjenu, imajući u vidu da će takvo obavještenje biti u svrhu informisanja i planiranja, i neće ni u kom smislu biti obavezujuće za Koncesionara ili Koncedenta.

9.3. Ispunjenost uslova za početak Radova

Ukoliko u roku od 6 mjeseci nakon Dana početka ili do nekog kasnije roka o kome se Strane dogovore, uslovi za izdavanje Potvrde o početku radova iz člana 9.1 (*Uslovi za početak radova*) još uvijek nisu ispunjeni, Koncedent može pisanim obavještenjem da raskine Ugovor.

9.4. Povrda o početku Radova

- 9.4.1. Ukoliko je Nezavisni inženjer utvrdio da su ispunjeni uslovi iz člana 9.1 (*Uslovi za početak radova*), Nezavisni inženjer će izdati Potvrdu o početku radova, koju će dostaviti Koncesionaru, a kopiju Koncedentu.
- 9.4.2. Potvrda o početku radova će sadržati Dan početka radova, koji će odrediti Nezavisni inženjer i koji, u svakom slučaju, neće biti više od 4 nedjelje nakon izdavanja Potvrde o početku radova.

10. LOKACIJA ZA ŽIČARU

10.1. Pristup za Koncesionara

Ukoliko su uslovi iz člana 9.1 (*Uslovi za početak radova*) ispunjeni i ostali zadovoljeni, Koncedent će od Dana početka radova pa do Dana isteka ili raskida Ugovora, koji god dan prije nastupi, omogućiti Koncesionaru i Podizvođačima Lokaciju, na mirno uživanje i bez tereta, sa usvojenom i važećom planskom svom neophodnom dokumentacijom, bez Protivnika izgradnje i Uzurpatora, u okviru granica iz Priloga 1. Koncesionar će biti odgovoran za sve troškove (uključujući naknadu za poslovne gubitke u vezi sa korišćenjem zemljišta) koji mogu da nastanu kao rezultat posebnih ugovora koje Koncesionar može da

zaključi sa vlasnikom ili posjednikom zemljišta (osim Lokacije) a koje bude neophodno za Izvođenje radova.

10.2. Ograničenja

10.2.1. Pravo pristupa iz člana 10 (*Pristup za koncesionara*) će postojati isključivo u svrhu Izvođenja radova i pružanja Usluga.

10.2.2. Kada je zemljište koje je dio Lokacije, nabavljeno putem Eksproprijacije za posebnu namjenu, a sa tom namjenom je Koncesionar upoznat, to zemljište Koncesionar neće koristiti za druge radnje osim onih koje su neophodne za postizanje posebne namjene i Pravo pristupa koje je dao Koncedent u odnosu na tu zemlju biće ograničeno.

10.3. Dodatni pristup

Zahtjev koji Koncesionar uputi Koncedentu, a čiji je predmet zemljište izvan Lokacije ili zakonska dozvola ulaska (u neophodnoj mjeri radi izvršenja ugovornih obaveza), biće ispunjen u skladu sa članom 34 (*Postupak izmjene*), a pritom će Koncesionar snositi sve troškove i naknade u smislu gubitaka ili potraživanja koja mogu da nastanu iz toga.

10.4. Nabavka zemljišta

Osim prava da koristi Lokaciju isključivo u svrhe iz ovog Ugovora, Koncesionar neće imati bilo koja druga prava na zemljištu.

10.5. Granice Lokacije i Objekti

Granice Lokacije su date u Prilogu 1 (*Lokacija*).

10.6. Promjena i proširenje Lokacije

10.6.1. U skladu sa odredbama člana 34 (*Postupak izmjene*) i Zakonom, Koncedent će moći da vrši izmjene Lokacije, u vidu proširenja ili smanjenja granica Lokacije na kojoj se izvršavaju Radovi i/ili na kojoj se pružaju Usluge nakon Dana početka pružanja usluga.

10.6.2. Ukoliko Koncedent koristi pravo iz člana 10.6.1 (*Promjena i proširenje Lokacije*), onda će Ugovorne strane pokušati da se dogovore oko neophodnih izmjena grafičkih prikaza iz Priloga 1 (*Lokacija*), kako bi prikazali te promjene, te ukoliko ne postignu dogovor u roku od 90 dana, onda će svaka Ugovorna strana imati pravo da pokrene Postupak za rješavanje sporova. Za vrijeme trajanja Spora, Koncesionar će izvršavati Radove i pružati Usluge prema Ugovoru.

10.7. Pristupni putevi i Privremeni pristupni putevi

10.7.1. U svrhu pristupa Projektnim objektima, Koncesionar može da koristi Pristupne puteve, kao i Privremene pristupne puteve.

10.7.2. Koncedent će omogućiti Koncesionaru i Podizvođačima Pristupne puteve počev od Dana početka radova, ili drugog dana ukoliko je opravdan relevantnim Programom radova, odnosno u Pripremnom periodu prema diskreciji Koncedenta, a do izdavanja Potvrde o završetku radova. Za vrijeme Pripremnog perioda, Nezavisni inženjer će pripremiti izvještaj u kojem će zabeležiti stanje svih Pristupnih puteva koje će Koncesionar koristiti. Ovaj izvještaj će biti korišćen kasnije, na kraju Perioda trajanja radova, kako bi se utvrdilo da li su Pristupni putevi koje je Koncesionar koristio, vraćeni u zadovoljavajućem stanju, u skladu sa članom 10.7.3.

- 10.7.3. Koncesionar se obavezuje da održava Pristupne puteve u istom stanju u kojem su bili prije Dana početka radova. Koncesionar će vratiti Pristupne puteve Koncedentu po dostavljanju Potvrde o završetku radova, u stanju koje nije materijalno lošije nego što je Nezavisni inženjer zabilježio, shodno članu 10.7.2. Nezavisni inženjer će ovo potvrditi Ugovornim stranama prilikom predaje Pristupnih puteva.
- 10.7.4. Pored Pristupnih puteva, Koncesionar može da napravi i koristi Privremene pristupne puteve. Koncesionar će Koncedentu predati projekte za te puteve i identifikovati zemljište koje će morati da bude eksproprisano ili pribavljeno, a u svrhu gradnje tih puteva. Zahtjev za dodatnim zemljištem mora biti razuman. Koncedent će imati obavezu da ekspropriše ili na drugi način obezbijedi pristup tom zemljištu, a Koncesionar će snositi sve troškove i izdatke u vezi sa eksproprijacijom ili omogućavanjem pristupa.
- 10.7.5. Poslije izdavanja Potvrde o završetku radova, Koncesionar će vratiti Privremene pristupne puteve Koncedentu u stanju u kom ovi putevi budu na kraju Perioda izgradnje.

11. BEZBJEDNOST LOKACIJE

11.1. Odovornost za Protivnike izgradnje i Uzurpatore

- 11.1.1. U skladu sa članom 7.1 (*Primopredaja lokacije*) i članom 10.1 (*Pristup za Koncesionara*) Koncedent neće biti odgovoran za:

- a) Prisustvo ljudi na ili oko Lokacije, kao i na ili oko ulaza na Lokaciju; ili
- b) Bilo koje druge smetnje na Lokaciji ili koje utiču na Lokaciju ili njenu okolinu; ili
- c) Bilo koje drugo ometanje realizacije Radova odnosno pružanja Usluga,

koje izazivaju Protivnici izgradnje ili Uzurpatori, kao ni za bilo koju radnju, propust ili kršenje od strane tih lica u bilo koje vrijeme od dana zaključenja Ugovora pa do Dana raskida ili isteka Ugovora, a koji prije nastupi.

- 11.1.2. Izuzimajući članove 7.1 (*Primopredaja lokacije*) i 10.1 (*Pristup za Koncesionara*) prisustvo na ili oko ulaza na Lokaciju, ili druge smetnje koje utiču na Lokaciju, ili njenu blizinu, ili utiču na Radove ili, poslije Dana početka pružanja usluga, na Usluge, a izazivaju je Protivnici izgradnje ili Uzurpatori, zakonite ili nezakonite radnje tih lica se neće smatrati kršenjem ugovornih obaveza Koncedenta po članu 8 (*Pripremni period*) ili člana 10 (*Lokacija za žičaru*), a u smislu da dozvoli Koncesionaru pristup Lokaciji, niti će predstavljati kršenje drugih ugovornih obaveza ili garancija Koncedenta.

- 11.1.3. Bez obzira na odredbe članova 11.1.1 i 11.1.2 iznad, Koncedent će učiniti napor da zaštiti Koncesionara od takvih radnji u granicama svojih ovlašćenja i ponudiće, u granicama Zakona, podršku i pomoć kako bi Koncesionar mogao da uživa svoja prava i izvršava obaveze iz ovog Ugovora.

11.2. Slučajevi kada Koncesionar snosi gubitke

- 11.2.1. Između Koncedenta i Koncesionara, Koncesionar će snositi, bez prava regresa prema Koncedentu, trošak štete koju je napravilo lice na Lokaciji ili u njenoj blizini, a koju je izazvao

Protivnik izgradnje ili Uzurpator, bezuslovno uključujući i štetu načinjenu imovini, povredi ili smrti lica, ili gubitkom prihoda.

11.2.2. Radi pojašnjenja, odredbe iz člana 11.2.1 (*Slučajevi kada Koncesionar snosi gubitke*) neće uticati na:

a) Pravo Koncedenta na regres za štetu koju mu je prouzrokovao Protivnik izgradnje ili Uzurpator, ili

b) Pravo Koncesionara na regres za štetu koju je prouzrokovao Protivnik izgradnje ili Uzurpator, a koju je pretrpio Koncesionar ili Podizvođač.

12. PROJEKTOVANJE I IZGRADNJA

12.1. Odgovornost

Uz ograničenja iz člana 14 (*Kašnjenje*), Koncesionar je odgovoran za projektovanje, izgradnju, završetak, stavljanje u rad i probu Radova, a koji će biti sprovedeni u skladu sa Prilogom 2 (*Tehnički uslovi koncedenta*), instrukcijama Nezavisnog inženjera datih u vršenju njegovih funkcija iz Priloga 3 (*Funkcija Nezavisnog inženjera*) i na način kojim se obezbeđuje ispunjenje Priloga 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*).

12.2. Procedura projektovanja

12.2.1. Koncesionar će obezbijediti da Projektant pripremi Projektanu dokumentaciju za Radove u skladu sa Prilogom 2 (*Tehnički uslovi koncedenta*).

12.2.2. Koncesionar će obezbijediti da su provjeru i proceduru sertifikovanja iz Priloga 2 (*Tehnički uslovi koncedenta*) izvršila odgovarajuća lica, uključujući, ali ne ograničavajući se na Projektanta ili nezavisni tim ili inženjera kod Projektanta, i da su ta lica sve vrijeme ovlašćena i licencirana da izvršavaju te procedure.

12.2.3. Koncesionar će izvoditi radove u skladu sa Glavnim projektom, koji, kada je odobren od strane Nezavisnog inženjera, a u skladu sa Prilogom 2 (*Tehnički uslovi koncedenta*), neće biti mijenjan, osim u slučaju izmjene od strane Koncesionara ili Koncedenta.

12.3. Postupak pregleda

Ne dirajući u obavezu pribavljanja neophodnih Saglasnosti, Koncesionar neće započeti ili dozvoliti Početak radova bilo kog dijela Žičare ili Projektnih objekata sve dok Glavni projekat koji se zahtjeva za tu vrstu Radova nije odobren od strane Nezavisnog inženjera a u skladu sa Prilogom 2 (*Tehnički uslovi koncedenta*). Dodatno, Koncedent će moći da da svoje komentare ili sugestije na Glavni projekat ukoliko to ne prouzrokuje nepotrebno kašnjenje.

12.4. Projektna dokumentacija Koncedenta

Koncesionar neće imati pravo regresa od Koncedenta, njegovih službenika ili agenata i obeštetiće Koncedenta, njegove službenike i agente za sve gubitke ili potraživanja koja mogu nastati iz usvajanja, korišćenja ili primjene Projektna dokumentacije ili drugih dostupnih podataka ili dokumentacije koju je Koncesionaru, Projektantu, Operateru ili nekom drugom licu za koje je Koncesionar odgovoran u postupku izgradnje, testiranja, rukovođenja i

održavanja Žičarom, na raspolaganje stavio Koncedent ili neko drugi u njegovo ime, prije ili poslije potpisivanja Ugovora.

12.5. Sigurnost i obezbjeđenje Lokacije

Koncesionar će tokom Perioda trajanja radova u potpunosti paziti na sigurnost svih lica na Lokaciji (bilo da su tu po zakonskom osnovu ili ne) i držaće Lokaciju i Radove u odgovarajućem stanju kako bi se izbjegla opasnost za ta lica, u skladu sa Zakonom. Bez uticaja na članove 11 (*Bezbjednost Lokacije*) i 30.3 (*Potraživanje prema trećim licima*), Koncesionar će preduzeti sve razumne mjere kako bi sprečio neovlašćeni ulazak ljudi ili stoke na Lokaciju, a koji nemaju pravo da budu tamo, a takođe će, gdje je potrebno, i ograditi Lokaciju, u skladu sa Zakonom.

12.6. Zdravlje i bezbjednost na radu

Koncesionar će biti isključivo odgovoran, kako tokom Pripremno perioda tako i poslije Dana početka radova, za poštovanje Pravnih uslova koji se tiču zdravlja i bezbjednosti na radu a koji su primjenjivi na Pripremne radove i Radove, u skladu sa Zakonom.

12.7. Pristup i objekti za Nezavisnog inženjera

Koncesionar će obezbijediti da:

- a) Nezavisni inženjer u svako doba ima neograničeni pristup Lokaciji ili radionici gdje se proizvode materijali potrebni za izvođenje Radova, u svrhu generalne inspekcije, revizije ili testiranja ili istrage koja se vodi u vezi sa Radovima;
- b) Nezavisni inženjer ima pravo da prisustvuje mjesečnim sastancima i drugim sličnim proceduralnim sastancima, a u vezi sa Radovima, kao i da će Koncesionar blagovremeno obavijestiti Nezavisnog inženjera o tome; i
- c) Po zahtjevu, izda Nezavisnom inženjeru 2 kopije svih planova, priloga, specifikacija i rasporeda, sa promjenama koje je unio Koncesionar, tamo gdje to dozvoljava ovaj Ugovor, uz kopiju Predstavniku koncedenta, i to prije početka Aktivnosti na koje se odnose ti planovi, prilozi, specifikacije i rasporedi.

13. PROGRAM RADOVA

13.1. Obim

- 13.1.1. Odmah po dobijanju Potvrde o početku radova, Koncesionar će Nezavisnom inženjeru dostaviti Program radova.
- 13.1.2. Program radova će biti u vidu rasporeda po kome Koncesionar planira da obavi Ispitivanja, projektovanje, građenje, puštanje u rad, testiranje i druge poslove vezane za Radove. Program radova mora da bude sačinjen tako da pokaže da će Koncesionar izvoditi Radove u skladu sa Prilogom 2 (*Tehnički uslovi koncedenta*).
- 13.1.3. Koncesionar će po potrebi pregledati i ažurirati Program radova kako bi u svakom trenutku bio u saglasnosti sa Programom radova, a do izdavanja Potvrde o završetku radova.

13.1.4. Kada su revizije i dopune Programa radova neophodne kako bi se osigurala usaglašenost, biće podnijeti Nezavisnom inženjeru, uz kopiju za Predstavnika koncedenta.

13.2. Nepoštovanje Plana radova

13.2.1. Ukoliko Nezavisni inženjer ili Koncesionar u bilo kom trenutku budu smatrali da se stvarno odvijanje Radova ne podudara sa Planom radova, onda će Koncesionar, u roku od 28 dana od dana saznanja istog, direktno ili po zahtjevu Nezavisnog inženjera:

- a) Podnijeti Nezavisnom inženjeru, uz kopiju za Predstavnika koncedenta, izvještaj u kojem navodi razloge za takvu neusaglašenost; i
- b) Podnijeti Nezavisnom inženjeru, uz kopiju za Predstavnika koncedenta, revidirani Program radova, koji će pokazati kako će se Koncesionar usaglasiti sa Prilogom 2 (*Tehnički uslovi koncedenta*).

13.2.2. Revidirani Program radova biće implementiran pod uslovom dobijanja odobrenja od Nezavisnog inženjera.

13.3. Promjene Programa radova

13.3.1. Ukoliko Koncesionar želi da izvrši promjenu Programa radova, onda će:

- a) Podnijeti Nezavisnom inženjeru, uz kopiju za Predstavnika koncedenta, izvještaj u kojem navodi razloge za te promjene; i
- b) Podnijeti Nezavisnom inženjeru, uz kopiju za Predstavnika koncedenta, revidiranu verziju Programa radova koja će pokazati kako će Koncesionar ispoštovati Prilog 2 (*Tehnički uslovi koncedenta*).

13.3.2. Promjene Programa radova biće implementirane pod uslovom dobijanja odobrenja od Nezavisnog inženjera.

13.4. Sadržaj Programa radova

Početni Program radova i revidirani Program radova će:

- a) Biti u skladu sa dobrom industrijskom praksom;
- b) Biti dovoljno detaljni, kako bi Koncedent mogao dovoljno da se upozna sa tim; i
- c) Omogućiti da Radovi počnu i budu izvedeni u skladu sa članom 13.5 (*Završetak radova*).

13.5. Završetak Radova

Koncesionar će započeti izvođenje Radova odmah po Danu početka radova i savjesno će izvršavati Radove kako bi obezbijedio njihov što raniji završetak a najkasnije do Planiranog dana završetka radova ili Krajnjeg roka, i uz poštovanje standarda koji je neophodan za izdavanje Potvrde o završetku radova.

13.6. Ugovorna kazna za docnju

Ukoliko Koncesionar ne završi radove do Planiranog dana završetka radova (koji može biti promijenjen u skladu sa odredbama ovog Ugovora), Koncedent će imati potraživanje od Koncesionara po osnovu Ugovorne kazne za docnju, i to:

- a) Iznos od EUR [●] po svakom danu kašnjenja, tokom prvih [90] dana počevši od Planiranog dana završetka radova; i
- b) Iznos od EUR [●] po svakom danu kašnjenja, za kašnjenje preko 90 dana pa do 180-og dana, ali tako da Ugovorna kazna za docnju ne pređe 100% iznosa Garancije za izgradnju.

Ukoliko Radovi još uvek nisu završeni po isteku perioda docnje od 180 dana, Koncedent može da raskine Ugovor i naplati iznos Garancije za izgradnju na ime Ugovorne kazne za docnju.

14. KAŠNJENJE

14.1. Obavještenje

U slučaju da Koncesionar zaključi da nije moguće da dođe do Završetka radova do Planiranog dana završetka radova odnosno do Krajnjeg roka, Koncesionar će obavijestiti Nezavisnog inženjera, uz kopiju za Koncedenta, u kojoj će dati:

- razlog kašnjenja ili mogućeg kašnjenja;
- procjenu mogućeg kašnjenja u odnosu na Planirani dan završetka radova (uzimajući u obzir mjere koje je Koncesionar predložio kako bi se umanjile posljedice kašnjenja a u skladu sa članom 14.3 (*Obaveza smanjenja štete*)).

14.2. Pružanje informacija

U skladu sa odredbama o obavještanju iz člana 14.1 (*Obavještenje*) Koncesionar će odmah pružiti informacije o kašnjenju koje budu tražili Koncedent i/ili Nezavisni inženjer.

14.3. Obaveza smanjenja štete

Koncesionar će se, na najbolji način, truditi da umani posljedice eventualnog kašnjenja a koji je predmet obavještenja iz člana 14.1 (*Obavještenje*).

14.4. Vrijeme za završetak radova

Ukoliko Koncesionar prijavi Koncedentu moguće kašnjenje u Završetku radova do Planiranog dana završetka radova, a koje se, po mišljenju Koncesionara, može pripisati:

- a) Kršenju Koncedenta, onda će se primijeniti odredbe člana 14.5;
- b) Slučaju oslobađanja, onda će se primijeniti odredbe člana 14.6;
- c) Višoj sili, onda će se primijeniti odredbe člana 35 (*Viša sila*);
- d) Promjeni od strane Koncedenta, onda će se primijeniti odredbe člana 34.1 (*Izmjena od strane Koncedenta*);

- e) Promjeni od strane Koncesionara, onda će se primijeniti odredbe 34.2 (*Izmjena od strane Koncesionara*).
- f) Otkriću fosila ili antikviteta, ili Geoloških smetnji, onda će se primijeniti odredbe člana 15;
- g) Otkriću Deponije opasnih materija, onda će se primijeniti odredbe 16; ili
- h) Bitno negativnim radnjama, onda će se primijeniti odredbe člana 36.

Radi pojašnjenja, Koncesionar nema pravo da zahtijeva od Koncedenta dodatne uplate kao posljedicu kašnjenja osim u slučajevima koji su izričito predviđeni ovim Ugovorom.

14.5. Kršenje Koncedenta

14.5.1. Ukoliko, na ili prije Dana početka pružanja usluga, a kao direktna posljedica kršenja Koncedenta:

- a) Koncesionar ne bude u mogućnosti da završi Radove prije Planiranog dana završetka radova;
- b) Koncesionar ne bude u mogućnosti da izvrši svoje ugovorne obaveze; i/ili
- c) Koncesionar ima uvećane troškove u realizaciji Projekta ili gubitak vremena,
u tom slučaju Koncesionar ima pravo na oslobođenje od svojih obaveza i/ili može isticati potraživanje, u skladu sa ovim Ugovorom.

14.5.2. Pod uslovom iz člana 14.5.4, Koncesionar, da bi se oslobodio obaveze i/ili potraživanja, mora da:

- a) Što je prije moguće, a najkasnije u roku od 15 dana od dana saznanja da je Kršenje od strane Koncedenta prouzrokovalo ili može da prouzrokuje kašnjenje, nemogućnost ispunjenja ugovornih obaveza, i/ili stvaranje gubitka Koncesionaru, pošalje Nezavisnom inženjeru, a kopiju Koncedentu, zahtjev za produžetak roka u vezi sa Danom završetka radova i/ili oslobađanje od ugovornih obaveza;
- b) U roku od 14 dana od slanja obavještenja Nezavisnom inženjeru, a po članu 14.5.2 (a), obavijesti Nezavisnog inženjera, kao i Koncedenta, o detaljima Kršenja od strane Koncedenta i produžetku rokova i/ili Procijenjenoj izmjeni troškova projekta i/ili izgubljenog prihoda; i
- c) Dokaže Nezavisnom inženjeru da:
 - i. je kršenje od strane Koncedenta direktno uzrokovalo Procijenjenu izmjenу troškova i/ili gubitak prihoda i/ili kašnjenje Planiranog dana završetka radova ili nemogućnosti ispunjenja do Krajnjeg roka i/ili povredu Koncesionarevih ugovornih obaveza; i
 - ii. se Procijenjena izmjena troškova, i/ili gubitak prihoda, vremena, i/ili oslobađanje od ugovornih obaveza, nisu mogli smanjiti ili povratiti od strane Koncesionara koji se ponašao u skladu sa Dobrom industrijskom praksom.

- 14.5.3. U slučaju da je Koncesionar ispunio svoje obaveze iz člana 14.5.2 iznad, onda će Planirani dan završetka radova i Krajnji rok će biti produženi za vrijeme jednako trajanju Kršenja Koncedenta.
- 14.5.4. U slučaju da je informacija dobijena poslije dana iz člana 14.5.2, onda Koncesionar neće imati pravo na produžetak roka ili oslobađanje od ugovornih obaveza, a za period kašnjenja informacije.
- 14.5.5. Ukoliko Ugovorne strane ne mogu da se dogovore oko toga da li je došlo do kašnjenja, oslobađanja od ugovornih obaveza Koncesionara, odnosno ukoliko se Koncedent ne slaže da je nastupilo Kršenje od strane Koncedenta ili da Koncesionar ima pravo na oslobađanje iz ovog člana, Ugovorne strane će onda stvar razriješiti u skladu sa članom 54 (*Postupak rješavanja sporova*).

14.6. Slučaj oslobađanja

14.6.1. U svrhu ovog Ugovora o koncesiji, izraz “Slučaj oslobađanja” znači bilo koji od navedenih slučajeva ili okolnosti ili kombinacija tih slučajeva ili okolnosti:

- a) Kašnjenja ili troškovi koje je pretrpeo Koncesionar tokom Radova ili Pružanja usluga a koji su prouzrokovani time što Koncesionar nije imao pristup području neophodnom radi izvršenja Radova van lokacije;
- b) Kašnjenja ili troškovi koji su prouzrokovani nezakonitim radnjama Protivnika izgradnje i Uzurpatora na Lokaciji, ali samo ukoliko je Koncesionar sve vrijeme ispunjavao svoje obaveze iz člana 11 (*Bezbjednost Lokacije*);
- c) Kašnjenja u odobravanju ili obnavljanju Saglasnosti (ili Izmjena istih) koja se ne mogu pripisati neblagovremenom ili neurednom podnošenju zahtjeva od strane Koncesionara ili kršenju ili nepostupanju u skladu sa relevantnim Zakonom ili uslovima iz tih Saglasnosti a pod uslovom da kašnjenja u odobravanju ili obnavljanju Saglasnosti ne proizilazi iz radnji ili propusta Koncesionara.

14.6.2. Ukoliko kao direktna posljedica nastupanja Slučaja oslobađanja:

- a) Koncesionar bude onemogućen da završi Radove do Planiranog dana završetka radova ili Krajnjeg roka;
- b) Koncesionar bude onemogućen da izvršava svoje ugovorne obaveze; i/ili
- c) Koncesionar pretrpi povećanje troškova projekta, ili gubitak vremena ili dobiti,

onda će, pod uslovom iz člana 14.6.3, Koncesionar imati pravo na privremeno oslobađanje od odgovornosti za obaveze iz ovog Ugovora, kako je opisano u članovima 14.6.4-14.6.6.

14.6.3. Osim uslova iz člana 14.6.2, a kako bi se oslobodio odgovornosti, Koncesionar mora da:

- a) što je prije moguće, a u svakom slučaju najkasnije u roku od 15 dana od dana saznanja da je Slučaj oslobađanja izazvao ili može da izazove kašnjenje i/ili nemogućnost ispunjavanja ugovornih obaveza, preda Nezavisnom inženjeru, uz kopiju Koncedentu, zahtjev za produžetak Planiranog dana završetka radova ili Krajnjeg roka i/ili za oslobađanje od obaveza iz Ugovora;

b) u roku od 14 dana po slanju obavještenja Nezavisnom inženjeru u skladu sa članom 14.6.3 (a), preda Nezavisnom inženjeru, uz kopiju Koncedentu, detaljan opis Slučaja oslobađanja i zahtjeva za produžetkom rokova; i

c) dokaže Nezavisnom inženjeru da:

i. je Slučaj oslobađanja bio direktan uzročnik kašnjenja Planiranog dana završetka radova ili Završetka radova do Krajnjeg roka i/ili kršenja ugovornih obaveza Koncesionara; i

ii. se nije moglo očekivati da Koncesionar koji se ponaša u skladu sa Dobrom industrijskom praksom ublaži ili naknadi gubitak vremena.

14.6.4. U slučaju da je Koncesionar ispunio svoje ugovorne obaveze iz člana 14.6.3 iznad, onda će, u slučaju kašnjenja, Planirani dan završetka radova i Krajnji rok će biti pomjereni shodno trajanju Slučaja oslobađanja, uzimajući u obzir moguću posljedicu kašnjenja.

14.6.5. U slučaju da je informacija dostavljena po isteku roka iz člana 14.6.3 iznad, Koncesionar neće imati pravo na produžetak roka ili oslobađanje od ugovornih obaveza, a za period docnje u dostavljanju informacije.

14.6.6. Ukoliko Ugovorne strane ne mogu da se dogovore oko produženja roka ili oslobađanja od ugovornih obaveza Koncesionara, ili se Koncedent ne slaže da je nastupio Slučaj oslobađanja, ili da Koncesionar ima pravo na oslobađanje od obaveze iz ovog člana, Ugovorne strane će ovo pitanje riješiti u skladu sa članom 54 (*Postupak rješavanja sporova*).

15. FOSILI I ANTIKVITETI

15.1. Vlasništvo

Svi Fosili i antikviteti, i ostali predmeti koji imaju umjetničku, istorijsku ili novčanu vrijednost, kao i ljudski ostaci koji budu pronađeni na Lokaciji će po otkrivanju postati vlasništvo Koncedenta, u skladu sa Zakonom.

15.2. Arheološki radovi

15.2.1. Koncesionar će posvetiti dužnu pažnju preporukama Nezavisnog inženjera a u pogledu arheoloških istraživanja ili inspekcije Lokacije.

15.2.2. Koncesionar će preduzeti dalja arheološka istraživanja, konsultacije i radove sa Nadležnim organima i predstavnikom Koncedenta shodno zahtjevu Nezavisnog inženjera i/ili Koncedenta, a u cilju dokumentovanja ili ispitivanja predmeta od arheološkog značaja ili čuvanja cjelovitosti Fosila ili Antikviteta.

15.2.3. Koncedent će odobriti dodatno vrijeme i nadoknadiće Koncesionaru troškove za te arheološke radove, ukoliko se Nezavisni inženjer složi. Koncesionar će se truditi u najvećoj mjeri da u bilo koje vrijeme izbjegne ili minimalizuje takva odlaganja i povećanje troškova.

15.3. Rukovanje

Po otkriću ovakvih predmeta u periodu izvođenja radova, Koncesionar će:

- a) odmah obavijestiti Nezavisnog inženjera o ovakvom otkriću;
- b) Preduzeti mjere da spreči uklanjanje, ili oštećenje Fosila ili Antikviteta ili drugih predmeta koji imaju umjetničku, istorijsku ili novčanu vrijednost, kao i ljudske ostatke i izvršice naredbe Nezavisnog inženjera, a u vezi sa ispitivanjem i uklanjanjem istih;
- c) Preduzme sve neophodne korake da sačuva predmet u istom obliku i stanju u kojem je bio kada je pronađen.

15.4. Postupanje

- 15.4.1. Ugovor Nezavisnog inženjera mora da predviđa da, u slučaju otkrića Fosila ili Antikviteta, Nezavisni inženjer neodložno da instrukcije Koncesionaru, gdje će odrediti radnje koje Koncesionar treba da preduzme u vezi sa takvim otkrićem.
- 15.4.2. Koncesionar će se neodložno i marljivo pridržavati instrukcija Nezavisnog inženjera, a u vezi sa članom 15.4.1 (*Postupanje*).
- 15.4.3. Koncesionar će se takođe povinovati Pravnim zahtjevima, uključujući, ali ne ograničavajući se na zahtjeve Nadležnih organa, u vezi sa očuvanjem tih otkrića ili u vezi sa preduzimanjem radnji ili procedura.
- 15.4.4. Po instrukciji Nezavisnog inženjera, Koncesionar će dozvoliti predstavniku Nezavisnog inženjera ili Koncedenta pristup Lokaciji, a u svrhu uklanjanja ili postupanja sa takvim otkrićima.

15.5. Troškovi i/ili kašnjenje

U slučaju materijalnog kašnjenja ili povećanja materijalnih troškova u izvršenju radova, kao posljedicom postupanja u skladu sa članom 15, Koncedent će u najkraćem roku, zahtijevati Izmjenu od strane Koncedenta u skladu sa članom 34.1 (*Izmjena od strane Koncedenta*). Ukoliko je dogovoreno ili utvrđeno u skladu sa članom 34 (*Procedura promjene*), povećanje troškova neće biti dozvoljeno kao posljedica ispunjenja obaveza iz člana 15.

15.6. Geološke smetnje

- 15.6.1. Dostupni podaci sadrže preliminarne informacije o geotehničkim studijama i ispitivanju Lokacije.
- 15.6.2. Koncesionar će preduzeti sopstveno geotehničko ispitivanje Lokacije, (ili relevanti dio) i završiće ispitivanje ne kasnije od 6 (šest) mjeseci poslije Dana početka radova.
- 15.6.3. U slučajevima kada Koncesionar putem geotehničkog istraživanja utvrdi da su potpovršinski uslovi zemljišta u najvećoj mjeri konzistentni onima iz Dostupnih podataka, Koncesionar neće imati pravo na dodatno vrijeme i/ili troškove u pogledu bilo kojih nepovoljnih uslova zemljišta na koje se naiđe tokom izvođenja Radova.
- 15.6.4. Ukoliko rezultati ispitivanja kazuju da u podpovršinsko stanje zemljišta ima fizička stanja i/ili vještačke smetnje koje su bitno lošije nego one opisane u Dostupnim podacima ("Geološke smetnje"), a takve Geološke smetnje će usporiti Radove ili izazvati povećanje troškova Koncesionara, Koncesionar će obavijestiti Koncedenta i Nezavisnog inženjera, u najkraćem roku od otkrivanja ili identifikovanja Geoloških smetnji, i poslaće kopiju sopstvenog istraživanja. U mjeri u kojoj rezultati istraživanja, potvrđeni od strane Nezavisnog inženjera,

pokazuju da podpovršinsko stanje zemljišta sadrži predmete i/ili vještačke smetnje koje su bitno gore nego one opisane u Dostupnim podacima, primjenjuje se odredbe člana 34.2. Sva bitno gora podpovršinska stanja koja nisu navedena u istraživanju Koncesionara odnosno koja nisu dostavljena Nezavisnom inženjeru ali su otkrivena tokom izvođenja Radova, biće na rizik Koncesionara i neće dati pravo na produžetak rokova.

- 15.6.5. Ugovorne strane se slažu da će se smatrati da su Geološke smetnje iz ovog člana bitno lošije, ukoliko bi, prema razumnom mišljenju Koncesionara i uz potvrdu od strane Nezavisnog inženjera, takva stanja i smetnje sprečila iskusnog izvođača radova koji postupi u skladu sa Dobrom industrijskom praksom da okonča radove do Planiranog dana završetka radova ili ukoliko će rezultirati u troškovima izgradnje koji nisu predviđeni Osnovnim slučajem.

16. DEPONIJU OPASNIH MATERIJA

U slučaju da prije Završetka radova budu otkrivene Deponije opasnih materija, čije posljedice mogu da odlože izvođenje Radova, onda:

- a) će Koncesionar preduzeti korektivne mjere propisane Zakonom ili ukoliko je drugačije ugovoreno među Stranama kako bi se omogućio nastavak Radova, a o trošku Koncedenta; s tim da će Koncedent u svim slučajevima imati pravo da prvi neposredno preduzme potrebne korektivne mjere.
- b) Ukoliko se direktni troškovi završetka Žičare, koji su potvrđeni od strane Nezavisnog inženjera, bitno povećaju kao direktna posljedica pojave nekog od događaja predviđenog ovim članom, onda će Koncedent naknaditi Koncesionaru te dodatne troškove; s tim da je obaveza Koncedenta po ovom članu uslovljena prethodnom obavezom Koncesionara da traži od Izvođača radova da pokuša da izmijeni Plan gradnje u cilju smanjenja ili izbjegavanja povećanih troškova; i
- c) ukoliko je pojava nekog od događaja iz ovog člana, po mišljenju Nezavisnog inženjera, prouzrokovala bitno kašnjenje u izvođenju Radova, Koncesionar će u svakom slučaju, biti u obavezi da nastavi Izvršenje radova sve do završetka, uz produženje perioda izgradnje koji će odrediti Nezavisni inženjer.

17. INSPEKCIJA I ZAVRŠETAK RADOVA

17.1. Potvrda o završetku radova

- 17.1.1. Ne ranije od trideset (30) Radnih dana (a ne kasnije od 2 Radna dana) prije dana kada Koncesionar očekuje završetak svih Radova prema Prilogu 2 (*Tehnički uslovi koncedenta*), Koncesionar će o tome obavijestiti Nezavisnog inženjera, kao i Predstavnik koncedenta.
- 17.1.2. Kada Koncesionar, kao što je gore navedeno, obavijesti o Završetku radova, Nezavisni inženjer će u roku od 2 Radna dana od dana prijema tog obavještenja, započeti inspekciju radova i u roku od 10 Radnih dana od početka inspekcije će:
 - a) izdati Potvrdu o završetku radova i dostaviti je Koncesionaru, sa kopijom za Koncedenta;

- b) izdati Potvrdu o završetku radova i dostaviti je Koncesionaru uz kopiju Koncedentu, uz uslov ispravljanja Nedostataka u roku od 90 dana od tog dana; ili
- c) pismeno obavijestiti Koncesionara, sa kopijom za Koncedenta, o njegovom odbijanju da izda Potvrdu o završetku radova uz navođenje razloga za tu odluku.

17.1.3. Nezavisni inženjer može da odbije izdavanje Potvrde o završetku radova ukoliko:

- a) Radovi nisu završeni u svim bitnim aspektima u skladu sa Prilogom 2 (*Tehnički uslovi koncedenta*);
- b) Žičara nije završena do te mjere da bi bila odgovarajuća i bezbjedna za javnost;
- c) Utvrđeno je postojanje bitne neusaglašenosti sa Prilogom 2 (*Tehnički uslovi koncedenta*);
- d) Nije dostavljen zadovoljavajući dokaz ispunjenja obaveza po članu 23 (*Osiguranje*); ili
- e) postoje drugi razlozi predviđeni ovim Ugovorom.

17.1.4. U slučaju kada Nezavisni inženjer dostavi obavještenje iz člana 17.1.2(b) (*Potvrda o završetku radova*), i nakon završetka preostalih radova odnosno preduzimanja mjera koje su potrebne kako bi se otklonio razlog neizdavanja Potvrde o završetku radova, Koncesionar će obavijestiti Nezavisnog inženjera, sa kopijom Predstavniku koncedenta, da su ti dalji radovi izvršeni ili mjere preduzete, te će Nezavisni inženjer sprovesti inspekciju tih radova odnosno mjera u roku od 2 Radna dana od dobijanja tog obavještenja uz shodnu primjenu odredbi članova 17.1.2, 17.1.3 i 17.1.5 (*Potvrda o završetku radova*) na to obavještenje.

17.1.5. Izdavanje Potvrde o završetku radova neće imati uticaj na:

- a) Obavezu Koncesionara da upravlja i održava Projektne objekte u skladu sa ovim Ugovorom; i
- b) Bilo koju garanciju iz Ugovora, koju je dao Koncesionar.

17.1.6. Prije izdavanja Potvrde o završetku radova, Koncedent i Koncesionar će ispuniti sve Pravne Zahtjeve relevantne za prijem radova u Crnoj Gori, uključujući, ali se ne ograničavajući na izdavanje upotrebne dozvole, u skladu sa Zakonom.

17.2. **Osporena potvrda**

Ukoliko dođe do Spora u vezi sa tim da li Potvrda o završetku radova treba da bude izdata u skladu sa članom 17 (*Inspekcija i završetak radova*) onda će Predstavnik koncedenta ili Koncesionar imati pravo da pokrenu Postupak rješavanja sporova.

Pitanja o kojima će se u takvom Postupku za rješavanje sporova odlučivati su:

- a) Da li je Potvrda o završetku radova trebalo da bude izdata u skladu sa članom 17 (*Inspekcija i Završetak radova*);
- b) Ukoliko jeste, na koji dan je ta Potvrda o završetku radova trebalo da bude izdata; i
- c) Povezana proceduralna ili materijalna pitanja.

17.3. **Rok za otklanjanje nedostataka**

- 17.3.1. Rok za otklanjanje nedostataka u odnosu na Žičaru i ostale Projektne objekte, je 90 dana od dana Potvrde o završetku radova, tokom koga je Koncesionar dužan da pronađe rješenje za Nedostatke koje je utvrdio Nezavisni inženjer.
- 17.3.2. Koncesionar će poslije izdavanja Potvrde o završetku radova, predati Pristupne puteve i Privremene pristupne puteve Koncedentu, Nadležnom organu, relevantnom vlasniku zemljišta ili trećem licu u stanju koje nije gore od onog u kojem su bili kada su predati Koncesionaru. Rok za otklanjanje nedostataka se neće primjenjivati na Pristupne puteve i Privremene pristupne puteve. Za vrijeme Roka za otklanjanje nedostataka, Koncesionar će izvršiti sve radove u vezi sa otklanjanjem defekata ili drugih propusta na koje mu je Nezavisni inženjer ukazao poslije izvršene inspekcije.
- 17.3.3. Koncesionar će na kraju Roka za otklanjanje nedostataka obezbijediti da su Žičara i ostali Projektni objekti u stanju koje zahtijeva ovaj Ugovor, a prema mišljenju Nezavisnog inženjera. Tokom trajanja Roka za otklanjanje nedostataka, Koncesionar će preduzeti sve radnje na otklanjanju Nedostataka odnosno drugih grešaka, a u skladu sa instrukcijama Nezavisnog inženjera ili Predstavnik koncedenta na osnovu izvršene inspekcije.

17.4. Potvrda o otklanjanju nedostataka

Nezavisni inženjer će izdati potvrdu o otklanjanju nedostataka Koncedentu, uz kopiju za Koncesionara po dobijanju obavještenja od Koncesionara kojim se potvrđuje da je izvršio svoje ugovorne obaveze u vezi sa otklanjanjem Nedostataka i pod uslovom da je sam utvrdio da je Koncesionar izvršio svoje obaveze stim u vezi. Odredbe člana 17.1.6 (*Potvrda o završetku radova*) se shodno primjenjuju.

ODELJAK III – USLUGE

18. LOKACIJA

18.1. Inspekcija Lokacije

Bez uticaja na ostale odredbe ovog Ugovora, smatraće se da je Koncesionar na Dan početka pružanja usluga i garantovaće da je:

- 18.1.1. provjerio i ispitao Lokaciju i okolinu, te da je istim zadovoljan i, gdje je to moguće, provjerio i ispitao postojeće objekte ili radove na, iznad ili ispod Lokacije;
- 18.1.2. u potpunosti upoznat i zadovoljan klimatskim, hidrološkim, ekološkim uslovima, uslovima zaštite životne sredine, kao i generalnim stanjem Lokacije, objektima koji predstavljaju dio Projektnih objekata, karakteristikama zemljišta i dubljih slojeva zemlje, oblikom i karakteristikama Lokacije, rizikom povrede ili oštećenja imovine pored ili od uticaja na Lokaciju, kao i držalaca te imovine, vrstom materijala koji će se iskopavati, kao i vrstom projekta, radova, Postrojenja i vrstama materijala koji su neophodni za Pružanje usluga;
- 18.1.3. u potpunosti upoznat i zadovoljan:
 - a) vrstom veze sa Lokacijom, pristupom Lokaciji i preko Lokacije, smeštajem koji mu može biti potreban i odgovarajućim pravom pristupa određenim Članom 10.1 (*Pristup za koncesionara*);
 - b) mjerama opreza te vremenom i načinom rada, neophodnim radi sprečavanja smetnji i ometanja trećih lica;
 - c) rizikom ometanja od strane Protivnika izgradnje i Uzurpatora; i
- 18.1.4. detaljno ispitao, provjerio i saglasio se sa adekvatnošću, ispravnošću i održivošću sve Projektnih dokumentacije koju je Koncesionaru ustupio Koncedent, prije ili poslije Dana zaključenja i koje je Koncesionar usvojio ili iskoristio u ispunjavanju zahtjeva iz Priloga 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*), ili koje Koncesionar namjerava da usvoji ili iskoristi;
- 18.1.5. je sproveo sopstvene analize i izvještaje o ostalim materijalima, dokumentima i podacima iz člana 37.3 (*Odricanje od odgovornosti*), a koji se odnose na pitanja iz članova 18.1.1, 18.1.2 i 18.1.3 (*Inspekcija Lokacije*); i
- 18.1.6. da je pribavio sve neophodne informacije, u odnosu na:
 - a) rizike, nepredviđene situacije i sve ostale okolnosti koje mogu da utiču ili pogađaju njegovu mogućnost da ispuni Prilog 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*) kao i njegovu obavezu da izvrši Usluge; i
 - b) druge okolnosti koji su mogli da utiču na njegovu odluku da zaključi ovaj Ugovor odnosno uslove pod kojima je to uradio.

19. POČETAK PRUŽANJA USLUGA

19.1. Uslovi za početak pružanja usluga

Uslovi za izdavanje Potvrde o početku pružanja usluga su sljedeći:

- a) Potvrda o završetku radova je izdata u skladu sa članom 17.1 (*Potvrda o završetku radova*);
- b) Saglasnosti koje traži Zakon za početak pružanja Usluga su pribavljene od strane Koncesionara i iste su punovažne (Koncedent će se potruditi da pomogne Koncesionaru u pribavljanju Saglasnosti koje Koncesionar treba da pribavi, prema Prilogu 11);
- c) Inicijalni Godišnji program u odnosu na Usluge za prvu Godinu upravljanja i narednu Godinu upravljanja (u skladu sa članom 22.2 (*Podnošenje godišnjeg programa*)) je odobren od strane Nezavisnog inženjera, uz primjerak za Koncedenta;
- d) Koncesionar je uredno ispunio svoje obaveze prema članu 23 (*Osiguranje*).

19.2. Očekivani dan ispunjenja

Prije izdavanja Potvrde o početku pružanja usluga, Koncesionar će obavijestiti Koncedenta o procijenjenom danu ispunjenja svakog od uslova iz člana 19.1 (*Uslovi za početak pružanja usluga*) i uključice u to obavještenje detalje o okolnostima koje su uzete u obzir prilikom pravljenja procjene, s tim što će svako takvo obavještenje biti samo u informativne svrhe i svrhe planiranja, i neće ni na koji način biti obavezujuće za Koncesionara ili Koncedenta.

19.3. Ispunjenje uslova za Početak pružanja usluga

Ukoliko u roku od 3 mjeseca od dana kada je izdata Potvrda o završetku radova u skladu sa članom 17.1 (*Potvrda o završetku radova*) ili u drugom roku o kome se Ugovorne strane dogovore, uslovi za Početak pružanja usluga iz člana 19.1 (*Uslovi za početak pružanja usluga*) nisu ispunjeni, Koncedent će imati pravo da raskine Ugovor pisanim putem, i primjenice se odredbe člana 43.2 (*Naknada za raskid Ugovora zbog kršenja Koncesionara*).

19.4. Potvrda o početku pružanja usluga

- 19.4.1. Ukoliko je Koncedent primio zadovoljavajuće dokaze od Koncesionara, da su ispunjeni svi uslovi iz člana 19.1 (*Uslovi za početak pružanja usluga*), Nezavisni inženjer će uz saglasnost Koncedenta izdati Potvrdu o početku pružanja usluga, i dostaviti je Koncesionaru, a kopiju Koncedentu.
- 19.4.2. Potvrda o početku pružanja usluga će sadržati Dan početka pružanja usluga, koji će odrediti Nezavisni inženjer ali koji u svakom slučaju neće biti kasniji od 4 nedjelje od dana izdavanja Potvrde o početku pružanja usluga.

20. LOKACIJA PRUŽANJA USLUGA-SIGURNOST LOKACIJE

Odredbe člana 10 (*Lokacija za Žičaru*) i članom 11 (*Bezbjednost Lokacije*) će se shodno primjenjivati tokom Perioda pružanja usluga.

21. USLUGE

21.1. Pružanje Usluga

- 21.1.1. Tokom Perioda pružanja usluga, Nezavisni inženjer vrši nadzor nad sprovođenjem odredaba o pružanju Usluga.
- 21.1.2. Od Dana početka pružanja usluga i za sve vrijeme Perioda pružanja usluga Koncesionar pruža Usluge u vezi sa Žičarom i ostalim Projektnim objektima.
- 21.1.3. Koncesionar će, u skladu sa ovim članom, obezbijediti u kontinuitetu da procedure održavanja i upravljanja budu takve da osiguraju:
- (a) konstantnu dostupnost Usluga;
 - (b) da Usluge ispunjavaju sve bitne elemente iz Priloga 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*);
 - (c) da je u stanju da održava Sredstava koja se vraćaju, kako bi ta sredstva ostvarila svoj puni upotrební vek; i
 - (d) da se Projektni objekti vrate Koncedentu na Dan isteka u stanju koje je usklađeno sa Uslovima vraćanja.
- 21.1.4. Ukoliko Predstavnik koncedenta smatra da je Koncesionar prekršio obaveze utvrđene Članom 21.1.2 (*Pružanje usluga*), Predstavnik koncedenta može izvršiti ili naručiti kontrolu Projektnih objekata kako bi utvrdio da li su Projektni objekti održavani od strane Koncesionara u skladu sa obavezama koje Koncesionar ima saglasno članu 21.1.2 (*Pružanje usluga*).
- 21.1.5. Predstavnik koncedenta obavještava pisanim putem Koncesionara o danu na koji namjerava da izvrši kontrolu najmanje sedam dana unaprijed. Predstavnik koncedenta će u dobroj vjeri razmotriti svaki zahtjev Koncesionara za pomjeranje dana vršenja kontrole ukoliko je takav zahtjev učinjen najmanje tri dana prije planiranog datuma kontrole i Koncesionar dokaže da bi ga vršenje kontrole utvrđenog dana bitno uticalo na sposobnost da pruži Usluge.
- 21.1.6. Predstavnik koncedenta se pri vršenju kontrole stara da što manje ometa Koncesionara u pružanju Usluga. Troškove kontrole snosi Koncedent osim u slučaju predviđenim članom 21.1.7(c) (*Pružanje usluga*). Koncesionar će (bez naknade) pružiti pomoć Predstavniku koncedenta prilikom vršenja kontrole.
- 21.1.7. Ukoliko rezultati kontrole pokažu da se Koncesionar nije pridržavao ili se ne pridržava preuzetih obaveza u skladu sa članom 21.1.2 (*Pružanje usluga*), tada:
- a) Predstavnik koncedenta obavještava Koncesionara o standardu sa kojim Projektni objekti moraju biti usaglašeni kako bi Koncesionar izvršio preuzete obaveze u skladu sa članom 21.1.2 (*Pružanje usluga*);
 - b) Predstavnik koncedenta određuje rok u kome Koncesionar mora otkloniti propuste i/ili sprovesti radove na održavanju; i
 - c) Koncedent ima pravo na naknadu troškova kontrole od strane Koncesionara.
- 21.1.8. Ukoliko Koncesionar ne otkloni propuste i/ili sprovede radove na održavanju u predviđenom roku, primjenit će se odredbe člana 39 (*Raskid od strane Koncedenta*). Koncesionar će sam

snositi troškove nastale u vezi sa otklanjanjem propusta i/ili sprovođenjem radova na održavanju.

21.2. Odgovornost za pružanje Usluga

21.2.1. Koncesionar je odgovoran za pružanje Usluga u potpunosti u skladu sa Prilogom 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*) (uz primjenu Člana 34 (*Postupak izmjene*)).

21.2.2. Koncesionar je odgovoran za izvršenje Radova na održavanju, uključujući Redovno održavanje i Sistemsko održavanje, u potpunosti u skladu sa Prilogom 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*) (uz primjenu Člana 34 (*Postupak izmjene*)).

21.3. Uslovi projektovanja i sertifikacije

21.3.1. Koncesionar obezbjeđuje da postupci provjere i sertifikacije sadržani u Prilogu 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*) budu u skladu sa datim prilogom i povjereni odgovarajućim osobama naznačenim u prilogu, kao i da odgovarajuće osobe u svakom relevantnom momentu budu ovlaštene da sprovedu te postupke i potpišu odgovarajuće potvrde.

21.3.2. Ne ograničavajući se na odredbe sadržane u članu 51.1 (*Odgovornost koncesionara*), svaki propust lica koje nije pod kontrolom Koncedenta ili Nadležnog organa, da ispuni obaveze koje se zahtijevaju od njega u skladu sa Prilogom 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*) smatra se kršenjem obaveza od strane Koncesionara u smislu ovog Ugovora.

21.3.3. Od Projektne dokumentacije koja je podnijeta Koncedentu u skladu sa Prilogom 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*) i na koju Nezavisni inženjer nije imao primjedbi ne sme se odstupiti osim u slučaju Promjena od strane koncesionara ili Promjena od strane koncedenta.

21.4. Postupak kontrole

Koncesionar neće započeti ili dozvoliti početak bilo koje faze Radova na održavanju ukoliko takvi Radovi na održavanju nisu prethodno odobreni od strane Nezavisnog inženjera i Predstavnika koncedenta, i ukoliko nisu pribavljene odgovarajuće potvrde koje su potrebne za izvođenje takvih Radova na održavanju. Ovaj postupak se sprovodi u skladu sa svim relevantnim Pravnim uslovima.

21.5. Projektna dokumentacija Koncedenta

Osim ukoliko je izričito predviđeno drugačije ovim Ugovorom, Koncesionar nema pravo na naknadu za gubitke od ili potraživanja prema Koncedentu i njemu podređenim licima ili zastupnicima, i obeštetiće Koncedenta, njemu podređena lica i zastupnike za svu štetu koju pretrpe usvajanjem, korišćenjem i primjenom od strane ili u ime Koncesionara, Projektanta, Izvođača radova, Upravljača ili drugog lica za koga je Koncesionar odgovoran prilikom projektovanja, izgradnje, testiranja, upravljanja i održavanja Projektnih objekata od strane ili u ime Koncedenta, Projektne dokumentacije i drugih podataka i dokumenata koji su dostupni njemu ili njegovim predstavnicima u vezi sa Projektom, prije ili nakon Dana zaključenja.

21.6. Bezbjednost i obezbjeđenje Lokacije. Bezbjednost i zaštita na radu

Odredbe člana 12.5 (*Bezbjednost i obezbjeđenje Lokacije*) i člana 12.6 (*Bezbjednost i zaštita na radu*) primjenjuju se *mutatis mutandis* za vrijeme trajanja Perioda pružanja usluga.

21.7. Inspekcije

- 21.7.1. Koncesionar upućuje Nezavisnom inženjeru blagovremeno obavještenje o svakoj inspekciji koja se vrši od strane Nadležnog organa.
- 21.7.2. Nezavisni inženjer je ovlašćen da prisustvuje svakoj inspekciji Projektnih objekata (nezavisno od toga da li ima pravo da primi i da li je primio obavještenje u skladu sa prethodnim stavom) nakon prethodnog obavještenja Koncesionara.

21.8. Pristup

21.8.1. Koncesionar obezbeđuje da:

- a) pod uslovom da se prethodno preduzmu sve zaštitne mjere, Nezavisni inženjer ima neograničen pristup, u bilo kom trenutku, svakoj lokaciji u svrhu generalne inspekcije, kao i radi prisustvovanja bilo kom testiranju ili ispitivanju koje se sprovodi u vezi sa Uslugama;
- b) Nezavisni inženjer ima pravo prisustva mjesečnim sastancima koji se održavaju u vezi sa Uslugama;
- c) Nezavisni inženjer ima redovan i neograničen pristup Lokaciji tokom Perioda pružanja usluga kako bi ostvarivao svoju funkciju u skladu sa ovim Ugovorom;
- d) Koncedent i bilo koji drugo lice koje Koncedent ovlasti imaju redovan i neograničen pristup Lokaciji za vrijeme Trajanja koncesije kako bi:
 - (i) izvršili obavezu ili ostvarili pravo Koncedenta u skladu sa ovim Ugovorom; ili
 - (ii) ispunili zakonske dužnosti Koncedenta; i
 - (iii) ne ograničavajući se na odredbe sadržane u Članu 21.8.1(d)(i) i Članu 21.8.1(d)(ii) (*Pristup*), sprovedi studiju ili ispitivanje u svrhu istraživanja koje inicira Koncedent, s tim što će svaka studija ili ispitivanje biti u skladu sa odredbama Člana 21.10 (*Probni rad*).

Svaka Ugovorna strana koja ima pravo na pristup u skladu sa odredbom člana 21.8.1 ne smije, prilikom ostvarivanja svojih prava, nepotrebno ometati ili ograničiti protok saobraćaja ili rad koji vrši Koncesionar.

21.8.2. Koncesionar će obezbjediti da svi Nadležni organi imaju pristup Lokaciji tokom Perioda pružanja usluga kako bi obavljali rad (uključujući sva ispitivanja i inspekcije) u skladu sa svim Pravnim uslovima, odnosno radi ostvarenja prava, ovlašćenja ili dužnosti tog Nadležnog organa u skladu sa Zakonom.

21.9. Hitni slučajevi i saradnja

- 21.9.1. Ugovorne strane će, po predlogu Upravljača koji pregleda Nezavisni inženjer, osmisлити i primjeniti proceduru saradnje u što kraćem roku.
- 21.9.2. Bez obzira na ostale odredbe ovog Ugovora, Koncesionar ima pravo da (o svom trošku) preduzme potrebne korake kako bi zaštitio javnost u hitnim slučajevima, uz poštovanje procedure saradnje i Zakona.

21.10. Ispitivanje

Svaka studija ili ispitivanje u smislu člana 21.8.1(d)(iii) (*Pristup*) će biti izvedena tako da svede na najmanju mjeru nedostupnost kao i svaku negativnu posljedicu po Žičaru I svaka takva studija ili ispitivanje neće, bez saglasnosti Koncesionara, suštinski uticati na fizički integritet Projektnih objekata i ne smije ni u kom slučaju dovesti do povećanja Dodatnih naknada.

21.11. Korporativno upravljanje

21.11.1. Koncesionar se obavezuje da ustanovi i primjenjuje efikasna pravila, postupke i sisteme efikasnog i tekućeg upravljanja bitnim strateškim i operativnim rizicima tokom Perioda pružanja usluga kako bi smanjio potencijalni uticaj tih rizika na Koncedenta, Koncesionara i Projektnu objekte.

21.11.2. Koncesionar će Nezavisnom inženjeru i Predstavniku koncedenta, na zahtjev, pružiti podatke o pravilima, postupcima i sistemima Koncesionara za upravljanje rizicima, pri čemu će ti podaci sadržati:

- a) detalje o strukturi i odgovornosti za određeni rizik u okviru organizacije kao i podatke o tome ko je odgovoran za upravljanje značajnim strateškim i operativnim rizicima;
- b) detalje o pravilima, postupcima i sistemima za identifikaciju, profilisanje, kontrolu i nadzor nad svim značajnim strateškim i operativnim rizicima; i
- c) detalje o nadzoru i provjeri pravila, postupaka i sistema za upravljanje rizicima kako bi se obezbijedila efikasnost u praksi.

22. PROGRAMI – USLUGE

22.1. Sadržina Godišnjeg programa

22.1.1. Godišnji program se sastoji od:

- a) rasporeda u skladu sa kojim Koncesionar namjerava da vrši Usluge uključujući sve Planirane radove u tekućoj Godini upravljanja, koji mora biti tako sastavljen da pokaže da Koncesionar pruža Usluge u skladu sa Prilogom 2 (Tehnički uslovi Koncedenta) i na način koji oštećenje Projektnih objekata u toku udarnih perioda drži na minimumu;
- b) detalja o drugim ograničenjima Koncesionara prilikom pružanja Usluga

22.1.2. Koncesionar kad god se ukaže potreba pregleda i ažurira Godišnji program kako bi obezbijedio redovnu usklađenost Godišnjeg programa.

22.1.3. Kada su pregled i ažuriranje Godišnjeg programa potrebni radi usklađivanja sa Prilogom 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*), isti moraju biti podnijeti Nezavisnom inženjeru.

22.2. Podnošenje Godišnjeg programa

22.2.1. Koncesionar u roku od 5 radnih dana od Dana početka pružanja usluga podnosi Nezavisnom inženjeru Godišnji program u vezi sa Žičarom za prvu Godinu upravljanja kao i za narednu Godinu upravljanja. Koncesionar nakon prve Godine upravljanja Nezavisnom inženjeru

podnosi Godišnji program za narednu Godinu upravljanja, najkasnije prvog radnog dana u svakoj Godini upravljanja.

22.3. Napredak u odnosu na Godišnji program

22.3.1. Ukoliko se Nezavisnom inženjeru ili Koncesionaru učini da se stvarni napredak u pružanju Usluga ne poklapa sa odredbama Godišnjeg programa, Koncesionar u roku od 28 dana od dana saznanja za ovu činjenicu, samostalno ili po zahtjevu Nezavisnog inženjera:

- (a) podnosi izvještaj Nezavisnom inženjeru navodeći razloge neusklađenosti; i
- (b) podnosi Nezavisnom inženjeru izmijenjeni Godišnji program, koji je tako sastavljen da pokaže kako će Koncesionar ispoštovati Prilog 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*).

22.3.2. Izmijenjeni Godišnji program se sprovodi nakon odobrenja Nezavisnog inženjera.

22.4. Izmjene Godišnjeg programa

22.4.1. Ukoliko Koncesionar želi da učini Izmjenu Godišnjeg programa on mora:

- (a) podnijeti izvještaj Nezavisnom inženjeru u kome navodi razloge za Izmjenu; i
- (b) podnijeti Nezavisnom inženjeru izmijenjenu verziju Godišnjeg programa koji je tako sastavljen da pokaže kako će Koncesionar pružati Usluge u skladu sa Prilogom 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*).

22.4.2. Sve verzije Godišnjeg programa se sprovode nakon odobrenja Nezavisnog inženjera.

22.5. Sadržina Godišnjeg programa

Osnovna verzija Godišnjeg programa i svaki izmijenjeni Godišnji program:

- (a) su u skladu sa Dobrom industrijskom praksom;
- (b) su dovoljno detaljni kako bi omogućili Koncedentu da se pripremi na odgovarajući način; i
- (c) predviđaju da Radovi na održavanju i Usluge budu u skladu sa zahtjevima iz Priloga 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*).

22.6. Petogodišnji program

Koncesionar priprema i podnosi Nezavisnom inženjeru Petogodišnji program, koji sadrži elemente i u skladu je sa odredbama Priloga 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*). Prvi Petogodišnji program će biti pripremljen i podnijet ne kasnije od 2 mjeseca prije Dana početka pružanja usluga.

DIO IV OSIGURANJE

23. OSIGURANJE

23.1. Osiguranje

- 23.1.1. Koncesionar prije Dana početka radova pribavlja ili obezbjeđuje i održava na snazi osiguranja naznačena u Odeljku 1 (*Osiguranje koje je potrebno tokom Perioda trajanja radova*) Priloga 4 (*Osiguranje*), kao i sva druga osiguranja propisana Zakonom. Ova osiguranja moraju biti ustanovljena najkasnije do dana kada određeni rizik postane relevantan.
- 23.1.2. Koncesionar prije Dana početka pružanja usluga pribavlja ili obezbjeđuje i održava na snazi osiguranja naznačena u Odeljku 2 (*Osiguranje koje je potrebno tokom Perioda trajanja radova*) Priloga 4 (*Osiguranje*), kao i sva druga osiguranja propisanih Zakonom. Ova osiguranja moraju biti ustanovljena najkasnije do dana kada određeni rizik postane relevantan.
- 23.1.3. Ugovorne strane ne smiju preduzeti radnju ili propustiti da preduzmu radnju, ili (u granicama svojih ovlašćenja) dati odobrenje u vezi sa određenom radnjom, koja bi dovela do toga da osiguravač odbije da isplati potraživanje po osnovu polise osiguranja na bazi koje je ugovorna strana, saosiguranik ili dodatni osiguranik osiguran.
- 23.1.4. Osim ukoliko je to nemoguće u odnosu na bilo koje osiguranje propisano Zakonom, osiguranja propisana članovima 23.1.1 i 23.1.2 (*Osiguranje*):
- (a) u skladu sa dolje navedenim članom 23.1.5 (*Osiguranje*), određuju Koncesionara kao saosiguranika sa stranom koja održava osiguranje;
 - (b) sadrže odredbu kojom je isključeno pravo osiguravača na subrogaciju prema Koncedentu, njegovim zaposlenima ili agentima;
 - (c) predviđaju obavezu dostavljanja pisanog obavještenja Koncedentu najmanje 30 dana prije raskida, odluke da se ugovor o osiguranju ne produži ili Izmjena samog ugovora;
 - (d) odredbu o isplati naknada od strane osiguravača saglasno članu 23.2 (*Povraćaj u prethodno stanje*) u odnosu na Polise za fizička oštećenja.
- 23.1.5. Gdje god je tako nešto izvodljivo, osiguranja koja su navedena u članovima 23.1.1 i 23.1.2 (*Osiguranje*) sadrže odredbu o saosiguranju Koncedenta za njegov račun.
- 23.1.6. Koncesionar obezbjeđuje Koncedentu:
- (a) na njegov zahtjev kopije polisa osiguranja navedenih u članovima 23.1.1 i 23.1.2 (*Osiguranje*) (zajedno sa informacijama vezanim za polise osiguranja koje potražuje Koncedent) i koje Koncedent ima pravo da pregleda tokom redovnog radnog vremena; i
 - (b) dokaz da su sve plative premije naznačene u polisama osiguranja isplaćene kao i da su sva osiguranja punovažna u skladu sa odredbama člana 23.1 (*Osiguranje*).
- 23.1.7. Po potrebi, pribaviće se potvrde o produženju osiguranja u skladu sa odredbama članova 23.1.1 i 23.1.2 (*Osiguranje*) i njihove kopije će (ovjerene na Koncedentu prihvatljiv način) biti proslijeđene Koncedentu u najkraćem mogućem roku, u svakom slučaju prije ili na sam dan produženja osiguranja.
- 23.1.8. Koncesionar je odgovoran za plaćanje premija osiguranja u skladu sa odredbama članova 23.1.1 i 23.1.2 (*Osiguranje*).

- 23.1.9. Ukoliko Koncesionar prekrši gore navedene odredbe članova 23.1.1 i 23.1.2 (*Osiguranje*), Koncedent može odlučiti da isplati sve premije koje su potrebne da bi ugovor o osiguranju ostao na snazi ili da samostalno obezbijedi novo osiguranje. U oba slučaja, Koncedent ima pravo na naknadu učinjenih troškova od Koncesionara na kraju godine prilikom obračuna koncesione naknade.
- 23.1.10. Koncesionar u roku od 30 dana obavještava Koncedenta o svakom potraživanju većem od [●] eura po osnovu bilo koje polise osiguranja iz Člana 23.1 (*Osiguranje*) i pruža mu potpune informacije o događaju koji je osnov za potraživanje.
- 23.1.11. Nepoštovanje kao ni puno poštovanje odredaba o osiguranju iz ovog Ugovora ne ograničava niti oslobađa Koncesionara obaveza i odgovornosti iz ovog Ugovora.
- 23.1.12. Osiguranja u skladu sa odredbama člana 23.1 (*Osiguranje*) zaključuju se sa uglednim osiguravačima koje su odobrili Prioritetni zajmodavci, u skladu sa najboljom ponudom i uslovima koji se nude na tržištima Evropske unije odnosno Sjedinjenih Američkih Država.
- 23.1.13. Osim u slučajevima predviđenih članovima 23.1.1, 23.1.2, 23.1.3, 23.1.6 i 23.1.7, odredbe člana 23.1 (*Osiguranje*) se ne primjenjuju na odredbe o osiguranju od profesionalne odgovornosti Izvođača radova kao ni garanta Izvođača radova (Osiguranje od profesionalne odgovornosti). U vezi sa Osiguranjem od profesionalne odgovornosti, Koncesionar se obavezuje da:
- (a) pruži odgovarajuće dokaze Koncedentu (na zahtjev Koncedenta) da je obezbijedio Osiguranje od profesionalne odgovornosti od Dana početka do dana [●], koji vremenski period obuhvata i dan završetka Radova (ovaj dokaz mora sadržati informacije o pokrivenosti osiguranjem), uz potvrdu o teritorijalnim ograničenjima, maksimalnom iznosu obeštećenja (čija je minimalni iznos [●] evra) u odnosu na štetu ili seriju štetnih posljedica i u ukupnom iznosu za svaku godinu osiguranja (uz minimum jedan automatski povraćaj u prethodno stanje do ukupnog limita obeštećenja), nivou učešća u šteti, osiguravačima i broju polise osiguranja; i
 - (b) imajući u vidu Radove na održavanju koju zahtijevaju osiguranje od profesionalne odgovornosti, pruži odgovarajuće dokaze Koncedentu (na zahtjev Koncedenta) da je obezbijedio osiguranje od profesionalne odgovornosti u toku faza planiranja i projektovanja Radova na održavanju od Dana početka do dana [●], koji vremenski period obuhvata i dan završetka Radova na održavanju (ovaj dokaz mora sadržati informacije o pokrivenosti osiguranjem), uključujući i potvrdu o teritorijalnim ograničenjima, maksimalni iznos obeštećenja (čija je minimalni iznos [●] evra) u odnosu na štetu ili seriju štetnih posljedica i u ukupnom iznosu za svaku godinu osiguranja (uz minimum jedan automatski povraćaj u prethodno stanje do ukupnog limita obeštećenja), nivou učešća u šteti, osiguravačima i broju polise osiguranja.
- 23.1.14. Pored gore navedenih odredaba, i u mjeri u kojoj to ne predstavlja povredu odredaba i uslova Osiguranja od profesionalne odgovornosti, Koncesionar se obavezuje da (i obavezuje se da obezbijedi da se i Podizvođač(i) obaveže(u) da):
- (a) dostavi Koncedentu kopije svih obavještenja u odnosu na Osiguranje od profesionalne odgovornosti koja se odnose na Projekat (osim ukoliko je sam Koncedent istakao potraživanje);
 - (b) dostavi Koncedentu obavještenje o:

- (i) raskidu ugovora o Osiguranju od profesionalne odgovornosti najmanje 20 dana prije datuma raskida;
 - (ii) svakoj materijalnoj promjeni ili prestanku pokrića osiguranja koja je od značaja za Projekat u roku od najmanje 30 dana prije relevantne promjene, odnosno prestanka pokrića;
 - (iii) svakoj okolnosti koja mu je poznata ili o kojoj se može očekivati da će mu biti poznata, koja može staviti van snage Osiguranje od profesionalne odgovornosti koje je relevantno za Projekat;
 - (iv) svakoj radnji, propustu ili događaju koji mogu negativno uticati na odredbe i obim osiguranja od profesionalne odgovornosti od značaja za Projekat, poništiti ih ili ih učiniti neizvršivim;
- (c) dostavi informacije Koncedentu koje Koncedent bude zahtijevao u odnosu na bilo koje potraživanje ili okolnosti koja mu je stavljena do znanja prema odredbama Ugovora o osiguranju od profesionalne odgovornosti od značaja za Projekat kao i svaku potencijalnu povredu ukupnog limita polise osiguranja (osim ukoliko je sam Koncedent istakao potraživanje);
- (d) informiše relevantne osiguravače o:
- (i) svakoj situaciji od koje se može očekivati da bude od materijalne važnosti za Projekat; i
 - (ii) svakom osiguranju koje se mora održavati u skladu sa članom 23 (*Osiguranje*);
- (e) uključi interese Koncedenta (ukoliko oni postoje) u odnosu na svako potraživanje ili okolnosti koja mu je stavljena do znanja prema Ugovoru o osiguranju od profesionalne odgovornosti od značaja za Projekat i dostavi kopiju obavještenja o tome Koncedentu.

23.2. Povraćaj u prethodno stanje

23.2.1. Sve osigurane sume primljene na bazi bilo koje polise osiguranja iz Priloga 4 (*Osiguranje*) („Polise za fizička oštećenja“) koristiće se za popravku, vraćanje u prethodno stanje ili zamjenu svakog dijela ili djelova Projektnih objekata u odnosu na koje su naknade isplaćene.

23.2.2. Ukoliko je u odnosu na jedan događaj (ili seriju povezanih događaja) u vezi sa Polisom za fizička oštećenja istaknuto potraživanje ili je isplaćena ili će biti isplaćena naknada osiguranja (Relevantan slučaj), u iznosu koji prevazilazi [●]:

(a) Koncesionar će što je prije moguće, a u svakom slučaju u roku od 28 dana od dana isticanja potraživanja, dostaviti Nezavisnom inženjeru plan pripremljen od strane Koncesionara o izvođenju potrebnih radova (**“Radovi na povraćaju u prethodno stanje”**) na popravci, vraćanju u prethodno stanje ili zamjeni (**“Plan za povraćaj u prethodno stanje”**) imovine koja je predmet navedenog potraživanja ili više njih u skladu sa Članom 23.2 (*Povraćaj u prethodno stanje*). Plan za povraćaj u prethodno stanje sadrži:

- (i) izvođača radova odnosno ukoliko to nije moguće, onda identitet osobe koja je predložena za izvođenje Radova na povraćaju u prethodno stanje, koji radovi moraju prethodno biti pismeno odobreni od strane Koncedenta; i

- (ii) predlog odredbi i rasporeda na osnovu kojih se izvode Radovi na povraćaju u prethodno stanje (uključujući datum od koga će Projekat biti u potpunosti operativan), čije će konačne odredbe prethodno biti pismeno odobrene od strane Nezavisnog inženjera;
- (b) pod pretpostavkom da se Nezavisni inženjer slaže da Plan za povraćaj u prethodno stanje omogućava da se Koncesionar pridržava odredaba Člana 23.2 (*Povraćaj u prethodno stanje*) u okviru odgovarajućih vremenskih rokova:
 - (i) Plan za povraćaj u prethodno stanje će biti usvojen;
 - (ii) Koncesionar će zaključiti ugovor o Radovima na povraćaju u prethodno stanje sa licem naznačenim u Planu za povraćaj u prethodno stanje koji je odobren od strane Nezavisnog inženjera;
 - (iii) Koncedent se slaže i obavezuje se da neće koristiti pravo na raskid Ugovora po osnovu događaja koji daje pravo na potraživanje naknade iz osiguranja, pod uslovom da se Koncesionar pridržava obaveza određenih ovim Članom, kao i pod uslovom da Koncesionar obezbijedi da Radovi na povraćaju u prethodno stanje budu izvedeni i završeni u skladu sa ugovornim odredbama propisanim u članu 23.2.3 (*Povraćaj u prethodno stanje*); i
 - (iv) Koncesionar je isključivo odgovoran za isplatu naknade štete uzrokovane bilo kojim nedostatkom uz ograničenje iz odredbe Člana 38.2 (*Naknade od strane Koncesionara*).

23.2.3. Ukoliko naknada iz osiguranja bude upotrijebljena, u skladu sa ovim Ugovorom, za popravke, povraćaj u prethodno stanje ili zamjenu Projektnih objekata, Koncesionar će obezbijediti da se ti radovi obave u skladu sa Prilogom 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*), tako da završetak radova bude u skladu sa odredbama Ugovora.

23.3. Neosigurani rizici

23.3.1. Nijedna odredba člana 23 (*Osiguranje*) ne obavezuje Koncesionara da pribavi osiguranje za Neosigurane rizike, izuzev slučaja kada je opredjeljujući razlog zbog koga je rizik Neosiguran posljedica činjenja ili nečinjenja Koncesionara ili Podizvođača.

23.3.2. Ukoliko rizik koji je po redovnom toku stvari pokriven Koncesionarevim osiguranjem “od svih rizika”, osiguranjem od oštećenja imovine, osiguranjem od odgovornosti prema trećim licima, osiguranjem kašnjenja pri započinjanju obavljanja djelatnosti kao i smetnji pri vršenju djelatnosti (ali ne i gubitka profita) ili obaveznim osiguranjima, u svakom od slučaja kada je isto neophodno prema ovom Ugovoru, postane Neosiguran:

- (a) Koncesionar u roku od 5 dana obavještava Koncedenta da je rizik postao Neosiguran; i
- (b) ukoliko se obje Ugovorne strane saglase ili je, u skladu sa odredbama člana 54 (*Postupak rješavanja spora*), utvrđeno da je rizik Neosiguran i da to što je rizik Neosiguran nije posljedica radnji Koncesionara ili Podizvođača, Ugovorne strane će se sastati kako bi se dogovorile o načinima za upravljanjem ili podjelu rizika.

23.3.3. Ukoliko su ispunjeni zahtjevi iz člana 23.3 (*Neosigurani rizici*), ali se uprkos toj činjenici Ugovorne strane ne mogu dogovoriti o načinu upravljanja rizikom ili načinu podjele, onda će:

- (a) u odnosu na osiguranje od odgovornosti prema trećim licima, Koncedent će (po svom izboru) isplatiti Koncesionaru iznos koji je jednak iznosu obračunatom na osnovu člana 43.3 (*Naknada u slučaju raskida ugovora usljed više sile*) i na taj način raskinuti Ugovor ili će Ugovor održati na snazi u kom slučaju će se odredbe Člana 23.3 (*Neosigurani rizici*) nadalje primjenjivati i na ovaj rizik; i
- (b) u odnosu na osiguranje Koncesionara od “svih rizika”, osiguranje od oštećenja imovine, osiguranje od odgovornosti prema trećim licima (ukoliko je Koncesionar odlučio da Ugovor ostane na snazi u skladu sa Članom 23.3.3(a) (*Neosigurani rizici*), osiguranje u slučaju kašnjenja pri započinjanju obavljanja djelatnosti kao i smetnji pri vršenju djelatnosti (ali ne i gubitka profita) ili obavezno osiguranje, Ugovor ostaje na snazi i, u slučaju realizacije rizika (ali samo dok god je rizik Neosiguran), Koncedent će (po svom izboru) isplatiti Koncesionaru iznos jednak naknadi iz osiguranja koja bi bila isplaćena da je relevantno osiguranje bilo raspoloživo a Ugovor će ostati da važi; i
- (c) ukoliko u skladu sa Članom 23.3.3(a) i/ili 23.3.3(b) (*Neosigurani rizici*) ovaj Ugovor ostane da važi tada se koncesiona naknada, uvećava za svaku godinu tokom koje Koncesionar nema relevantno osiguranje i to za iznos koji je jednak plaćenju premiji (ili premiji koja bi bila isplaćena) od strane Koncesionara, u odnosu na određeni rizik u godini koja prethodi godini u kojoj je rizik postao Neosiguran (uz indeksaciju tog iznosa od dana kada je rizik postao Neosiguran). Kada je rizik Neosiguran samo za dio godine, uvećanje koncesione naknade se obračunava proporcionalno mjesecima u kojima je rizik bio Neosiguran; i
- (d) ukoliko u skladu sa članom 23.3.3(a) i/ili 23.3.3(b) (*Neosigurani rizici*) ovaj Ugovor ostane da važi, Koncesionar će najmanje svakog četvrtog mjeseca ispitati tržište kako bi utvrdio da li je rizik i dalje Neosiguran. Po saznanju da rizik više nije Neosiguran, Koncesionar će (što je prije moguće) ugovoriti osiguranje ili obezbjeđuje ugovaranje osiguranja od tog rizika i isto održava na snazi, u skladu sa ovim Ugovorom; i
- (e) u vremenskom periodu između trenutka kada je Koncedent primio obavještenje u skladu sa Članom 23.3.3(a) i/ili 23.3.3(b) (*Neosigurani rizici*) da je Rizik od odgovornosti prema trećim licima postao Neosiguran i obavještenja Koncedenta prema Koncesionaru o tom riziku u skladu sa Članom 23.3.3(a), pod uslovom da postoji saglasnost ili da je konačno određeno da su odredbe Člana 23.3.3(b) ispunjene u odnosu na Neosigurani Rizik od odgovornosti prema trećim licima i u skladu sa dolje navedenim Članom 23.3.3(f), u odnosu na Neosigurani rizik od odgovornosti prema trećim licima će se primjenjivati Član 23.3.3(b) tokom tog vremenskog perioda, osim ukoliko se Ugovorne strane ne dogovore drugačije o načinu upravljanja rizikom tokom tog vremenskog perioda; i
- (f) Član 23.3.3(e) (*Neosigurani rizici*) se primjenjuje samo ukoliko Koncesionar nije bitno odložio:
 - (i) postizanje dogovora o tome da li su zahtjevi iz Člana 23.3.3(b) (*Neosigurani rizici*) ispunjeni u odnosu na Neosiguran Rizik od odgovornosti prema trećim licima; i/ili
 - (ii) sastanak sa Koncedentom na temu iznalaženja načina o upravljanju rizikom.

23.3.4. Ukoliko, u skladu sa članom 23.3.3(a) (*Neosigurani rizici*) Koncedent odluči da izvrši isplatu Koncesionaru (tako da dođe do raskida Ugovora) (“Odgovarajuća isplata”), Koncesionar ima pravo izbora (koje se izvršava u pismenoj formi u roku od 20 Radnih dana od dana izbora Koncedenta (“Period izbora”) da isplati Koncedentu, prije isteka Perioda izbora, iznos koje je

jednak naknadi iz osiguranja koja bi bila isplaćena da navedeni rizik nije postao Neosiguran, u kom slučaju će Ugovor ostati na snazi (i Odgovarajuća isplata neće biti učinjena od strane Koncedenta). Isplata od strane Koncesionara se određuje na isti način i imaće istu svrhu kao naknada iz osiguranja koja bi bila isplaćena u slučaju da navedeni rizik nije postao Neosiguran.

23.4. Nedostupnost uslova ili odredaba osiguranja

23.4.1. Ukoliko prilikom obnove osiguranja koje je Koncesionar dužan da održava ili obezbijedi njegovo održavanje u skladu sa ovim Ugovorom:

(a) Uslov osiguranja nije dostupan Koncesinaru na evropskim ili amjeričkim tržištima osiguranja kod uglednih osiguravača odlične reputacije; i/ili

(b) ukoliko je premija osiguranja koja se isplaćuje kod osiguranja koja sadrže Uslove osiguranja takvog karaktera da Uslov osiguranja po redovnom toku stvari nije uključen u osiguranje koje se može pribaviti na evropskim ili amjeričkim tržištima osiguranja kod uglednih osiguravača odlične reputacije od strane koncesionara koji dolaze iz Evropske unije ili Sjedinjenih Amjeričkih Država,

(u bilo kom od slučaja, ne kao posljedica jedne ili više radnji Koncesionara i/ili Podizvođača Koncesionara) primjeniće se odredbe člana 23.4.2 (*Nedostupnost uslova ili odredaba osiguranja*).

23.4.2. Ukoliko je ugovoreno ili određeno da se primjenjuju odredbe člana 23.4.2 (*Nedostupnost uslova ili odredaba osiguranja*), Koncedent oslobađa Koncesionara obaveza iz člana 23 (*Osiguranje*) i/ili Priloga 4 (*Osiguranje*) u odnosu na određeni Uslov osiguranja pa će se shodno tome smatrati da Koncesionar nije povrijedio obavezu u vezi sa održavanjem osiguranja u skladu sa ovim Ugovorom, usljed propusta da obezbijedi osiguranja koje sadrži Uslov osiguranja, sve dok traju okolnosti iz člana 23.4 (*Nedostupnost uslova ili odredaba osiguranja*).

23.4.3. U mjeri u kojoj se Ugovorne strane slažu, ili je Postupkom za rješavanje spora utvrđeno, da je alternativna ili zamjenjujuća odredba ili uslov osiguranja, dostupna Koncesinaru na evropskim ili američkim tržištima osiguranja kod uglednih osiguravača odlične reputacije, te da bi njenim uključivanjem u relevantnu polisu osiguranja u potpunosti ili djelimično bila adresirana nemogućnost Koncesionara da održava ili obezbijedi održavanje osiguranja sa relevantnim Uslovom osiguranja, po cijeni koju su koncesionari u Crnoj Gori u tom vremenskom periodu u uobičajenim okolnostima spremni da plate, Koncesionar će održati ili omogućiti održavanje osiguranja uz takvu alternativnu ili zamjenjujuću odredbu i/ili uslov osiguranja.

23.4.4. Ukoliko Koncedent oslobodi Koncesionara obaveza u skladu sa članom 23.4.2 (*Nedostupnost uslova ili odredaba osiguranja*), imaće pravo da uveća koncesionu naknadu za iznos jednak iznosu isplaćenom u prethodnoj godini za određen Uslov osiguranja (ukoliko tačan iznos nije raspoloživ, uzeće se približna vrijednost) umanjenom za svaki godišnji iznos isplaćen od strane Koncesionara za usklađivanje ili omogućavanje usklađivanja odredaba osiguranja svakog (nezavisno od toga da li u cjelini ili djelimično) alternativnog ili uslova koji može zamjeniti Uslov osiguranja u odnosu na Uslov osiguranja određen članom 23.4 (*Nedostupnost uslova ili odredaba osiguranja*) (“Usklađeni iznos”).

- 23.4.5. Dok god se primjenjuje Član 23.4 (*Nedostupnost uslova ili odredaba osiguranja*), koncesiona naknada se uvećava svake Godine upravljanja za Usklađeni iznos, indeksiran od dana kada određeni Uslov osiguranja više nije bio dostupan.
- 23.4.6. Koncesionar obavještava Koncedenta što je prije moguće, a u svakom slučaju u roku od 5 dana od dana saznanja da će Član 23.4.1(a) (*Nedostupnost uslova ili odredaba osiguranja*) vjerovatno biti primjenjiv ili će se a(po isteku tekućeg relevantnog osiguranja) primjeniti u odnosu na Uslov osiguranja (nezavisno od razloga). Koncesionar će dostaviti Koncedentu informacije u vezi sa nedostupnošću Uslova osiguranja koje Koncedent bude zahtijevao, a Ugovorne strane će se sastati što je prije moguće kako bi razmotrile načine za rješavanje te nedostupnosti.
- 23.4.7. U slučaju da se Član 23.4.1 primjenjuje na Uslov osiguranja (nezavisno od razloga takve primjene), Koncesionar će najmanje svakog četvrtog mjeseca ispitati tržište kako bi utvrdio da li je Član 23.4.1 i dalje primjenjiv na Uslov osiguranja. Po saznanju da Član 23.4.1 više nije primjenjiv na Uslov osiguranja, Koncesionar će (što je prije moguće) ugovoriti osiguranje ili obezbijediti ugovaranje osiguranja koje će uključiti i Uslov osiguranja u skladu sa odredbama ovog Ugovora a koncesiona naknada će biti umanjena za Usklađeni iznos.

23.5. Podjela troškova osiguranja

- 23.5.1. Ukoliko su godišnji troškovi premija osiguranja koje snosi Koncesionar radi održavanja pokrića osiguranja koje je Koncesionar dužan da održava u skladu sa Prilogom 4 (*Osiguranje*) ("Stvarni troškovi") – nakon oduzimanja od Stvarnih troškova uvećanja koji nisu nastala samo na osnovu okolnosti koje preovlađuju na evropskim ili američkim tržištima osiguranja, – viši od godišnjih troškova premija osiguranja koje snosi Koncesionar radi održavanja pokrića osiguranja koje je Koncesionar dužan da održava u prvoj godini Perioda pružanja usluga, indeksiran za iznos inflacije od prve godine Perioda pružanja usluga ("Osnovni troškovi osiguranja"), tada se preostali uvećani iznos ("Uvećani troškovi osiguranja") tretira u skladu sa dolje pomenutim Članovima 23.5.2 i 23.5.5.
- 23.5.2. Koncesionar pismeno obavještava Koncedenta o Stvarnim troškovima za sva relevantna osiguranja podjeljenih prema kategoriji osiguranja za svaku godinu, u najkraćem mogućem roku od dana saznanja i prije obnavljanja tih osiguranja. Kopija ponude sa premijama osiguranja kao i sve druge relevantne informacije biće sadržane u navedenom obavještenju.
- 23.5.3. Ukoliko se pojave Uvećani troškovi osiguranja, Koncesionar o tome obavještava Koncedenta na godišnjicu Perioda pružanja usluga.
- 23.5.4. Ukoliko se pojave Uvećani troškovi osiguranja, Koncedent će po svom izboru:
- (a) izvršiti kompenzaciju u skladu sa učešćem koje je određeno u Članu 23.5.5 ispod;
 - (b) osloboditi Koncesionara obaveze održavanja osiguranja kod koga se pojavljuju Uvećani troškovi osiguranja te, posljedično, relevantan rizik postaje Neosiguran rizik.
- 23.5.5. Koncedent vrši kompenzaciju u odnosu na Uvećane troškove osiguranja samo u slučaju kada su Uvećani troškovi osiguranja za prevazilaze Osnovne troškove osiguranja za više od 50% ("Prag"). U tom slučaju:
- (a) Koncesionar je odgovoran za naknadu cjelokupnih Uvećanih troškova osiguranja do Praga;

- (b) Koncedent isplaćuje Koncesionaru iznos Uvećanih troškova osiguranja koji prelaze Prag za period do sljedeće godišnjice Perioda pružanja usluga kada će Uvećani troškovi osiguranja biti ponovo preračunati.

23.6. Obaveze Koncesionara u odnosu na osiguranje

Ukoliko je članom 23 (*Osiguranje*) predviđena obaveza Koncesionara da zaključi i održava osiguranje, ta obaveza se smatra obavezom Koncesionara da zaključi i održava to Osiguranje neposredno ili preko Podizvođača koji zaključuje i održava takvo osiguranje u zavisnosti od vrste rizika.

24. JAVNO DOSTUPNE INFORMACIJE

24.1. Pristup informacijama

- 24.1.1. Ugovorne strane su saglasne da Koncedent ima zakonsku obavezu da određene informacije učini javno dostupnim.
- 24.1.2. Koncesionar će o svom sopstvenom trošku ispuniti svaki zahtjev Koncedenta za pribavljanjem podatka ili informacije koje su potrebne Koncedentu kako bi ispunio svoje dužnosti ili obaveze koje ima na osnovu zakonskih odredaba navedenih u članu 24.1.1 (*Pristup informacijama*).
- 24.1.3. Koncesionar će o svom sopstvenom trošku ispuniti svaki zahtjev Koncedenta za snimanje, skladištenje, čuvanje, otkrivanje, organizovanje, korišćenje, obradu, distribuciju, brisanje ili uništavanje podatka ili informacije pribavljenih od strane Koncesionara prilikom vršenja Usluga ili ispunjavanja neke druge obaveze iz ovog Ugovora.
- 24.1.4. Ugovorne strane su saglasne i izjavljuju da nijedna od gore navedenih radnji nije usmjerena na oslobođenje Koncesionara obaveza ili dužnosti objavljivanje informacija koje ima po Zakonu.

24.2. Zahtjev za informacijama od strane Nadležnih organa

Koncesionar će ispuniti svaki zahtjev Koncedenta za pribavljanjem podatka ili informacije koje su potrebne Koncedentu u svrhu pružanja odgovora na zahtjev ili u ime Nadležnog organa, ukoliko je Nadležni organ ovlašćen da podnese takav zahtjev u skladu sa Zakonom.

DIO V –ODNOSI I MONITORING

25. **PREDSTAVNICI**

25.1. **Predstavnik koncedenta**

- 25.1.1. Koncedent imenuje Predstavnik koncedenta za svog predstavnika u vezi sa obavljanjem Radova i vršenjem Usluga. Predstavnik koncedenta obavlja poslove izričito određene odredbama ovog Ugovora.
- 25.1.2. U slučaju da Predstavnik koncedenta nije imenovan, Koncedent obavlja one poslove koji bi u suprotnom bili vršeni od strane Predstavnik koncedenta.
- 25.1.3. Ukoliko suprotno nije predviđeno odredbama ovog Ugovora, Predstavnik koncedenta nema ovlaštenje da oslobodi Koncesionara obaveza određenih odredbama ovog Ugovora.
- 25.1.4. Izuzev ukoliko je pisanim obavještenjem Koncedenta Koncesionaru određeno drugačije, Koncesionar ima pravo da svaki akt Predstavnik koncedenta određen odredbama ovog Ugovora smatra izričito odobrenim od strane Koncedenta, ne uzimajući u obzir slučajeve kada je Nezavisni inženjer ovlašten i/ili je obavezan da preuzme radnju i/ili izvrši utvrđenje, donese potvrdu i/ili odluku, u kom slučaju je Koncesionar obavezan da poštuje radnju, utvrđenje, potvrdu i/ili odluku Nezavisnog inženjera, nezavisno od toga da li Predstavnik koncedenta tvrdi suprotno.
- 25.1.5. Svaka odluka Predstavnik koncedenta je posebna, zasniva se na relevantnim okolnostima i ne smije biti tumačena kao obavezujuća ili ograničavajuća za drugu odluku koja treba da bude donijeta od strane istog ili drugog Predstavnik koncedenta, nezavisno od toga da li su okolnosti slučaja iste ili se razlikuju.

25.2. **Predstavnik koncesionara**

- 25.2.1. Koncesionar imenuje kompetetno i kvalifikovano lice za svog predstavnika u skladu sa ovim Ugovorom. Imenovanje je uslovljeno potvrdom Koncedenta.
- 25.2.2. Predstavnik koncesionara posjeduje puno ovlaštenje da djeluje u ime Koncesionara u vezi sa ovim Ugovorom. Koncedent i Predstavnik koncedenta svaku radnju Predstavnik koncesionara u vezi sa ovim Ugovorom smatraju izričito odobrenom od strane Koncesionara, izuzimajući slučajeve kada je Nezavisni inženjer ovlašten i/ili je obavezan da preuzme radnju i/ili izvrši utvrđenje, donese potvrdu i/ili odluku, u kom slučaju su Koncedent i Predstavnik koncedenta obavezni da poštuju radnju, utvrđenje, potvrdu i/ili odluku Nezavisnog inženjera, nezavisno od toga da li Predstavnik koncesionara tvrdi suprotno.

25.3. **Promjena Predstavnik**

Koncedent i Koncesionar mogu stalno ili povremeno putem obavještenja drugoj ugovornoj strani opozvati imenovanje svojih predstavnika ili imenovati jednog ili više zamjenika predstavnika. Svako obavještenje sadrži dan kada opoziv stupa na snagu. Ukoliko Koncedent vrši pravo iz ovog člana, datum opoziva ili zamjene Predstavnik koncedenta, osim u hitnim slučajevima, mora biti tako određen da ne izazove ozbiljne poteškoće Koncesionaru pri vršenju obaveza iz Ugovora.

26. SISTEMI UPRAVLJANJA

26.1. Sistemi upravljanja i Dokumentacija

- 26.1.1. Koncesionar se stara da svi aspekti obavljanja Radova i pružanja Usluga budu predmet Sistema upravljanja, u formi Sistema upravljanja projektom i Sistema upravljanja kvalitetom [●]
- 26.1.2. Koncesionar priprema Dokumentaciju u kojoj su opisani Sistemi upravljanja za sve aspekte obavljanja Radova i pružanja Usluga i ista će biti usklađena sa Prilogom 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*) tokom cijelog Trajanja koncesije i Zakonom.
- 26.1.3. Koncesionar neće započeti niti će dozvoliti započinjanje bilo kog dijela Radova i pružanja Usluga prije nego što je relevantan dio Dokumentacije podniet Nezavisnom inženjeru, i Nezavisni inženjer nije imao nijednu primedbu.
- 26.1.4. Koncesionar obezbjeđuje da Projektant, Izvođač radova i Upravljač postupaju u skladu sa relevantnom Dokumentacijom.
- 26.1.5. Koncesionar podnosi Nezavisnom inženjeru predloge promjena, dopuna ili Izmjena Dokumentacije. Navedene promjene, dopune ili izmjene se ne smatraju usvojenim prije nego što ih odobri Nezavisni inženjer.
- 26.1.6. Koncesionar može podnijeti Nezavisnom inženjeru izmjene Dokumentacije koje su potrebne kako bi ista bila usklađena sa Sistemima upravljanja koji su usklađeni sa odredbama Člana 26.1 (*Sistemi upravljanja i Dokumentacija*).
- 26.1.7. Ukoliko Koncesionar propusti da predloži izmjene u skladu sa odredbama člana 26.1.2 (*Sistemi upravljanja i Dokumentacija*), Koncedent će imati pravo da iste predloži Nezavisnom inženjeru te će se, ukoliko budu odobrene od strane Nezavisnog inženjera, smatrati da je iste predložio Koncesionar.
- 26.1.8. Ukoliko nema primjedbi na dio Dokumentacije iz Člana 26.1.4 (*Sistemi upravljanja i Dokumentacija*) ili na predlog promjena, dopuna ili Izmjena u skladu sa odredbama člana 26.1.4, člana 26.1.7 ili člana 26.1.8 (*Sistemi upravljanja i Dokumentacija*), i ukoliko je iste odobrio Nezavisni inženjer, Dokumentacija će biti usklađena tako da sadrži usvojene promjene, dopune ili izmjene.

26.2. Uputstva, Planovi i Postupci

Ukoliko Dokumentacija upućuje na, oslanja se na ili sadrži uputstvo, plan, postupak ili sličan dokument, onda se takvo uputstvo, plan, postupak ili drugi dokument ili njihovi relevantni dijelovi podnose Nezavisnom inženjeru. Nezavisni inženjer može zahtijevati Izmjenu takvog uputstva, plana, postupka ili drugog dokumenta u obimu koji je potreban da se relevantna Dokumentacija uskladi sa odredbama člana 26.1.2 (*Sistemi upravljanja i Dokumentacija*).

26.3. Dodatne informacije

Bez obzira na odredbe ovog Člana 26 (*Sistemi upravljanja*), Koncesionar će pružiti Nezavisnom inženjeru informacije koje Nezavisni inženjer bude zahtijevao radi utvrđivanja usklađenosti sa ovim Članom 26 (*Sistemi upravljanja*).

26.4. Direktor za upravljanje kvalitetom

Koncesionar će u svakom trenutku imati angažovanog Direktora za upravljanje kvalitetom koji je, nezavisno od ostalih ovlaštenja, zadužen za ustanovljenje i održavanje Sistema upravljanja kvalitetom i izvještavanje o učinku Sistema upravljanja kvalitetom. Nezavisni inženjer daje odobrenje na imenovanje Direktora za upravljanje kvalitetom (kao i njegovog zamjenika), njegova zaduženja i odgovornosti. Imajući u vidu gorenavedeno, zaduženja i odgovornosti Direktora za upravljanje kvalitetom uključuju:

- (a) obezbjeđenje efikasnog rada Sistema upravljanja kvalitetom;
- (b) redovnu reviziju Sistema upravljanja kvalitetom u skladu sa odredbama člana 26.1.1 (Sistemi upravljanja i Dokumentacija) i izvještavanje Nezavisnog inženjera o nalazima revizije;
- (c) nadzor nad svim Sistemima upravljanja kvalitetom u skladu sa odredbama člana 26.1.1 (Sistemi upravljanja i Dokumentacija), u vremenskim periodima sa kojima se saglasio Nezavisni inženjer kako bi bila obezbijedena njihova kontinuirana održivost i efikasnost;
- (d) usklađivanje sa Nezavisnim inženjerom svih pitanja u vezi sa upravljanjem kvalitetom;
- (e) čuvanje relevantnih evidencija o kvalitetu za vrijeme perioda čuvanja predviđenog odredbama Člana 28 (Evidencije Koncesionara).

26.5. Monitoring

Ne dirajući u odredbe člana 29 (*Sprovođenje monitoringa*), Nezavisni inženjer može u intervalima od u prosjeku 3 mjeseca vršiti reviziju Sistema upravljanja u skladu sa odredbama člana 26.1.1 (*Sistemi upravljanja i Dokumentacija*) (u odnosu na svu Dokumentaciju) i može vršiti periodični monitoring, neposrednu provjeru i reviziju tih Sistema upravljanja. Nezavisni inženjer obavještava Koncesionara o svim negativnim saznanjima i može zahtijevati da takva negativna saznanja budu evidentirana i obrađena u skladu sa Sistemom upravljanja kvalitetom propisanim članom 26.1.1 (*Sistemi upravljanja i Dokumentacija*).

26.6. Mjerenja i prikupljanje podataka o prevozu

Koncesionar se obavezuje da uspostavi i razvije automatizovani sistem, kao i da prikupi i analizira podatke potrebne za izračunavanje mjesečnog broja putnika i prihoda Žičare i drugih Projektnih objekata. Koncesionar se stara da se podaci koji su potrebni za određivanje mjesečnog broja putnika i prihoda Žičare i drugih Projektnih objekata prikupljaju na kraju svakog radnog mjeseca u formatu koji omogućava Koncesionaru da izračuna i Koncedentu da odobri prikupljene podatke.

27. IZVJEŠTAJI I INFORMACIJE

27.1. Obavezni Izvještaji

Koncesionar podnosi Nezavisnom inženjeru Izvještaje u skladu sa Prilogom 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*), u broju primjeraka koji je tamo označen. Nezavisni inženjer propisuje formu i kompatibilnost izvještaja.

27.2. Forma

Forma svih izvještaja se određuje u dogovoru sa Nezavisnim inženjerom.

27.3. Dodatne informacije

Bez obzira na podnošenje Izvještaja, Koncesionar u svakom trenutku o svom trošku podnosi Predstavniku koncedenta informacije u vezi sa Projektom koje Predstavnik koncedenta zahtijeva.

27.4. Prigovori na Izvještaje

27.4.1. Ukoliko Nezavisni inženjer smatra da Izvještaj nije usaglašen sa odredbama ovog Ugovora ili je baziran na netačnim informacijama ili podacima, može prigovoriti na Izvještaj slanjem obavještenja Koncesionaru u roku od 28 dana od dana prema Izvještaja.

27.4.2. Ukoliko prigovor nije riješen sporazumom Predstavnika koncedenta i Koncesionara u roku od 14 dana nakon uručenja obavještenja, bilo ko od njih može pokrenuti Postupak rješavanja spora.

27.5. Izmjena Izvještaja

Ukoliko (i) odluka (bilo na osnovu sporazuma ili utvrđenja u skladu sa Postupkom rješavanja spora) po bilo kom prigovoru učinjenom u skladu sa odredbama člana 27.4 (*Prigovori na izvještaje*) ili (ii) ispravka obračuna u skladu sa odredbama člana 33.4 (*Sporni iznosi*), zahtjeva Izmjenu ili prilagođavanje bilo kog Izvještaja, Koncesionar će što je prije moguće izdati izmijenjene verzije svakog spornog Izvještaja i taj izmijenjen Izvještaj će, za svrhu sprovođenja ovog Ugovora, zamijeniti originalni Izvještaj.

28. EVIDENCIJE KONCESIONARA

28.1. Koncesionar:

28.1.1. redovno vodi evidenciju sa detaljima o troškovima izvođenja Radova i pružanja Usluga, uključujući troškove u vezi projektovanja, izgradnje, održavanja, upravljanja i finansiranja;

28.1.2. na zahtjev Koncedenta, predaje pregled troškova iz Člana 28.1.1, uključujući podatke o sredstvima Koncesionara koja služe za pokrivanje ovih troškova, u formi i sa pojedinostima prema zahtjevu Koncedenta, a sve kako bi se Koncedentu omogućilo da vrši monitoring nad obavezama Koncesionara iz ovog Ugovora; i

28.1.3. pruža pomoć Koncedentu kako bi Koncedent mogao naložiti svojim predstavnicima da posjete lokacije na kojima se nalaze evidencije i da iste koriste i ispituju u skladu sa ovim članom.

- 28.2.** Poštovanje gore navedenih odredaba, podrazumijeva da Koncesionar vodi (te da, gdje je to potrebno, obezbijedi da i Podizvođač vodi) knjigovodstvenu evidenciju u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima, sa pojedinostima koje se odnose na:
- (a) administrativne troškove;
 - (b) finansijske izvještaje;
 - (c) isplate učinjene Podizvođačima;
 - (d) prihode i kapitalne rashode;
 - (e) podatke koje Koncedent može zahtijevati radi sprovođenja revizije troškova za verifikaciju iznosa rashoda ili procijenjenih rashoda, u smislu odredbe člana 14 (Kašnjenje) i člana 34 (Postupak izmjene);
 - (f) kao i da čini dostupnom računovodstvenu evidenciju radi kontrole od strane Koncedenta (i svakog eksperta) po prethodnom obavještenju i daje knjigovodstveni izvještaj Koncedentu kada i ako on to bude zahtijevao.
- 28.3.** Koncesionar održava i ažurira ili će obezbijediti održavanje:
- (a) potpune evidencije o svim propustima vezanim za zdravlje, zaštitu i bezbjednost koji nastanu u toku Trajanja koncesije;
 - (b) potpune evidencije o svim postupcima održavanja preduzetim tokom Trajanja koncesije;
 - (c) evidencija koje se vode u skladu sa Prilogom 2 (Tehnički uslovi Koncedenta),
- i Koncesionar će raspolagati podacima u skladu sa odredbama članova 28.1.1, 28.1.2 i 28.1.3 radi kontrole od strane Koncedenta po prethodnom obavještenju, i daje izvještaj o istim Koncedentu kada i ako on to bude zahtijevao.
- 28.4.** Evidencije određene u ovom članu se vode u skladu sa specifikacijama koje se nalaze u Prilogu 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*) ovog Ugovora.
- 28.5.** Nakon raskida Ugovora ili u slučaju da Koncedent namjerava da zaključi drugi ugovor o upravljanju i održavanju Žičare, Koncesionar će (i obezbijediće da Podizvođači) postupiti po zahtjevu Koncedenta i pružiti informacije o troškovima Koncesionara u vezi sa upravljanjem i održavanjem Žičare.
- 28.6.** Koncesionar u roku od dvije (2) nedjelje:
- (a) nakon 31. marta, 30. juna, 30. septembra i 31. decembra svake godine, dostavlja Koncedentu dokument koji sadrži sve informacije pribavljene od strane Prioritetnih zajmodavaca u toku prethodna tri mjeseca i, na zahtjev Koncedenta, dostavlja Koncedentu svaku informaciju koju je pružio Prioritetnim zajmodavcima kao i svaku drugu informaciju u vezi sa Projektom koju Koncedent može zahtijevati;
 - (b) dostavlja Koncedentu kopije godišnjeg finansijskog izvještaja u roku od 5 dana od dana predaje Poreskoj upravi, u skladu sa Zakonom i Međunarodnim računovodstvenim standardima izvještavanja;

- (c) dostavlja Koncedentu kopije Prioritetnih finansijskih ugovora prilikom Finansijskog zatvaranja i izmjene istih u roku od 30 dana od dana kada su izmjene učinjene;
- (d) odmah nakon nastanka Kršenja prioritetnog finansijskog ugovora, nezavisno od toga da li su Prioritetni zajmodavci odlučili da učine kredit dospjelim, obavijeste Koncedenta o navedenom Kršenju prioritetnog finansijskog ugovora.

28.7. Koncedent može zahtijevati od Koncesionara, u okolnostima određenim u gore navedenom članu 28.6(d) (bez obzira da li su Prioritetni zajmodavci iskoristili pravo na izvršenje ili neko drugo pravo iz Prioritetnih finansijskih ugovora) da dostavi Privremeni izvještaj o projektu i da prisustvuje, i da nastoji da obezbijedi prisustvo Prioritetnih zajmodavaca, sastanku koji je Koncedent sazvao kako bi raspravljao o Privremenom izvještaju o projektu i okolnostima koje su dovele do sastavljanja tog izvještaja.

28.8. Računarske evidencije

U mjeri u kojoj se evidencije Koncesionara kreiraju i održavaju na računaru ili drugom elektronskom uređaju, Koncesionar dogovara sa Predstavnikom koncedenta format navedenih evidencija i postupak za *pristup u realnom vremenu*, *back-up* i *off-site* skladištenje kopija tih evidencija, pridržava se ugovorenog formata i postupaka i obezbjeđuje da Podizvođači i njihovi podizvođači implementiraju i primjene dogovorene postupke.

28.9. Revizija

Predstavnik koncedenta, Nezavisni inženjer ili drugi Nadležni organ koji postupa u skladu sa Pravnim uslovima čuva u dobrom stanju i formi koja je pogodna za vršenje revizije (uključujući i vršenje revizije putem elektronskih sredstava) Evidencije u vezi sa odredbom člana 28.3 (*Evidencije koncesionara*). Koncesionar će obezbijediti dostupnost navedenih evidencija za inspekciju od strane ili u ime Predstavnika koncedenta, Nezavisnog inženjera ili drugog Nadležnog organa koji postupa u skladu sa Pravnim uslovima.

28.10. Kopije

Nezavisni inženjer i Predstavnik koncedenta su ovlašćeni da pribave kopije navedenih evidencija o trošku Koncesionara i da za te svrhe koriste kapacitete za kopiranje na lokaciji na kojoj se čuvaju evidencije.

28.11. Zadržavanje evidencija

28.11.1. Kada protekne vrijeme određeno za držanje neke evidencije, Koncesionar obavještava Koncedenta o tome šta će učiniti sa navedenim evidencijama. Ukoliko ne bude želeo da ih zadrži, Koncesionar obavještava Koncedenta o toj činjenici. Ukoliko Koncedent bude želio da zadrži evidencije ili njihov dio, obavještava o svojoj odluci Koncesionara u roku od 40 dana od dana prijema obavještenja Koncesionara. Koncesionar o svom trošku doprema Koncedentu navedene evidencije na način i na lokaciju koje odredi Koncedent.

28.11.2. Nakon raskida ovog Ugovora iz bilo kog razloga, Koncesionar o svom trošku doprema Koncedentu, na način i na lokaciju koje odredi Koncedent, sve evidencije navedene u obavještenju koje je Koncedent poslao Koncesionaru u vezi sa odredbom člana 28.3 (*Evidencije koncesionara*), koje postoje na Dan raskida ili na Dan isteka, u zavisnosti od

konkretnog slučaja (ili mu doprema kopije ukoliko te evidencije u skladu sa Zakonom ostaju kod Koncesionara).

- 28.11.3. Koncesionar zadržava sve evidencije u vezi sa odredbom člana 28.3 (*Evidencije koncesionara*) koje Koncedent ne želi, u skladu sa podacima iz Priloga 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*) ovog Ugovora. Troškove držanja evidencija u skladištu snosi Koncesionar osim ukoliko je do raskida ili isteka Ugovora došlo usljed Kršenja Koncedenta.

29. MONITORING RASPOLOŽIVOSTI I IZVRŠENJA

29.1. Neizvršenje

- 29.1.1. Koncesionar obavještava Nezavisnog inženjera o svakoj okolnosti koja se može smatrati Neizvršenjem što je prije moguće po saznanju za to a najkasnije u roku od 7 dana od dana kada je Koncesionaru postalo ili je trebalo da postane očigledna ta okolnost.
- 29.1.2. Ukoliko Nezavisni inženjer ili Koncedent smatra da postoji Neizvršenje (nezavisno od toga da li postoji obavještenje u skladu sa članom 29.1.1 (*Neizvršenje*)) i takvo se Neizvršenje može ispraviti, Nezavisni inženjer će poslati obavještenje Koncesionaru, zahtijevajući od Koncesionara da u ostavljenom roku (o svom trošku) otkloni to Neizvršenje i pričinjenu štetu.

29.2. Kazneni poeni

- 29.2.1. Ukoliko tokom Perioda pružanja usluga neki od Izvještaja pokaže ili Predstavnik koncedenta ili Nezavisni inženjer budu obaviješteni ili na drugi način saznaju da je došlo do Neizvršenja, tada će Nezavisni inženjer (nezavisno od drugih prava ili pravnih lijekova koja na raspolaganju ima Koncedent, uključujući ali se ne ograničavajući na pravo da se otkloni takvo kršenje) da pisanim putem Koncesionaru dodijeli Kaznene poene.
- 29.2.2. Koncesionar ili Koncedent može u roku od 28 dana od prijema obavještenja u vezi sa odredbom člana 29.2.1 (*Kazneni poeni*), uputiti prigovor na dodjelu Kaznenih poena. Ukoliko Predstavnik koncedenta i Koncesionar u roku od 14 dana od prigovora Koncesionara ne mogu da postignu sporazum, svaka Ugovorna strana može uputiti predmet Spora na rješavanje u skladu sa Postupkom rješavanja spora.

29.3. Uvećani stepen monitoringa

U slučaju ako je Koncesionaru:

- (a) dodijeljen ukupan broj od [●] ili više Kaznenih poena u bilo kom vremenskom periodu od 12 mjeseci; ili
- (b) dodijeljen ukupan broj od [●] ili više Kaznenih poena u bilo kom uzastopnom trogodišnjem periodu;

Nezavisni inženjer može, nakon upućivanja obavještenja Koncesionaru (nezavisno od kakvog drugog prava ili pravnog sredstva koje na raspolaganju ima Koncedent), uvećati stepen monitoringa nad Koncesionarem od strane Koncedenta do trenutka kada Koncesionar pokaže Nezavisnom inženjeru da izvršava i da je sposoban da izvrši obaveze iz ovog Ugovora. U obavještenju Koncesionaru moraju se odrediti dodatne mjere koje Nezavisni inženjer preduzima prilikom vršenja monitoringa kao odgovor na situacije koje su dovele do

dodjele Kaznenih poena. Koncesionar naknađuje Koncedentu ili, zavisno od slučaja, Nezavisnom inženjeru, sve troškove koji su nastali kao posljedica uvećanog stepena monitoringa (uključujući, između ostalog, sve relevantne administrativne troškove Koncedenta kao i odgovarajući iznos u vezi sa generalnim troškovima osoblja).

29.4. Step-in prava

29.4.1. Ukoliko Koncedent smatra da bi trebalo da preduzme mjere u vezi sa Radovima ili Uslugama:

(a) usljed postojanja visokog rizika po zdravlje i bezbjednost lica, imovine ili životne sredine; ili/i

(b) radi izvršenja zakonskih obaveza;

onda će Koncedent biti ovlašćen da preduzme mjere u skladu sa dolje navedenim članovima 29.4.2 do 29.4.5 (*Step-in prava*).

29.4.2. Ukoliko su u konkretnom slučaju primjenjive odredbe Člana 29.4.1 (*Step-in prava*) i Koncedent želi da preduzme mjeru, Koncedent obavještava pisanim putem Koncesionara o sljedećem:

(a) mjeri koju želi da preduzme;

(b) razlozima za preduzimanje mjere;

(c) datumu na koji želi da preduzme mjeru;

(d) vremenskom periodu za koji veruje da je neophodan za preduzimanje mjere; i

(e) u mjeri u kojoj je to moguće, o posljedici preduzimanja mjere po Koncesionara i njegovoj obavezi da vrši Usluge tokom preduzimanja mjere.

29.4.3. Nakon uručenja navedenog obavještenja, Koncedent preduzima navedenu mjeru sam ili preko trećeg lica u skladu sa obavještenjem iz gore navedenog Člana 29.4.2 (*Step-in prava*) kao i svaku dodatnu mjeru ukoliko je smatra potrebnom (zajedno, "**Potrebna mjera**") u skladu sa odredbama ovog Ugovora. Koncesionar će, o trošku Koncedenta, pružiti potrebnu pomoć Koncedentu prilikom preduzimanja mjere, ukoliko razlog za preduzimanja Potrebne mjere nije bio povreda Ugovora od strane Koncesionara.

29.4.4. Ukoliko Koncesionar nije povrijedio obaveze iz ovog Ugovora, za vrijeme trajanja preduzimanja Potrebne mjere i u obimu u kome se preduzima Potrebna mjera, a čije preduzimanje sprječava Koncesionara da nastavi obavljanje Radova ili vrši neki dio Usluga:

(a) Koncesionar se oslobađa obaveze obavljanja tih Radova ili vršenja tog dijela Usluga; i

(b) u odnosu na vremenski period tokom koga Koncedent preduzima Potrebnu mjeru, i pod uslovom da Koncesionar pruža pomoć Koncedentu prilikom preduzimanja mjere, Koncesionara sleduje naknada u skladu sa članom 29.4.3 za Usluge koje su pogođene preduzimanjem Potrebne mjere.

29.4.5. Ukoliko je Potrebna mjera preduzeta kao posljedica povrede odredbi ovog Ugovora od strane Koncesionara, za vrijeme trajanja preduzimanja Potrebne mjere i u obimu u kome je Potrebna

mjera preduzeta, a čije preduzimanje sprečava Koncesionara da nastavi obavljanje Radova ili vrši neki dio Usluga:

- (a) Koncesionar se oslobađa obaveza obavljanja tih Radova ili vršenja tog dijela Usluga; i
- (b) u odnosu na vremenski period tokom koga Koncedent preduzima Potrebnu mjeru, Koncesionar se obavezuje da nadoknadi sve Usluge koje su pogođene pružanjem Potrebne mjere i iznosa troškova Koncedenta nastalih prilikom preduzimanja Potrebne mjere (iznos troškova Koncedenta će biti adekvatno obrazložen od strane Koncedenta).

Navedeni odbitak ne utiče na bilo koje drugo pravo ili pravno sredstvo koje je na raspolaganju Koncedentu.

29.4.6. Udaljenje osoblja

Nezavisni inženjer može zahtijevati od Koncesionara da ukloni sa Lokacije svako lice (uključujući ali ne ograničavajući se na Podizvođača) koje bi, po mišljenju Nezavisnog inženjera, trebalo biti osuđeno za krivično djelo, ili koje je krajnje nemarno pri redovnom vršenju svojih dužnosti u vezi sa Projektom, ili čije prisustvo na Lokaciji negativno utiče na pravilno vršenje Radova ili obavljanje Usluga. Takvom licu neće biti ponovo dozvoljen pristup Lokaciji bez prethodne pisane saglasnosti Nezavisnog inženjera.

30. **TREĆA LICA**

30.1. **Potraživanja trećih lica**

30.1.1. Koncesionar rješava sve primljene pritužbe (nezavisno od toga da li su u usmenom ili pisanom obliku, ili su podnijete od strane Korisnika ili trećih lica) na brz, učtiv i efikasan način.

30.1.2. Sva potraživanja trećih lica se tretiraju u skladu sa odredbom Člana 38 (*Odštete*).

30.2. **Potraživanja prema trećim licima**

30.2.1. U odnosu između Koncedenta i Koncesionara, Koncesionar snosi sve gubitke koje pretrpi Koncedent, Koncesionar, Podizvođači, njihovi zastupnici ili njihovi zaposleni izvođači radova ili lica koja su kod njih zaposlena, a koji gubici nastanu radnjama ili propustima bilo kog Korisnika Projektnih objekata uključujući, bez ograničenja, svaku štetu na imovini, ličnu povredu ili smrt.

30.2.2. Radi pojašnjenja, odredba člana 30.2 (*Potraživanja prema trećim licima*) nema uticaja na:

- (a) pravo Koncedenta na naknadu štete po osnovu potraživanja istaknutog protiv bilo kog lica iz Člana 30.2 (*Potraživanja prema trećim licima*) za štetu koju je pretrpio Koncedent, njegovi zastupnici ili izvođači radova (sa izuzetkom Koncesionara), podizvođači bilo kog reda ili lica koja su kod njih zaposlena; ili
- (b) pravo Koncesionara na naknadu štete po osnovu potraživanja istaknutog protiv bilo kog lica iz Člana 30.2 (*Potraživanja prema trećim licima*) za štetu koju je pretrpio Koncesionar, Podizvođači, njihovi zastupnici ili lica koja su kod njih zaposlena.

30.3. **Zainteresovane strane**

Koncesionar je odgovoran za ispunjenje zahtjeva Zainteresovane strane koja djeluje u skladu sa Pravnim uslovima, o kojima je obaviješten ili su mu isti trebalo biti poznati.

31. PROJEKTNİ PRIHODI

Projektni prihodi pripadaju Koncesionaru.

Projektne prihode prikuplja Koncesionar u skladu sa ovim Ugovorom.

Koncesionar samostalno određuje nivo i strukturu cijena, izdavanje karata i sve druge okolnosti vezane za prikupljanje Projektnih prihoda uz odgovarajuće obrazloženje, i dostavlja Koncedentu na odobrenje. Koncedent će u razumnom roku, ne dužem od petnaest (15) dana odobriti ili tražiti izmjene predloženog cjenovnika. Koncesionar je, u tom smislu, obavezan da odmah uskladi svoje poslovanje sa odlukom Koncedenta.

ODELJAK VI - PLAĆANJA

32. OBRAČUNAVANJE PLAĆANJA

32.1. Koncesiona naknada

Od Dana početka pružanja usluga i tokom Perioda pružanja usluga, Koncesionar će Koncedentu plaćati koncesionu naknadu u iznosu od% (*napomena: tačan iznos biće definisan na osnovu ponude prvorangiranog ponuđača, ali u procentu ne manjem od 15%*) od ostvarenog profita na godišnjem nivou koji se ostvari radom žičare i svih propratnih sadržaja koji su predmet koncesije.

32.2. Uticao Kršenja Koncedenta na izvršenje Koncesionara

Ukoliko Kršenje Koncedenta dovede do neispunjenja Usluga i/ili dovede do obračunavanja Odbitaka, pod uslovom da je takvo Kršenje koncedenta potvrđeno od strane Nezavisnog inženjera i da su posljedice takvog Kršenja koncedenta prijavljene u roku od 30 Radnih dana od dana kada je Koncesionar saznao (ili od dana kada je trebalo da zna) za Kršenje koncedenta, tada (pod uslovima iz člana 32.3 (*Osigurano izlaganje*) i 32.4 (*Ublažavanje kršenja koncedenta*)):

- (a) takvo neispunjenje ili neadekvatno ispunjenje bilo kog dijela Usluga od strane Koncesionara usljed Kršenja koncedenta, neće predstavljati kršenje odredbi ovog Ugovora od strane Koncesionara;
- (b) će takav uticaj biti uzet u obzir prilikom ocjenjivanja nivoa ispunjenja bilo kog dijela tako pruženih Usluga, tako što će se smatrati kao da je odnosna Usluga izvršena bez ikakvog negativnog uticaja; i
- (c) će se smatrati da Dodatne naknade nisu ni obračunate,

tako da Koncesionar ima pravo na plaćanja iz ovog Ugovora, kao da do ovih nedostataka u pružanju Usluga nije ni došlo.

32.3. Osigurano izlaganje

Ne dovodeći u pitanje član 23 (*Osiguranje*), Koncesionar neće imati pravo na bilo kakva plaćanja koja ne bi dospjela u skladu sa odredbama ovog Ugovora, u mjeri u kojoj Koncesionar može ili u kojoj bi trebalo da može da se naknadi iz polise osiguranja koju je neophodno da posjeduje Koncesionar ili bilo koji Podizvođač, u skladu sa ovim Ugovorom (bez obzira da li je to osiguranje ustanovljeno ili ne, i ukoliko jeste, da li je isto prestalo da važi usljed činjenja ili propuštanja činjenja Koncesionara (ili Podizvođača).

32.4. Ublažavanje Kršenja koncedenta

Koncesionar će preduzeti neophodne mjere kako bi ublažio posljedice koje Kršenje koncedenta ima na sposobnost Koncesionara da ispunji svoje obaveze iz ovog Ugovora. U

mjeri u kojoj Koncesionar ne preduzme pomenute korake, Koncesionar neće imati prava i neće biti ovlašćen na oslobođenje od posljedica iz Člana 32.2.

33. FAKTURISANJE I PLAĆANJE

33.1. Fakturisanje

33.1.1. S početkom mjesec dana nakon Dana početka pružanja usluga, Koncesionar će biti u obavezi da Koncedentu isplaćuje koncesionu naknadu u iznosu od **...%** (*napomena: tačan iznos biće definisan na osnovu ponude prvorangiranog ponuđača, ali u procentu ne manjem od 15%*) od ostvarenog profita na godišnjem nivou koji se ostvari radom žičare i svih propratnih sadržaja koji su predmet koncesije.

33.1.2. U roku od 10 dana od isteka posljednjeg dana svakog mjeseca, tokom svake Godine upravljanja, Koncesionar će dostaviti Koncedentu izvještaj u kome će biti navedena sva plaćanja za prethodni mjesec („Izvještaj plaćanja“). U Izvještaju plaćanja će biti prikazani:

- (a) Projektni prihodi po osnovu prodatih karata za korišćenje žičare i svih propratnih sadržaja, kao i sve naknade ili iznosi koje Koncesionar dužuje Koncedentu po osnovu ovog Ugovora, bez i sa uključenim PDV-om;
- (b) sva prilagođavanja zbog ranijih preplata i manje plaćenih iznosa (svako prilagođavanje biće posebno iskazano);
- (c) ostali iznosi koje je jedna Strana dužna da plati drugoj po osnovu ovog Ugovora;
- (d) kamate po osnovu bilo kog dugovanog iznosa.

33.1.3. Uz Izvještaj plaćanja koji se dostavlja na način određen ovim članom, biće dostavljeni i prateći dokumenti koji jasno prikazuju način obračuna iznosa **Koncesione naknade** i svih ostalih troškova i usklađivanja. Ovi prateći dokumenti će, između ostalog, sadržati način obračuna svake pojedinačne stavke iz izvještaja, kako je navedeno u ovom članu.

33.1.4. Ukoliko dostavljeni Izvještaj plaćanja prikazuje neto iznos koji Koncesionar dužuje Koncedentu, Koncedent će Koncesionaru dostaviti fakturu (ili neki drugi akt državnog organa za obračun koncesione naknade) na taj iznos (u kojoj će posebno biti naveden iznos PDV-a koji je Koncedent dužan da plati, ukoliko postoji).

33.1.5. U roku od 10 dana nakon isteka posljednjeg dana svake Godine upravljanja, Koncesionar će Koncedentu dostaviti izvještaj o ostvarenim prihodima prodaje karata na osnovu kojih se vrši obračun iznosa koncesione naknade.

33.2. Dospjelost plaćanja

33.2.1. Ne dovodeći u pitanje član 33.4 (*Osporeni iznosi*), Koncesionar će Koncedentu isplatiti iznos naveden u obavještenju o dugu koje je Koncedent izdao (ili drugi akt državnog organa za obračun koncesione naknade), u skladu sa ovim članom najkasnije 30 dana nakon što Koncesionar primi tako izdato obavještenje o dugu.

33.2.2. U slučaju da prvobitno određeni datum dospelosti za plaćanja iz ovog Ugovora pada na dan koji nije Radni dan, tada će se danom dospelosti smatrati prvi sljedeći Radni dan nakon prvobitno određenog dana dospelosti.

33.3. Plaćanja

Sva plaćanja iz ovog Ugovora vršiće se u evrima, na dan dospelosti, na bankovni račun primaoca (koji se vodi u Crnoj Gori) naveden u fakturi ili obavještenju o dugu, pri čemu će biti naveden broj fakture ili obavještenja o dugu na osnovu kojeg se isplata vrši. Osim ukoliko je ovim Ugovorom drugačije predviđeno, sva plaćanja iz ovog Ugovora vršiće se bez ikakvih odbitaka ili zadržavanja.

33.4. Osporeni iznosi

33.4.1. Svaka od Strana će imati pravo da, u dobroj vjeri, ospori iznos naveden u fakturi ili obavještenju o dugu izdatom na osnovu ovog Ugovora. Strana koja osporava pomenute iznose će biti dužna da uplati iznos naveden u fakturi ili obavještenju o dugu koji nije osporen, i imaće pravo da zadrži ostatak do okončanja Spora.

33.4.2. Strane će nastojati da predmetni Spor riješe u roku od 30 dana od nastanka Spora. Ukoliko to ne uspiju, svaka od Strana ima pravo da pokrene odgovarajući Postupak za rješavanje spora.

33.5. Zatezna kamata

Strane će platiti zateznu kamatu na sve iznose plative po osnovu ovog Ugovora koji nijesu izmireni o dospelosti, koja će biti obračunata za period od tog datuma, pa sve do datuma isplate po stopi propisanoj Zakonom o visini zatezne kamate.

33.6. Prebijanje

Koncesionar neće biti ovlašćen da zadrži ili izvrši prebijanje iznosa koje duguje Koncedentu, dok će sa druge strane Koncedent biti ovlašćen da zadrži ili da izvrši prebijanje iznosa koji mu Koncesionar duguje po osnovu ovog Ugovora, pod uslovom da takvo prebijanje od strane Koncedenta ne može dovesti do zadržavanja ili drugog neplaćanja Koncesionaru, koje premašuje obavezu servisiranja duga iz Prioritetnog finansijskog ugovora ili nekog hedžing ugovora s njim u vezi.

Ukoliko plaćanje ili umanjeње iznosa u skladu sa ovim članom bude osporeno, tada će svi neosporeni dijelovi tog iznosa biti plaćeni, dok će osporeni elementi biti rješavani u skladu sa članom 54 (*Postupak rješavanja sporova*).

ODELJAK VII – IZMJENE, OBAVEZE I RASKID

34. POSTUPAK IZMJENE

34.1. Izmjene od strane koncedenta

34.1.1. Koncedent može da predloži izmjene Radova i/ili Usluga, izmjene, poboljšanja ili dodatke koji se odnose na projekat, izgled ili strukturu Žičare odnosno drugih Projektnih objekata, u skladu sa ovim članom 34.1 (*Izmjene od strane koncedenta*). U slučaju da Koncedent zahtijeva takve izmjene, Koncedent će nadoknaditi Koncesionaru nove troškove proistekle iz ovakvih Izmjena. Koncedent neće predložiti izmjene Radova i/ili Usluga koje:

- a) podrazumijevaju izvršenje Radova i/ili pružanje Usluge na način koji predstavlja kršenje Zakona ili koje nije u skladu sa Dobrom industrijskom praksom;
- b) bi prouzrokovale prestanak važenja Odobrenja (ili gdje izdavanje novog neophodnog Odobrenja radi izvršenja navedenih Radova i/ili Usluga ne bi bilo moguće pribaviti);
- c) bi u značajnom obimu i nepovoljno uticale na mogućnost Koncesionara da izvede Radove i/ili pruži Usluge;
- d) bi značajno i u negativnom smislu uticale na zdravlje i bezbjednost bilo kog lica;
- e) bi u značajnoj mjeri i u negativnom smislu izmijenile prirodu Projekta (uključujući i obim rizika);
- f) bi bile takve da Koncedent ne bi imao zakonska ovlašćenja ili mogućnosti da zahtijeva implementaciju takvih Izmjena od strane koncedenta;

i/ili

g) dovode do posljedica koje su suprotne Zakonu.

U slučaju da Koncedent zahtijeva izmjene Radova i/ili Usluga, on će biti u obavezi da Koncesionaru dostavi Obavještenje koncedenta o izmjeni.

34.1.2. Obavještenje Koncedenta o izmjeni će:

- (a) sadržati prikaz izmjene Radova i/ili Usluga sa dovoljno detalja da Koncesionaru omogući izračunavanje i dostavljanje Procijenjene izmjene troškova projekta u skladu sa članom 34.1.3 (*Izmjene od strane koncedenta*) („**Procjena**“);
- (e) u slučaju da promjena podrazumijeva dodatne Kapitalne troškove, pojasniti da li Koncedent namjerava da Koncesionaru isplati troškove u vezi sa implementacijom promjena ili Koncedent zahtijeva od Koncesionara da pribavi finansijska sredstva u skladu sa članom 34.1.9 (*Izmjene od strane koncedenta*); i
- (f) zahtijevati od Koncesionara da Koncedentu dostavi Procjenu, u roku od 21 dana od prijema Obavještenja koncedenta o izmjeni.

34.1.3. Čim to bude moguće, a u svakom slučaju u roku od 21 dana nakon prijema Obavještenja koncedenta o izmjeni, Koncesionar će Koncedentu dostaviti bilo: (a) odgovor u kome ističe da prema mišljenju Koncesionara, uslovi iz člana 34.1.1 nisu ispunjeni, ili (b) Procjenu, sa kopijom za Nezavisnog inženjera. Procjena će sadržati i mišljenje Koncesionara o:

- (a) tome da li je oslobađanje od poštovanja obaveza neophodno, uključujući i obaveze Koncesionara da se ispoštuje Planirani dan završetka radova prilikom implementacije Izmjena u Radovima i ispune obaveze iz Priloga 2 (Tehnički uslovi Koncedenta) tokom implementacije Izmjena Usluga;
- (g) uticaju na izvođenje Radova i/ili pružanje Usluga;
- (h) Izmjenama ovog Ugovora i/ili Projektne dokumentacije kao rezultat Izmjena u Radovima i/ili Uslugama;
- (i) Procijenjenim Izmjenama troškova projekta do kojih bi dovele izmjene u Radovima i/ili Uslugama;
- (j) Izmakloj dobiti usljed Izmjena u Radovima i/ili Uslugama;
- (k) Kapitalnim troškovima koji su neophodni ili više nijesu potrebni, usljed Izmjena u Radovima i/ili Uslugama;
- (l) neophodnim odobrenjima; i
- (m) predloženom načinu potvrđivanja izvršenih građevinskih ili operativnih djelova Radova i/ili Usluga neophodnih usljed Izmjena Radova i/ili Usluga ukoliko isti nisu obuhvaćeni procedurama navedenim u članu 21.1.3 (*Uslovi projektovanja i sertifikacije*).

34.1.4. Odmah po prijemu Procjene od strane Koncedenta, Ugovorne strane i Nezavisni inženjer će razmotriti pitanja iznijeta u Procjeni, uključujući:

- (a) obezbjeđivanje dokaza da je Koncesionar nastojao da obaveže (uključujući (gdje je to moguće) konkurentne ponude) svoje Podizvođače da umanju svako povećanje troškova i maksimizuje uštede;
- (n) pokazivanje načina ekonomičnog obračuna Kapitalnih troškova koji treba da nastanu ili da budu izbjegnuti.

Tokom tih razgovora, Koncedent može da izmijeni Obavještenje koncedenta o izmjeni. Koncesionar će što prije to bude moguće, a najkasnije u roku od 14 dana od dana prijema takvih Izmjena, obavijestiti Koncedenta o eventualnim naknadnim Izmjenama Procjene.

34.1.5. Ukoliko Koncesionar ne namjerava da prilikom Izmjena Radova i/ili Usluga koristi sopstvena sredstva, mora voditi računa o usklađenosti sa Dobrom industrijskom praksom, sa ciljem da se dobije najbolja vrijednost za uloženi novac (uzimajući u obzir sve relevantne okolnosti, uključujući naročito, da Koncesionarov položaj ne bi trebao da bude pogoršan usljed Izmjena u Radovima i/ili Uslugama) prilikom nabavke radova, usluga, zaliha, materijala ili opreme potrebne za izmjene Radova i/ili Usluga.

34.1.6. Procjena podliježe odobrenju od strane Nezavisnog inženjera i Koncedenta. Ukoliko se bilo koja od Strana ne slaže sa stavom Nezavisnog inženjera u pogledu Procjene, takav Spor biće riješen na način predviđen članom 54 (*Postupak rješavanja spora*).

34.1.7. Čim to bude moguće, a nakon što Procjena bude prihvaćena ili se donese odluka na način predviđen članom 54 (*Postupak rješavanja spora*), Koncedent će:

(a) pisanim putem obavijestiti Koncesionara da prihvata Procjenu (uz eventualne izmjene), uz kopiju Nezavisnom inženjeru; ili

(o) povući Obavještenje koncedenta o izmjeni.

34.1.8. Ukoliko Koncedent ne prihvati u pisanoj formi Procjenu (uz eventualne izmjene) u roku od 30 dana od dana kada je dogovorena sadržina Procjene u skladu sa članom 34.1.4 iznad ili je ista utvrđena u skladu sa članom 34.1.6 iznad, Obavještenje koncedenta o izmjeni smatraće se povučenim.

34.1.9. U slučaju da Procjena (nakon Izmjena) uključuje i procijenjene Kapitalne troškove, tada će (osim ukoliko je Koncedent odlučio da snosi ove troškove u skladu sa članom 34.1.2(b)) Koncesionar nastojati da pribavi sredstva za kompletne procijenjene Kapitalne troškove, pod uslovima prihvatljivim za njega i za Prioritetnog zajmodavca.

34.1.10. Ukoliko je Koncesionar nastojao da pribavi sredstva za cjelokupan procijenjen iznos Kapitalnih troškova, ali u tome nije uspio u roku od 60 dana nakon što je Koncedent prihvatio Procjenu, tada Koncesionar neće biti obavezan da izvrši izmjene Radova i/ili Usluga, osim ukoliko se Koncedent saglasio da u roku od 20 dana od završetka tog perioda isplati troškove za čiju isplatu sredstva nisu pribavljena u skladu sa članom 34.1.13 ispod.

34.1.11. Koncedent može u bilo kom trenutku nakon prihvatanja Procjene, da pristane na ispunjenje svih preostalih procijenjenih Kapitalnih troškova, ili njihovog preostalog dijela, po oduzimanju onih za koje je Koncesionar pribavio sredstva.

34.1.12. U slučaju da je Koncedent prihvatio Procjenu, biće definisan način plaćanja, a u vezi sa obračunatom godišnjom Koncesionom naknadom.

34.1.13. Kada Koncedent pristane da isplati troškove za koje nijesu pribavljena sredstva u skladu sa članom 34.1.10 iznad:

(a) Koncedent, Nezavisni inženjer i Koncesionar će usaglasiti:

(i) raspored plaćanja u pogledu isplata koje održavaju iznos i vremenske okvire troškova koje će pretrpjeti Koncesionar prilikom Izmjena Radova i/ili Usluga u mjeri u kojoj ih snosi Koncedent; i

(ii) tamo gdje plaćanje za dio izmjene u Radovima i/ili Uslugama odražava izvršenje, ili određeni napredak, nekog elementa u okviru izmjene u Radovima i/ili Uslugama, objektivan način dokazivanja kojim se potvrđuje da je dio Izmjena u Radovima i/ili Uslugama koji odgovara situaciji za koju je dospjelo plaćanje po rasporedu plaćanja valjano izvršen,

(takav raspored plaćanja i dokazi biće određeni u skladu sa članom 54 (*Postupak rješavanja spora*) u slučaju da Koncedent, Nezavisni inženjer i Koncesionar ne uspiju da ih usaglase);

(b) Koncedent će izvršiti plaćanje Koncesionaru u roku od 30 dana od dana kada primi fakture (koja sadrži sve bitne elemente) u skladu sa rasporedom plaćanja (koji se u zavisnosti od slučaja, može sporazumno mijenjati s vremena na vrijeme) zajedno sa potrebnim

dokazima (gdje je to primjenjivo) da je određeni dio Izmjena Radova i/ili Usluga izvršen;
i

- (p) ukoliko isplata nije izvršena u skladu sa članom 34.1.13(b) iznad, Koncedent će isplatiti Koncesionaru kamatu obračunatu za period koji počinje teći 30 dana nakon prijema fakture pa sve do dana isplate, prema zateznoj kamatnoj stopi iz člana 33.5 (*Kamata na zadocnjela plaćanja*).

34.2. Izmjene od strane koncesionara

34.2.1. Ukoliko Koncesionar želi da se unese Izmjenu u Radove i/ili Usluge, poboljšanja ili dodatke koji se odnose na projekat, izgled ili strukturu Žičare, obavezan je dostaviti Nezavisnom inženjeru Obavještenje koncesionara o izmjeni.

34.2.2. Obavještenje koncesionara o izmjeni mora:

- (a) predstaviti predložene izmjene Radova i/ili Usluga dovoljno detaljno kako bi se omogućilo Nezavisnom inženjeru i Koncedentu da ih u potpunosti procjene;
- (q) da navede razloge Koncesionara zbog kojih on predlaže izmjene Radova i/ili Usluga;
- (r) da sadrži zahtjev upućen Nezavisnom inženjeru i/ili Koncedentu da se sa Koncesionarom konsultuju u cilju odlučivanja da li prihvataju izmjene Radova i/ili Usluga;
- (s) da ukaže na sve posljedice Izmjena Radova i/ili Usluga;
- (t) ukaže naročito da li se očekuje promjena u broju prodatih karata na godišnjem nivou; i
- (u) da ukaže na eventualne kritične rokove do kada bi bilo neophodno da Nezavisni inženjer i/ili Koncedent donesu odluku.

34.2.3. Nezavisni inženjer će cijeniti predložene izmjene Radova i/ili Usluga Koncesionara u dobroj vjeri i uzimajući u obzir sva relevantna pitanja, uključujući i da li:

- a) će doći do izmjene broja prodatih karata za korišćenje žičare na godišnjem nivou;
- b) Planirani dan završetka radova ili Dan isteka može biti odložen;
- c) izmjene utiču na kvalitet Radova i/ili Usluga ili na vjerovatnoću za pravovremeno i uspješno izvršenje Radova i/ili Usluga;
- d) će Izmjena uticati na odnos Koncedenta sa trećim licima;
- e) su finansijske mogućnosti Koncesionara dovoljne za izvođenje Izmjena Radova i/ili Usluga;
- f) je preostala vrijednost Projektnih objekata umanjena; ili
- g) izmjene bitno utiču na rizike ili troškove kojima je Koncedent izložen.

34.2.4. Čim to bude moguće nakon prijema Obavještenja koncesionara o izmjeni, Ugovorne strane i Nezavisni inženjer će se sastati radi razmatranja pitanja na koje se ono odnosi.

- 34.2.5. Tamo gdje bi Obavještenje koncesionara o izmjeni ukazivalo ili gdje je Nezavisni inženjer utvrdio da bi zahtijevane izmjene Radova i/ili Usluga podrazumijevale smanjenje prihoda po osnovu prodaje karata za korišćenje žičare i/ili odlaganje Planiranog dana završetka radova i/ili Dana isteka i/ili uopšte, dovele do bitnih Izmjena koje se tiču Projekta, gdje odluku o tome da li se radi o bitnoj izmjeni donosi Koncedent po sopstvenoj diskreciji, neophodno je odobrenje Koncedenta da bi Obavještenje koncesionara o izmjeni bilo primijenjeno.
- 34.2.6. Ukoliko Nezavisni inženjer prihvati Obavještenje koncesionara o izmjeni (bilo sa ili bez Izmjena), uz ispunjenje uslova iz člana 34.2.5, u roku od 7 dana od takvog prihvatanja Ugovorne strane i Nezavisni inženjer će se konsultovati i dogovoriti preostale detalje čim to bude moguće i zaključiti potrebne akte kako bi izmijenili ovaj Ugovor ili drugu relevantnu Projektnu dokumentaciju potrebnu za Izmjenu Radova i/ili Usluga.
- 34.2.7. Ukoliko Nezavisni inženjer odbije da prihvati Obavještenje koncesionara o izmjeni, on će biti obavezan da to odbijanje obrazloži.
- 34.2.8. Osim ukoliko prihvatanje Nezavisnog inženjera, odnosno Koncedenta izričito odobrava smanjenje prihoda po osnovu prodaje karata za korišćenje žičare i/ili odlaganja Planiranog dana završetka radova i/ili Dana isteka i pod uslovom da smanjenje i/ili odlaganje bude odobreno ili se bude smatralo za odobreno od strane Koncedenta u skladu sa članom 34.2.5, tada kao posljedica izmjene Radova i/ili Usluga predloženih od strane Koncesionara, neće doći do smanjenja prihoda po osnovu prodaje karata za korišćenje žičare.
- 34.2.9. Nezavisni inženjer ne može da odbije izmjene Usluga koje su neophodne u cilju usaglašavanja sa Izmjenama zakona. Troškove sprovođenja Izmjena koje su posljedica Izmjena zakona (uključujući sve posljedične izmjene) snosiće Koncedent od Koncesione naknade.

35. VIŠA SILA

- 35.1.** Niti jedna Ugovorna strana neće imati pravo da istakne zahtjev zbog kršenja obaveza druge Ugovorne strane iz Ugovora ili da nametne odgovornost drugoj Ugovornoj strani za gubitke ili štetu nanijetu od te druge Ugovorne strane u mjeri u kojoj je došlo do slučaja Više sile i ta Ugovorna strana je spiječena u izvršavanju obaveza usljed tog slučaja Više sile. Radi pojašnjenja (ali ne dovodeći u pitanje član 35.5 ili 35.7 ispod), Koncedent neće biti ovlašćen da raskine ovaj Ugovor u slučaju Kršenja koncesionara, pod uslovom da je takvo kršenje posljedica Više sile.
- 35.2.** Viša sila uključuje, ali se ne ograničava na, sljedeće slučajeve, pod uslovom da su ispunjeni uslovi iz definicije pojma Više sile iz člana 1.1 ovog Ugovora:
- (a) rat, invaziju ili akte stranog neprijatelja, ili terorizma, blokade, embarga, restrikcije;
 - (v) pobune, građanskih nemira, političkih štrajkova, terorističkog akta ili kampanje;
 - (w) munja, požara, zemljotresa, oluja, ciklona, tajfuna, tornada i ostalih prirodnih nesreća;
 - (x) epidemije ili kuge; i
 - (y) svaki čin sabotaze, štrajkovi ili rad na minimumu ili umanjenog intenziteta (u svakom slučaju osim od strane zaposlenih Ugovorne strane koja se poziva na iste kao na slučaj Više sile).

- 35.3. *(Viša sila)* iznad će imati uticaja na pravo na Odbitke nastale usljed propuštanja u ispunjenju obaveza, koja su rezultat Više sile u periodu kada je događaj Više sile postojao.
- 35.4. Nakon događaja Više sile, pogođena Ugovorna strana će obavijestiti drugu Ugovornu stranu što prije to bude moguće, ali u svakom slučaju u roku od 7 dana. Obavještenje će uključivati i detalje o događaju Više sile, uključujući i dokaze o njegovom uticaju na obaveze pogođene Ugovorne strane i opis radnji koje bi mogle ublažiti njegovo dejstvo.
- 35.5. Čim to bude bilo moguće nakon tog obavještenja, Ugovorne strane će se u dobroj volji konsultovati i nastojati da se dogovore oko adekvatnih mjera radi otklanjanja posljedica događaja Više sile i olakšavanja neprekinutog izvršenja Ugovora.
- 35.6. Ukoliko takve mjere nisu usaglašene na dan ili prije dana koji pada 120 dana nakon datuma nastupanja događaja Više sile i ukoliko se takav događaj Više sile nastavi ili njegove posljedice nastave da postoje, tako da pogođena Ugovorna strana ne bude u stanju da ispunji svoje obaveze iz ovog Ugovora u trajanju dužem od 180 dana, tada bilo koja Ugovorna strana može raskinuti Ugovor slanjem pisanog obavještenja o raskidu drugoj Ugovornoj strani, uz otkazni rok od 30 dana.
- 35.7. Ako Ugovor bude raskinut u skladu sa članom 35.6 iznad, Koncedent će biti dužan da isplati naknadu na način definisan članom 43.3 (*Naknada u slučaju raskida zbog Više sile*).
- 35.8. Ugovorne strane će u svakom trenutku nakon nastanka događaja Više sile nastojati da spriječe ili ublaže posljedice bilo kog kašnjenja, a Koncesionar će u svakom trenutku toku trajanja događaja Više sile preduzimati mjere u skladu sa Dobrom industrijskom praksom, a u cilju prevazilaženja ili umanjivanja posljedica događaja Više sile.
- 35.9. Pogođena Ugovorna strana će obavijestiti drugu Ugovornu stranu čim to bude bilo moguće o tome da je događaj Više sile prestao ili da više ne onemogućava pogođenu Ugovornu stranu da ispunjava svoje obaveze koje proizilaze iz ovog Ugovora. Nakon takvog obavještenja, Ugovor će nastaviti da se izvršava pod istim uslovima koji su se primjenjivali do nastupanja događaja Više sile.

36. **BITNO NEGATIVNE RADNJE**

36.1. **Bitno negativne radnje**

36.1.1. Bitno negativnim radnjama će se smatrati:

- (a) eksproprijacija, de-eksproprijacija, rekviviranje, konfiskacija ili nacionalizacija Žičare;
- (z) propuštanje da se obezbijede dostupnim Pristupni putevi bez miješanja u izgradnju Žičare, tokom Perioda trajanja radova;
- (aa) propuštanje da se da ili obnovi važenje Odobrenja neophodnog Koncesionaru ili njegovim podizvođačima za završetak i rad Žičare, ukoliko je predat potpun zahtjev u skladu sa Zakonom; ili

- (b) svaka Izmjena zakona koja je isključivo usmjerena na Projekat, Koncesionara, odnosno koncesionare u Crnoj Gori i ima bitno negativan uticaj na (i) mogućnost Koncesionara da izvrši svoje obaveze ili ostvari prava koja proizilaze iz Ugovora ili druge Projektne dokumentacije u kojoj se pojavljuje kao ugovorna strana, osim ukoliko je ta Izmjena zakona posljedica (djelimično ili u cjelosti) Kršenja koncesionara ili kršenja Zakona od strane Koncesionara.

36.1.2. U slučaju da dođe do Bitno negativnih radnji, Koncesionar će, čim to bude moguće nakon saznanja za takve radnje, obavijestiti ili obezbijediti da se obavijesti Koncedent navodeći radnje na koje se žali i njihove vjerovatne posljedice po Koncesionara ili njegove Podizvođače.

36.1.3. Pod uslovom da je Koncesionar obavijestio ili obezbijedio obavještanje, kako je navedeno u članu iznad, Koncesionar neće biti odgovoran, a Koncedent neće biti ovlašćen da raskine ovaj Ugovor zbog kašnjenja ili nemogućnosti Koncesionara da ispuni obaveze iz ovog Ugovora u mjeri u kojoj je ispunjavanje tih obaveza onemogućeno usljed Bitno negativnih radnji.

36.1.4. U roku od [90] dana od prijema obavještenja, Koncedent će otkloniti posljedice Bitno negativnih radnji i omogućiti Koncesionaru ili njegovom Podizvođaču vraćanje u stanje koje bi postojalo da se takve radnje nisu dogodile. Ukoliko Koncedent ne otkloni posljedice Bitno negativne radnje, Koncesionar će biti ovlašćen da ovaj Ugovor raskine u skladu sa članom 40.

37. IZJAVE I GARANCIJE

37.1. Izjave i garancije Koncesionara

Ne dovodeći u pitanje garancije ili uslove propisane Zakonom, Koncesionar izjavljuje i garantuje da:

- a) će prilikom izvođenja Radova i pružanja Usluga u potpunosti biti ispunjeni uslovi iz Priloga 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*) i drugi uslovi ovog Ugovora;
- b) će sve Radove i Usluge koji su predmet Ponude, činiti materijali i dobra ispravnog kvaliteta, pogodnog za prodaju, koji su proizvedeni ili pripremljeni u skladu sa Prilogom 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*) i u skladu sa procedurom iz člana 26. (*Sistemi upravljanja*) u pogledu potvrde kvaliteta i sva izrada će biti u skladu sa dobrom građevinskom praksom primjenjivom u vrijeme izgradnje;
- c) će se u svakom trenutku pridržavati zahtjeva Nezavisnog inženjera i Predstavnika koncedenta u skladu sa ovim Ugovorom i zakonitim zahtjevima Zainteresovanih strana i sa svim Pravnim uslovima;
- d) će svi Radovi i Usluge koji su predmet Ponude nakon izgradnje biti u potpunosti u skladu sa Prilogom 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*), projektom primljenim u skladu sa članom 12 (*Projektovanje i izgradnja*) ili članom 21 (*Usluge*);
- e) će u skladu sa uslovima iz Priloga 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*), projektovanje svih Radova i Usluga koji su predmet Ponude biti sprovedeno od strane ili pod nadzorom Projektanta i lica koja vrše projektovanje i/ili vrše nadzor i imaju potrebne kvalifikacije i

iskustvo za to, a naročito imaju prethodna iskustva u pogledu projektovanja ili nadzora koji u konkretnom slučaju vrše;

f) je [društvo sa ograničenom odgovornošću] koje je osnovano i punovažno postoji u skladu sa Zakonom;

g) će u potpunosti sarađivati sa Nadležnim organima prilikom ispitivanja pritužbi koje se odnose na činjenja ili nečinjenja Koncesionara prilikom sprovođenja Radova ili Usluga;

h) ima puno pravo i ovlašćenje da zaključi ovaj Ugovor, izvrši Radove i pruži Usluge;

i) zaključenje i ispunjenje ovog Ugovora nije i neće biti:

a. u suprotnosti sa njegovim osnivačkim dokumentima; ili

b. u suprotnosti sa bilo kojim dokumentima koji obavezuju njega ili njegovu imovinu u mjeri u kojoj bi takva suprotnost bitno negativno uticala na mogućnost Koncesionara da ispuni svoje obaveze preuzete ovim Ugovorom;

j) je kompletna Projektna dokumentacija u potpunosti važeća i proizvodi dejstva i da čini važeću, obavezujuću i izvršivu obavezu ugovornih strana iz te dokumentacije, a da su kopije Projektna dokumentacije koje je Koncesionar dostavio Koncedentu istinite i potpune kopije ovih dokumenata, kao i da ne postoje bilo kakvi drugi ugovori ili dokumentacija koja zamjenjuje ili se odnosi na bilo šta od Projektna dokumentacije što bi bitno uticalo na tumačenje ili primjenu bilo kog dijela Projektna dokumentacije;

k) će sve stavke na koje se odnosi član 49.1 (*Projektni i ostali podaci*) bi originalne tvorevine i neće predstavljati kršenje autorskih prava, prava dizajna, žiga ili bilo kog drugog intelektualnog prava trećih lica.

37.2. Izjave i garancije koncedenta

Ne dovodeći u pitanje garancije ili uslove koje su propisane Zakonom, Koncedent izjavljuje i garantuje da:

(a) je u potpunosti sposoban i ovlašćen da zaključi ovaj Ugovor i da ispuni obaveze koje su njime preuzete;

(b) zaključivanje i sprovođenje ovog Ugovora:

- nije u suprotnosti sa Zakonima koji se na njega primjenjuju; ili

- nije i neće biti u suprotnosti sa bilo kojim dokumentom koji je obavezujući za njega ili njegovu imovinu u mjeri u kojoj bi takva suprotnost vjerovatno bitno negativno uticala na mogućnost Koncedenta da ispuni svoje obaveze preuzete ovim Ugovorom.

37.3. Odricanje od odgovornosti

37.3.1. Koncedent je obezbijedio Koncesionaru, prije datuma navedenog ovdje, određene materijale, dokumentaciju i podatke koji se odnose na Radove i Usluge, rad i održavanje Projektnih objekata, Lokaciju, saobraćajne podatke i prognoze i ostala pitanja koja jesu ili mogu biti od značaja za Projekat i za obaveze preuzete od strane Koncesionara po osnovu ovog Ugovora

("Dostupni podaci"). Dostupni podaci uključuju, ali se ne ograničavaju na, sve materijale, dokumentaciju i podatke koji su dati u vezi sa učešćem u postupku tendera u vezi sa Projektom (uključujući i sve one podatke koji su se nalazili u Sobi sa podacima).

37.3.2. Osim ukoliko je drugačije navedeno u ovom Ugovoru, Koncedent neće biti odgovoran Koncesionaru (bilo ugovorno, deliktno ili na drugi način, i bez obzira da li je odgovornost izazvana nehatom Koncedenta ili njegovog zastupnika, službenika ili izvođača) u pogledu bilo kakvih netačnosti, grešaka, propusta, nepodobnosti za svrhu, nedostataka ili neadekvatnosti bilo koje vrste koje se odnose na Dostupne podatke.

37.3.3. Koncedent ne garantuje i ne obavezuje se da Dostupni podaci predstavljaju sve informacije koje on posjeduje ili su u njegovoj vlasti (bilo tokom postupka tendera ili ispunjenja Ugovora) i koje su od značaja ili su bitne za Projekat ili obaveze preuzete od strane Koncesionara po osnovu ovog Ugovora. Koncedent neće biti odgovoran Koncesionaru u pogledu neotkrivanja ili nečinjenja dostupnim (bilo prije ili nakon zaključenja ovog Ugovora) Koncesionaru bilo kojih informacija, dokumenata ili podataka, za ažuriranje Dostupnih podataka, za obavješćavanje Koncesionara (bilo prije ili nakon zaključenja ovog Ugovora) o netačnosti, greškama, propustima, neprilagođenosti svrsi, nedostacima ili neadekvatnosti Dostupnih podataka, osim u slučaju grube nepažnje ili namjere.

37.3.4. Koncesionar priznaje i potvrđuje da:

- (a) je sproveo sopstvene analize i pregled Dostupnih podataka i da je prije zaključenja ovog Ugovora preduzeo razumne istražne radnje koje se odnose na tačnost, potpunost i svrsishodnost svih Dostupnih podataka; i
- (bb) osim ukoliko je drugačije navedeno u ovom Ugovoru, neće imati pravo na bilo kakve zahtjeve protiv Koncedenta, bilo da se odnose na štetu ili na produženje roka ili na dodatna plaćanja po ovom Ugovoru, a po osnovu bilo kakvog nesporazuma ili zablude u pogledu Dostupnih podataka ili pitanja na koja se odnosi član 8.1 (*Inspekcija Lokaciji*) ili član 37.3.3 ili po osnovu činjenice da je netačna ili nedovoljna informacija s tim u vezi ili u vezi sa Lokacijom, data od strane bilo kog lica, bilo da je ono zaposleno od strane Koncedenta ili ne, niti će Koncesionar biti oslobođen rizika ili obaveze nametnute ili preuzete po osnovu ovog Ugovora po bilo kom takvom osnovu.

38. NAKNADA ŠTETE

38.1. Koncesionar će biti odgovoran, i obeštetiće Koncedenta, njegove zaposlene i od strane njih angažovana lica od svake odgovornosti za:

- (a) smrt ili duševnu ili tjelesnu povredu;
- (cc) gubitke ili štete na imovini (uključujući imovinu koja pripada Koncedentu ili za koju je on odgovoran);
- (dd) kršenje zakonskih obaveza; i
- (ee) tužbe, zahtjeve, potraživanja, troškove i izdatke (uključujući troškove pravnog zastupanja čiji se iznos u slučaju sumnje presuđuje u korist Koncedenta) koji mogu nastati iz, ili kao posljedica njegovih obaveza iz ovog Ugovora.

- 38.2. Koncesionar neće biti odgovoran ili obavezan da Koncedentu nadoknadi štetu po osnovu svih pitanja iz člana 38.1 iznad, koja su nastala kao direktan rezultat Koncesionarevog djelovanja po instrukcijama Koncedenta.
- 38.3. Niti jedna od Ugovornih strana neće biti odgovorna niti obavezna da nadoknadi štetu drugoj Ugovornoj strani za gubitke izazvane nepažnjom ili namjerom druge Ugovorne strane, njenih zaposlenih, predstavnika ili izvođača, ili izazvane kršenjem obaveza druge Ugovorne strane po osnovu ovog Ugovora, niti za indirektnu, posljedičnu ili posebnu štetu.

39. **RASKID OD STRANE KONCEDENTA USLJED KRŠENJA KONCESIONARA**

39.1. **Kršenje koncesionara**

- 39.1.1. U skladu sa ostalim odredbama ovog Ugovora, Koncedent je ovlašten da raskine ovaj Ugovor u bilo kom od sljedećih slučajeva (svaki od ovih slučajeva označen kao “Kršenje koncesionara”):
- a) kršenje materijalnih obaveza Koncesionara iz ovog Ugovora;
 - b) Konstantno kršenje;
 - c) propuštanje da se pribavi Potvrda o završetku radova do isteka Krajnjeg roka, iz razloga koji se mogu pripisati Koncesionaru;
 - d) pokretanje postupaka stečaja ili likvidacije nad Koncesionarem, osim postupka reorganizacije u skladu sa zakonom kojim je uređena insolventnost privrednih društava;
 - e) da je Koncesija od strane Koncedenta data na osnovu netačnog predstavljanja činjenica od strane Koncesionara, koje je bilo odlučujuće za donošenje odluke o dodjeljivanju Koncesije.
 - f) kršenje Koncesionarevih obaveza iz člana 44.2 (*Podugovaranje*);
 - g) kršenje Koncesionarevih obaveza iz člana 44.2 (*Ustupanje*);
 - h) kršenje od strane Koncesionara u pogledu njegovih izjava, garancija i obaveza iz člana 44.3 (*Promjena vlasništva*);
 - i) akumuliranje [●] ili više Kaznenih poena u periodu od uzastopnih 365 dana ili akumuliranje [●] ili više Kaznenih poena u periodu od uzastopnih 1095 dana;
 - j) kršenje obaveze Koncesionara da uspostavi i održava Bitna osiguranja;
 - k) propuštanje Koncesionara da ukloni ugrožavanje životne sredine, ljudskog zdravlja, prostora i objekata zaštićenih Zakonom u toku vršenja Koncesije, koje se ugrožavanje nije moglo predvidjeti u trenutku dodjeljivanja Koncesije,
 - l) i u ostalim slučajevima predviđenim ovim Ugovorom.

39.2. **Postupak obavješćavanja**

39.2.1. Ukoliko je došlo do Kršenja koncesionara i Koncedent namjerava da raskine Ugovor, on Koncesionaru mora da dostavi obavještenje o raskidu.

39.2.2. Obavještenje o raskidu mora da sadrži:

(a) naznačenu vrstu i prirodu Kršenja koncesionara do kojih je došlo, navodeći detalje;

(ff) naznaku da će u slučaju Kršenja koncesionara koje se podvodi pod definiciju Kršenja koncesionara iz tačke (a), ovaj Ugovor biti raskinut, osim ako Koncesionar predloži prihvatljiv program otklanjanja posljedica kršenja u roku od 30 dana nakon što Koncesionar primi obavještenje o raskidu i implementira ovaj program na način predviđen u njemu i otkloni posljedice Kršenja koncesionara u skladu sa programom i to u roku koji Koncedent navede u obavještenju o raskidu; i

(gg) naznaku da će u slučaju Kršenja koncesionara (ali ne iz stava (a)), ovaj Ugovor biti raskinut [60] dana nakon što Koncesionar primi obavještenje o raskidu.

39.2.3. Ukoliko Koncesionar otkloni posljedice Kršenja koncesionara u roku navedenom u obavještenju o raskidu, obavještenje o raskidu smatraće se povučenim i nastaviće se sa primjenom Ugovora.

39.2.4. U slučaju Kršenja koncesionara iz tačke (a) definicije ovog pojma, i u slučaju kada nije predložen odgovarajući program otklanjanja posljedica u skladu sa članom 39.2.2 (b) ili Koncesionar ne ispravi Kršenje koncesionara u roku navedenom u obavještenju o raskidu; Koncedent može izdati obavještenje da će Ugovor, pod uslovima navedenim u Direktnom ugovoru, biti raskinut [7] dana nakon prijema takvog obavještenja.

Ukoliko Koncesionar ne uspije da implementira program otklanjanja posljedica u skladu sa njegovim uslovima Ugovor će, pod uslovima navedenim u Direktnom ugovoru, biti raskinut [7] dana nakon dana obavještavanja Koncesionara od strane Koncedenta, o propuštanju implementacije programa otklanjanja u skladu sa njegovim uslovima.

40. RASKID OD STRANE KONCESIONARA

40.1. Ukoliko je došlo do Kršenja koncedenta i Koncesionar želi da raskine Ugovor, dužan je da Koncedentu dostavi obavještenje o raskidu u roku od 30 dana od dana saznanja za postojanje Kršenja koncedenta.

40.2. Obavještenje o raskidu mora da sadrži opis nastalog Kršenja koncedenta koja Koncesionara ovlašćuje da raskine Ugovor.

40.3. Ugovor će biti raskinut 60 dana nakon što Koncedent primi obavještenje o raskidu, osim ako Koncedent ne otkloni posljedice Kršenja koncedenta u roku od 60 dana nakon prijema obavještenja o raskidu.

41. OSTALI SLUČAJEVI RASKIDA

Ugovor će automatski biti raskinut na Dan isteka, osim ako je prethodno raskinut u skladu sa odredbama ovog Ugovora.

42. POS LJEDICE RASKIDA

42.1. Opšte odredbe

42.1.1. Osim ukoliko je drugačije izričito predviđeno ovim Ugovorom ili ako je već uzeto u obzir prilikom obračunavanja Naknade u slučaju raskida ili drugih plaćanja naknada po raskidu u skladu sa ovim Ugovorom:

- (a) raskid ovog Ugovora neće dovesti u pitanje prava stečena ovim Ugovorom do Dana raskida (uključujući bez ograničenja i prava Koncedenta da dobije obeštećenje od Koncesionara kada je do raskida došlo usljed Kršenja koncesionara) pod uslovom da se ne vrše nikakve dodatne naknade u slučaju raskida ili drugih naknada koje duguje Koncesionar, a koje odgovaraju Naknadi za raskid u iznosu prioritnog duga;
- (hh) nakon raskida ovog Ugovora, sve naknade dospjele za period prije Dana raskida, a koje još uvek nisu plaćene od strane Koncesionara, smatraće se automatski dospjelim i plativim od strane Koncedenta. Takođe, Koncedent će imati pravo da povuče Garancije za održavanje, odnosno Garanciju za vraćanje, u zavisnosti od toga koja garancija u to vrijeme bude važila; i
- (ii) sva neizmirena prava i obaveze i dalje će postojati nakon raskida ovog Ugovora, uključujući tu i ona iz članova 23. (*Osiguranje*), 27. (*Izveštaji i informacije*), 28. (*Evidencije koncesionara*), 30.2 (*Potraživanja prema trećim licima*), 32. (*Obračunavanje plaćanja*), 33. (*Fakturisanje i plaćanje*), 35 (*Viša sila*), 38 (*Naknada štete*), 43. (*Naknada u slučaju raskida*), 47. (*Porezi*), 49.1 (*Projektni i ostali podaci*), 50. (*Povjerljive informacije*), 54. (*Postupak rješavanja spora*), 59. (*Mjerodavno pravo, jezik*), i ovog člana 42. (*Posljedice raskida*) ili drugih članova koji su formulisani na način da ostanu na snazi i nakon raskida ili koji su potrebni da bi došlo do raskida ili do posljedica takvog raskida.

Osim u slučajevima predviđenim ovim članom 42.1 (*Opšte odredbe*), sva prava i obaveze Koncedenta i Koncesionara iz ovog Ugovora prestaće da postoje i više neće biti na snazi nakon raskida ovog Ugovora.

42.1.2. Propuštanje bilo koje Ugovorne strane da iskoristi svoja prava po ovom Ugovoru, uključujući i pravo na raskid ovog Ugovora i bilo koje drugo pravo da zahtijeva naknadu štete, neće se smatrati odricanjem od tog prava za konstanto ili ponovno kršenje.

42.2. Prenos sredstava

Nakon raskida ovog Ugovora iz bilo kog razloga (u skladu sa članom 42.1), uključujući radi pojašnjenja, i zbog propuštanja da se ispune odložni uslovi iz člana 2. (*Odložni uslovi*) ili uslovi za izdavanje Potvrde o početku radova navedenih u članu 9.1 (*Uslovi za početak Radova*) ili Potvrde o početku pružanja usluga iz člana 19.1 (*Uslovi za početak pružanja usluga*), u zavisnosti od toga šta bude primjenjivo:

42.2.1. prava pristupa iz člana 10.1 (*Pristup Koncesionara*) i člana 20. (*Lokacija pružanja usluga. Sigurnost lokacije*) automatski će prestati;

42.2.2. ukoliko do raskida dođe prije Dana početka radova, Koncesionar će na Koncedenta prenijeti dio Radova koji je izveden i ne predstavlja dio Žičare. Dalje, ukoliko Koncedent tako izabere:

(a) Ugovor o projektovanju i izvođenju radova biće ustupljeni u korist Koncedenta (i nakon što Koncedent tako izabere, Koncesionar će preduzeti sve neophodne korake čim to bude izvodljivo, kako bi Koncedentu omogućio takvu novaciju) i sva Postrojenja i materijali na Lokaciji ili u njenom susjedstvu ostaće mu na raspolaganju za potrebe završetka Radova i/ili Radova na održavanju za period od [●] mjeseci; i

(jj) Sopstvena sredstva Koncesionara, uključujući, ali se ne ograničavajući na, Građevinski materijal, ostaće na raspolaganju Koncedentu radi završetka Radova i/ili Radova na održavanju u periodu od [●] mjeseci, pod uslovom plaćanja naknade za iznajmljivanje za ista;

42.2.3. Sredstva koja se vraćaju biće automatski prebačena na Koncedenta, bez bilo kakvih Tereta; u slučaju raskida ovog Ugovora u skladu sa članom 41 (*Istek roka*), Sredstva koja se vraćaju nalaziće se u stanju navedenom u Prilogu 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*);

42.2.4. Ukoliko Koncedent bude to tražio, Ugovor o upravljanju biće mu ustupljen;

42.2.5. Koncedent će imati opciju da od Koncesionara ili od sa njim Povezanih lica, otkupi po pravičnoj tržišnoj cijeni (kao između strana koje imaju ugovornu namjeru, pri čemu će kod svakog spora o pravičnoj tržišnoj cijeni istu odrediti Panel) i oslobodene od svih Tereta, čitava ili dio Sopstvenih sredstava koncesionara, poput zaliha materijala, putničkih vozila, rezervnih djelova i ostale pokretne imovine u vlasništvu Koncesionara ili sa njim Povezanih lica, koja su potrebna u vezi sa upravljanjem i održavanjem Projektnih objekata.

42.2.6. Koncesionar će dostaviti Koncedentu ili licu koje on odredi, projekte izvedenog stanja koji pokazuju sve izmjene napravljene od otpočinjanja Aktivnosti na Projektnim objektima;

42.2.7. Koncesionar će dostaviti Koncedentu uputstva za upravljanje i održavanje Projektnih objekata, uključujući, ali ne ograničavajući se na, ona koja se odnose na komunikacije, signalizaciju i ostale sisteme u upotrebi do Dana raskida ili Dana isteka, u zavisnosti od slučaja;

42.2.8. Koncesionar će obezbijediti da sve koristi od svih garancija proizvođača mehaničke i električne opreme uključene u Projektne objekte, budu prenijete na Koncedenta;

42.2.9. Koncesionar će Koncedentu ili licu koje on odredi dostaviti zapisnike iz člana 28.11.2 (*Zadržavanje evidencija*);

42.2.10. Koncesionar će obezbijediti prenos svih prava Intelektualne svojine (bez naknade) putem trajne, prenosive, isključive licence bez plaćanja naknade, koja je potrebna Koncedentu za održavanje i funkcionisanje Projektnih objekata.

42.2.11. Koncesionar će u potpunosti sarađivati sa Koncedentom i svakim sljedećim upravljačem nad Projektnim objektima radi neometanog prenosa funkcionisanja Projektnih objekata, kako bi se zaštitila bezbjednost i izbjeglo nepotrebno kašnjenje ili neprijatnosti članova u javnosti;

42.2.12. Ukoliko Koncedent to zahtjeva, Koncesionar će organizovati obuku osoblja određenog od strane Koncedenta, kako bi mu omogućio da preuzmu upravljanje i održavanje Žičare;

42.2.13. Koncesionar će čim to bude izvodljivo, ukloniti sa Lokacije sva Postrojenja, materijale, Građevinske materijale, privremene objekte, putnička vozila, rezervne djelove i

ostalu imovinu koja Koncedentu nije potrebna u skladu sa članom 42.2 (*Prenos sredstava*) ili koju je Koncedent stekao ili angažovao u skladu sa članom 42.2 (*Prenos sredstava*), a ukoliko to nije učinjeno u roku od 28 dana od obavještenja od strane Koncedenta kojim se to zahtijeva, tada Koncedent može (bez odgovornosti za bilo kakve gubitke) sam da ukloni i proda takvu imovinu i tako stečene prihode zadrži;

42.3. Prenos sredstava na Dan isteka

42.3.1. Pored primjene odredaba iz člana 42.2 iznad, Koncedent će Koncesionara pisanim putem, najkasnije [12] mjeseci prije Dana isteka, obavijestiti da li želi da ponovo organizuje postupak javne nabavke za pružanje Usluga.

42.3.2. U slučaju da Koncedent želi da ponovo organizuje postupak javne nabavke za pružanje Usluga, Koncesionar će preduzeti sve ekonomski razumne mjere (uključujući i zaključivanje bilo kog ugovora), kako bi Koncedentu pomogao prilikom prenosa Sredstava na budućeg koncesionara.

42.3.3. Bez obzira na bilo koju drugu odredbu koja je u suprotnosti sa ovim članom, na Dan isteka:

(a) Sredstva koja se vraćaju biće automatski prenijeta na Koncedenta, bez ikakvih Tereta;

(kk) Ukoliko Koncedent to bude zahtijevao, Koncesionar će prenijeti njemu ili budućem koncesionaru, sva ili dio Sopstvenih sredstava koncesionara.

42.3.4. Koncesionar će obezbijediti da Žičara ispunjava sve Uslove za vraćanje date u Prilogu 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*) koji mogu biti prilagođeni nakon sprovedenih Izmjena koncedenta ili Izmjena koncesionara koje je odobrio Nezavisni inženjer.

42.4. Vraćanje

42.4.1. U skladu sa članom 4.6.2, Koncesionar će Koncedentu dostaviti Garanciju za vraćanje najkasnije [šest (6)] mjeseci prije Dana isteka [ili Dana raskida].

42.4.2. Na Dan isteka ili Dan raskida sva prava i obaveze Koncesionara iz ovog Ugovora, automatski će prestati. Sve troškove, bez izuzetka, u vezi sa prenosom sredstava i predajom Žičare Koncedentu, snosiće isključivo Koncesionar.

42.4.3. U slučaju da Koncesionar ne ispuni svoje obaveze iz člana 42 i Priloga 2 (*Tehnički uslovi Koncedenta*), Koncedent će biti ovlašćen na aktivaciju Garancije za vraćanje.

43. NAKNADA U SLUČAJU RASKIDA

43.1. Naknada u slučaju raskida zbog Kršenja koncedenta ili Koncedentovog neotklanjanja Bitno negativnih radnji

[U slučaju raskida Ugovora u skladu sa članom 40.1 (*Raskid od strane Koncesionara*), Koncedent će isplatiti Koncesionaru Naknadu u slučaju raskida zbog Kršenja koncedenta, u skladu sa odredbama ovog člana na Dan raskida. Naknadu u slučaju raskida zbog Kršenja koncedenta predstavlja iznos koji odgovara zbiru:

(a) Naknade za raskid u iznosu prioritarnog duga;

- (II) Kapitala u mjeri u kojoj je investiran u Projekat;

Pored gore navedenog, Koncedent će vratiti Koncesionaru, zavisno od slučaja, Garanciju za izgradnju ukoliko je i dalje na snazi.]

[Napomena učesnicima na tenderu: Koncedent zadržava pravo da izmijeni nacrt ugovora tako da umesto isplate Naknade za raskid u iznosu prioritetnog duga Koncesionaru, pristupi dugu Koncesionara po osnovu Finansijskih ugovora, a do iznosa Naknade za raskid u iznosu prioritetnog duga. U tom slučaju će nacrt ovog Ugovora biti adekvatno izmijenjen i biće dodatno predviđena obaveza zaključivanja uslovnih ugovora o pristupanju dugu između Koncedenta i Prioritetnih zajmodavaca istovremeno sa potpisivanjem Finansijskih ugovora.]

43.2. Naknada u slučaju raskida zbog Kršenja koncesionara

[U slučaju raskida Ugovora u skladu sa članom [●], Koncedent će isplatiti Koncesionaru Naknadu za raskid u iznosu prioritetnog duga, pod uslovom da Koncesionar prethodno uredno ispuni sve svoje obaveze iz člana 42.] i povući Garanciju za vraćanje.

[Vidi napomenu na član 43.1]

43.3. Naknada u slučaju raskida zbog Više sile

[U slučaju raskida Ugovora u skladu sa članom 35, Koncedent će isplatiti Koncesionaru Naknadu za raskid u iznosu prioritetnog duga, pod uslovom da Koncesionar prethodno uredno ispuni sve svoje obaveze iz člana 42.]

[Vidi napomenu na član 43.1]

43.4. Jedino pravo

Pravo na isplatu naknade u skladu sa članom 43.1 (*Naknada u slučaju raskida zbog Kršenja koncedenta ili Koncedentovog neotklanjanja Bitno negativnih radnji*), 43.2 (*Naknada u slučaju raskida zbog Kršenja koncesionara*) i 43.3 (*Naknada u slučaju raskida zbog Više sile*) će biti jedino pravo Koncesionara prema Koncedentu u slučaju raskida Ugovora i Koncesionar neće u tom slučaju imati pravo na bilo kakav drugi novčani ili nenovčani zahtev prema Koncedentu po bilo kom osnovu, pa i po osnovu neosnovnog obogaćenja.

ODELJAK IX – OSTALO

44. USTUPANJE, PODUGOVARANJE I PROMJENA VLASNIŠTVA

44.1. Obavezujuće dejstvo za pravne sljedbenike i prijemnike

Ovaj Ugovor će biti obavezujući za Koncesionara i Koncedenta i njihove pravne sljedbenike i prijemnike.

44.2. Ustupanje

44.2.1. Osim kada je riječ o Slučaju ustupanja, Koncesionar neće bez prethodne pisane saglasnosti Koncedenta ustupiti ovaj Ugovor, Ugovor o projektovanju i izvođenju radova, Ugovor o upravljanju niti bilo koji drugi ugovor koji je zaključio ispunjavajući svoje obaveze u skladu sa Ugovorom, s tim što Koncesionar može u korist Prioritetnog zajmodavca ustanoviti obezbjeđenje na svojim pravima u skladu sa Ugovorom, pri čemu će bilo koje lice kome bude ustupljeno neko pravo iz Ugovora ili u čiju korist bude ustanovljeno neko obezbjeđenje nad nekim pravom koje proizilazi iz Ugovora, potpisati Direktni ugovor ili kakav sličan ugovor kojim se regulišu njegova prava, a čije potpisivanje bude zahtijevao Koncedent.

44.3. Promjena vlasništva

44.3.1. Koncesionar potvrđuje i garantuje Koncedentu, da je njegova formalna i stvarna vlasnička struktura, na Dan zaključenja, ista kao što je navedeno u Prilogu 7 (*Detalji o koncesionaru*) i da, izuzev bilo kojih prava preče kupovine Člana projektnog društva, ne postoje aranžmani koji rezultiraju ili bi mogli rezultirati prodajom, prenosom ili raspolaganjem bilo kojih formalnih, stvarnih, imovinskih ili drugih prava i/ili interesa koji proizilaze iz bilo kog ili svih udijela/akcija Koncesionara (izuzev obezbjeđenja ustanovljenih u skladu sa Prioritetnim finansijskim ugovorima).

44.3.2. Do bilo kakve Promjene vlasništva može doći samo uz prethodnu pisanu saglasnost Koncedenta, osim u slučajevima predviđenim u članu 44.3.3.

44.3.3. U toku Perioda trajanja radova ne može doći do Promjene vlasništva. U toku prve dvije (2) godine Perioda pružanja usluga ne može doći do Promjene vlasništva. Nakon isteka druge godine Perioda pružanja usluga može doći do Promjene vlasništva isključivo uz prethodnu saglasnost Koncedenta i uz obavezu preuzimanja svih prava i obaveza iz ovog Ugovora.

44.3.4. Za svrhe člana 44.3.3, neće biti uzeta u obzir bilo kakva Promjena vlasništva koja nastaje usljed ustanovljenja ili izvršenja sredstava obezbjeđenja u korist Prioritetnih zajmodavaca nad ili u vezi sa bilo kojim udjelima/akcijama Koncesionara, pod uslovom da je Koncedent odobrio svaki dokument koji ustanovljava obezbjeđenje nad bilo kojim udjelima/akcijama.

44.4. Podugovaranje

44.4.1. Angažman ili radni odnos sljedećih lica neće biti otkazan ukoliko se Koncedent nije prethodno pisano saglasio sa izborom i uslovima angažmana ili radnog odnosa predložene zamjene:

- (a) Izvođača radova;
- (b) Projektanta;

- (c) Upravljača;
- (d) [ostalih ukoliko je potrebno].

- 44.4.2. Ukoliko bilo koje od lica pomenutih u članu 44.4.1 (*Podugovaranje*) prestane u bilo kom momentu da obavlja svoje aktivnosti, Koncesionar će bez odlaganja imenovati (ili u slučaju Projektanta, obezbijediti da Izvođač radova imenuje) zamjenu, pod uslovom da je Koncedent prethodno odobrio izbor i uslove angažmana ili radnog odnosa predložene zamjene. Zamjene Izvođača radova, Upravljača ili Projektanta neće preduzimati bilo kakve Radove niti pružati bilo kakve Usluge, sve dok Koncesionar ne dostavi Koncedentu ugovor o obezbjeđenju.
- 44.4.3. Ne dovodeći u pitanje bilo koju obavezu predviđenu članom 26 (*Sistemi upravljanja*), Izvođač radova može bez saglasnosti Koncedenta, povjeriti podizvođaču izvođenje Radova i Radova na održavanju, pod uslovom da izbor podizvođača u svakom slučaju bude u skladu sa Prilogom 2 (Tehnički uslovi Koncedenta).
- 44.4.4. Ne dovodeći u pitanje bilo koju obavezu predviđenu članom 26 (*Sistemi upravljanja*), Upravljač može bez saglasnosti Koncedenta, povjeriti podizvođaču upravljanje i održavanje Projektnih objekata, pod uslovom da je izbor podizvođača uvijek u skladu sa Prilogom 2 (Tehnički uslovi Koncedenta).
- 44.4.5. Niko od novoizabranih Podizvođača pomenutih u članu 44.4.1 (*Podugovaranje*) neće vršiti bilo kakve Radove niti pružati bilo kakve Usluge sve dok Koncesionar Koncedentu ne dostavi, u zadovoljavajućoj formi za Koncedenta, dokaz da se Podizvođač odrekao zahtjeva za utvrđivanje odgovornosti Koncedenta u pogledu Dostupnih podataka.

44.5. **Saglasnosti**

Svaka saglasnost koju Koncedent daje u skladu sa članom 44 (*Ustupanje, Podugovaranje i Promjena vlasništva*) mora biti u potpunosti u skladu sa Zakonom i biće data po Koncedentovoj apsolutnoj slobodnoj volji i pod uslovima koje može sam odrediti.

45. **OBAVJEŠTENJA**

45.1. **Obavezna pisana forma**

Gdje god je u ovom Ugovoru predviđeno da će se dati ili izdati neko obavještenje, dozvola saglasnost, odobrenje, potvrda, ili da će neko lice nešto ili nekoga odrediti ili o nečemu odlučiti („**Obavještenje**“), takvo Obavještenje će, osim ako nije drugačije specificirano, biti sastavljeno u pisanoj formi i termini „obavijestiti“, „dozvoliti“, „pristanak“, „saglasnost“, „potvrditi“ ili „odrediti“ ili „odlučiti“ će biti tumačeni u smislu obaveznosti pisane forme.

45.2. **Primaoci**

Svako Obavještenje se smatra propisno datim ukoliko je potpisano lično od strane lica ili u ime ovlašćenog zastupnika lica koje daje Obavještenje i ukoliko je ostavljeno na, ili je poslato preporučenom poštom ili faksom na sljedeće adrese:

Koncedent

[...]

Na ruke: [...]

Koncesionar

[...]

Na ruke: [...]

45.3. Promjena adrese

Ugovorna strana može promijeniti svoju adresu za prijem obavještenja u Crnoj Gori, pod uslovom da je o promeni prethodno obavijestila drugu Ugovornu stranu pri tom šaljući kopiju obavještenja i Nezavisnom inženjeru.

45.4. Prijem Obavještenja

Svako Obavještenje će se smatrati primljenim:

- ukoliko je poslato preporučenom poštom ili lično uručeno, onda kada
jdostavljeno;
- ukoliko je poslato faksom, pod uslovom da:

(a) je izvještajem o prijemu faksa potvrđen neometan prijem faksa; i

(mm) primalac nije telefonirao pošiljaocu (bilo koja komunikacija putem telefona mora biti potvrđena i u pisanoj formi) da faksimil nije primljen u adekvatnoj formi:

(i) u roku od 3 sata nakon slanja, ukoliko je poslato na Radni dan između 9.00 h i 16.00 h; ili

(ii) do podneva narednog Radnog dana ukoliko je poslato poslije 16.00 h Radnog dana ali prije 9.00 h narednog Radnog dana,

s tim što slanje svakog Obavještenja faksom (izuzev svakodnevnih rutinskih) mora biti potvrđeno i slanjem pisma lično ili preporučenom poštom, što je bez uticaja na originalno Obavještenje poslato faksom, pod uslovom da je isto primljeno u svemu u skladu sa Članom 45.4 (*Prijem Obavještenja*).

45.5. Komunikacija među Predstavnicima

Gdje god je u ovom Ugovoru predviđeno da će Ugovorna strana ili Nezavisni inženjer dati ili izdati Obavještenje ili bilo koji drugi vid komunikacije, takvo Obavještenje ili drugi vid komunikacije će biti poslat zajedno sa kopijom Predstavniku druge Ugovorne strane i, u zavisnosti od slučaja Nezavisnom inženjeru.

46. SAGLASNOSTI I ODOBRENJA

46.1. Odricanje od zahtjevanja odgovornosti

Ne dovodeći u pitanje član 46.3 (*Dejstvo saglasnosti, Odobrenja i inspekcija*), Koncesionar neće imati pravo da mu Koncedent nadoknadi bilo koji gubitak ili ispuni bilo koji zahtjev koji može proisteći iz ili u vezi sa bilo kakvom neadekvatnošću, greškom ili nedostatkom bilo koje stvari koja je predata Predstavniku koncedenta, i iz ili u vezi sa bilo kojim komentarom Predstavnika koncedenta. Prije nego što počnu sa vršenjem bilo kog dijela Radova ili pružanjem bilo kog dijela Usluga, Koncesionar će pribaviti od Projektanta, Izvođača radova, Upravljača i njihovih podugovarača, dokaz da su se odrekli od zahtjeva za utvrđivanjem odgovornosti Koncedenta ili Predstavnika koncedenta u pogledu gore pomenutih gubitaka ili zahtjeva. Nijedan komentar niti odsustvo komentara o bilo kojoj stvari od Predstavnika koncedenta neće osloboditi Koncesionara obaveza iz ovog Ugovora u vezi sa Radovima ili Uslugama.

46.2. Opravdana odlaganja

- 46.2.1. Ukoliko je predviđeno da će Koncedent ili bilo koje lice u njegovo ime, u skladu sa ovim Ugovorom dati bilo koju saglasnost, potvrdu, odobrenje, dozvolu ili kakvo drugo odobrenje („Odobrenje“), isto će biti dato što je prije razumno moguće, ali u svakom slučaju u roku od 30 dana, osim ukoliko nije drugačije predviđeno ovim Ugovorom ili Zakonom.
- 46.2.2. U slučaju da Koncedent ima komentare u pogledu Odobrenja, uključujući tu i one koji se tiču razloga za odlaganje davanja ili nedavanje Odobrenja, o istima će obavijestiti lice koje je zahtijevalo Odobrenje u roku predviđenom u članu 46.2.1 (*Opravdana odlaganja*) i odrediće rok u kome je potrebno izvršiti određene ispravke kako bi se stvorili uslovi da Odobrenje bude dato.
- 46.2.3. Ukoliko je Koncedent primio tražene ispravke od lica koje je zahtijevalo Odobrenje, Koncedent će dati Odobrenje što je prije moguće, ali u svakom slučaju u roku od 30 dana od dana kada primi ispravke.

46.3. Dejstvo saglasnosti, Odobrenja i inspekcija

- 46.3.1. Davanje bilo kog Odobrenja, niti znanje uslova bilo kog ugovora ili dokumenta (uključujući ali ne ograničavajući se na Projektnu dokumentaciju) niti analiza bilo kog dokumenta ili aktivnost od strane Koncedenta ili Predstavnika koncedenta, ne oslobađaju Koncesionara od ispunjenja bilo koje obaveze iz ovog Ugovora, niti ga oslobađaju dužnosti da obezbijedi da pitanje ili stvar koja je predmet Odobrenja, proučavanja ili analize bude za to podobno, tačno i ispravno.
- 46.3.2. Ne dovodeći u pitanje član 46.3.1 (*Dejstvo saglasnosti, Odobrenja i inspekcija*) i bez obzira da li je Predstavnik koncedenta vršio ili propustio da izvrši bilo kakvu inspekciju u skladu sa ovim Ugovorom, Koncesionar neće biti oslobođen svoje odgovornosti u skladu sa ovim Ugovorom, niti će ona biti modifikovana na koji drugi način.
- 46.3.3. Bilo koje odobrenje, odluka, mišljenje, instrukcija, obavještenje, prigovor, nalaz, odluka, zahtjev ili potvrda Nezavisnog inženjera kao i bilo koja odluka Panela su konačni, pod uslovom da su Ugovorne strane iscrpjele pravo na prigovor koje imaju u skladu sa ovim Ugovorom i odredbama o Postupku rješavanja spora.

47. POREZI

47.1. PDV

Svi iznosi koji se imaju platiti, u skladu sa ovim Ugovorom su prikazani bez PDV-a, osim u slučajevima gdje je drugačije izričito predviđeno.

48. INTELEKTUALNA SVOJINA

48.1. Projektni i ostali podaci

Koncesionar će:

- (a) bez naknade učiniti Koncedentu dostupnim u papiru ili u formi elektronskog nosača informacija, u zavisnosti od toga šta Koncedent bude zahtijevao, sve materijale, dokumenta i podatke bilo kakve prirode (uključujući ali ne ograničavajući se na Projektну dokumentaciju) koje je Koncesionar (i/ili bilo ko od njegovih agenata, zaposlenih ili Podizvođača) pribavio ili na bilo koji način sačinio za potrebe projektovanja ili izvođenja Radova, Radova na održavanju, upravljanja, održavanja ili poboljšanja Projektnih objekata ili za potrebe preduzimanja bilo kog dijela Radova odnosno pružanja bilo kog dijela Usluga, a koje Koncedent može zahtijevati bilo u toku, bilo nakon isteka Trajanja koncesije kako bi ostvario svoja prava ili ispunio svoje obaveze u skladu sa ovim Ugovorom ili izvršio neku od svojih zakonskih obaveza; i
- (nn) učiniti dostupnim Koncedentu sve materijale, dokumenta i podatke koje je bilo koje treće lice pribavilo ili na bilo koji način sačinilo za potrebe pomenute u članu 49.1(a) (*Projektни i ostali podaci*).

48.2. Licence

Koncesionar:

- (a) ovim putem bez obaveze plaćanja naknade, daje Koncedentu trajnu, prenosivu i isključivu licencu (uključujući i pravo na davanje podlicence) da koristi svu njegovu Intelektualnu svojinu koju on ima ili stekne (i/ili bilo ko od njegovih agenata, zaposlenih ili Podizvođača) za bilo koje potrebe (bilo u toku bilo nakon isteka Trajanja koncesije) u vezi sa projektovanjem, izvođenjem, završetkom, započinjanjem ili testiranjem Radova ili Radova na održavanju, upravljanjem, održavanjem ili poboljšanjem Projektnih objekata ili za potrebe preduzimanja bilo kog dijela Radova odnosno pružanja bilo kog dijela Usluga odnosno izvršavanja bilo koje od Koncedentovih zakonskih nadležnosti koje ima nad Projektним objektima kao i da učini bilo kakve izmjene, adaptacije ili dodatke Projektne dokumentacije i Podataka o saobraćaju koji su bili ili postali Koncesionarevi; i
- (oo) obezbijediće u slučaju kada Intelektualna svojina pripada bilo kom trećem licu, da to treće lice da Koncedentu licencu istu kao gore pomenutu sa važenjem od dana potpisivanja ovog Ugovora (sa momentalnim dejstvom od trenutka davanja) za bilo koje potrebe (bilo u toku bilo nakon isteka Trajanja koncesije) u vezi sa projektovanjem, izvođenjem, završetkom, započinjanjem ili testiranjem Radova ili Radova na održavanju, upravljanjem, održavanjem ili poboljšanjem Projektnih objekata ili za potrebe preduzimanja bilo kog dijela Radova odnosno pružanja bilo kog dijela Usluga odnosno izvršavanja bilo koje od Koncedentovih zakonskih nadležnosti koje ima nad Projektним objektima.

48.3. Saobraćajni podaci

48.3.1. Ne dovodeći u pitanje prava koja Koncesionar ima u pogledu Saobraćajnih podataka, Koncedent može bez potrebe za pribavljanjem dalje saglasnosti Koncesionara:

(a) da koristi Saobraćajne podatke kako bi ostvario svoja prava ili ispunio svoje obaveze u skladu sa ovim Ugovorom ili izvršio neku od svojih zakonskih nadležnosti; i

(pp) da inkorporiše Saobraćajne podatke u sve saobraćajne ili druge statističke prikaze koje je on ili neko drugi u njegovo ime pripremio i da objavi takve statističke prikaze bilo javnosti bilo za potrebe ograničenog kruga lica ili da na drugi način koristi takve statističke prikaze ili Saobraćajne podatke bez obzira da li za to dobija naknadu ili ne.

48.3.2. Ne dovodeći u pitanje prava koja Koncedent ima u pogledu Saobraćajnih podataka, Koncesionar može bez potrebe za pribavljanjem dalje saglasnosti Koncedenta da koristi Saobraćajne podatke kako bi ostvario svoja prava ili ispunio svoje obaveze u skladu sa ovim Ugovorom.

48.4. Nastavak primjene i poslije prestanka važenja Ugovora

Odredba člana 49 (*Intelektualna svojina*) će se primjenjivati i poslije prestanka važenja ovog Ugovora i to bez obzira na osnov prestanka važenja.

49. POVJERLJIVE INFORMACIJE

49.1. Povjerljivost

Sve Povjerljive informacije će u periodu od dana potpisivanja ovog Ugovora do Dana isteka biti tretirane kao povjerljive i neće se koristiti za bilo koje druge potrebe osim u vezi sa Projektom i svaka Ugovorna strana će preduzeti ili obezbijediti da budu preduzete razumne mjere opreza koje mogu biti potrebne kako bi se spriječilo otkrivanje Povjerljivih informacija ili izvoda iz istih; s tim što ništa što je predviđeno u ovom članu neće sprječavati Koncedenta da koristi takve podatke i dokumente koji predstavljaju Povjerljive informacije u slučaju kada je ovaj Ugovor raskinut u skladu sa članom 39 do 43.

Ugovorna strana može za potrebe ispunjenja ovog Ugovora dostaviti ili učiniti dostupnim Povjerljive informacije:

(i) svakom licu koje Ugovorna strana u datom trenutku zapošljava u vezi sa Projektom, a naročito Nezavisnom inženjeru;

(ii) drugoj Ugovornoj strani;

(iii) bilo kom zajmodavcu ili zajmodavčevom zastupniku; ili

(iv) računovođama, pravnim savjetnicima ili drugim savjetnicima, koje angažuje Ugovorna strana ili zajmodavac ili zajmodavčev savetnik u vezi sa Projektom, ali samo one Povjerljive informacije o pitanjima koja su svojstvena njihovim profesijama,

s tim što će se Povjerljive informacije otkrivati gore navedenim licima u svemu u skladu sa odredbama o povjerljivosti sadržanim u ovom Ugovoru.

Gore predviđene obaveze povjerljivosti se ne primjenjuju na:

- (a) informacije koje su u trenutku otkrivanja već dostupne javnosti ili koje će kasnije postati dostupne javnosti na način na koji Ugovorne strane ne krše odredbe o povjerljivosti predviđene u ovom Ugovoru;
- (qq) informacije za koje primalac može dokazati odgovarajućim dokazom da su bile u njegovom posjedu ili posjedu njegovog Povezanog lica prije nogu što su mu direktno ili indirektno otkrivene po ovom Ugovoru;
- (rr) informacije koje primaocu naknadno otkrije treće lice ne kršeći odredbe o povjerljivosti ovog Ugovora;
- (ss) informacije koje je primalac dužan da otkrije u skladu sa zakonom, pod uslovom da primalac učini svaki razuman napor kako bi obezbijedio da lica kojima su informacije otkrivene iste tretiraju kao povjerljive; i
- (tt) informacije otkrivene kako bi Koncesionar obezbijedio finansiranje (bilo putem zaduživanja bilo putem ulaganja Kapitala), kako bi bilo koja Ugovorna strana mogla da ispunjava svoje obaveze u skladu sa ovim Ugovorom ili kako eventualno budu zahtijevali Koncedent ili zajmodavci u vezi sa Projektom.

49.2. Slobodan pristup informacijama

- 49.2.1. Koncesionar je saglasan da je Koncedent dužan da postupa u skladu sa Zakonom i u tom smislu će preduzeti mjere kako bi omogućio Koncedentu da on ispuni svoje obaveze dostavljanja informacija.
- 49.2.2. Ukoliko Koncedent primi zahtjev za dostavljanjem informacije, kojom raspolaže Koncesionar za njegov račun, i koju Koncedent sam ne posjeduje, Koncedent će što je prije moguće proslijediti Koncesionaru takav zahtjev za dostavljanjem informacija koji je primio, ali u svakom slučaju u roku od 2 Radna dana od dana kada je primio takav zahtjev za dostavljanjem informacija, a Koncesionar će:
 - (a) dostaviti Koncedentu što je prije moguće kopiju tražene informacije u formi koju zahtijeva Koncedent, ali u svakom slučaju u roku od 5 Radnih dana (ili u drugom roku koji Koncedent može zahtijevati) od dana Koncedentovog zahtjeva; i
 - (uu) pružiti svu neophodnu pomoć koju Koncedent zahtijeva u vezi sa takvom informacijom, kako bi mu omogućio da odgovori zahtjevu za dostavljanjem informacije.
- 49.2.3. Nakon što je primio zahtjev od Koncedenta u skladu sa članom 49.2.2 i za sve vrijeme dok ne dostavi Koncedentu informaciju predviđenu u članu 49.2.2(a), Koncesionar može iznositi svoje mišljenje Koncedentu u pogledu toga da li je ili nije i po kom osnovu potrebno otkriti zahtjevanu informaciju, te da li je potrebno da dodatni podaci budu dostavljeni kako bi se identifikovala i pronašla informacija koja je zahtjevana, s tim da će Koncedent uvek po svojoj apsolutnoj diskreciji odrediti:
 - (a) da li je informacija, u skladu sa Zakonom, izuzeta od obaveze otkrivanja;
 - (vv) da li će informacija biti otkrivena na osnovu zahtjeva za dostavljanjem iste i

(ww) Koncesionar neće ni u kom slučaju odgovoriti direktno, ili dozvoliti da njegov Podizvođač odgovori direktno na zahtjev za dostavljanjem informacije, osim ukoliko ga Koncedent izričito ne ovlasti na to.

49.2.4. Koncesionar će obezbijediti da sve informacije koje drži za Koncedenta budu dostupne Koncedentu radi otkrivanja najmanje [6] godina (od dana kada ih je stekao) i dozvoliće Koncedentu da ispita takve informacije, s vremena na vrijeme po zahtjevu Koncedenta.

49.2.5. Koncesionar će što je prije moguće proslijediti Koncedentu zahtjev za dostavljanjem informacija koji je primio, ali u svakom slučaju u roku od 2 Radna dana od dana kada je primio takav zahtjev za dostavljanjem informacija.

49.2.6. Koncesionar je saglasan da su njegovi izvještaji u kojima pobrojava ili opisuje Povjerljive informacije samo indikativne prirode i da Koncedent, u svakom slučaju, u skladu sa Zakonom može biti dužan da otkrije Povjerljivu informaciju.

49.3. Odnosi sa javnošću i publicitet

49.3.1. Bez prethodnog pisanog odobrenja Koncedenta, Koncesionar sam neće, niti njegovi zaposleni ili radno angažovani, a obezbijediće i da njegovi Podizvođači postupaju na isti način, komunicirati sa predstavnicima štampe, televizije, radija ili drugog sredstva informisanja o bilo kom pitanju koje se tiče Ugovora.

49.3.2. Bez prethodnog pisanog odobrenja Koncedenta, Koncesionar neće dozvoliti slikanje ili snimanje bilo kog objekta ili imovine koja se koristi u vezi sa Projektom

50. PODIZVOĐAČI

50.1. Odgovornost Koncesionara

Ugovorne strane su saglasne da će Koncesionar biti u potpunosti odgovoran za radnje, kršenja, nečinjenje ili nepažnju Podizvođača i od strane angažovanih lica, zaposlenih, kao da su to radnje, kršenja, nečinjenje ili nepažnja od strane angažovanih lica i zaposlenih.

50.2. Pretpostavka Koncesionarevog znanja

Ne ograničavajući njegova stvarna saznanja, za potrebe tumačenja ovog Ugovora, smatraće se da Koncesionar raspolaže svim informacijama o Projektu, Radovima i Uslugama, kojima raspolažu i Podizvođači (ili bi trebalo da raspolažu) u datim okolnostima.

51. SUKOB INTERESA

Koncesionar će obezbijediti da ne bude u sukobu interesa prilikom izvođenja Radova ili pružanja Usluga po bilo kom pitanju za koje zainteresovan direktno ili indirektno.

52. POSTUPAK RJEŠAVANJA SPORA

52.1. Sporazumno rješavanje

U slučaju bilo kog spora koji proistekne iz ili u vezi sa ovim Ugovorom („**Spor**“), Ugovorne strane će o tome obavijestiti jedna drugu, nakon čega će se Koncedent i Koncesionar bez odlaganja sastati i u dobroj vjeri nastojati da sporazumno riješe Spor.

52.2. Nemogućnost sporazumnog rješenja

Ukoliko sporazumno rješenje ne bude postignuto, u skladu sa članom 54.1, u roku od trideset (30) dana od dana kada je neka od Ugovornih strana primila odgovarajuće obavještenje o Spor, isti će biti podniet Nezavisnom inženjeru na rješavanje.

52.3. Skraćeni postupak rješavanja spora

52.3.1. Bilo koji Spor koji proistekne iz ili u vezi sa ovim Ugovorom, Ugovorne strane će podnijeti na rješavanje Tehničkom ili Finansijskom panelu ili oboma, u odgovarajućem roku izričito predviđenom ovim Ugovorom, a ukoliko takav rok nije predviđen, u roku od dvadeset (20) dana od obavještenja da je nastao Spor. Ugovorne strane su saglasne da propuštanjem gore pomenutog roka od dvadeset (20) dana, njihovo pravo da Spor podnesu na rješavanje Panelu (ili arbitraži, u skladu sa ovim Ugovorom) nije prekludirano.

52.3.2. Dva odvojena Panela će biti ustanovljena, u skladu sa ovim Ugovorom, Tehnički panel i Finansijski panel.

(a) Tehnički panel će rješavati Sporove u pogledu tehničkih pitanja.

(xx) Finansijski panel će rješavati Sporove u pogledu finansijskih pitanja.

Ukoliko to okolnosti opravdavaju, Ugovorne strane mogu podnijeti na zajedničko rješavanje Tehničkom i Finansijskom panelu određene Sporove koji se tiču i tehničkih i finansijskih pitanja. U tom slučaju, dva Panela će sarađivati u rješavanju takvog Spora.

52.3.3. Sastav Panela:

(a) Svaki Panel ima tri člana koji će biti nezavisni od Ugovornih strana.

(yy) U roku od 30 dana od Dana zaključenja, Ugovorne strane će imenovati po jednog člana svakog Panela. Ukoliko jedna od Ugovornih strana ne imenuje člana Panela, imenovaće ga druga.

(zz) Dva imenovana člana Panela će, u roku od dva mjeseca od dana kada su oni imenovani, sporazumno imenovati trećeg člana („Predsjedavajući“). U slučaju da ne postignu sporazum o imenovanju trećeg člana odgovarajućeg Panela, njega će po zahtjevu bilo koje Ugovorne strane izabrati [●].

(aaa) Ugovorne strane će se sporazumjeti o nadoknadama i troškovima koji pripadaju članovima Panela. Svaka Ugovorna strana će snositi polovinu dogovorenih nadoknada i troškova.

(bbb) U slučaju da neki od članova Panela premine, da ostavku, postane nesposoban ili odbije da učestvuje u radu Panela, Lice (Lica) koje je imenovalo tog člana će imenovati novog člana Panela.

52.3.4. Spor je podnesen na rješavanje odgovarajućem Panelu danom kada mu je strana koja podnosi Spor na rješavanje dostavila obavještenje o podnošenju Spora na rješavanje. Kopija obavještenja o podnošenju Spora na rješavanje će biti dostavljena i Predsjedavajućem odgovarajućeg Panela. Ugovorne strane imaju pravo da u roku od 14 dana od dana obavještenja o podnošenju spora na rješavanje podnesu odgovarajućem Panelu:

(a) koncizan pregled prirode i pozadine Spora, činjenica relevantnih za Spor i spornih pitanja o kojima se treba odlučiti;

(ccc) petitum Ugovorne strane koja podnosi Spor na rješavanje;

(ddd) korespondenciju, izvještaje i druge dokumente na koje se pozivaju ili na kojima zasnivaju svoje navode.

52.3.5. Ugovorne strane će bez odlaganja dostaviti i druge podatke, koje Panel može u određenim slučajevima razumno zahtijevati kako bi riješio Spor.

52.3.6. Svaki Panel će ustanoviti svoja pravila postupka, bilo prihvatanjem nekih opštih pravila bilo donošenjem *ad hoc* pravila, i obavijestiti Ugovorne strane o pravilima postupka.

Ne dovodeći u pitanje opštost ovog člana, svaki Panel ima sljedeća ovlašćenja:

(a) Predsjedavajući Panela odlučuje da li će zakazati ročište (jezik ročišta će biti Engleski, osim ukoliko se Ugovorne strane drugačije ne sporazumiju), ili drugi način za izvođenje usmenih dokaza ili može odlučiti da će Panel Spor rješavati samo na osnovu podnijete dokumentacije;

(eee) Predsjedavajući može naložiti da iskaz svedoka bude sačinjen u formi potpisane izjave i može naložiti dostavljanje bilo kog dokumenta (ili njegove kopije) koji se nalazi u posjedu Ugovorne strane;

(fff) Predsjedavajući Tehničkog panela može zahtijevati uzimanje i analizu uzoraka ili sprovođenje testova na licu mesta od strane stručnih lica - vještaka;

(ggg) Osim ukoliko Panel ne odluči drugačije, Predsjedavajući će odrediti dan, vrijeme i mesto ročišta pred Panelom, pravila postupka i pozvati Ugovorne strane da mu prisustvuju. Ugovornu stranu pred Panelom može zastupati pravni, tehnički ili finansijski konsultant, a može i zajedno sa njima pristupiti ročištu.

52.3.7. U rješavanju bilo kog Spora koji mu je podnesen, Panel će postupati pravično i nepristrasno dajući svakoj Ugovornoj strani razumnu mogućnost da iznese svoje navode i da se izjasni o navodima druge Ugovorne strane te će primjenjivati pravila postupka najprikladnija okolnostima konkretnog slučaja izbegavajući nepotrebna odlaganja, a sve prednje kako bi obezbijedio uslove za pravično i hitno rješavanje Spora. Panel će sve odluke (sa obrazloženjem) donositi u pisanoj formi i u istoj formi će obavještavati Ugovorne strane o svojim odlukama što je prije moguće, ali u svakom slučaju u roku od 60 dana od dana upućivanja. Ukoliko u bilo kom slučaju Panel ne obavijesti Ugovorne strane o svojoj odluci u pomenutom roku od 60 dana, smatraće se da Panel nije donio odluku i bilo koja odluka Panela o kojoj su Ugovorne strane obaviještene po isteku roka od 60 dana nema dejstvo i neće biti obavezujuća za Ugovorne strane. Odmah nakon isteka pomenutog roka od 60 dana, bilo koja Ugovorna strana može podnijeti Spor na rješavanje arbitraži u skladu sa članom 54 (*Postupak rješavanja spora*).

- 52.3.8. Sve odluke se donose kvalifikovanom većinom od dve trećine glasova svih članova Panela.
- 52.3.9. Odluka će biti obavezujuća za Ugovorne strane koje će bez odlaganja postupiti po istoj, osim ukoliko i sve dok ne bude preispitana u postupku sporazumnog rješavanja ili arbitraže.
- 52.3.10. Ukoliko je bilo koja Ugovorna strana nezadovoljna odlukom Panela, može u roku od [90] dana od dana odluke obavijestiti drugu Ugovornu stranu da je nezadovoljna odlukom i nakon takvog obavještenje odluka Panela neće biti izvršna u periodu od [118] dana od dana njenog donošenja, ali samo pod uslovom da je u pomenutom periodu od [118] dana Spor riješen sporazumno ili je podniet na rješavanje arbitraži.
- 52.3.11. Ukoliko je bilo koja Ugovorna strana osporila odluku Panela o Sporu, i Spor nije sporazumno riješen niti podnesen na rješavanje arbitraži u roku od 118 dana od dana njenog donošenja, odluka Panela će postati konačna i obavezujuća za Ugovorne strane.
- 52.3.12. Ugovorne strane međusobnim sporazumom raspuštaju Tehnički i Finansijski panel. Nakon raspuštanja, Ugovorne strane mogu u svakom momentu ustanoviti novi Panel (Panele) u kom slučaju će se na imenovanje njegovih članova, ustanovljavanje i funkcionisanje Panela primjeniti odredbe člana 54.5 (osim u pogledu roka za imenovanje članova Panela koji će Ugovorne strane odrediti u svakom konkretnom slučaju).

52.4. Arbitraža

- 52.4.1. Ukoliko Ugovorne strane ne riješe bilo koji Spor sporazumno ili odlukom Nezavisnog inženjera ili u skraćenom postupku, takav Spor mogu podnijeti na rješavanje Međunarodnom centru za rješavanje investicionih sporova („Centar“) u skladu sa Konvencijom o rješavanju investicionih sporova između država i državljana drugih država („Konvencija“).
- 52.4.2. Ugovor, kao i prava i obaveze Ugovornih strana u skladu sa Ugovorom, će ostati na snazi i primjenjivaće se za vrijeme dok odluka u arbitražnom postupku ne bude donesena, kojom će se ukoliko je to u skladu sa okolnostima slučaja, odrediti da li i kada Ugovor prestaje da važi.
- 52.4.3. Iako usljed Slučaja ustupanja Koncesionar postaje državljanin Crne Gore, Ugovorne strane saglasno konstatuju da je Koncesionar pod kontrolom državljanina [ime (imena) države potpisnice] i smatraće se u smislu Konvencije stranim investitorom i rezidentom [te]/[tih] države (država)].
- 52.4.4. Bilo koji arbitražni tribunal ustanovljen u skladu sa ovim Ugovorom će sačinjavati tri (3) arbitra, od kojih će po jednog odrediti Ugovorne strane, a trećeg, koji će biti predsjednik tribunala, odrediće Ugovorne strane sporazumno, ili Predsjednik Administrativnog savjeta Centra, ukoliko Ugovorne strane ne postignu sporazum o izboru predsjednika tribunala.
- 52.4.5. Postupak arbitraže će se voditi i okončati u Beču, Austrija, a u slučaju da ovu lokaciju ne odobri arbitražni tribunal nakon konsultovanja sa Generalnim sekretarom Centra, postupak arbitraže će se voditi u Stalnom arbitražnom sudu u Hagu.
- 52.4.6. Postupak arbitraže će se voditi na engleskom jeziku i sva dokumenta koja se podnose u postupku će biti na engleskom ili će im biti priložen ovjeren prevod na engleski jezik.

53. CJELOVITOST UGOVORA I PRIMJERCI

- 53.1. Ovaj Ugovor (uključujući i njegove Priloge) predstavlja cjelokupan sporazum Ugovornih strana o njegovom predmetu i nema nekih ranijih ili istovremeno važećih ugovora između Ugovornih strana koji se tiču predmeta Ugovora.
- 53.2. Ovaj Ugovor može biti potpisan u više primjeraka i svi zajedno čine jedan dokument.

54. **ODRICANJE I DJELIMIČNA NIŠTAVOST**

- 54.1. Ugovorna strana se može odreći prava iz ovog Ugovora samo u pisanoj formi.
- 54.2. Ukoliko je bilo koja odredba ovog Ugovora ništava, nezakonita ili neizvršiva u cjelosti ili djelimično, ta odredba neće uticati na valjanost, zakonitost ili izvršivost ostalih odredaba ovog Ugovora.

55. **ODRICANJE OD IMUNITETA**

U mjeri u kojoj Koncedent ili njegova imovina ili prihodi uživaju u bilo kojoj jurisdikciji imunitet od podnošenja tužbe, izvršenja ili kakvog drugog pravnog postupka, Koncedent se ovim putem odriče tog imuniteta u najvećoj mogućoj mjeri dozvoljenoj zakonima te jurisdikcije.

56. **IZMJENE**

Izmjene ovog Ugovora neće obavezivati Ugovorne strane osim ukoliko nisu u pisanoj formi i potpisane od strane propisno ovlašćenih zastupnika Koncedenta i Koncesionara.

57. **MJERODAVNO PRAVO, JEZIK**

57.1. **Mjerodavno pravo**

Na ovaj Ugovor se primjenjuje pravo Crne Gore.

57.2. **Jezik**

Ovaj Ugovor je zaključen na crnogorskom i engleskom jeziku. U slučaju razlika između verzije na crnogorskom i verzije na engleskom, primjeniće se verzija na crnogorskom jeziku.

KAO DOKAZ gore navedenog, Ugovorne strane potpisuju ovaj Ugovor dana [...] u [...]. **POTPIS I PEČAT:**

VLADE CRNE GORE

[KONCESIONARA]

PRILOG 1. LOKACIJA

[popuniti poslije izbora najpovoljnije ponude, a prije potpisivanja Ugovora]

PRILOG 2. TEHNIČKI USLOVI KONCEDENTA

PRILOG 3. FUNKCIJE NEZAVISNOG INŽENJERA

PRILOG 4. OSIGURANJE

[popuniti poslije izbora najpovoljnije ponude, a prije potpisivanja Ugovora]

PRILOG 5. KLJUČNI INDIKATORI POSLOVANJA

VLADA CRNE GORE

MINISTARSTVO ODRŽIVOG RAZVOJA I TURIZMA

KLJUČNI INDIKATORI POSLOVANJA

1.1.1.1. Faktori neizvršenja koji se odnose na neraspoloživost

Smatraće se da je svaki slučaj neraspoloživosti nastupio momentom kada je takav slučaj neraspoloživosti zapravo otpočeo. Ukoliko automatizovani sistemi ne uspiju da ustanove vrijeme početka takvog slučaja neraspoloživosti, smatraće se da je takav slučaj nastao u trenutku koji nastupi ranije od sljedeća dva događaja: (a) kada je za njega saznao Koncesionar ili (b) kada je Koncesionara o tome obavijestio Koncedent, Nezavisni inženjer ili treće lice. Smatraće se da slučaj neraspoloživosti traje sve dok takav slučaj nije riješen. Smatraće se da je slučaj neraspoloživosti koji je nastao tokom jednog sata (časa), započeo na početku tog sata (časa), a da se slučaj neraspoloživosti koji se završi tokom sata (časa), završio na kraju tog sata (časa).

Svaki slučaj neraspoloživosti biće opisan faktorom neizvršenja za dati mjesec u Tabeli 1 dolje.

Tabela 1: Faktori neizvršenja koji se odnose na neraspoloživost (NPF)

	Ograničenja*	
	$KPI_1 \geq 99\%$	$KPI_1 < 99\%$
NPF₁: Vrijeme rada Žičare	0	$(1-KPI_1) + ((1-KPI_1) * 10\%)$
	$KPI_2 \geq 99\%$	$KPI_2 < 99\%$
NPF₂: Pouzdanost Žičare	0	$(1-KPI_2) + ((1-KPI_2) * 10\%)$
	$KPI_3 \geq 99\%$	$KPI_3 < 99\%$
NPF₃: Raspoloživost Žičare	0	$(1-KPI_3) + ((1-KPI_3) * 7.5\%)$
	$KPI_4 \geq 99\%$	$KPI_4 < 99\%$
NPF₄: Raspoloživost automata za prodaju karata	0	$(1-KPI_4) + ((1-KPI_4) * 5\%)$

	KPI₅ ≥ 99%	KPI₅ < 99%
NPF₅: Raspoloživost blagajni	0	$(1 - KPI_5) + ((1 - KPI_5) * 5\%)$

*Za prvu godinu ograničenje za KPI iznosi 95%, a za sljedeće godine iznosi 99%.

Tabela 2: Faktori neizvršenja u vezi sa O&M (NAF)

	Granica			
	KPI₆ ≥ 99%	95% ≤ KPI₆ < 99%	90% < KPI₆ < 95%	KPI₆ ≤ 90%
NAF₁: Kapacitet sistema	0%	1%	2.5%	5%
	KPI₇ ≤ 10 pritužbe na 50,000 korisnika	10 < KPI₇ ≤ 100 pritužbe na 50,000 korisnika	100 < KPI₇ ≤ 1,000 pritužbe na 50,000 korisnika	KPI₇ > 1,000 pritužbi na 50,000 korisnika
NAF₂: Žalbe mušterija/korisnika	0%	0.5%	1%	2.0%
	KPI₈ ≥ 95%	90% ≤ KPI₈ < 95%	80% < KPI₈ < 90%	KPI₈ ≤ 80%
NAF₃: Kvalitet Žičare	0%	0.5%	1%	2.0%
	KPI₉ = 0	0 < KPI₉ ≤ 2	2 < KPI₉ ≤ 5	KPI₉ > 5
NAF₄: Održavanje Žičare	0%	1%	2.5%	5%

	$KPI_{10} \leq 15_{\min}$	$15_{\min} < KPI_{10} \leq 30_{\min}$	$30_{\min} < KPI_{10} \leq 60_{\min}$	$KPI_{10} \geq 60_{\min}$
NAF₅: Rješavanje većih incidenata	0%	1%	2.5%	5%
	$KPI_{11} \geq 95\%$	$90\% \leq KPI_{11} < 95\%$	$80\% < KPI_{11} < 90\%$	$KPI_{11} \leq 80\%$
NAF₆: Kvalitet kupatila	0%	0.5%	1%	1.5%

3. LISTA KPI (KLJUČNI POKAZATELJI POSLOVANJA)

KPI₁	
Naziv	Vrijeme rada Žičare
Opis	Ovaj KPI ima za cilj da obezbijedi da usluge koje Žičara pruža, budu u skladu sa rasporedom koji je definisan u Koncedentovim tehničkim uslovima. Izmjene rasporeda koji je definisan u Koncedentovim tehničkim uslovima moraju unaprijed da se usaglase sa Vladom.
Vrijeme mjerenja	Svo vrijeme rada
KPI	99% pruženih Usluga iz rasporeda (95% u prvoj godini)
Metod vrednovanja	
Početak vrednovanja	Prvi od svakog KPI Perioda izvještavanja (KPI Period izvještavanja predstavlja kalendarski mjesec tokom kojeg se Žičara koristi u skladu sa Koncedentovim tehničkim uslovima)

Obračun	(Usluge koje nijesu pružene / Usluge po Rasporedu) *100%
Obračunski period	Mjesečno
Mjerna jedinica	Procenat od pruženih usluga
Odgovornost za vrednovanje	Operater Koncesionar uz kontrolu od strane operatera koga imenuje Koncedent
Učestalost izvještavanja	Mjesečno – ne kasnije od jedne nedjelje od kraja mjeseca

KPI₂	
Naziv	Pouzdanost Žičare
Opis	Ovaj ključni pokazatelj poslovanja služi pouzdanosti i koristi se za praćenje trendova kvarova vozila koji prouzrokuju stavljanje kabina van upotrebe, kao i planiranje korektivnih radova. Faktori koji utiču na pouzdanost kabina žičare jesu starost vozila, kvalitet programa održavanja i ostali uslovi na koje utiču nepogodne vremenske prilike.
Vrijeme mjerenja	Svo vrijeme rada
KPI	Pouzdanost kabina > 99% pruženih usluga (95% u prvoj godini)
Metod vrednovanja	
Početak vrednovanja	Prvi od svakog KPI Perioda izvještavanja
Obračun	(Ukupni obrt Žičare Km / broj kvarova koji su rezultirali kašnjenjem dužim od 5 minuta)*100%
Obračunski period	Mjesečno
Mjerna jedinica	Procenat pouzdanosti
Odgovornost za vrednovanje	Operater Koncesionar uz kontrolu od strane operatera koga imenuje Koncedent
Učestalost izvještavanja	Mjesečno – ne kasnije od jedne nedjelje nakon isteka mjeseca

KPI₃	
Naziv	Raspoloživost kabina

Opis	Ovaj ključni pokazatelj poslovanja odnosi se na dostupnost usluge. Predstavlja procenat vremena u kome je sistem Žičare bio na raspolaganju tokom vremena rada.
Vrijeme mjerenja	Svo vrijeme upravljanja
KPI	Raspoloživost kabina > 99% Pruženih usluga (95% u prvoj godini)
Metod vrednovanja	
Početak vrednovanja	Prvi od svakog KPI Perioda izvještavanja
Obračun	$(\text{Vrijeme pružanja usluga} / \text{vrijeme rada}) * 100\%$
Obračunski period	Mjesečno
Mjerna jedinica	Procenat pouzdanosti
Odgovornost za vrednovanje	Operater Koncesionar uz kontrolu od strane operatera koga imenuje Koncedent
Učestalost izvještavanja	Mjesečno – ne kasnije od jedne nedjelje nakon isteka mjeseca

KPI₄	
Naziv	Raspoloživost automata za prodaju karata
Opis	Ovaj KPI ima za cilj da obezbijedi da su automati za prodaju karata raspoloživi kao što je i ugovoreno (od 08:30h do 21:00h, od 1.06. do 30.09.; od 08:30h do 18:00h tokom ostalih mjeseci rada).
Vrijeme mjerenja	Svo vrijeme rada
KPI	99% pruženih Usluga iz rasporeda kao što je dato gore (95% u prvoj godini)

Metod vrednovanja	
Početak vrednovanja	Prvi od svakog KPI Perioda izvještavanja
Obračun	100 X (Usluge koje nisu pružene / Usluge po rasporedu) %
Obračunski period	Mjesečno
Mjerna jedinica	Procenat pruženih usluga
Odgovornost za vrednovanje	Operater Koncesionar uz kontrolu od strane operatera koga imenuje Koncedent
Učestalost izvještavanja	Mjesečno – ne kasnije od jedne nedjelje nakon isteka mjeseca

KPI ₅	
Naziv	Raspoloživost blagajni
Opis	Ovaj KPI ima za cilj da obezbijedi raspoloživost blagajni, sa najmanje jednim radnikom, kako je ugovoreno (od 08:30h to 20:15h, od 1. 06. do 30. 09.; od 08:30h do 17:15h tokom ostalih mjeseci upravljanja) na svakom (od 4) terminalu.
Vrijeme mjerenja	Svo vrijeme rada
KPI	99% Usluga iz rasporeda kao što je dato gore (95% u prvoj godini)
Metod vrednovanja	
Početak vrednovanja	Prvi od svakog KPI Perioda izvještavanja
Obračun	100 X (Radno vrijeme blagajni / Usluge iz rasporeda) %
Obračunski period	Mjesečno

Mjerna jedinica	Procenat pruženih usluga
Odgovornost za vrednovanje	Operater Koncesionar uz kontrolu od strane operatera koga imenuje Koncedent
Učestalost izvještavanja	Mjesečno – ne kasnije od jedne nedjelje nakon isteka mjeseca

KPI₆	
Naziv	Kapacitet sistema
Opis	Ovaj KPI ima za cilj da obezbijedi zahtjevani kapacitet sistema koji je ugovoren.
Vrijeme mjerenja	Svo vrijeme rada
KPI	> 90% udarnih sati tokom udarnih mjeseci: 1080 PPHPD udarni sati / udarni mjeseci, za sektore I-II; > 900 PPHPD za sektor III. ³ $2/3 \times 1080 = 720$ PPHPD drugih mjeseci (sektori I° i II°); ³ $2/3 \times 900 = 600$ PPHPD drugih mjeseci (sektor III°)
Metod vrednovanja	
Početak vrednovanja	Prvi od svakog KPI Perioda izvještavanja
Obračun	Broj PPHPD obračunat po okretima
Obračunski period	Mjesečno
Mjerna jedinica	PPHPD
Odgovornost za vrednovanje	Operater Koncesionar uz kontrolu od strane operatera koga imenuje Koncedent
Učestalost izvještavanja	Mjesečno – ne kasnije od jedne nedjelje nakon isteka mjeseca

KPI₇	
Naziv	Žalbe korisnika po Korisnicima
Opis	Prikazuje broj žalbi korisnika na 50.000 korisnika, kako bi se obezbijedilo efektivno postupanje po žalbama i implementacija poboljšanja koja bi podigla nivo zadovoljstva korisnika.
Vrijeme mjerenja	Svo vrijeme upravljanja
KPI	<10 žalbi na 50,000 korisnika
Metod vrednovanja	
Početak vrednovanja	Početak Ugovorne godine
Obračun	Broj žalbi/50,000
Obračunski period	Godišnje
Mjerna jedinica	Žalbe
Odgovornost za vrednovanje	Operater Koncesionar uz kontrolu od strane operatera koga imenuje Koncedent
Učestalost izvještavanja	Mjesečno – ne kasnije od jedne nedjelje nakon isteka mjeseca

KPI₈	
Naziv	Kvalitet Žičare

Opis	Ovaj KPI ima za cilj da obezbijedi da su sve kabine čiste i uredne. Čistoća i urednost se odnose na opšti izgled, a koji uključuje da su kabine čiste na početku dana, da na njima nema grafita, da imaju pristojan spoljašnji izgled, da su kabine ofarbane, da su prozori minimalno izgrebani, itd.
Vrijeme mjerenja	Svo vrijeme rada
KPI	> 95% pregledanih kabina koje ispunjavaju kvalitativne zahtjeve
Metod vrednovanja	
Početak vrednovanja	Početak pružanja usluga
Obračun	(Broj kabina koje ne ispunjavaju kvalitativne zahtjeve / Broj pregledanih kabina) * 100%
Obračunski period	Kvartalno
Mjerna jedinica	Broj kabina
Odgovornost za vrednovanje	4 mjesečne inspekcije koje će izvršiti operater koga je odredio Koncedent
Učestalost izvještavanja	Mjesečno – ne kasnije od jedne nedjelje nakon isteka mjeseca

KPI₉	
Naziv	Održavanje Žičare
Opis	Ovaj KPI ima za cilj da obezbijedi da su sve kabine pravilno održavane i da nema većih nedostataka (kvarova). Veći nedostatak na vozilu (kabini) znači da vozilo može da ugrozi živote putnika ili da predstavlja ozbiljan rizik.
Vrijeme mjerenja	Svo vrijeme rada

KPI	Bez većih obavještenja o nedostacima za KPI Period izvještavanja
Metod vrednovanja	
Početak vrednovanja	Prvi od svakog KPI Perioda izvještavanja
Obračun	Ukupni broj većih prijavljenih kvarova / mjesec = 0
Obračunski period	Mjesečno
Mjerna jedinica	Ukupni broj većih kvarova
Odgovornost za vrednovanje	Operater Koncesionar uz kontrolu od strane operatera koga imenuje Koncedent
Učestalost izvještavanja	Mjesečno

KPI ₁₀	
Naziv	Rješavanje većih incidenata
Opis	Rješavanje incidenata ima za cilj da obezbijedi da se isti rješavaju na vrijeme i mirno, tako da dalje funkcionisanje može da se nastavi što je prije moguće, i da se odvija prema rasporedu. Koncesionar mora da započne i nastavi sa radovima, tako da se minimizuje dejstvo incidenta. Incident predstavlja svaki neplanirani događaj koji utiče na pružanje Usluga i uzrokuje, ili može da prouzrokuje priekid planiranog pružanja Usluga. Neplanirani događaji uključuju i smanjenje obima pruženih Usluga.
Vrijeme mjerenja	Stalno
KPI	Vrijeme potrebno za normalizaciju rada <15 min
Metod vrednovanja	

Početak vrednovanja	Mjerenje počinje u trenutku kada je Koncesionar saznao za incident (ili je trebalo da sazna) i teče dok se incident ne riješi.
Obračun	Ukupno vrijeme rješavanja incidenta
Obračunski period	Po događaju
Mjerna jedinica	Vrijeme
Odgovornost za vrednovanje	Operater Koncesionar uz kontrolu od strane operatera koga imenuje Koncedent
Učestalost izvještavanja	Po događaju

KPI₁₁	
Naziv	Kvalitet kupatila
Opis	Ovaj KPI ima za cilj da obezbijedi da, sva kupatila koja se nalaze na svim terminalima, budu čista i uredna.
Vrijeme mjerenja	Svo vrijeme rada
KPI	> 95% pregledanih kupatila ispunjava kvalitativne zahtjeve
Metod vrednovanja	
Početak vrednovanja	Na Početku pružanja usluga
Obračun	100 x (Broj kupatila koji ne ispunjava kvalitativne zahtjeve / Broj pregledanih kupatila) %
Obračunski period	Kvartalno
Mjerna jedinica	Broj kabina

Odgovornost za vrednovanje	4 mjesečne inspekcije koje su sprovedene od strane 4 inspekcije koje se biraju na mjesečnom nivou od strane operatera koga bira Koncedent.
Učestalost izvještavanja	Mjesečno – ne kasnije od jedne nedjelje nakon isteka mjeseca

PRILOG 6. SPISAK SAGLASNOSTI

*[POPUNITI POSLIJE IZBORA NAJPOVOLJNIJE PONUDE, A PRIJE POTPISIVANJA
UGOVORA]*

PRILOG 7. DETALJI O KONCESIONARU

[popuniti poslije izbora najpovoljnije ponude, a prije potpisivanja Ugovora]

PRILOG 8. PRIPREMNI RADOVI

[popuniti poslije izbora najpovoljnije ponude, a prije potpisivanja Ugovora]

PRILOG 9. PONUDA

[popuniti poslije izbora najpovoljnije ponude, a prije potpisivanja Ugovora]

PRILOG 10. OBAVJEŠTENJE O ZATVARANJU

[popuniti poslije izbora najpovoljnije ponude, a prije potpisivanja Ugovora]